

Početa stranica>Sudski postupci>Građanski predmeti>**Sud koje države je nadležan?**

Sud koje države je nadležan?

Pravo Europske unije može odrediti koji je sud nadležan za rješavanje predmeta kad obje stranke u sporu pokrenu postupke u različitim državama članicama EU-a.

Primjerice, nakon prometne nesreće u kojoj su sudjelovale dvije osobe, jedna iz Njemačke i jedna iz Francuske, one se mogu međusobno tužiti radi odštete u državama u kojima žive.

U zakonodavstvu Europske unije utvrđeno je na kojim bi se sudovima i u kojim državama članicama trebao voditi postupak kako bi se izbjegle proturječne odluke. Primjenjuje se načelno pravilo prema kojem se tužba protiv osobe podnosi u državi u kojoj ona živi. Nadalje, druga pravila o nadležnosti moguće je navesti kao alternativu u specifičnim slučajevima, primjerice, osobu koja ne izvršava ugovorne obveze može se tužiti u mjestu izvršenja odgovarajuće obveze (npr. u mjestu u koje je kupljena roba trebala biti dostavljena). Postoje posebna pravila kojima se štite određene skupine kao što su potrošači, radnici i osigurane osobe.

U području obiteljskog prava utvrđena su pravila EU-a kako bi odredilo gdje se vodi postupak u vezi s razvodom, utvrđivanjem roditeljske odgovornosti ili pitanjima u vezi s uzdržavanjem.

Za detaljne informacije koje se odnose na određenu zemlju odaberite odgovarajuću zastavu.

Kada utvrdite odgovarajuću državu članicu na temelju pravila o nadležnosti, morate pronaći sud koji je stvarno nadležan.

[Europski pravosudni atlas u građanskim stvarima](#) sadržava nazive i adrese svih sudova u državama članicama koji su nadležni u građanskim i trgovačkim pitanjima (prvostupanjski sudovi, žalbeni sudovi itd.), kao i zemljopisna područja nadležnosti tih sudova.

Posljednji put ažurirano: 11/05/2022

Stranicu održava Europska komisija. Informacije na ovoj stranici ne odražavaju nužno službeno stajalište Europske komisije. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest koja se odnosi na propise za autorska prava za europske stranice.

Nadležnost - Belgija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Vidjeti u nastavku.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Uvod

Uzimajući u obzir posebne značajke belgijskoga pravnog sustava, radi jasnoće ćemo na pitanja 1. i 2.1. odgovoriti zajedno.

Najprije je potrebno istaknuti razliku između stvarne nadležnosti (*compétence d'attribution / volstrekte bevoegdheid*, poznate i pod nazivom *compétence matérielle / materiële bevoegdheid*) i mjesne nadležnosti (*compétence territoriale / territoriale bevoegdheid*).

Svakom se tužbom podnosi zahtjev, koji često ima novčanu vrijednost, a opseg stvarne nadležnosti suda određen je zakonodavstvom kojim se utvrđuju priroda i vrijednost zahtjeva o kojima je sudu dopušteno odlučivati.

U odgovoru na pitanja 1. i 2.1. razmatra se stvarna nadležnost.

Niži sudovi nemaju nadležnost u cijeloj Belgiji. Država je zakonom podijeljena na zasebna područja (podokruge, okruge itd.). Svaki sud ima nadležnost samo u svojem području. To se naziva mjesnom nadležnošću i opisuje se u odgovoru na pitanje 2.2.

Puna nadležnost: prvostupanjski sud

Prvostupanjski sud (*tribunal de première instance / rechtbank van eerste aanleg*) ima „punu nadležnost” (*plénitude de compétence / volheid van bevoegdheid*). To znači da prvostupanjski sud, za razliku od drugih sudova, može odlučivati o svim predmetima, uključujući o predmetima koji su u nadležnosti drugih sudova.

U članku 568. Pravosudnog zakonika (*Code judiciaire / Gerechtelijk Wetboek*) navodi se da će prvostupanjski sud odlučivati o svim zahtjevima, osim o zahtjevima koji se moraju podnijeti neposredno žalbenom sudu (*cour d'appel / hof van beroep*) ili Kasacijskom sudu (*Cour de cassation / Hof van Cassatie*).

Puna nadležnost prvostupanjskog suda „uvjetna” je, odnosno tuženik može podnijeti prigovor u pogledu nadležnosti suda ako drugi sud ima posebnu nadležnost u tom predmetu. Prvostupanjski sud ima i isključivu nadležnost u određenim predmetima. Određene vrste sporova moraju se pokrenuti pred prvostupanjskim sudom čak i ako je vrijednost zahtjeva manja od 2500 EUR, kao što su zahtjevi u pogledu osobnog statusa.

Drugi sudovi

U nastavku se nalazi popis drugih sudova s kratkim opisom njihove stvarne nadležnosti.

(a) Magistratski sud

U skladu s člankom 590. Pravosudnog zakonika, magistratski sud (*juge de paix / vrederechter*) nadležan je za sve zahtjeve čija je vrijednost niža od 2500 EUR, osim za zahtjeve koji su, u skladu sa zakonom, izričito dodijeljeni drugom sudu. Osim opće nadležnosti, magistratski sud ima i posebnu nadležnost (vidjeti članke 591., 593. i 594. Pravosudnog zakonika) ili isključivu nadležnost (članci 595. i 597. Pravosudnog zakonika) u određenim predmetima, neovisno o vrijednosti zahtjeva. Primjeri su predmeta u kojima magistratski sud ima posebnu nadležnost sporovi u pogledu zakupa, zajedničke imovine, prava služnosti prolaza i drugih prava služnosti te naknada za uzdržavanje. Magistratski sud nadležan je za odlučivanje o ispravama o posvojenju i priznanjima očinstva. Hitna izvlaštenja i pečaćenje imovine u isključivoj su nadležnosti magistratskog suda.

(b) Policijski sud

U skladu s člankom 601. a Pravosudnog zakonika, policijski sud (*tribunal de police / politierechtbank*) odlučuje o svim zahtjevima za naknadu štete povezanim s prometnim nezgodama, neovisno o iznosu. U tom slučaju policijski sud ima isključivu nadležnost.

(c) Trgovački sud

U skladu s člankom 573. Pravosudnog zakonika, trgovački sud (*tribunal de commerce / rechtbank van koophandel*) u prvom stupnju odlučuje o sporovima između poduzeća, odnosno o sporovima između osoba ili poduzeća koja trajno obavljaju gospodarsku djelatnost, u pogledu radnji koje se obavljaju u okviru te djelatnosti, a koji nisu u posebnoj nadležnosti drugog suda.

Podnositelj zahtjeva koji nije poduzeće, a pokreće postupak protiv poduzeća može odlučiti pokrenuti predmet pred trgovačkim sudom. Trgovački sud odlučuje i o sporovima u pogledu mjenica i zadužnica.

Osim opće nadležnosti, trgovački sud ima posebnu i isključivu nadležnost u određenim predmetima. Predmeti u njegovoj posebnoj nadležnosti navedeni su u članku 574. Pravosudnog zakonika. Uključuju sporove u pogledu trgovačkih društava i radnji povezanih s pomorskom i unutarnjom plovidbom. U skladu s člankom 574. stavkom 2. Pravosudnog zakonika trgovački sud ima isključivu nadležnost u tužbama i sporovima koji proizlaze izravno iz stečaja i postupka sudske reorganizacije u skladu sa Stečajnim zakonom od 8. kolovoza 1997. (*loi du 8 août 1997 sur les faillites / faillissementswet van 8 augustus 1997*) i Zakonom od 31. siječnja 2009. o kontinuitetu poslovanja (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises / wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), ako su uređeni posebnim zakonom primjenjivim na stečaj i postupak sudske reorganizacije.

(d) Radni tribunal

Radni tribunal (*tribunal du travail / arbeidsrechtbank*) glavni je posebni sud i u načelu je nadležan za predmete koji su mu izričito dodijeljeni. Ti su predmeti opisani u članku 578. i dalje Pravosudnog zakonika te su navedeni u nastavku:

radni sporovi

sporovi u pogledu nezgoda na radu i profesionalnih bolesti

sporovi u pogledu socijalne sigurnosti.

Radni tribunal ima isključivu nadležnost u pogledu primjene upravnih sankcija utvrđenih u zakonima i propisima iz članaka od 578. do 582. te u Zakonu o upravnim novčanim kaznama koje se primjenjuju u slučaju povrede određenih zakona u području socijalnog prava (*loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales / wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*) te u pogledu zahtjeva povezanih s kolektivnom namirom dugovanja.

(e) Predsjedavajući suci nižih sudova – postupak privremene pravne zaštite

Člancima od 584. do 589. Pravosudnog zakonika propisano je da su predsjedavajući suci prvostupajnskog suda, trgovačkog suda i radnog tribunala u svim hitnim predmetima ovlašteni donijeti privremene presude ako je riječ o predmetima koji su u nadležnosti njihova suda (postupak privremene pravne zaštite (*référé / kort geding*)). Uvjeti za to su činjenica da je predmet hitan i da je odluka isključivo privremena, a ne meritorna. Primjeri su zahtijevanje vještačenja, saslušanja svjedoka itd.

(f) Sudac nadležan za zapljene

Sudac nadležan za zapljene (*juge des saisies / beslagrechter*, vidjeti članak 1395. Pravosudnog zakonika) odlučuje o zahtjevima u pogledu zaštitne mjere zapljene (*saisies conservatoires / bewarende beslagen*), izvršenju presuda te mjerama koje je poduzeo Ured za zahtjeve za uzdržavanje iz Zakona od 21. veljače 2003. o uspostavi Ureda za zahtjeve za uzdržavanje pri Saveznoj javnoj službi za financije (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances / wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën*).

(g) Sud za mladež

Iako je zaštita mladih odgovornost zajednica koje su sastavnice belgijske savezne države, organizacija sudova za mladež i dalje je savezno pitanje koje je uređeno saveznim Zakonom o zaštiti mladih od 8. travnja 1965. (*loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965 / wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Sud za mladež (*tribunal de la jeunesse / jeugdrechtbank*) odjel je prvostupajnskog suda koji se bavi mjerama zaštite mladeži.

(h) Obiteljski sud

Obiteljski sud (*tribunal de la famille / familierechtbank*) nadležan je za sve obiteljske sporove. Konkretno (Članak 572. a Pravosudnog zakonika), nadležan je za sljedeće sporove:

sporove između bračnih drugova i između zakonskih izvanbračnih partnera

sporove u pogledu roditeljskog prava

sporove u pogledu obveza uzdržavanja

sporove u pogledu bračne imovine.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Osnovno je načelo belgijskoga pravnog sustava sloboda izbora podnosioca zahtjeva. Opća praksa predviđena je u članku 624. stavku 1. Pravosudnog zakonika. Podnositelj zahtjeva obično podnosi tužbu sudu nadležnom prema mjestu u kojem tuženik ili jedan od tuženika ima boravište (*domiciel/woonplaats*).

Što ako tuženik nije fizička, nego pravna osoba? Adresa pravne osobe mjesto je njezina sjedišta (*siège/hoofdzetel*), odnosno mjesto iz kojeg se njome upravlja.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U određenim slučajevima podnositelj zahtjeva ima pravo pokrenuti postupak na drugom sudu. Te su mogućnosti opisane, konkretno, u članku 624. stavicama od 2. do 4. Pravosudnog zakonika. Osim suda nadležnog prema mjestu boravišta jednog ili više tuženika, podnositelj zahtjeva može odabrati:

sud nadležan prema mjestu u kojem je nastala jedna sporna obveza ili više njih ili mjestu u kojem se obveze izvršavaju ili su se izvršile ili su se trebale izvršiti

sud nadležan prema mjestu izvršenja spornog dokumenta

sud nadležan prema mjestu u kojem je sudski izvršitelj (*huissier de justice / gerechtsdeurwaarder*) osobno razgovarao s tuženikom, ako tuženik ili tuženici nemaju boravište u Belgiji ili u inozemstvu.

Isto tako, u skladu je s ustaljenom sudskom praksom da mjesnu nadležnost u postupku privremene pravne zaštite ima predsjedavajući sudac prema mjestu u kojem će se presuda izvršiti.

Kad je riječ o naknadi za uzdržavanje, u članku 626. Pravosudnog zakonika navodi se da se zahtjevi u pogledu uzdržavanja povezanog s pravom na pomoć pri društvenoj integraciji mogu podnijeti sudu nadležnom prema mjestu boravišta podnosioca zahtjeva (tj. član obitelji s pravom na uzdržavanje).

Ta se pravila, utvrđena u člancima 624. i 626., primjenjuju ako ne postoje suprotne odredbe i stranke mogu od njih odstupati. Stranke stoga mogu sklopiti sporazum o izboru suda u kojem se navodi da se svi sporovi pokreću samo pred određenim prvostupajnskim sudovima.

Međutim, postoji nekoliko iznimaka u odnosu na ovo osnovno načelo slobode izbora.

U zakonodavstvu se navodi niz slučajeva u kojima podnositelj zahtjeva nema slobodu izbora. Ti se slučajevi navode uglavnom u člancima od 627. do 629. Pravosudnog zakonika. Primjeri su sljedeći:

kad je riječ o sporovima koji se odnose na ugovore o radu (članak 627. stavak 9.): nadležnost ima sud prema mjestu u kojem se nalaze rudnik, tvornica, radionica, trgovina, ured ili općenito prostori u kojima se obavlja poslovanje ili profesionalna djelatnost ili djelatnost poduzeća, udruženja ili grupacije

kad je riječ o zahtjevima za razvod ili zakonsku rastavu zbog nepovratnog raspada braka (članak 628. stavak 1.): nadležnost ima sud prema mjestu posljednjeg bračnog prebivališta ili boravišta tuženika.

Čak i u tim slučajevima postoji određena razina slobode izbora. U članku 630. Pravosudnog zakonika navodi se da se stranke nakon nastanka spora mogu dogovoriti da će odstupiti od tih zakonskih odredbi. Međutim, svi su takvi sporazumi sklopljeni prije nastanka spora ništavi.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U određenim slučajevima, a konkretno u slučajevima opisanim u člancima od 631. do 633. Pravosudnog zakonika, jedan sud ima isključivu mjesnu nadležnost. Podnositelj zahtjeva tada nema slobodu izbora, a sporazum o izboru suda ne može se sklopiti prije ni nakon nastanka spora. Ti slučajevi uključuju sljedeće:

stečaj (članak 631. stavak 1. Pravosudnog zakonika): trgovački sud nadležan za proglašenje stečaja sud je nadležan prema glavnom mjestu poslovanja trgovca ili, ako je riječ o pravnoj osobi, prema mjestu njezina sjedišta na datum podnošenja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka ili zahtjeva sudovima. sekundarni stečaj: trgovački sud nadležan prema relevantnom mjestu poslovanja osobe u stečaju. Ako postoji više mjesta poslovanja, nadležnost ima prvi sud kojem se podnese zahtjev

sudsku reorganizaciju (članak 631. stavak 2. Pravosudnog zakonika): trgovački sud nadležan prema glavnom mjestu poslovanja dužnika ili, ako je riječ o pravnoj osobi, prema mjestu njezina sjedišta na datum podnošenja zahtjeva

sporove u pogledu primjene poreznog prava (članak 632.): nadležan je sud koji djeluje u mjestu sjedišta žalbenog suda nadležnog prema mjestu ureda koji ubire ili bi trebao ubirati porez ili, ako se spor ne odnosi na naplatu poreza, prema mjestu sjedišta poreznog tijela koje je donijelo spornu odluku. Međutim, ako se ti postupci vode na njemačkom jeziku, isključivu nadležnost ima prvostupanjski sud u Eupenu

zahtjeve koji se odnose na zaštitnu mjeru zapljene i mjere izvršenja (članak 633.): sud nadležan prema mjestu izvršenja naloga, osim ako je zakonom propisano drukčije. Kad je riječ o nalogu za pljenidbu (*saisie-arrêt / beslag onder derden*), nadležan je sud prema mjestu boravišta posjednika zaplijenjene stvari treće osobe. Ako je boravište te osobe izvan Belgije ili je nepoznato, nadležan je sud prema mjestu izvršenja naloga (vidjeti i članak 22. stavak 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Kako je prethodno navedeno, pravila utvrđena u člancima 624. i 626. primjenjuju se ako ne postoje suprotne odredbe i stranke mogu od njih odstupati.

Stranke mogu sklopiti sporazum o izboru suda u kojem se navodi da se svi sporovi pokreću samo pred određenim prvostupanjskim sudovima.

U slučajevima navedenima u člancima od 627. do 629. Pravosudnog zakonika, prije nastanka spora nije moguće sklopiti sporazum o izboru suda. Međutim, u skladu s člankom 630., takvi su sporazumi dopušteni nakon nastanka spora.

U slučajevima opisanim u člancima od 631. do 633. Pravosudnog zakonika nije dopušteno sklopiti sporazum o izboru suda.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Odgovor na ovo pitanje nalazi se u odgovoru na pitanja 1. i 2.

Poveznice

Relevantni članci Pravosudnog zakonika: [🔗 Savezna javna služba za pravosuđe](#)

Kliknite na *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving* (Pročišćeno zakonodavstvo).

Pod *Nature juridique / Juridische aard* (Pravna narav) odaberite *Code judiciaire / Gerechtelijk Wetboek* (Pravosudni zakonik).

U polje *Mot(s)/Woord(en)* (Riječi) unesite „624“.

Kliknite na *Recherchel/Opzoeking* (Pretraživanje).

Kliknite na *Liste/Lijst* (Popis).

* Kliknite na *Justice de A à Z / Justitie van A tot Z* (Sve o pravosuđu).

* Odaberite: *Cours: compétence / Hoven: bevoegdheid* (Sudovi: nadležnost).

Pomoć pri pronalasku suda s mjesnom nadležnošću: [🔗 Savezna javna služba za pravosuđe](#)

Kliknite na *Compétence territoriale/ Territoriale bevoegdheid* (Mjesna nadležnost).

Posljednji put ažurirano: 25/09/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJM-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Bugarska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Kad je riječ o građanskim postupcima, sporove i druga pravna pitanja koja proizlaze iz građanskopravnih odnosa razmatraju i o njima odlučuju redovni sudovi (članak 14. stavak 1. Zakona o parničnom postupku (*Grazhdanski protsesualen kodeks*, GPK). Neki veliki regionalni sudovi imaju samostalne trgovačke odjele koji su odvojeni od kaznenih i građanskih odjela.

Iznimka su od tog pravila tužbe za naknadu štete koja je pojedincima ili pravnim osobama prouzročena nezakonitim aktima, radnjama ili propustima izvršnih tijela i njihovih službenika pri obavljanju upravnih aktivnosti ili u vezi s time. Za takve su predmete izvorno nadležni upravni sudovi, koji odlučuju u svim upravnim predmetima koji se odnose na izdavanje, izmjenu, ukidanje ili poništenje upravnih akata i upravnih ugovora te zaštitu od protupravnih radnji i propusta uprave, osim predmeta za koje je nadležan Vrhovni upravni sud (*Varhoven administrativen sad*). U području građanskog prava nisu uspostavljeni nikakvi drugi specijalizirani sudovi.

U skladu s bugarskim pravom žrtva kaznenog djela može podnijeti tužbu za naknadu pretrpljene štete u građanskom postupku i u kaznenom postupku koji je pokrenut protiv optuženika. Građanska tužba u okviru kaznenog postupka može se podnijeti protiv tuženika i protiv drugih osoba koje snose građanskopravnu odgovornost za štetu prouzročenu kaznenim djelom. Trebalo bi imati na umu da sud može odbiti razmotriti građansku tužbu u okviru kaznenog postupka. U tom slučaju žrtva može podnijeti tužbu i tražiti svoja prava u okviru standardnog građanskopravnog postupka.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Okružni sud (*rayonen sad*) glavni je sud koji je izvorno nadležan za građanske predmete, osim onih za koje je izvorno nadležan regionalni sud (*okrazhen sad*) (članak 103. Zakona o parničnom postupku).

Na temelju članka 104. Zakona o parničnom postupku regionalni sudovi izvorno su nadležni za sljedeće:

utvrđivanje ili osporavanje očitstva/majčinstva, prestanak odnosa posvojenja, proglašenje osobe poslovno nesposobnom ili opoziv takvog proglašenja vlasništvo ili stvarna prava nad nekretninom ako je vrijednost iznosa vaše tražbine veća od 50 000 BGN
građanski ili trgovački spor oko iznosa većeg od 25 000 BGN (osim ako se spor odnosi na plaćanja za uzdržavanje, zahtjev u području radnog prava ili povrat neodobrenih rashoda)

nedopuštenu, nevažeću ili netočnu registraciju poduzeća za koju su u skladu sa zakonom izvorno nadležni regionalni sudovi tražbine, bez obzira na njihovu vrijednost, objedinjene u jedan zahtjev za koji je nadležan regionalni sud, ako će se preispitivati u okviru istog postupka spor koji u skladu s drugim propisima razmatra regionalni sud.

Na temelju Zakona o trgovini (*Targovski zakon*), tužbe podnesene u skladu s tim zakonom radi obrane prava suradnika u poduzeću, osporavanja odluke članova poduzeća, poništenja osnivanja poduzeća, zatvaranja poduzeća ili pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti razmatra regionalni sud nadležan u registriranom mjestu poslovanja poduzeća. Sud nadležan za postupke u slučaju nesolventnosti regionalni je sud nadležan u području u kojem gospodarski subjekt ima sjedište u trenutku podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti.

Upravni sudovi izvorno su nadležni za predmete koji se odnose na naknadu štete prouzročene nezakonitim aktima, radnjama ili propustima upravnih tijela i službenika.

Građansku tužbu podnesenu u okviru kaznenog postupka razmatra sud nadležan za odlučivanje o počinjenom kaznenom djelu.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Tužbu treba podnijeti sudu koji je nadležan u okrugu (*rayon*) u kojem tuženik ima boravište ili u kojem se nalazi registrirano mjesto poslovanja poduzeća ili njegovo sjedište.

Tužbe protiv pravnih osoba moraju se podnijeti sudu nadležnom u području u kojem se nalazi njihovo registrirano sjedište. U sporovima koji proizlaze iz izravnog poslovanja s odjelima ili podružnicama pravnih osoba tužbe se umjesto toga mogu podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalaze ti odjeli ili podružnice.

Tužbe protiv države i državnih institucija, uključujući njihove odjele i podružnice, moraju se podnijeti sudu u čijoj je nadležnosti mjesto u kojem je uspostavljen pravni odnos koji je temelj spora. Ako je taj pravni odnos uspostavljen u inozemstvu, tužba se mora podnijeti nadležnom sudu u Sofiji.

Tužba protiv osobe s nepoznatom adresom mora se podnijeti sudu nadležnom u mjestu boravišta njezina odvjetnika ili pravnog zastupnika ili, ako to nije moguće, sudu nadležnom u mjestu boravišta tužitelja. To se primjenjuje i ako tuženik ima boravište izvan Bugarske. Ako i tužitelj ima boravište izvan Bugarske, tužba se mora podnijeti nadležnom sudu u Sofiji.

Tužbe protiv maloljetnika ili osobe lišene poslovne sposobnosti moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu boravišta pravnog zastupnika te osobe.

Tužbe koje se odnose na nasljedstvo, potpuno ili djelomično povlačenje oporuke, podjelu nasljedstva ili poništavanje dobrovoljne podjele moraju se podnijeti u mjestu u kojem je pokrenut ostavinski postupak. Ako je preminula osoba bugarski državljanin, ali je ostavinski postupak pokrenut izvan Bugarske, tužba se mora podnijeti sudu nadležnom u mjestu posljednjeg boravišta preminule osobe u Bugarskoj ili sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi njezina imovina.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Tužba radi ostvarenja financijske tražbine na temelju ugovora može se podnijeti sudu nadležnom u mjestu trenutnog boravišta tuženika.

Zahtjevi za uzdržavanje mogu se podnijeti i sudu nadležnom u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva.

Zaposlenici mogu podnijeti tužbu protiv poslodavca i u svojem uobičajenom mjestu rada.

Sporovi u području radnog prava između stranih osoba, poduzeća ili zajedničkih pothvata čije se registrirano mjesto poslovanja nalazi u Bugarskoj, s jedne strane, i stranih zaposlenika koji za njih rade u Bugarskoj, s druge strane, u nadležnosti su sudova u mjestu u kojem se nalazi registrirano mjesto poslovanja poslodavca, osim ako se stranke nisu dogovorile drukčije.

Sporovi u području radnog prava između bugarskih zaposlenika koji rade u inozemstvu za bugarske poslodavce u nadležnosti su sudova u Sofiji ako je riječ o tužbi protiv poslodavca, a ako je riječ o tužbi protiv zaposlenika, u nadležnosti su sudova u mjestu zaposlenikova boravišta u Bugarskoj.

Tužba za naknadu štete nastale protupravnim postupanjem može se podnijeti sudovima u mjestu u kojem je šteta nastala.

Tužba protiv tuženikâ iz različitih sudskih okruga ili tužba koja se odnosi na imovinu koja se nalazi u više sudskih okruga može se podnijeti sudu u jednom od tih okruga prema izboru tužitelja.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Tužbe koje se odnose na stvarna prava na imovinu, podjelu zajedničke imovine ili utvrđivanje granica ili ponovno utvrđivanje vlasništva nad nekretninom moraju se podnijeti jednom od sudova u mjestu u kojem se nalazi ta imovina. Tužbe koje se odnose na ispravu kojom se potvrđuju stvarna prava nad imovinom ili kojima se traži raskid, razvrgnuće ili poništavanje isprave o vlasništvu nad nekretninom moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi ta imovina.

Tužbe potrošača i protiv potrošača moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu trenutnog boravišta potrošača, a ako nema trenutno boravište, sudu nadležnom u mjestu prebivališta potrošača.

Tužbe za naknadu štete u skladu sa Zakonom o osiguranju (*Kodeks za zastrahovaneto*) koje oštećena osoba podnosi protiv osiguravatelja, Jamstvenog fonda (*Garantsionen fond*) i Nacionalnog ureda bugarskih osiguravatelja motornih vozila (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovатели*) moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazila stalna adresa ili registrirano sjedište tuženika kad se dogodio osigurani slučaj ili sudu nadležnom u mjestu u kojem se dogodio osigurani slučaj.

Tužba za naknadu štete prouzročene kaznenim djelom mora se radi istodobnog razmatranja u okviru kaznenog postupka podnijeti sudu na kojem je pokrenut kazneni postupak.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Nadležnost utvrđena zakonom u načelu se ne može promijeniti sporazumom stranaka.

Međutim, stranke u vlasničkom sporu mogu odstupiti od pravila mjesne nadležnosti potpisivanjem sporazuma o određivanju nadležnosti određenog suda. To ipak nije moguće ako se tužba odnosi na prava na nekretnine, podjelu zajedničke imovine, utvrđivanje granica ili ponovno utvrđivanje vlasništva nad nekretninom, na ispravu kojom se potvrđuju stvarna prava nad imovinom ili ako se tužbom traži raskid, razvrgnuće ili poništavanje isprave o vlasništvu nad nekretninom jer su u tim slučajevima mjesno nadležni sudovi utvrđeni zakonom.

Kad je riječ o tužbama koje se odnose na zaštitu potrošača ili radno pravo, sporazum stranaka o tome koji će sud biti nadležan valjan je samo ako je potpisan nakon što je spor nastao.

Stranke u imovinskom sporu mogu se dogovoriti da spor riješe arbitražom, osim ako je riječ o stvarnim pravima ili nekretninama, plaćanjima za uzdržavanje ili radnom pravu. Kako bi se pokrenuo arbitražni postupak, sve uključene stranke moraju potpisati poseban postupovni sporazum (*arbitražno sporazumenie*, arbitražni sporazum). Arbitražni sud može upotrijebiti bilo koji relevantan izvor međunarodnog prava i konkretan bugarski izvor – Zakon o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*).

Na temelju Zakona o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži, arbitražni sporazum znači da sve uključene stranke traže od arbitražnog suda da riješi sve sporove ili dijelove sporova koji mogu nastati ili su nastali među njima u okviru određenog ugovornog ili izvanugovornog odnosa. Sporazum može biti sastavljen u obliku

arbitražne klauzule u drugom ugovoru ili to može biti zaseban sporazum. Arbitražni sporazum mora biti u pisanom obliku. Arbitražni sud može biti stalna ustanova, a može se i osnovati da se riješi određeni spor. Arbitražni sud može imati sjedište izvan Bugarske ako se uobičajeno boravište ili sjedište jedne od stranaka nalazi izvan Bugarske, ako jedna od stranaka ondje ima mjesto poslovanja na temelju svojeg statuta ili se ondje nalazi njezina središnja uprava.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Jedini specijalizirani sudovi u Bugarskoj koji su nadležni za građanske sporove jesu upravni sudovi.

Tužbe za naknadu štete protiv izvršnih tijela mogu se podnijeti upravnom sudu nadležnom u mjestu u kojem je nastala šteta ili upravnom sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi trenutačno boravište ili registrirano sjedište oštećene stranke, a ako su takve tužbe spojene radi osporavanja samog upravnog akta, moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi boravište ili registrirano sjedište tužitelja (članak 133. stavak 5. Zakona o upravnom postupku (*Administrativno protsesualen kodeks*)).

Svi upravni predmeti u nadležnosti su upravnih sudova, osim onih koji su u nadležnosti Vrhovnog upravnog suda. Vrhovni upravni sud izvorno je nadležan za odlučivanje o osporavanju propisa koji je donijelo javno tijelo koje nije općinsko vijeće, propisa koji je donijelo Vijeće ministara, predsjednik vlade, potpredsjednik vlade ili ministar, odluke Vrhovnog pravosudnog vijeća, propisa koji je izdala Bugarska narodna banka ili bilo kojeg drugog propisa za koji je u skladu sa zakonom izvorno nadležan Vrhovni upravni sud.

Posljednji put ažurirano: 10/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Češka

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Češko građansko pravo ne sadržava postupovna pravila kojima bi se specijalizirane sudove odredilo za rješavanje određenih vrsta predmeta. U građanskim predmetima opći je sud u načelu nadležan za odlučivanje o sporovima u svim građanskopravnim stvarima. Oni su materijalno definirani na način da se u okviru građanskopravnih postupaka pred sudovima vode sporovi i ostali pravni predmeti koji proizlaze iz privatnopravnih odnosa te da sudovi o njima odlučuju (članak 7. stavak 1. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, kako je izmijenjen). Nadalje, u Češkoj je 1. siječnja 2014. na snagu stupio Zakon br. 292/2013, zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima. U skladu s tim Zakonom, sudovi se bave pravnim predmetima navedenima u tom zakonu te odlučuju o njima.

U određenim se predmetima ovlast za donošenje odluka u građanskim stvarima posebnim zakonodavnim aktima dodjeljuje upravnim tijelima. Međutim, u tom slučaju odluku upravnog tijela uvijek mora naknadno preispitati građanski sud u okviru postupka u skladu s dijelom 5. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, kako je izmijenjen (članak 244. i dalje).

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U Češkoj su prvostupanjski građanski sudovi okružni i regionalni sudovi te, u rijetkim slučajevima, Vrhovni sud Češke Republike.

1. U skladu s nadležnostima okružnih sudova, pred njima se vode prvostupanjski postupci osim ako zakonom nije izričito propisano da su za predmetne postupke nadležni regionalni sudovi ili Vrhovni sud Češke Republike.

2.

a) U skladu sa Zakonom br. 99/1963, zbirka zakona, regionalni sudovi nadležni su u prvom stupnju za sljedeće predmete:

sporove između poslodavca i zaposlenika u pogledu zajedničke namire preplate naknade za mirovinsko osiguranje, osiguranja u slučaju bolesti, državne socijalne potpore i materijalne pomoći te za sporove koji se odnose na zajedničku namiru regresa isplaćenog zbog prava na davanja iz osiguranja u slučaju bolesti,

sporove koji se odnose na nezakonitost štrajka ili zatvaranja pogona tijekom štrajka,

sporove koji se odnose na stranu državu ili osobe koje uživaju diplomatski imunitet i povlastice, ako su za te sporove nadležni češki sudovi,

sporove koji se odnose na poništenje odluke arbitra u pogledu izvršenja obveza koje proizlaze iz kolektivnog ugovora,

predmete koji proizlaze iz pravnih odnosa povezanih s osnivanjem trgovačkih društava i zaklada te određivanjem sredstava i sredstava fondova, kao i za sporove među trgovačkim društvima, njihovim partnerima ili članovima i za sporove među partnerima ili članovima koji proizlaze iz njihova sudjelovanja u trgovačkom društvu,

sporove među trgovačkim društvima, njihovim partnerima ili članovima te članovima njihovih statutarnih tijela ili stečajnih upravitelja ako se sporovi odnose na izvršavanje dužnosti članova statutarnih tijela ili stečajnog upravitelja,

sporove koji proizlaze iz autorskog prava,

sporove koji se odnose na zaštitu prava povrijeđenih ili prava koja bi se mogla povrijediti nepoštenim tržišnim natjecanjem odnosno nezakonitim ograničenjem tržišnog natjecanja,

predmete koji se odnose na zaštitu imena i ugleda pravne osobe,

sporove koji se odnose na financijsku sigurnost i sporove koji se odnose na mjenice, čekove i ulagačke instrumente,

sporove koji proizlaze iz trgovanja na robnoj burzi,

predmete koji se odnose na glavne skupštine udruženja vlasnika i sporove koji iz njih proizlaze,

predmete koji se odnose na pretvorbu trgovačkih društava i zadruga, uključujući postupke koji se odnose na naknade, u skladu s posebnim zakonskim uređenjem,

sporove koji se odnose na kupnju postrojenja, najam postrojenja ili njegova dijela,

sporove koji se odnose na ugovore za građevinske radove koji su ugovori o javnoj nabavi koji premašuju zadani prag, uključujući sredstva potrebna za izvršenje takvih ugovora.

b) U skladu sa Zakonom br. 292/2013, zbirka zakona, regionalni sudovi nadležni su u prvom stupnju za sljedeće predmete:

kad je riječ o statusu pravnih subjekata, uključujući njihov prestanak i stečaj, imenovanje i opoziv članova njihovih statutarnih tijela ili stečajnog upravitelja, njihovu pretvorbu i pitanja koja se odnose na njihov povlašteni status,

predmete u pogledu skrbništva pravnih subjekata,

pologe za ispunjenje obveza odštete ili naknade jednoj osobi ili više njih na temelju sudske odluke u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima ili Zakonom o pretvorbi društava i zadruga (dalje u tekstu „obvezni polog”),

u stvarima koje se odnose na tržište kapitala,

prethodni pristanak na provedbu istraga u predmetima zaštite tržišnog natjecanja,

zamjenu dozvole izdane predstavniku Češke odvjetničke komore ili Komore poreznih savjetnika za pristup sadržaju dokumenata.

3. Vrhovni sud Češke Republike ima isključivu nadležnost u prvom stupnju za predmete koji se odnose na priznavanje stranih presuda u pogledu razvoda, zakonske rastave, poništaja braka i utvrđivanje postoji li brak ako barem jedna od stranaka ima češko državljanstvo, u skladu s člankom 51. Zakona br. 91/2012, zbirka zakona, o međunarodnom privatnom pravu. Međutim, taj se postupak ne primjenjuje pri priznavanju presuda iz drugih država članica EU-a u slučajevima u kojima se primjenjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 odnosno u kojima se primjenjuje bilateralni ili multilateralni ugovor kojim je predviđen postupak različit od onoga propisanog češkim zakonodavstvom.

Vrhovni sud nadležan je i za pitanja koja se odnose na priznavanje stranih presuda kojima se određuje ili oduzima roditeljska odgovornost u skladu s člankom 55. Zakona br. 91/2012, zbirka zakona, o međunarodnom privatnom pravu.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Okolnosti koje postoje u vrijeme pokretanja postupka odlučujuće su za određivanje nadležnosti (vidjeti pitanje 2.1.) i mjesne nadležnosti. Sve su naknadne promjene tih okolnosti (npr. promjena mjesta boravišta tuženika), uz manji broj iznimaka (prijenos nadležnosti u predmetima koji se odnose na brigu o maloljetnicima i skrbništvo nad njima te njihovu pravnu sposobnost), nevažne.

U skladu s člankom 105. stavkom 1. Zakona br. 99/1963, Zakon o parničnom postupku, sud je u načelu jedini ovlašten za ispitivanje mjesne nadležnosti na početku postupka i sve do kraja pripremnog postupka, prije početka rasprave o meritumu predmeta, odnosno do trenutka kada pozove tužitelja na podnošenje tužbe tijekom pripremnog postupka ili do donošenja odluke ako presudu donese bez rasprave. Kao posljedica toga, mjesna se nadležnost može ispitati samo ako pripremi postupak nije proveden, a stranka je podnijela prigovor u pogledu mjesne nadležnosti čim je na to imala pravo. U određenim je slučajevima moguće da više sudova ima mjesnu nadležnost. Tužitelj ima pravo odabrati između općeg suda i sudova navedenih u članku 87. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku (npr. u skladu s radnim mjestom, a u slučajevima naknade u skladu s mjestom nastanka štete). Tužitelj mora odabrati sud najkasnije u trenutku podnošenja tužbe i taj će sud pred kojim je postupak pokrenut biti nadležan.

U posebnim se pravnim pitanjima mjesna nadležnost utvrđuje u skladu sa Zakonom br. 292/2013, zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Osnovna pravila o mjesnoj nadležnosti utvrđena su u člancima od 84. do 86. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, i članku 4. Zakona br. 292/2013, zbirka zakona. Međutim, potrebno je imati u vidu da se u određenim slučajevima mjesna nadležnost može urediti izravno primjenjivim pravom EU-a, koje ima prednost pred nacionalnim zakonodavstvom (vidjeti određene odredbe Uredbe br. 44/2001, kojima se uređuje ne samo međunarodna, već i mjesna nadležnost), što znači da pravila mjesne nadležnosti iz češkog prava nisu uvijek primjenjiva.

Osnovno je pravilo Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, da je sud koji ima opću nadležnost opći sud tuženika. Opći je sud uvijek okružni sud. Ako je regionalni sud nadležan u prvom stupnju (vidjeti pitanje 2.1.), mjesno je nadležan regionalni sud u čijem se okrugu nalazi opći (okružni) sud stranke. Ako se zahtjev podnosi u pogledu nekoliko tuženika, mjesno je nadležan opći sud bilo kojeg od njih.

Opći sud fizičke osobe okružni je sud na čijem se području nalazi njezino boravište, a ako ga stranka nema, onda je njezin sud na području okruga u kojemu se nalazi njezino prebivalište. Boravište se smatra mjestom na kojem pojedinac živi s namjerom trajnog boravka (moguće je veći broj takvih mjesta te su u tom slučaju svi takvi sudovi opći sud).

Opći sud fizičke osobe koja se bavi poslovnim djelatnostima jest, za predmete koji proizlaze iz poslovnih djelatnosti, okružni sud u čijem se okrugu nalazi njezino mjesto poslovanja (mjesto poslovanja je adresa unesena u javni registar); ako ona nema mjesto poslovanja, okružni sud u čijem se okrugu nalazi njezino boravište, a ako ga stranka nema, okružni sud na čijem se području nalazi njezino prebivalište.

Kriterij za određivanje općeg suda pravnog subjekta njegovo je registrirano sjedište (vidjeti članke 136.–137. Zakona br. 89/2012, zbirka zakona, Građanski zakonik).

Opći sud stečajnog upravitelja tijekom izvršavanja njegovih dužnosti okružni je sud na čijem se području nalazi njegovo registrirano sjedište.

Posebna se pravila primjenjuju na Opći sud određene države (sud u čijem se okrugu nalazi registrirano sjedište organizacijske jedinice države čija je nadležnost utvrđena posebnim zakonskim propisom te, ako sud mjesne nadležnosti nije moguće odrediti na taj način, sud u čijem su okrugu nastale okolnosti za zahtijevanje prava), općine (sud u čijem se okrugu općina nalazi) i više jedinice područne samouprave (sud u čijem se okrugu nalaze registrirana sjedišta njihovih upravnih tijela).

Ako za tuženika koji je državljanin Češke nije nadležan opći sud odnosno ni jedan opći sud u Češkoj, za njega je nadležan sud u čijem je okrugu zabilježeno njegovo posljednje boravište u Češkoj. Imovinska prava osobe za koju ne postoji drugi nadležni sud u Češkoj izvršavati može sud u čijem se okrugu nalazi njezina imovina.

Tužba (prijedlog za pokretanje postupka) protiv stranog državljanina može se podnijeti pred sud u čijem je okrugu u Češkoj smješteno njegovo postrojenje ili organizacijska jedinica njegova postrojenja.

U odredbama članka 4. Zakona br. 292/2013, Zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima navedeno je da je za postupke nadležan opći sud osobe u čijem je interesu postupak, osim ako je drukčije predviđeno u predmetnom Zakonu. Opći sud maloljetnika koji nema potpunu pravnu sposobnost sud je u čijem se okrugu nalazi boravište maloljetnika, kako je dogovoreno sporazumom među roditeljima odnosno određeno sudskom odlukom ili u skladu s drugim odlučujućim okolnostima.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Osim mjesne nadležnosti općeg suda tuženika postoji još jedna posebna mjesna nadležnost, a ona je: (a) posebna mjesna nadležnost po odabiru (vidjeti pitanje 2.2.2.1 u nastavku) i (b) isključiva posebna mjesna nadležnost (vidjeti pitanje 2.2.2.2 u nastavku). Za trgovačke je stvari isto tako moguće sklopiti sporazum o prorogaciji nadležnosti (vidjeti pitanje 2.2.2.3 u nastavku).

Nadalje, u skladu s člankom 5. Zakona br. 292/2013, zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima, ako se okolnosti u skladu s kojima se određuje nadležnost promijene tijekom postupka u pogledu sudskog skrbništva nad maloljetnikom, postupka zbog skrbništva i postupaka u pogledu pravne sposobnosti, sud ima pravo prenijeti svoju nadležnost drugom sudu ako je to u interesu maloljetnika, skrbnika ili osobe o čijoj se pravnoj sposobnosti odlučuje. Međutim, prijenos nadležnosti u skladu s ovim odlomkom uvijek ovisi o razmatranju suda.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

To je takozvana „posebna mjesna nadležnost po odabiru“, koja je uređena člankom 87. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku.

Tužitelj može odabrati podnijeti tužbu općem sudu tuženika ili drugom mjesno nadležnom sudu. Međutim, pravila mjesne nadležnosti moraju se poštovati: ako je regionalni sud nadležan u prvom stupnju, tužitelj tužbu mora podnijeti regionalnom sudu. Tužitelj ne smije izmijeniti svoj odabir nakon što je tužbu podnio sudu. Ako je mjesna nadležnost uređena izravno primjenjivom uredbom EU-a, koja ima prednost pred nacionalnim zakonodavstvom (vidjeti određene odredbe Uredbe br. 44/2001, kojom se uređuje ne samo međunarodna nadležnost, već i mjesna nadležnost), pravila češkog prava o mjesnoj nadležnosti koja se temelje na odabiru ne smiju se primijeniti.

Umjesto općeg suda tuženika tužitelj može odabrati sud u čijem se okrugu:

nalazi njegovo stalno mjesto zaposlenja,
nalazi mjesto nastanka okolnosti na temelju kojih je došlo do prava na naknadu,
nalazi organizacijska jedinica postrojenja fizičke ili pravne osobe koja je tuženik, ako se spor odnosi na tu jedinicu,
nalazi registrirano sjedište osobe koja organizira regulirano tržište ili upravlja multilateralim sustavom trgovanja, ako je riječ o trgovačkom sporu:
koji se odnosi na regulirano tržište koje organizira ta osoba ili namiru takvog poslovanja ili
u multilateralnom sustavu trgovanja kojim upravlja ta osoba ili namirom takvog trgovanja,
nalazi mjesto plaćanja, na kojem se izvršava pravo koje proizlazi iz mjenice, obveznice ili drugog vrijednosnog papira,
nalazi registrirano sjedište robne burze, ako je riječ o sporu koji se odnosi na trgovanje na robnoj burzi.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

To je takozvana „isključiva posebna mjesna nadležnost“, koja je uređena člankom 88. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, i određenim odredbama Zakona br. 292/2013, zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima. Ako je isključiva mjesna nadležnost uvedena za određena pitanja, mjesna nadležnost možda se ne može odrediti u skladu s tuženikovim općim sudom ili u skladu sa sudom po odabiru.

Ako je mjesna nadležnost uređena izravno primjenjivom uredbom EU-a, koja ima prednost pred nacionalnim zakonodavstvom (vidjeti određene odredbe Uredbe (EZ) br. 44/2001 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, kojom se uređuje ne samo međunarodna nadležnost, već i mjesna nadležnost), pravila češkog prava o isključivoj mjesnoj nadležnosti ne smiju se primijeniti.

U skladu s člankom 88. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, isključiva mjesna nadležnost prvenstveno se primjenjuje u sljedećim postupcima:

podjeli zajedničke imovine supružnika ili njihove druge imovine odnosno otkazivanju zajedničkog najma stana nakon razvoda – u tom je slučaju mjesno nadležan sud pred kojim se vodio postupak razvoda braka,

postupcima u pogledu prava na nekretnine (postupci se moraju izravno odnositi na pravo na nekretnine, a to se uglavnom odnosi na stvarna prava ili prava najma) – u tom je slučaju mjesno nadležan sud u čijem se okrugu predmetna imovina nalazi, pod uvjetom da nije riječ o postupku podjele zajedničke imovine supružnika ili njihove druge imovine odnosno otkazivanju zajedničkog najma stana nakon razvoda (u tom je slučaju mjesno nadležan sud pred kojim se vodio postupak razvoda braka, vidjeti prethodno navedeno),

postupcima za odluku o sporu koji se odnosi na predmete povezane s nasljednopravnim postupcima – u tom je slučaju mjesno nadležan sud pred kojim se vode predmeti povezani s nasljednopravnim postupcima.

Zakonom br. 292/2013, Zbirka zakona, o posebnim sudskim postupcima propisuje se posebna mjesna nadležnost za sljedeće postupke, konkretno: brakorazvodne postupke, postupke za utvrđivanje postoji li brak ili ne i ništavost braka – u skladu s člancima 373. i 383. to je sud u čijem su okrugu supružnici imali posljednje zajednički registrirano prebivalište u Češkoj, pod uvjetom da barem jedan od supružnika živi u tom okrugu; ako takav sud ne postoji, nadležan je opći sud supružnika koji nije podnio zahtjev za pokretanje postupka, a ako čak ni taj sud ne postoji, opći sud supružnika koji je podnio zahtjev za pokretanje postupka,

predmete povezane s nasljednopravnim postupcima – u skladu s člankom 98. to je mjesto registriranog trajnog boravišta preminule osobe, njezina posljednjeg boravišta ili mjesta na kojem je boravila, gdje se nekretnine preminule osobe nalaze ili mjesta na kojem je umrla (navedeni su kriteriji hijerarhijski poredani),

postupke u pogledu međunarodne otmice djece (povratak djeteta) – u skladu s člankom 479. mjesnu nadležnost ima sud u čijem se okrugu nalazi registrirana podružnica Ureda za međunarodnu pravnu zaštitu djeteta, odnosno Općinski sud u Brnu.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Stranke mogu dogovoriti mjesnu nadležnost različitu od one propisane zakonom (takozvani sporazum o prorogaciji nadležnosti) na temelju članka 89.a Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku, isključivo u predmetima u pogledu odnosa među poduzećima koji proizlaze iz njihovih poslovnih djelatnosti te isključivo pod uvjetom da za taj predmet nije utvrđena isključiva mjesna nadležnost u skladu s člankom 88. Zakona br. 99/1963, zbirka zakona, Zakon o parničnom postupku (vidjeti prethodno navedeno). Sporazum o prorogaciji nadležnosti mora biti sastavljen u pisanom obliku. Ako tužitelj zahtjev podnese odabranom sudu te se pozove na sporazum o prorogaciji nadležnosti, sporazum (u vjerodostojnom obliku – po mogućnosti izvornik ili njegova ovjerenja preslika) bi trebalo priložiti zahtjevu, premda to prema postojećem zakonodavstvu nije preduvjet.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U Češkoj ne postoje specijalizirani sudovi (vidjeti odgovor na 1. pitanje).

Posljednji put ažurirano: 16/09/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Njemačka

Međunarodna nadležnost njemačkih sudova određuje se u skladu s relevantnim pravnim aktima Europske unije ili na temelju autonomnog međunarodnog građanskog procesnog prava, koje uključuje i međunarodne konvencije. Upitnik obuhvaća samo pitanja nacionalne nadležnosti.

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Postoje dva različita sustava sudova za građanskopravne sporove u Njemačkoj: građanski sudovi (*Zivilgerichte*) i radni sudovi (*Arbeitsgerichte*).

Radni sudovi nadležni su za sve građanskopravne sporove između zaposlenika i poslodavaca te za sporove između socijalnih partnera. Ostale odgovornosti radnih sudova utvrđene su u člancima 2. i 2.a Zakona o radnim sudovima (*Arbeitsgerichtsgesetz*, ArbGG). U skladu s člankom 5. stavkom 1. drugom rečenicom Zakona o radnim sudovima ti su sudovi nadležni i za sporove između osoba koje se nalaze u situaciji usporedivoj s onom zaposlenika i njihovih klijenata. Za sve ostale građanskopravne sporove nadležni su građanski sudovi, koji su dio redovne nadležnosti.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Prvostupanjski su građanski sudovi lokalni sudovi (*Amtsgerichte*) i regionalni sudovi (*Landgerichte*).

1. Lokalni sudovi u načelu su nadležni u građanskopravnim sporovima ako vrijednost predmeta spora nije veća od 5000 EUR, a regionalni sud nema isključivu nadležnost (članak 23. stavak 1. Zakona o sudovima (*Gerichtsverfassungsgesetz*, GVG).

Lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost i u sljedećim slučajevima, bez obzira na vrijednost predmeta spora (članci 23. i 23.a Zakona o sudovima).

Lokalni sudovi nadležni su rješavati sporove povezane s tražbinama koje nastaju na temelju najma stambenog prostora ili su povezani s postojanjem takvog najma (članak 23. stavak 2. točka (a) Zakona).

Osim toga, lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost za obiteljske predmete i općenito u stvarima koje se odnose na izvanparničnu nadležnost (članak 23.a stavak 1. prva rečenica, točke 1. i 2.).

Lokalni sudovi imaju isključivu nadležnost i za druga pitanja koja nastaju na temelju članka 23. stavka 2. točki od b do d i g Zakona o sudovima.

2. Regionalni sudovi prvostupanjski su sudovi nadležni za sve građanskopravne sporove koji nisu dodijeljeni lokalnim sudovima. Riječ je uglavnom o predmetima u kojima je vrijednost predmeta spora veća od 5000 EUR.

Konkretno, regionalni sudovi imaju isključivu nadležnost na temelju članka 71. stavka 2. Zakona, bez obzira na vrijednost predmeta spora:

- za zahtjeve prema poreznim tijelima na temelju zakonodavstva o državnoj službi
- za zahtjeve koji se temelje na lažnim i obmanjujućim objavama na javnom tržištu kapitala ili na neizdavanju takvih objava, na upotrebi lažnih ili obmanjujućih objava na javnom tržištu kapitala ili na neobavješćivanju javnosti o tome da su te objave na javnom tržištu kapitala lažne ili obmanjujuće
- za sporove koji se odnose na pravo kupca na narudžbu i posljedični zahtjev izvođača u pogledu prilagodbe naknade za ugovore o izgradnji u smislu članka 650.a Građanskog zakonika (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB)
- i za zahtjeve koji se odnose na odgovornost javnih dužnosnika.

Regionalni sudovi mogu uspostaviti trgovačke odjele (članak 93. Zakona o sudovima). Oni su nadležni, među ostalim, za građanskopravne zahtjeve protiv poduzeća i sporove u skladu sa zakonom kojim se uređuju čekovi i mjenice. U članku 95. Zakona o sudovima naveden je konačni popis nadležnosti trgovačkih odjela. Tužitelj mora u izvornom zahtjevu zatražiti da se predmet vodi pred trgovačkim odjelom (članak 96. stavak 1. Zakona o sudovima).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U Njemačkoj je opće pravilo nadležnosti u Zakonu o parničnom postupku (*Zivilprozessordnung*, ZPO) (članci od 12. do 18.) da se mjesna nadležnost određuje ovisno o mjestu stanovanja tuženika. Ako osoba nema stalno boravište, nadležnost se određuje na temelju mjesta boravka te osobe u Njemačkoj, a ako to mjesto nije poznato, na temelju njezina zadnjeg mjesta boravišta (članak 16. ZPO-a). U slučaju pravnog subjekta mjesna nadležnost određuje se na temelju njegova registriranog sjedišta (članak 17. ZPO-a).

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Za određene vrste zahtjeva tužitelj može odabrati posebnu nadležnost, ali ne isključivu, koja se razlikuje od nadležnosti prema mjestu gdje tuženik živi. Primjeri su navedeni u nastavku.

* Sporovi koji proizlaze iz ugovornog odnosa i sporovi o postojanju ugovora mogu se pokrenuti i pred sudom mjesta gdje je potrebno izvršiti spornu obvezu (posebna nadležnost mjesta izvršenja, članak 29. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Sporazum o mjestu izvršenja važan je za potrebe postupka samo ako ugovorne stranke pripadaju kategoriji osoba koje su ovlaštene sklapati sporazume o odabiru nadležnosti u skladu s člankom 38. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku, vidjeti točku 2.2.2.3.

Pojam „ugovorni odnos” uključuje sve ugovore na koje se primjenjuje zakon o obveznim odnosima, bez obzira na vrstu obveze. U slučaju nadležnosti radnih sudova, odredba se primjenjuje *mutatis mutandis*.

* Za tužbe povezane s građanskom odgovornošću za štetne radnje nadležan je sud mjesta gdje je izvršena radnja (članak 32. Zakona o parničnom postupku).

* U skladu s člankom 20. Zakona o cestovnom prometu (*Straßenverkehrsgesetz*, StVG), za tužbe na temelju tog zakona nadležan je i sud okruga u kojem se dogodio štetan događaj, tj. prometna nezgoda.

* Žrtva kaznenog djela može tijekom kaznenog postupka pred sudom na kojem je pokrenut postupak podnositi zahtjeve povezane s financijskim tražbinama koje su joj nastale zbog kaznenog djela (uključivanje u kazneni postupak u skladu s člancima 403. i 404. Zakona o kaznenom postupku (*Strafprozessordnung*, StPO)).

* Mjesna nadležnost za brakorazvodne postupke uređena je člankom 122. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). U skladu s tim, mjesnu nadležnost ima isključivo obiteljski sud (*Familiengericht*, odjel lokalnog suda) okruga u kojem jedan od bračnih dugova i sva maloljetna djeca para imaju zajedničko uobičajeno boravište (što znači stvarno središte njihovih života). Ako za vrijeme trajanja postupka, odnosno u trenutku dostave zahtjeva, ne postoji takvo zajedničko uobičajeno boravište jednog bračnog druga sa svom maloljetnom djecom para, isključivu nadležnost ima obiteljski sud okruga gdje jedan od bračnih drugova ima zajedničko uobičajeno boravište s nekom od maloljetne djece para, pod uvjetom da nijedno od djece para nema uobičajeno boravište s drugim bračnim drugom.

Ako se nadležnost ne može utvrditi na temelju toga, isključivu nadležnost ima obiteljski sud okruga u kojem su bračni drugovi imali zadnje zajedničko uobičajeno boravište, pod uvjetom da jedan od bračnih drugova u trenutku pokretanja postupka ondje i dalje ima uobičajeno boravište (vidjeti prethodni tekst). Ako se ni to ne primjenjuje, referentna točka postaje uobičajeno boravište suprotne stranke, osim ako ona nema takvo boravište u Njemačkoj. U tom slučaju referentna je točka uobičajeno boravište podnositelja zahtjeva.

Ako se nadležnost ne može utvrditi ni na toj osnovi, isključivu nadležnost ima Obiteljski sud pri Lokalnom sudu u Berlin-Schönebergu.

* Mjesna nadležnost za predmete koji se odnose na uzdržavanje uređena je člankom 232. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima. Sud pred kojim se vodio ili vodi prvostupanjski postupak u bračnim stvarima ima isključivu nadležnost za predmete koji se odnose na uzdržavanje kad je riječ o bračnim drugovima i djeci tijekom trajanja tog postupka.

Ako postupak u bračnim stvarima više nije u tijeku, sud okruga u kojem se nalazi mjesto uobičajenog boravišta djeteta ili roditelja koji je ovlašten djelovati u ime maloljetnog djeteta ima isključivu nadležnost u pogledu predmeta koji se odnose na uzdržavanje za maloljetno dijete ili dijete s istovjetnim statusom. Navedeno se ne primjenjuje u slučaju da je uobičajeno boravište djeteta ili roditelja u inozemstvu.

Kad je riječ o svim ostalim predmetima koji se odnose na uzdržavanje (uzdržavanje bračnih drugova ili djece koji nisu obuhvaćeni prethodno navedenim odredbama, ali i uzdržavanje unuka, roditelja ili samohranih majki), i dalje se primjenjuju opće odredbe, odnosno prednost ima uobičajeno boravište suprotne stranke. U nekim posebnim slučajevima postoji i mogućnost odabira nadležnosti na temelju članka 232. stavka 3. druge rečenice Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima.

* U postupcima koji se odnose na roditeljsku odgovornost ili pravo na kontakt, isto se primjenjuje u skladu s člankom 152. Zakona, odnosno ako je u tijeku brakorazvodni postupak, taj sud zadržava nadležnost. Ako nije u tijeku postupak u bračnim stvarima, referentna je točka uobičajeno boravište djeteta. Pri određivanju nadležnosti referentni je datum onaj kada je predmet upućen sudu.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Ako je u zakonu izričito navedeno da je mjesto nadležnosti isključivo, ono ima prednost pred svim drugim nadležnostima, odnosno postupci se mogu pokrenuti (dopušteni su) samo pred sudom koji ima isključivu nadležnost. Isključiva mjesta nadležnosti proizlaze uglavnom iz Zakona o parničnom postupku, ali i posebnih zakona (npr. članak 122. Zakona o postupcima u obiteljskim stvarima i pitanjima nadležnosti u izvanparničnim postupcima).

Ako se postupak odnosi na zemljište ili na pravo na stvar koja odgovara zemljištu (npr. nasljedno pravo građenja), u nekim slučajevima isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi nekretnina. To se primjenjuje u postupcima koji se odnose na vlasništvo ili teret na nepokretnoj imovini, sporove povezane s uklanjanjem tereta, tužbe povezane s posjedovanjem, sporove oko granica i tužbe povezane s podjelom (članak 24. Zakona o parničnom postupku).

U sporovima koji nastaju zbog najma ili stanarskog prava nad prostorom ili zbog postojanja takvih sporazuma, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi iznajmljena imovina ili imovina sa stanarskim pravom (članak 29.a stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Ta se odredba, međutim, ne primjenjuje na najam stambenog prostora za privremenu upotrebu (kuće za odmor, hotelske sobe itd.), namještene stanove za pojedince ili kuće i prostorije za obavljanje službenih dužnosti (članak 29.a stavak 2.).

U postupku protiv vlasnika tvornice koja se nalazi u Njemačkoj u kojem se traži naknada za štetu prouzročenu zbog utjecaja na okoliš, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se nalazi izvor utjecaja na okoliš iz tvornice (članak 32.a).

U slučaju postupaka za naknadu štete zbog lažnih i obmanjujućih objava na javnom tržištu kapitala ili zbog neizdavanja takvih objava javnosti, ili zbog izvršavanja ugovora na temelju ponude u skladu sa Zakonom o kupnji vrijednosnih papira i preuzimanju (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*), isključivu nadležnost ima sud registriranog sjedišta predmetnog izdavatelja, predmetnog ponuditelja drugih kapitalnih ulaganja ili ciljnog društva, ako se to registrirano sjedište nalazi u Njemačkoj i ako je pritužba usmjerena, barem među ostalim, protiv izdavatelja, ponuditelja ili ciljnog društva (članak 32.b).

U postupcima za naplatu duga (primjenom postupka za izdavanje platnog naloga (*Mahnverfahren*)) isključivu nadležnost ima lokalni sud koji je redovno nadležan za podnositelja zahtjeva, drugim riječima, sud mjesta u kojem podnositelj zahtjeva ima boravište ili, u slučaju pravnih osoba, registrirano sjedište (članak 689. stavak 2. prva rečenica Zakona o parničnom postupku). Ako ne postoji opće mjesto nadležnosti u Njemačkoj kojim je obuhvaćen podnositelj zahtjeva, isključivu nadležnost ima Lokalni sud u Weddingu u Berlinu. To se primjenjuje i ako u drugom zakonodavstvu nije predviđena druga isključiva nadležnost.

Isključivu nadležnost u postupku izvršenja ima lokalni sud u čijem je okrugu izvršenje provedeno ili će biti provedeno (članak 764. stavak 2. i članak 802.

Zakona o parničnom postupku). U slučaju izvršenja tražbina i drugih imovinskih prava, nadležan je lokalni sud dužnikova mjesta boravišta (članak 828. stavak 2.). U slučaju prisilne prodaje na dražbi ili prisilnog upravljanja zemljištem, isključivu mjesnu nadležnost u svojstvu suda izvršenja ima lokalni sud okruga u kojem se zemljište nalazi (članak 1. stavak 1. i članak 146. Zakona o prisilnoj dražbi i prisilnom upravljanju (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung* (ZVG)) i članci 802. i 869. Zakona o parničnom postupku).

Ako treća osoba tvrdi da ima pravo kojim se sprječava raspolaganje predmetom prisilnog izvršenja, isključivu nadležnost ima sud okruga u kojem se prisilno izvršenje provodi (članak 771. Zakona o parničnom postupku).

Sud pred kojim se vodi prvostupanjski postupak (*Prozessgericht des ersten Rechtszugs*) nadležan je za izvršenje radnji, dopuštenje radnji te prestanak radnji i odustajanje od njih, u slučaju neopravdanih radnji (članci 894., 895., 888. i 890. Zakona o parničnom postupku). Sud pred kojim se vodi prvostupanjski postupak nadležan je i za tužbe kojima se iznosi prigovor na zahtjev utvrđen presudom (članak 767. Zakona o parničnom postupku).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

(a) Sporazumi

Zakonom o parničnom postupku predviđena je mogućnost sporazuma o odabiru nadležnosti. U skladu s člankom 38. stavkom 1. Zakona prvostupanjski sud koji sam po sebi nije nadležan može postati nadležan na temelju izričitog ili prešutnog sporazuma između stranaka, ako su te stranke poduzeća, pravni subjekti uređeni javnim pravom ili posebni fondovi uređeni javnim pravom. Nadležnost se može dodijeliti i posebnom prvostupanjskom sudu ako barem jedna od ugovornih stranaka nije u redovnoj nadležnosti bilo kojeg suda u Njemačkoj (članak 38. stavak 2. Zakona o parničnom postupku). U potonjem slučaju potrebno je sklopiti pisani sporazum ili, ako je sporazum sklopljen usmeno, potvrditi ga u pisanom obliku. Ako se jedna od stranaka nalazi u redovnoj nadležnosti njemačkog suda, u odredbi o odabiru nadležnosti mora se navesti taj sud u Njemačkoj ili posebni sud s utvrđenom nadležnošću u tom predmetu. U skladu s člankom 38. stavkom 3. Zakona o parničnom postupku, sporazum o odabiru nadležnosti dopušten je samo ako je sklopljen izričito i u pisanom obliku nakon nastanka spora ili ako obuhvaća mogućnost da će budući tuženik nakon sklapanja ugovora preseliti svoju adresu ili uobičajeno boravište u inozemstvo ili ako njegova adresa ili uobičajeno boravište nisu poznati u trenutku pokretanja postupka.

Sporazum o odabiru nadležnosti mora se uvijek odnositi na konkretan pravni odnos i pravne sporove koji nastaju iz tog odnosa. U protivnom nije valjan (članak 40. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Sporazum o odabiru nadležnosti nedopušten je i ako se odnosi na nefinancijske tužbene zahtjeve dodijeljene lokalnom sudu, bez obzira na vrijednost predmeta spora. Sporazum o odabiru nadležnosti nije moguć ako je zakonom utvrđena isključiva nadležnost (članak 40. stavak 2.).

Sporazum o odabiru nadležnosti obvezujući je za sudove. Pitanje je li dogovorena isključiva nadležnost ovisi o tekstu sporazuma.

(b) Neuspjelo osporavanje nadležnosti

Nadležnost se može dodijeliti i prvostupanjskom sudu ako tuženik podnese usmene izjave u glavnom postupku i pritom ne tvrdi da taj sud nije nadležan (članak 39. Zakona o parničnom postupku). U postupku pred lokalnim sudovima ta pravna posljedica nastaje samo ako je sud upozorio na to pitanje (članak 504.).

Međutim, nadležnost se ne može dodijeliti na temelju neuspješnog osporavanja nadležnosti u glavnom postupku ako bi sporazum o odabiru nadležnosti bio nedopušten (vidjeti prethodni tekst, nefinancijski sporovi i isključiva nadležnost).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Posebnosti proizlaze iz posebne nadležnosti radnog suda i ne odnose se samo na stvarnu nadležnost u skladu s člancima 2 i 3. Zakona o radnim sudovima (*Arbeitsgerichtsgesetz*, ArbGG).

Posebnosti postoje i kad je riječ o mjesnoj nadležnosti. Kad je riječ o postupku koji završava donošenjem presude u smislu članka 2. Zakona o radnim sudovima, prvo se primjenjuju opća pravila iz članaka od 12. do 40. Zakona o parničnom postupku (članak 46. stavak 1. Zakona). Međutim, člankom 48. stavkom 1.a Zakona o radnim sudovima utvrđeno je posebno područje nadležnosti (vidjeti točku 2.2.2.1.) za mjesto rada, gdje se isto tako može pokrenuti postupak. Opća pravila kako su navedena u odgovoru na pitanje 2. primjenjuju se na sporazume o nadležnosti. Međutim, treba napomenuti da, kad je riječ o određenim sporovima, socijalni partneri na temelju članka 48. stavka 2. Zakona imaju pravo odrediti nadležnost suda bez mjesne nadležnosti kao takve, ne uzimajući u obzir članak 38. stavke 2. i 3. Zakona.

Kad je riječ o postupku koji završava donošenjem naloga u smislu članka 2.a Zakona o radnim sudovima, člankom 82. stavkom 1. Zakona propisana je isključiva nadležnost mjesta poslovanja ili registriranog sjedišta poduzeća.

Posljednji put ažurirano: 13/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [et](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Nadležnost - Estonija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Građanska su pitanja u nadležnosti pokrajinskih sudova (*maakohus*). Pokrajinski sudovi, kao prvostupanjski sudovi, sude u građanskim stvarima. Građanske stvari obuhvaćaju niz područja i uključuju sporove koji nastaju na temelju raznih ugovora i obveza, obiteljskih pitanja i pitanja nasljeđivanja, sporova oko stvarnih prava, pitanja povezanih s poslovanjem i upravljanjem poduzećima i neprofitnim organizacijama, pitanja stečaja i pitanja radnog prava. Za pokretanje parničnog postupka potrebno je podnijeti tužbeni zahtjev pokrajinskom sudu. U zahtjevu koji se podnosi pokrajinskom sudu mora biti navedena osoba protiv koje se pokreće postupak, tužbeni zahtjev, njegovo obrazloženje (tj. na kojoj pravnoj osnovi počiva) i dokazi kojima se podupire zahtjev. Provođenje postupka u građanskim stvarima uređeno je [Zakonom o parničnom postupku](#).

Iako u Estoniji ne postoje specijalizirani sudovi, određene sporove prije ostvarivanja prava na pristup sudu mogu rješavati izvansudska povjerenstva. Na primjer, radne sporove može rješavati [Povjerenstvo za radne sporove \(töövaidluskomisjon\)](#). Povjerenstvo za radne sporove neovisno je tijelo za predsudske postupke koje rješava pojedinačne radne sporove. Zaposlenici i poslodavci imaju pravo na pristup Povjerenstvu bez plaćanja pristojbi. Postupak za rješavanje radnih sporova Povjerenstva za radne sporove uređen je [Zakonom o rješavanju radnih sporova](#). Postupak Povjerenstva za radne sporove ne smatra se obveznim predsudskim postupkom. Odluka Povjerenstva za radne sporove koja je stupila na snagu obvezujuća je za stranke. Povjerenstvo za radne sporove može rješavati sljedeće sporove koji proizlaze iz radnih odnosa: 1. radni spor koji proizlazi iz radnog odnosa između zaposlenika i poslodavca registriranog u Estoniji ili stranog poslodavca koji posluje u Estoniji putem podružnice i iz pripreme za takav radni odnos (pojedinačni radni spor) 2. radni spor koji proizlazi iz članka 7. Zakona o radnim uvjetima zaposlenika upućenih u Estoniju između zaposlenika koji je upućen u Estoniju i njegova poslodavca (pojedinačni radni spor) 3. kolektivni radni spor koji proizlazi iz provedbe kolektivnog ugovora (kolektivni radni spor). Povjerenstvo za radne sporove ne rješava sporove u vezi s naknadom štete nastale narušavanjem zdravlja, tjelesnom ozljedom ili smrću uslijed nesreće na radu ili profesionalne bolesti. U zahtjevu koji se podnosi Povjerenstvu za radne sporove moraju biti navedene okolnosti koje su važne za spor. Na primjer, kada se osporava raskid ugovora o radu, potrebno je navesti vrijeme i razlog raskida. Nužno je opisati prirodu neslaganja između stranaka, odnosno što zaposlenik ili poslodavac nisu učinili ili što su protupravno učinili. Sve će se tvrdnje i zahtjeve morati dokazati i zbog toga je potrebno uključiti sve okolnosti koje se mogu potvrditi dokaznim ispravama (ugovor o radu, uzajamni sporazumi i korespondencija između zaposlenika i poslodavca itd.) ili uputiti na druge dokaze i svjedoke. Takve dokazne isprave kojima se potvrđuju tvrdnje zaposlenika ili poslodavca moraju biti priložene tužbenom zahtjevu u trenutku podnošenja. Ako podnositelj smatra da je nužno na sastanak pozvati svjedoka, ime i adresa svjedoka trebali bi biti uključeni u zahtjev. Tužbene zahtjeve koji proizlaze iz ugovora između potrošača i trgovca može rješavati [Povjerenstvo za zaštitu potrošača \(tarbijavaidluste komisjon\)](#). Postupak tog Povjerenstva za rješavanje potrošačkih sporova uređeno je [Zakonom o zaštiti potrošača](#). Povjerenstvo za zaštitu potrošača nadležno je za rješavanje domaćih i prekograničnih potrošačkih sporova koji proizlaze iz ugovora između potrošača i trgovaca i koje pokreće potrošač ako je jedna od strana u sporu trgovac čije je sjedište u Republici Estoniji. Povjerenstvo za zaštitu potrošača nadležno je i za rješavanje sporova koji se odnose na štete nastale zbog neispravnog proizvoda, pod uvjetom da je moguće utvrditi gubitak. Ako je utvrđena činjenica da je prouzročen gubitak, ali nije moguće utvrditi točan iznos gubitka (na primjer u slučaju nenovćanih gubitaka ili gubitaka koji nastaju u budućnosti) iznos naknade štete utvrđuje sud. Povjerenstvo ne rješava sporove koji se odnose na pružanje gospodarskih usluga od općeg interesa, usluge obrazovanja koje pružaju pravne osobe uređene javnim pravom, usluge zdravstvene skrbi koje pacijentima pružaju zdravstveni djelatnici u svrhu ocjenjivanja i očuvanja njihova zdravlja ili njihova ozdravljenja, ili u svrhu propisivanja i izdavanja lijekova i medicinskih proizvoda ili opskrbe njima. Isto tako, Povjerenstvo ne rješava spor ako zahtjev proizlazi iz slučaja smrti, tjelesne ozljede ili narušavanja zdravlja ili sporove za koje je postupak rješavanja propisan drugim zakonima. Takve sporove rješava nadležna ustanova ili sud. Postupak Povjerenstva za zaštitu potrošača ne smatra se obveznim predsudskim postupkom. Popis trgovaca koji nisu poštovali odluke Povjerenstva objavljen je na internetskim stranicama Tijela za zaštitu potrošača i tehničkog regulatornog tijela. Ako stranke nisu suglasne s odlukom Povjerenstva ili je ne poštuju, mogu isti spor uputiti pokrajinskom sudu na saslušanje.

Sporove povezane s najmom može rješavati Povjerenstvo za sporove o najmu čiji su postupci uređeni [Zakonom o rješavanju sporova o najmu \(üürivaidluste lahendamise seadus\)](#). Povjerenstvo za sporove o najmu može se osnovati kao neovisno tijelo lokalne vlasti koje rješava sporove o najmu. Povjerenstva za sporove o najmu ne rješavaju sporove koji uključuju novčane zahtjeve u iznosu većem od 3200 EUR. Postupak Povjerenstva za sporove o najmu ne smatra se obveznim predsudskim postupkom. Nakon stupanja na snagu odluke Povjerenstva za sporove o najmu, stranke ne mogu podnijeti isti zahtjev sudu na istoj osnovi, a odluka Povjerenstva za sporove o najmu koja je stupila na snagu obvezujuća je za stranke.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Kako biste utvrdili koji je sud nadležan za vaš predmet, važno je poznavati načela nadležnosti. Nadležnost je podijeljena na tri područja: 1. opću nadležnost, koja ovisi o mjestu boravišta osobe 2. fakultativnu nadležnost 3. isključivu nadležnost (vidjeti odjeljak 2.2.).

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Postoje nižestupanjski i višestupanjski sudovi jer estonski pravosudni sustav ima tri stupnja.

Pokrajinski sudovi (*maakohus*), kao prvostupanjski sudovi, sude u svim građanskim stvarima. Zakonom može biti propisano da određene vrste predmeta mogu rješavati samo određeni pokrajinski sudovi ako će se time ubrzati postupak ili će biti djelotvorniji.

Okružni sud (*ringkonnakohus*) preispituje odluke koje su u građanskim stvarima donijeli pokrajinski sudovi koji se nalaze u okviru njegove mjesne nadležnosti, na temelju žalbi protiv odluka i presuda. Okružni sud odlučuje i o drugim pitanjima za koja je zakonom propisano da su u njegovoj nadležnosti. Vrhovni sud (*Riigikohus*), na temelju žalbi u kasaciji ili žalbi protiv presuda, preispituje odluke koje su u građanskim stvarima donijeli okružni sudovi. Vrhovni sud odlučuje i o zahtjevima za preispitivanje sudskih odluka koje su na snazi, u slučajevima propisanim zakonom imenuje sud s odgovarajućom nadležnosti za odlučivanje u određenoj stvari i odlučuje o drugim stvarima za koje je zakonom propisano da su u njegovoj nadležnosti. Vrhovni sud ujedno je i Ustavni sud Estonije.

O pitanju prvo odlučuje pokrajinski sud kao prvostupanjski sud i donosi presudu. Ako osoba utvrdi da se presuda prvostupanjskog suda temelji na kršenju zakonske odredbe ili da se, s obzirom na okolnosti i dokaze koji se moraju uzeti u obzir u žalbenom postupku, u žalbenom postupku treba donijeti presuda koja je različita od presude koju je donio prvostupanjski sud, ima zakonsko pravo podnijeti žalbu višem sudu, odnosno okružnom sudu. Okružni sudovi drugostupanjski su sudovi koji preispituju odluke pokrajinskih i upravnih sudova na temelju žalbi i žalbi protiv presuda. Okružni sud odlučuje o građanskim stvarima u obliku vijeća, odnosno o žalbi odlučuje vijeće od tri suca.

Vrhovni sud najviši je stupanj. Vrhovni sud, na temelju žalbi u kasaciji ili žalbi protiv presuda, preispituje odluke koje su u građanskim stvarima donijeli okružni sudovi. Vrhovni sud odlučuje i o zahtjevima za preispitivanje sudskih odluka koje su na snazi. U slučajevima propisanim zakonom imenuje sud s odgovarajućom nadležnosti za odlučivanje u određenoj stvari i odlučuje o drugim stvarima za koje je zakonom propisano da su u njegovoj nadležnosti.

Kasacija se odnosi na podnošenje žalbe protiv sudske odluke koja nije stupila na snagu na temelju pravnih pitanja i preispitivanje te presude na višem sudu

bez ponovnog ocjenjivanja činjenica. Preispitivanje sudskih odluka odnosi se na ponovno ispitivanje činjenica i odluka koje su već stupile na snagu ako su nastale nove okolnosti i na temelju zahtjeva stranke u postupku.

Sudionik u žalbenom postupku može podnijeti žalbu Vrhovnom sudu na presudu okružnog suda ako je okružni sud bitno prekršio odredbu postupovnog prava ili je pogrešno primijenio odredbu materijalnog prava. U postupku pred Vrhovnim sudom sudionik u postupku može izvršavati radnje u postupku i dostavljati podneske i zahtjeve samo putem odvjetnika. U postupku povodom tužbenog zahtjeva pred Vrhovnim sudom sudionik u postupku može izvršavati radnje u postupku i dostavljati podneske i zahtjeve osobno ili putem odvjetnika. Vrhovni sud prihvaća žalbu u kasacijskom postupku ako je žalba u kasacijskom postupku u skladu sa zakonom, ako je pravovremeno podnesena i:

1. ako je okružni sud očito pogrešno primijenio odredbu materijalnog prava u svojoj presudi i pogrešna primjena takve odredbe mogla je dovesti do pogrešne presude
2. ako je okružni sud bitno prekršio odredbu postupovnog prava pri donošenju presude i to je moglo dovesti do pogrešne presude.

Osim toga, Vrhovni sud prihvaća predmet ako bi odlučivanje o žalbi u kasacijskom postupku bilo od temeljne važnosti u odnosu na jamčenje pravne sigurnosti i oblikovanje ujednačene sudske prakse ili za daljnji razvoj prava.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Nadležnost je pravo i obveza osobe da ostvaruje svoja postupovna prava pred određenim sudom. Nadležnost može biti opća, izborna ili isključiva.

Na temelju opće nadležnosti utvrđuje se sud pred kojim je moguće pokrenuti postupak protiv neke osobe i pred kojim je moguće izvršavati određene radnje u postupku protiv neke osobe, osim ako je zakonom propisano da se postupak mora pokrenuti ili da se radnja mora izvršiti pred nekim drugim sudom.

Na temelju izborne nadležnosti utvrđuje se sud pred kojim je moguće pokrenuti postupak protiv neke osobe ili je moguće izvršavati druge radnje u postupku u odnosu na neku osobu, uz opću nadležnost. To znači da se, na primjer, postupak koji se odnosi na vlasništvo protiv fizičke osobe može pokrenuti pred sudom nadležnim u mjestu dugotrajnog boravka te osobe. Ako osoba živi u stranoj državi, postupak koji se odnosi na vlasništvo može se pokrenuti protiv te osobe i pred nadležnim sudom u mjestu gdje se nalazi imovina na koju se odnosi zahtjev ili pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi druga imovina te osobe.

Na temelju isključive nadležnosti utvrđuje se sud koji ima isključivu nadležnost u određenom parničnom postupku. Nadležnost u pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom isključiva je osim ako je zakonom propisano drukčije. Isključiva se nadležnost može, na primjer, utvrditi na temelju mjesta u kojem se nalazi nepokretna imovina, mjesta poslovanja pravne osobe itd.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Postupak protiv fizičke osobe može se pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta te osobe, a postupak protiv pravne osobe može se pokrenuti pred sudom nadležnim u mjestu registriranog sjedišta te pravne osobe. Ako boravište fizičke osobe nije poznato, moguće je pokrenuti postupak protiv osobe pred sudom nadležnim u mjestu posljednjeg poznatog boravišta te osobe.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Postupak protiv državljanina Republike Estonije koji živi u stranoj državi i koji ima imunitet ili protiv državljanina Republike Estonije koji radi u stranoj državi kao državni službenik može se pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu posljednjeg boravišta te osobe u Estoniji. Ako osoba nije imala boravište u Estoniji, postupak protiv te osobe može se pokrenuti pred pokrajinskim sudom u Harjuu (*Harju Maakohus*). Postupak je moguće pokrenuti protiv Republike Estonije ili lokalnog tijela pred sudom koji je nadležan u mjestu registriranog sjedišta predmetnog državnog ili lokalnog tijela. Ako navedeno državno tijelo nije moguće utvrditi, postupak se pokreće pred pokrajinskim sudom u Harjuu. Ako lokalno tijelo nije moguće utvrditi, postupak se može pokrenuti pred nadležnim sudom u ruralnoj općini ili gradskoj upravi.

Tužitelj može pokrenuti postupak protiv Republike Estonije i lokalnog tijela pred sudom koji je nadležan u mjestu njegova boravišta ili registriranog sjedišta.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U slučajevima propisanim zakonom, može se odabrati sud kojem je moguće podnijeti tužbu protiv neke osobe ili je moguće izvršavati druge radnje u postupku u odnosu na neku osobu, uz opću nadležnost.

Nadležnost na temelju mjesta boravka – postupak u slučaju vlasničke tužbe može se pokrenuti protiv fizičke osobe pred nadležnim sudom u mjestu boravišta te osobe ako je osoba tamo živjela dulje zbog radnog odnosa ili službe, studija ili drugog takvog razloga.

Nadležnost na temelju mjesta poslovanja – postupak koji se odnosi na gospodarsku ili profesionalnu djelatnost tuženika može se pokrenuti i pred nadležnim sudom u mjestu poslovanja.

Nadležnost na temelju registriranog sjedišta pravne osobe – pravna osoba na temelju članstva, uključujući poduzeće, ili član, partner ili dioničar tog poduzeća mogu pokrenuti postupak utemeljen na članstvu ili udjelu protiv člana, partnera ili dioničara pravne osobe i pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje pravna osoba ima registrirano sjedište.

Nadležnost utemeljena na mjestu gdje se nalazi imovina – ako osoba ima boravište ili registrirano sjedište u stranoj državi, vlasnička tužba može se pokrenuti protiv te osobe pred nadležnim sudom u mjestu gdje se nalazi imovina na koju se odnosi tužbeni zahtjev ili pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi druga imovina te osobe. Ako je imovina unesena u javni registar, postupak se može pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu registra u koji je upisana imovina. Ako je riječ o potraživanju u skladu sa zakonom o obveznim odnosima, postupak se može pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta dužnika ili mjestu gdje dužnik ima registrirano sjedište. Ako je potraživanje osigurano imovinom, postupak se može pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi imovina.

Postupak za naplatu potraživanja osiguranog hipotekom ili zalogom ili neki drugi postupak povodom sličnog zahtjeva može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi nekretnina, pod uvjetom da je dužnik vlasnik registrirane nekretnine osigurane hipotekom ili zalogom.

Nadležnost u slučaju tužbe koja nastane na temelju vlasništva nad stanom – postupak protiv vlasnika stana koji proizlazi iz pravnog odnosa i odnosi se na vlasništvo stana isto se tako može pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi nekretnina koja je predmet vlasništva nad stanom.

Nadležnost na temelju mjesta izvršenja ugovora – postupak povodom ugovora ili postupak za utvrđivanje nevaljanosti ugovora može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje treba biti izvršena osporena obveza. U slučaju ugovora o prodaji pokretne imovine, mjesto gdje je pokretna imovina isporučena ili gdje je trebala biti isporučena kupcu te u slučaju ugovora o pružanju usluge, mjesto gdje je usluga pružena ili je trebala biti pružena smatra se mjestom izvršenja obveze. U drugim slučajevima, mjesto poslovanja ili, ako njega nema, mjesto boravišta ili registriranog sjedišta dužnika smatra se mjestom izvršenja obveze. Te se odredbe primjenjuju ako se stranke nisu dogovorile drugačije.

Nadležnost na temelju boravišta potrošača – postupak povodom ugovora ili odnosa iz članaka 35., 46., 52., članka 208. stavka 4., članka 379., 402., članka 635. stavka 4., članka 709., 734. i 866. [Zakona o obveznim odnosima](#) (*võlaõigusseadus*) ili postupak povodom ugovora koji je sklopljen s poduzećem koje ima registrirano sjedište ili mjesto poslovanja u Estoniji potrošač može pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta potrošača. Navedeno se ne primjenjuje na postupke zbog ugovora o prijevozu.

Nadležnost u postupku pokrenutom povodom ugovora o osiguranju – nositelj police, korisnik ili druga osoba koja ima pravo tražiti izvršenje od osiguravatelja na temelju ugovora o osiguranju može pokrenuti postupak povodom ugovora o osiguranju protiv osiguravatelja i pred nadležnim sudom u mjestu boravišta ili registriranog sjedišta osobe. U slučaju osiguranja od odgovornosti ili osiguranja zgrade, nepokretne imovine ili pokretne imovine zajedno sa zgradom ili

nepokretnom imovinom, postupak se može pokrenuti i protiv osiguravatelja koji je nadležan u mjestu djela ili događaja koji je prouzročio štetu ili u mjestu gdje je prouzročena šteta.

Nadležnost u postupku povodom sporazuma o pravima intelektualnog vlasništva – postupak koji proizlazi iz sporazuma o prijenosu predmeta autorskog prava, srodnih prava ili prava industrijskog vlasništva ili ugovora o licenci ili postupak za utvrđivanje nevaljanosti takvog sporazuma može se pokrenuti i pred pokrajinskim sudom u Harjuu.

Nadležnost na temelju mjesta boravišta ili mjesta rada zaposlenika – zaposlenik može pokrenuti postupak povodom ugovora o radu pred sudom koji ima nadležnost u njegovu mjestu boravišta ili mjestu rada.

Nadležnost u mjeničnom ili čekovnom postupku – postupak zbog mjenice ili čeka može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu plaćanja mjenice ili čeka.

Nadležnost u postupku povodom štete prouzročene kaznenim djelom – postupak u kojem se traži naknada za štetu prouzročenu kaznenim djelom može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu djela ili događaja koji je prouzročio štetu ili u mjestu u kojem je prouzročena šteta.

Nadležnost u postupku povodom pomorskih potraživanja, operacije spašavanja ili ugovora o spašavanju – postupak povodom jednog ili više pomorskih zahtjeva navedenih u [Zakonu o pomorskoj imovini \(laeva asjaõigusseadus\)](#) može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi brod tuženika ili matična luka broda. Postupak povodom operacija spašavanja ili ugovora o spašavanju može se pokrenuti i pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje je održana operacija spašavanja.

Nadležnost u postupku povodom podjele ostavine – postupak čiji je cilj utvrditi pravo nasljeđivanja, potraživanje nasljednika prema nositelju ostavine, potraživanje na temelju legata ili ugovora o nasljeđivanju ili potraživanje na temelju obaveznog dijela ili podjele ostavine mogu se pokrenuti i pred nadležnim sudom u mjestu boravišta ostavitelja u trenutku njegove smrti. Ako je ostavitelj bio državljanin Republike Estonije, ali u trenutku smrti nije imao boravište u Estoniji, postupak se može pokrenuti i pred nadležnim sudom u mjestu posljednjeg boravišta ostavitelja u Estoniji. Ako ostavitelj nije imao boravište u Estoniji, postupak se može pokrenuti pred pokrajinskim sudom u Harjuu (*Harju Maakohus*).

Postupak protiv više tuženika i nekoliko postupaka protiv istog tuženika – postupak protiv nekoliko tuženika može se podnijeti pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta ili registriranog sjedišta jednog od tuženika po tužiteljevu izboru. Ako se protiv jednog tuženika pokreće više postupaka na temelju iste činjenice, svi se postupci mogu pokrenuti pred sudom pred kojim se mogao pokrenuti postupak koji se odnosi na jedan tužbeni zahtjev ili neke od tužbenih zahtjeva koji su proizašli iz iste činjenice.

Nadležnost u slučaju protutužbe ili tužbe treće osobe s neovisnim tužbenim zahtjevom – protutužba se može podnijeti sudu kojem je podnesena izvorna tužba pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti za podnošenje protutužbe i da se na protutužbu ne primjenjuje isključiva nadležnost te da nije utvrđeno da predmete ove vrste preispituje samo određeni županijski sud. To se primjenjuje i u slučajevima kada bi se, u skladu s općim odredbama, protutužba trebala podnijeti stranom sudu.

Tužba treće strane s neovisnim zahtjevom može se podnijeti sudu koji odlučuje u glavnom predmetu.

Nadležnost u stečajnom postupku – tužba povodom stečajnog postupka ili stečajne imovine protiv osobe u stečaju, stečajnog upravitelja ili člana stečajnog odbora, uključujući postupak za isključenje imovine iz stečajne imovine, mogu se podnijeti sudu koji je proglasio stečaj. Postupak za prihvaćanje potraživanja isto se tako može pokrenuti pred sudom koji je proglasio stečaj. Osoba u stečaju može pokrenuti postupak povezan sa stečajnom imovinom, uključujući postupak za povrat te imovine, pred sudom koji je proglasio stečaj.

Ako je pitanje u nadležnosti nekoliko estonskih sudova istodobno, podnositelj tužbe ima pravo odabrati sud kojem će podnijeti tužbu. U tim slučajevima odlučuje sud koji je prvi zaprimio tužbu.

Ako je tužba podnesena sudu koji je nadležan u mjestu boravišta ili registriranog sjedišta tuženika ili sudu koji ima isključivu nadležnost, postupak se vodi na područnom sudu čija mjesna nadležnost obuhvaća boravište ili registrirano sjedište tuženika ili mjestu na temelju kojeg se utvrđuje isključiva nadležnost. Ako se više mjesta na temelju kojih se utvrđuje nadležnost nalazi unutar mjesne nadležnosti određenog pokrajinskog suda, ali ih opslužuju različiti područni sudovi, tuženik bira područni sud na kojem će se voditi postupak. Ako tužitelj ne odabere, sud će odlučiti gdje će se voditi postupak.

Preciznija zemljopisna područja i područja gdje sudovi pružaju usluge utvrđena su u [Zakonu o sudovima](#).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U slučajevima propisanim zakonom, nadležnost je isključiva. Na temelju isključive nadležnosti utvrđuje se sud koji ima isključivu nadležnost u određenom parničnom postupku.

1. *Nadležnost prema mjestu gdje se nalazi nepokretna imovina* – postupak u sljedećim predmetima pokreće se pred sudom nadležnim u mjestu gdje se nalazi nepokretna imovina:

zahtjevi za priznavanje postojanja prava vlasništva, ograničenog stvarnog prava ili drugog tereta na nepokretnoj imovini, ili priznavanje nepostojanja takvih prava ili tereta, ili zahtjevi koji se odnose na druga prava na nepokretnoj imovini

utvrđivanje granica ili podjela nepokretne imovine

zaštita vlasništva nad nepokretnom imovinom

zahtjevi u odnosu na stvarno pravo koje nastaje na temelju vlasništva nad stanom

zahtjevi koji se odnose na obvezno izvršenje nepokretne imovine

zahtjevi povodom ugovora o najmu ili ugovora o poslovnom najmu koji se odnosi na nepokretnu imovinu ili drugog ugovora za uporabu nepokretne imovine u skladu sa zakonom o obveznim odnosima ili povodom valjanosti takvih ugovora.

Tužba povezana sa stvarnim pravom raspolaganja, stvarnim teretom ili pravom prvokupa podnosi se sudu koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi imovina koja je predmet prava raspolaganja ili tereta.

2. *Zahtjev za prekid primjene standardnih uvjeta* – postupak za prekid primjene nepoštenih standardnih uvjeta ili za prekid ili povlačenje preporuke za primjenu uvjeta od strane osobe koja je preporučila primjenu uvjeta (članak 45. Zakona o obveznim odnosima) pokreće se pred sudom koji je nadležan u mjestu poslovanja tuženika ili, ako ga nema, pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta ili registriranog sjedišta tuženika. Ako tuženik nema mjesto poslovanja, boravište ili registrirano sjedište u Estoniji, tužba se podnosi sudu pod čijom se mjesnom nadležnosti primjenjivao standardni uvjet.

3. *Nadležnost za pitanje ukidanja odluke tijela pravne osobe ili proglašavanja te odluke nevaljanom* – postupak za ukidanje odluke tijela pravne osobe ili za proglašavanje odluke nevaljanom pokreće se pred sudom koji je nadležan u mjestu gdje pravna osoba ima registrirano sjedište.

4. *Nadležnost u bračnim sporovima*

Bračni se sporovi smatraju parničnim sporovima u kojima se odlučuje o pitanjima kao što su:

razvod

poništaj braka

utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka

podjela zajedničke imovine ili drugih potraživanja koja nastaju iz vlasničkog odnosa među bračnim drugovima

potraživanja jednog bračnog druga protiv drugog koja nastaju u bračnom odnosu.

Estonski sud nadležan je odlučivati u bračnim pitanjima u sljedećim slučajevima:

barem jedan od bračnih drugova državljanin je Republike Estonije ili je bio državljanin u trenutku sklapanja braka
oba bračna druga imaju boravište u Estoniji

jedan bračni drug ima boravište u Estoniji, osim ako presuda ne bi bila priznata u državi čiji je državljanin jedan od bračnih drugova.

U bračnim sporovima pred estonskim sudom tužbeni zahtjev podnosi se sudu koji je nadležan u mjestu zajedničkog boravišta bračnih drugova ili ako ga nema, sudu koji je nadležan u mjestu boravišta tuženika. Ako tuženik nema boravište u Estoniji, tužba se podnosi sudu koji je nadležan u mjestu boravišta zajedničkog maloljetnog djeteta stranaka te ako nemaju zajedničko maloljetno dijete, sudu koji je nadležan u mjestu boravišta tužitelja.

Ako je utvrđeno skrbništvo nad imovinom odsutne osobe jer je osoba nestala ili ako je osobi određen skrbnik zbog ograničene aktivne pravne sposobnosti, ili ako je osobi određena zatvorska kazna, postupak za razvod braka protiv te osobe može se pokrenuti pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta tužitelja.

5. Nadležnost za utvrđivanje očinstva i uzdržavanje – pitanje očinstva parnično je pitanje u kojem se odlučuje o tužbi za utvrđivanje očinstva ili osporavanje unosa o roditelju u rodni list djeteta ili popis stanovništva. Estonski sud može odlučiti o pitanju očinstva ako je barem jedna od stranaka državljanin Republike Estonije ili barem jedna od stranaka ima boravište u Estoniji. Kada estonski sud odlučuje o pitanju očinstva, tužba se podnosi sudu koji je nadležan u mjestu boravišta djeteta. Ako djetetovo boravište nije u Estoniji, postupak se pokreće pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta tuženika. Ako tuženikovo boravište nije u Estoniji, postupak se pokreće pred sudom koji je nadležan u mjestu boravišta tužitelja.

Ove se odredbe primjenjuju i na pitanja uzdržavanja. Pitanje uzdržavanja parnično je pitanje o kojem se odlučuje u postupku kojim se traži:

izvršavanje obveze jednog roditelja u pogledu uzdržavanja maloljetnog djeteta na temelju zakona

izvršavanje obveze uzdržavanja između roditelja

izvršavanje obveze uzdržavanja između bračnih drugova

izvršavanje druge obveze uzdržavanja na temelju zakona.

6. Nadležnost u pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom

Nadležnost u pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom isključiva je osim ako je zakonom propisano drukčije.

Hitni postupak za izdavanje platnog naloga – hitni postupak za izdavanje platnog naloga provodi odjel za platne naloge na područnom sudu u Haapsaluu pokrajinskog suda u Pärnuu (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*). Za pokretanje hitnog postupka za izdavanje platnog naloga u odnosu na zahtjev za uzdržavanje ili za potraživanje možete se obratiti odjelu za platne naloge pokrajinskog suda na <https://www.e-toimik.ee/>. Hitni postupak za izdavanje platnog naloga ne primjenjuje se na zahtjeve veće od 6400 EUR (potraživanja); tim su iznosom obuhvaćeni zahtjevi za plaćanje glavnice i popratni zahtjevi. Osim toga, hitni postupak ne primjenjuje se ako se traži uzdržavanje u iznosu većem 1,5 puta od minimalne stope uzdržavanja. Minimalna stopa uzdržavanja 1,5 puta veća 2020. iznosi 438 EUR mjesečno. Hitni postupak za izdavanje platnog naloga ne primjenjuje se ako dužnik nije naveden u rodnom listu djeteta kao roditelj tog djeteta.

Proglašenje osobe mrtvom i utvrđivanje vremena smrti – estonski sud može proglasiti osobu mrtvom i utvrditi vrijeme njezine smrti u sljedećim slučajevima:

1. ako je u trenutku kad se za nestalu osobu posljednji put čulo ona bila državljanin Republike Estonije ili je u to vrijeme imala mjesto boravka u Estoniji 2.

ako postoji drugi pravni interes da estonski sud proglašava osobu mrtvom ili utvrdi vrijeme njezine smrti.

Zahtjev za proglašenje osobe mrtvom i utvrđivanje vremena njezine smrti podnosi se sudu posljednjeg mjesta boravišta nestale osobe. Ako je osoba nestala uslijed brodoloma registriranog u Estoniji, zahtjev se podnosi sudu matične luke broda. U ostalim slučajevima, zahtjev za proglašenje osobe mrtvom ili utvrđivanje vremena njezine smrti podnosi se sudu mjesta boravišta ili registriranog sjedišta podnositelja tužbe. Ako mjesto boravišta ili registrirano sjedište podnositelja tužbe nije u Estoniji, tužbeni zahtjev podnosi se pokrajinskom sudu u Harjuu. Zahtjev za izmjenu vremena smrti ili poništavanje proglašenja smrti podnosi se sudu koji je utvrdio vrijeme smrti ili proglasio osobu mrtvom.

Pitanje skrbništva – pitanje skrbništva pitanje je koje se odnosi na određivanje skrbnika osobi ili neko drugo pitanje povezano sa skrbništvom. Estonski sud može odlučivati u pitanjima skrbništva u sljedećim slučajevima: 1. ako je osoba kojoj je potrebno skrbništvo ili osoba pod skrbništvom državljanin Republike Estonije ili ima mjesto boravišta u Estoniji 2. ako osoba kojoj je potrebno skrbništvo ili osoba pod skrbništvom treba zaštitu estonskog suda iz nekog drugog razloga, uključujući slučajeve u kojima se imovina osobe nalazi u Estoniji.

Skrbnika nije potrebno imenovati u Estoniji ako su estonski sud i sud strane države jednako nadležni za utvrđivanje skrbništva i ako je skrbnik već određen u stranoj državi ili strani sud vodi postupak za određivanje skrbništva, pod uvjetom da se može pretpostaviti da je odluka stranog suda priznata u Estoniji te da je neodređivanje skrbnika u Estoniji u interesu osobe kojoj je potrebno skrbništvo.

O pitanjima skrbništva odlučuje sud u mjestu boravišta osobe kojoj je potrebno skrbništvo. O određivanju skrbnika nad djetetom prije rođenja djeteta odlučuje sud u mjestu boravišta majke. Ako se traži utvrđivanje skrbništva za braću ili sestre čije je boravište u mjesnoj nadležnosti nekoliko sudova, skrbnika imenuje sud u mjestu boravišta najmlađeg djeteta. Ako je u takvom slučaju postupak skrbništva već u tijeku pred sudom, o pitanju skrbništva odlučuje taj sud. Ako osoba kojoj je potrebno skrbništvo nema mjesto boravišta u Estoniji ili ako mjesto boravišta nije moguće utvrditi, o tom pitanju može odlučiti sud u čijoj se mjesnoj nadležnosti nalazi osoba ili njezina imovina kojoj je potrebna zaštita ili pokrajinski sud u Harjuu. O pitanju koje se odnosi na osobu pod skrbništvom ili na njezinu imovinu odlučuje sud koji je imenovao skrbnika. O tom pitanju, s dobrim razlogom, može odlučivati i sud u mjestu boravišta osobe pod skrbništvom ili sud nadležan u mjestu u kojem se nalazi imovina te osobe.

Smještanje osobe u zatvorenu ustanovu – o pitanju smještanja osobe u zatvorenu ustanovu odlučuje sud koji je imenovao skrbnika za tu osobu ili sud koji vodi postupak u vezi sa skrbništvom. U drugim slučajevima o takvim pitanjima odlučuje sud pod čiju mjesnu nadležnost potpada zatvorena ustanova. O tom pitanju može odlučivati i sud koji je primijenio privremenu pravnu zaštitu.

Privremenu pravnu zaštitu u predmetu može primijeniti bilo koji sud u okviru čije se mjesne nadležnosti mora primijeniti relevantna mjera. O ostalim pitanjima povezanim sa smještanjem osobe u zatvorenu ustanovu, uključujući pitanja obustave ili ukidanja smještanja osobe u zatvorenu ustanovu i pitanja o promjenama razdoblja smještanja, odlučuje sud koji je donio odluku o smještanju osobe u zatvorenu ustanovu.

Utvrđivanje čuvanja imovine odsutne osobe – o pitanju utvrđivanja čuvanja imovine odsutne osobe odlučuje sud u mjestu boravišta odsutne osobe. Ako odsutna osoba nema mjesto boravišta u Estoniji, o pitanju utvrđivanja čuvanja imovine odsutne osobe odlučuje sud nadležan u mjestu u kojem se nalazi imovina za koju se traži čuvanje. O ostalim pitanjima povezanim s utvrđivanjem skrbništva nad imovinom odsutne osobe, uključujući pitanja prestanka skrbništva i promjene upravitelja i njegovih dužnosti, odlučuje sud koji je imenovao upravitelja.

Posvojenje – estonski sud može donijeti odluku o posvojenju ako je posvojitelj, jedan od bračnih drugova koji želi posvojiti ili dijete državljanin Republike Estonije ili ako je mjesto boravišta posvojitelja, jednog od bračnih drugova koji žele posvojiti ili djeteta u Estoniji. Zahtjev za posvojenje podnosi se sudu u mjestu boravišta posvojenika. Ako posvojeno dijete nema mjesto boravišta u Republici Estoniji, tužbeni zahtjev podnosi se pokrajinskom sudu u Harjuu. O pitanju proglašenja posvojenja nevažećim odlučuje sud koji je donio odluku o posvojenju.

Produljenje aktivne poslovne sposobnosti maloljetnika – o pitanju produljenja aktivne poslovne sposobnosti maloljetnika može odlučivati estonski sud ako je maloljetnik državljanin Republike Estonije ili ima mjesto boravišta u Estoniji. Zahtjev za produljenje aktivne poslovne sposobnosti maloljetnika ili zahtjev za poništenje rješenja o produljenju aktivne poslovne sposobnosti maloljetnika podnosi se sudu u mjestu boravišta maloljetnika. Ako maloljetnik nema mjesto boravišta u Republici Estoniji, tužbeni zahtjev podnosi se pokrajinskom sudu u Harjuu.

Utvrđivanje očinstva i osporavanje unosa o roditelju nakon smrti osobe – ako osoba traži utvrđivanje očinstva u odnosu na mrtvu osobu ili ako osoba osporava unos koji se odnosi na roditelja u matičnu knjigu rođenih ili u upisnik stanovništva nakon smrti osobe koja je upisana u matičnu knjigu rođenih ili u upisnik stanovništva kao roditelj, tužbeni zahtjev u tu svrhu podnosi se sudu u posljednjem mjestu boravišta osobe od koje se traži utvrđivanje očinstva ili u vezi s kojom se osporava upis u matičnu knjigu rođenih ili u upisnik stanovništva. Ako mjesto posljednjeg poznatog boravišta osobe nije bilo u Estoniji ili ako mjesto boravišta nije poznato, tužbeni zahtjev podnosi se pokrajinskom sudu u Harjuu.

Ostala obiteljska pitanja povezana s tužbenim zahtjevom – odredbe o pitanjima skrbništva primjenjuju se na ostala obiteljska pitanja povezana s tužbenim zahtjevom, osim ako je zakonom propisano drukčije ili ako to nalaže priroda predmeta. O pitanju povezanom s tužbenim zahtjevom koje se odnosi na pravni odnos bračnih drugova ili razvedenih bračnih drugova odlučuje sud koji je mjesno nadležan za zajedničko mjesto boravišta bračnih drugova ili posljednje zajedničko mjesto boravišta bračnih drugova. Ako bračni drugovi nisu imali zajedničko mjesto boravišta u Estoniji ili ako nijedan bračni drug trenutačno nema mjesto boravišta u nadležnosti suda njihova posljednjeg zajedničkog mjesta boravišta, o tom pitanju odlučuje sud u mjestu boravišta bračnog druga čija bi prava bila ograničena traženom presudom. Ako mjesto boravišta tog bračnog druga nije u Estoniji ili se mjesto boravišta ne može utvrditi, o tome odlučuje sud u mjestu boravišta podnositelja tužbe. Ako nadležnost nije moguće utvrditi, o pitanjima odlučuje pokrajinski sud u Harjuu. Privremenu pravnu zaštitu u obiteljskom pitanju povezanom s tužbenim zahtjevom može primijeniti bilo koji sud u okviru čije se mjesne nadležnosti mora primijeniti relevantna mjera. Primjena mjera upravljanja ostavinom – estonski sud može primijeniti mjere upravljanja na ostavinu koja se nalazi u Estoniji, bez obzira na državu čije se pravo primjenjuje na nasljeđivanje i državu čije tijelo ili službenik ima opću nadležnost za vođenje postupka u vezi s ostavinom. Mjere upravljanja ostavinom primjenjuje sud u mjestu otvaranja nasljedstva. Ako se postupak nasljeđivanja otvara u stranoj državi, a ostavina se nalazi u Estoniji, sud može primijeniti mjere upravljanja ostavinom.

Nadležnost u pitanjima pozivanja – zahtjev za proglašenje vrijednosnih papira nevaljanim podnosi se sudu u mjestu otkupa vrijednosnih papira i, ako mjesta otkupa nema, u skladu s općom nadležnošću koja se primjenjuje na izdavatelja vrijednosnih papira. Zahtjev za pokretanje postupka za zahtijevanje isključenja prava vlasnika nekretnine podnosi posjednik nekretnine u skladu s odredbama članka 124. [Zakona o imovini \(asjaõigusseadus\)](#) sudu pod čiju mjesnu nadležnost potpada nekretnina. U slučaju predviđenom člankom 13. [Zakona o pomorskoj imovini](#), ovlaštena osoba podnosi zahtjev za pokretanje postupka za zahtijevanje isključenja prava vlasnika broda pred pokrajinskim sudom u Harjuu. Vlasnik opterećene nekretnine podnosi zahtjev za pokretanje postupka za zahtijevanje isključenja prava nepoznatog hipotekarnog vjerovnika (članak 331. [Zakona o imovini](#)) sudu pod čiju mjesnu nadležnost potpada nekretnina. Zahtjev za isključenje prava nepoznatog pomorskog hipotekarnog vjerovnika ili založnog vjerovnika podnosi vlasnik opterećenog broda ili vlasnik založenog predmeta opterećenog registriranim založnim pravom nad pokretninama u skladu s člankom 59. [Zakona o pomorskoj imovini](#) pred pokrajinskim sudom u Harjuu.

Nadležnost u pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom koji se odnosi na pravne osobe privatnog prava – o pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom, osim pitanja povezanih s upisnikom, koja se odnose na djelatnosti društva, neprofitne udruge i zaklade, uključujući pitanja povezana s imenovanjem zamjenskog člana upravnog ili nadzornog odbora, revizora, revizora za posebnu reviziju i likvidatora te pitanjima povezanim s utvrđivanjem iznosa naknade partnerima ili dioničarima društva, odlučuje sud registriranog sjedišta pravne osobe ili podružnice stranog društva.

Pitanja vlasništva nad stanom i zajedničkog vlasništva – o pitanjima povezanim s tužbenim zahtjevom koji se odnosi na vlasništvo nad stanom ili zajedničko vlasništvo odlučuje sud u mjestu u kojem se nekretnina nalazi.

Pitanja pristupa javnoj cesti i toleriranja umjetnih površina sustava za poboljšanje zemljišta i komunalnih radova – o pitanjima pristupa javnoj cesti i toleriranja umjetnih površina sustava za poboljšanje zemljišta i komunalnih radova odlučuje sud koji je nadležan u mjestu gdje se nalazi nekretnina za koju se traži pristup javnoj cesti ili za koju se traži izgradnja umjetne površine sustava za poboljšanje zemljišta ili na kojem se obavljaju komunalni radovi.

Pitanja priznavanja, proglašenja izvršivosti i izvršenja odluka sudova stranih država – zahtjev za priznavanje i proglašenje izvršivosti odluke suda strane države, zahtjev za odbijanje priznanja ili izvršenja ili za obustavu izvršenja ili neki drugi zahtjev u postupku izvršenja podnosi se prema mjestu boravišta ili registriranog sjedišta dužnika ili sudu unutar čije se mjesne nadležnosti traži provedba postupka izvršenja, osim ako je zakonom ili međunarodnim ugovorom propisano drukčije.

Pitanja proglašenja sporazuma o nagodbi koji je rezultat postupka mirenja – sporazum o nagodbi postignut kao rezultat postupka mirenja navedenog u članku 14. stavku 1. [Zakona o mirenju \(lepitusseadus\)](#) proglašava izvršivim sud koji ima mjesnu nadležnost u mjestu u kojem se vodio postupak mirenja. Pitanja priznavanja i proglašenja izvršivosti odluka arbitražnih sudova – zahtjevi za priznavanje i proglašenje izvršivosti odluka arbitražnih sudova donesenih u Estoniji ili odluka arbitražnih sudova stranih država te zahtjevi za odbijanje priznanja ili izvršenja takvih odluka podnose se pokrajinskom sudu u Pärnuu (*Pärnu Maakohus*). Zahtjev za obustavu izvršenja odluke arbitražnog suda strane države ili neki drugi zahtjev u postupku izvršenja podnosi se prema mjestu boravišta ili registriranog sjedišta dužnika ili sudu unutar čije se mjesne nadležnosti traži provedba postupka izvršenja, osim ako je zakonom ili međunarodnim ugovorom propisano drukčije. Ako je jedna od ugovornih strana u arbitražnom postupku potrošač, zahtjev za priznavanje i proglašenje izvršivosti arbitražne odluke ili zahtjev za odbijanje priznanja ili izvršenja arbitražne odluke podnosi se sudu koji je mjesno nadležan za arbitražni postupak. Tužbe se rješavaju na područnom sudu u okviru čije se mjesne nadležnosti nalazi mjesto za utvrđivanje nadležnosti. Ako se unutar mjesne nadležnosti određenog pokrajinskog suda nalazi više mjesta na temelju kojih se utvrđuje nadležnost, ali ih opslužuju različiti područni sudovi, sud odlučuje gdje će se voditi postupak.

Preciznija zemljopisna područja i područja gdje sudovi pružaju usluge utvrđena su u [Zakonu o sudovima](#).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Sud može razmatrati pitanje i prema nadležnosti u slučajevima kad je nadležnost tog suda propisana sporazumom između stranaka, a spor se odnosi na gospodarsku ili profesionalnu djelatnost objiju stranaka ili se spor odnosi na gospodarsku ili profesionalnu djelatnost jedne stranke, a druga stranka je država, lokalno tijelo ili druga pravna osoba javnog prava, ili ako su obje stranke pravne osobe javnog prava.

Sporazum o nadležnosti može se sklopiti i ako mjesto boravišta ili registrirano sjedište jedne ili objiju stranaka nije u Estoniji.

Bez obzira na prethodno navedeno, sporazum o nadležnosti primjenjuje se i u sljedećim slučajevima:

1. ako je takav sporazum postignut nakon nastanka spora
2. ako je nadležnost dogovorena u slučaju u kojem se tuženik nastani u stranoj državi ili mjesto poslovanja ili svoje registrirano sjedište prenese u stranu državu nakon sklapanja sporazuma ili ako mjesto boravišta, mjesto poslovanja ili registrirano sjedište tuženika nije poznato u trenutku pokretanja postupka. Nadležnost utvrđena sporazumom isključiva je nadležnost, osim ako su se stranke dogovorile drukčije.

Prvostupanjski sud može, putem odluke, uputiti predmet drugom prvostupanjskom sudu ako stranke podnesu zajednički tužbeni zahtjev u tu svrhu prije prvog zasjedanja suda ili, u pisanom postupku, prije isteka roka za iznošenje stajališta.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U Estoniji ne postoje specijalizirani sudovi.

Druge poveznice

[Pravosudni sustav](#)

Posljednji put ažurirano: 17/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Irska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Građanski sudovi u Irskoj nadležni su za suđenje u predmetima koji se odnose na sporove između pojedinaca, organizacija ili države. Predmeti tih sporova u rasponu su od ozljede nastale u automobilskoj nezgodi do pripajanja trgovačkog društva. U građanskim predmetima tužitelj tuži tuženika radi odštete za prouzročenu štetu. Odšteta je uglavnom u obliku novčane naknade štete.

Okružni sud, regionalni sud i Visoki sud prvostupanjski su sudovi. Vrhovni sud nadležan je isključivo za žalbe, osim u određenim predmetima koji se odnose na Ustav. Žalbeni sud nadležan je isključivo za žalbe.

Nadležnost okružnih i regionalnih sudova mjesna je i ograničena, odnosno oni se isključivo bave predmetima čija vrijednost ne premašuje određeni prag i čije stranke borave ili čije se registrirano mjesto poslovanja nalazi na određenom zemljopisnom području ili ako je ugovor sklopljen na određenom zemljopisnom području. O žalbama na odluke okružnog suda odlučuje regionalni sud, a o žalbama na odluke regionalnog suda odlučuje Visoki sud. Sud za sporove male vrijednosti dio je okružnog suda koji se bavi predmetima koji se odnose na potrošače i u kojima iznos tražbina ne premašuje 2 000 EUR. Taj se postupak može odnositi i na predmete u kojima jedno poduzeće tuži drugo.

Okružni sud odlučuje o predmetima koji obuhvaćaju tražbine čija vrijednost ne premašuje 15 000 EUR. Regionalni sud bavi se tražbinama koje ne premašuju 75 000 EUR (60 000 EUR u tužbama za nanošenje tjelesnih ozljeda). On je isto tako nadležan za postupke iz područja obiteljskog prava, uključujući razvod, sudsku rastavu i poništaj braka. Okružni sud bavi se tražbinama iznad 75 000 EUR (60 000 EUR u tužbama za nanošenje tjelesnih ozljeda).

Zahtjevi koji se odnose na radno pravo upućuju se neovisnom tijelu, Žalbenom radnom sudu (*Employment Appeals Tribunal*). Pred njime se vodi široki spektar sporova koji se odnose na prava iz radnog odnosa. U određenim slučajevima obje stranke mogu podnijeti žalbu regionalnom sudu u roku od šest tjedana od odluke Suda. Ako se regionalnom sudu ne podnese žalba, a poslodavac ne provede odluku, Ministarstvo rada, poduzetništva i inovacija može u ime zaposlenika pokrenuti postupak pred regionalnim sudom. Visokom sudu žalbu u pogledu odluke Suda mogu podnijeti obje stranke, ali samo zbog pogrešno ili nepotpunu utvrđenog materijalnog prava:

Trgovački sud, uspostavljen 2004., specijaliziran je odjel [Visokog suda](#), a posebno je uređen [člankom 63.A Poslovnika viših sudova](#). On se bavi trgovačkim sporovima u kojima je vrijednost tražbine najmanje 1 milijun EUR, sporovima koji se odnose na intelektualno vlasništvo i žalbama u pogledu regulatornih odluka ili zahtjevima za njihovo sudsko preispitivanje. On se isto tako bavi drugim predmetima koje sudac smatra prikladnima. Ne postoji automatsko pravo uvrštavanja u Registar trgovačkih predmeta Visokog suda. To potpada pod diskrecijsko pravo suca Trgovačkog suda. Sud upotrebljava detaljan sustav za upravljanje predmetima koji je osmišljen kako bi pojednostavnio pripremu za suđenje, otklonio nepotrebne troškove i onemogućio primjenu taktika za odugovlačenje te osigurao potpuno otkrivanje podataka prije suđenja.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Odgovarajući sud kojem se podnosi tužba u prvom stupnju određuje se u skladu s prirodom (ugovor, štetna radnja itd.) i vrijednosti (vidjeti prethodno navedeno) tužbenog zahtjeva.

Za potrebe okružnog suda Irska je podijeljena na 24 okruga i za svaki je od njih trajno imenovan jedan sudac ili više njih. Kad je riječ o dvama najvećim gradovima, Dublinu i Corku, obujam posla zahtijeva trajno imenovanje više sudaca. Irska je za potrebe regionalnog suda podijeljena u osam regija. Jedan je regionalni sudac dodijeljen jednoj regiji, osim u slučaju regije Dublina i Corka gdje je zbog obujma posla imenovan veći broj sudaca. Visoki sud zasjeda u Dublinu kako bi se pred njime vodili izvorni postupci. Pred njime se isto tako vode predmeti koji se odnose na tjelesne ozljede i ozljede sa smrtnim posljedicama u okviru nekoliko pokrajinskih sudova u određenim godišnjim razdobljima. Osim toga, Visoki sud zasjeda u pokrajinskim uredima kako bi odlučio o žalbama na odluke regionalnog suda u predmetima iz područja građanskog i obiteljskog prava.

Okružni sud nadležan je za suđenje u predmetima koji se odnose na ugovore, određene štetne radnje, ugovore o kupnji na otplatu i ugovore o prodaji na rate, predmetima koji se odnose na najam kao što su iseljenje zbog neplaćanja najma te tužbe zbog protupravnog zadržavanja robe ako vrijednost tražbine ne premašuje ograničenje od 15 000 EUR. Okružni sud ima i niz ovlasti koje se odnose na izvršenje sudskih odluka svih sudova o dugovanjima, izdavanju dozvola kao što su dozvole prodaje alkoholnih pića te skrbištvu i uzdržavanju djece.

Regionalni sud nadležan je u predmetima koji se odnose na ugovore i štetne radnje, u predmetima povezanim s nasljednopravnim postupcima te tužbama u području upravljanja ostavinom, vlasničkim tužbama, predmetima u području iseljenja ili zahtjevima za novi najam u postupcima koji se temelje na ugovorima o kupnji na otplatu i ugovorima o prodaji na rate kada vrijednost tražbine ne premašuje ograničenje od 75 000 EUR (60 000 EUR u tužbama za nanošenje tjelesnih ozljeda). Regionalni je sud nadležan za postupke iz područja obiteljskog prava (uključujući sudsku rastavu, razvod, poništaj braka i žalbe na odluke okružnog suda) te je nadležan za žalbe na odluke arbitara u sporovima koji se odnose na zakupnine u okviru zakonodavstva kojim su uređeni odnosi između zakupodavca i zakupnika.

U građanskim predmetima pri regionalnom sudu odluku donosi sudac bez porote. O žalbama okružni sud odluku donosi na temelju ponovne rasprave, a odluka je regionalnog suda konačna te nije moguće ponovno uložiti žalbu.

U skladu s ustavom, Visoki sud ima potpunu prvostupanjsku nadležnost u svim činjeničnim ili pravnim pitanjima. To znači da je on nadležan za sve građanske predmete ako je redovito boravište tuženika u Irskoj, ako je navodni ugovor sklopljen u Irskoj, ako je navodna štetna radnja počinjena u Irskoj ili ako se nekretnina koja je predmet postupka nalazi u Irskoj. Visoki sud odlučuje o žalbama na odluke regionalnog suda te je nadležan za nadzor okružnog suda i ostalih nižih sudova. O žalbama na odluke Visokog suda odlučuje Žalbeni sudom i Vrhovnim sudom ako je potonji potvrdio da je riječ o predmetu važnom za opću javnost ili o predmetu koji je u interesu pravde. Žalbeni sud može proslijediti žalbu Vrhovnom sudu ako je potonji potvrdio da je riječ o predmetu važnom za opću javnost ili o predmetu koji je u interesu pravde. Odluka o žalbi ne donosi se nakon ponovne rasprave, već na temelju popisa dokaza na prvom stupnju i pravnog argumenta.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Odgovarajući okružni sud ili regionalni sud kojem se podnosi tužba određuje se u skladu s područjem na kojem tuženik ili jedan od tuženika uobičajeno boravi odnosno radi ili obavlja poslovnu djelatnost. U većini predmeta koji se odnose na ugovore, odgovarajući su okrug ili regija oni gdje je ugovor navodno sklopljen; u predmetima koji se odnose na štetne radnje odgovarajuće je područje ono na kojem je štetna radnja navodno počinjena; u postupcima iz područja obiteljskog prava odgovarajuće je područje ono na kojemu boravi podnositelj zahtjeva; u postupcima koji se odnose na najam ili pravo na nekretninu odgovarajući je prostor ili zemljište ono na kojem se predmet tog postupka nalazi.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Nije primjenjivo.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Nije primjenjivo.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Nije primjenjivo.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Internetske stranice [Sudske službe Irske](#) sadržavaju sveobuhvatno objašnjenje strukture sudova u Irskoj. Objavljena je i brošura naziva *Explaining the Courts* u kojoj se objašnjava sudstvo u Irskoj te javnosti pružaju informacije. Više pojedinosti o sudstvu pruža Odbor za informiranje građana (*Citizens Information Board*), zakonsko tijelo koje pruža informacije, savjete i zastupanje u pogledu širokog spektra javnih i društvenih usluga. Odbor za informiranje građana ima i svoje internetske stranice, a s njime se može stupiti u kontakt telefonski ili se obratiti jednom od brojnih informativnih centara diljem Irske.

Druge poveznice

[Sudske službe – Irska](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Posljednji put ažurirano: 08/04/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Grčka

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U Grčkoj su redovni građanski sudovi nadležni za većinu građanskih i trgovačkih predmeta. Iznimno su posebnim zakonom osnovana specijalizirana vijeća unutar građanskih sudova u velikim gradovima, koja su isključivo nadležna za određene predmete u skladu s predmetnim pravnim područjem. Ta su vijeća: vijeća nadležna za predmete koji se odnose na žigove Zajednice u Ateni i Solunu te vijeće nadležno za predmete iz područja pomorskog prava u Pireju.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

U većini se slučajeva nadležnost sudova utvrđuje u skladu s vrijednosti predmeta spora. Kako bi se procijenila vrijednost predmeta spora, u obzir se uzima tužbeni zahtjev, ne uzimajući u obzir bilo kakve dodatne zahtjeve. Ako jedna tužba obuhvaća nekoliko tužbenih zahtjeva, oni se spajaju.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Predmeti za koje su nadležni građanski sudovi u prvom se stupnju vode pred okružnim građanskim sudovima poznatima kao sudovi za sporove male vrijednosti (*Irinodikia*), prvostupanjski sudovi na kojima odlučuje sudac pojedinac (*Monomeli Protodikia*) i prvostupanjski sudovi na kojima odlučuje vijeće sudaca (*Polymeli Protodikia*).

Nadležnost sudova za sporove male vrijednosti prvenstveno obuhvaća: (a) sve sporove čiju je novčanu vrijednost moguće procijeniti i čija vrijednost ne premašuje dvadeset tisuća eura (20 000 EUR) i (b) sve sporove, glavne ili sporedne, u pogledu ugovora o najmu, pod uvjetom da ni u jednom predmetu ugovorena mjesečna najamnina ne premašuje šest stotina eura (600 EUR).

Nadležnost sudova za sporove male vrijednosti isto tako obuhvaća, bez obzira na vrijednost spora, većinu sporova koji se odnose na poljoprivredu, prodaju životinja, vlasničke sporove sa susjedima, sporove koji proizlaze iz ugovora s hotelijerima i prijevoznicima, zahtjeve udruženja i zadruga u odnosu na njihove članove i obratno, zahtjeve odvjetnika u pogledu njihovih usluga na prvostupanjskim sudovima i policijskim sudovima (*Ptaismatodikia*) te na prava, naknade ili troškove svjedoka, tumača, stečajnih upravitelja ili čuvara koji su prethodno svjedočili ili koje je imenovao bilo koji sud.

Nadležnost prvostupanjskih sudova na kojima odlučuje sudac pojedinac obuhvaća sve sporove čiju je novčanu vrijednost moguće procijeniti i čija vrijednost premašuje dvadeset tisuća eura (20 000 EUR), ali ne premašuje dvije stotine i pedeset tisuća eura (250 000 EUR).

Nadležnost prvostupanjskih sudova na kojima odlučuje sudac pojedinac obuhvaća i sljedeće sporove, čak i ako njihova vrijednost premašuje dvije stotine i pedeset tisuća eura (250 000 EUR): sporove koji proizlaze iz ugovora o najmu; radne sporove koji se odnose na zaposlenike odnosno na rad ili predmete koje proizvode stručnjaci ili obrtnici; sporove u okviru kolektivnih sporazuma o radu između organizacija za socijalnu sigurnost i osiguranih osoba; sporove koji se odnose na odvjetničke nagrade, naknade i troškove, osim onih koji su prethodno navedeni i koji se vode pred sudovima za sporove male vrijednosti; sporove koji se odnose na zaposlenike u području prava, medicine ili zdravstva odnosno inženjere, kemičare ili posrednike/agente te osoba koje je imenovalo pravosudno tijelo, kao što su stručnjaci, stručni arbitri, procjenitelji, arbitri, izvršitelji oporuka, upravitelji, stečajni upravitelji; sporove koji se odnose na sve vrste zahtjeva za naknade koji proizlaze iz štete prouzročene vozilom, uključujući zahtjeve koje obuhvaćaju ugovori o osiguranju vozila te sporove koji se odnose na pitanja u pogledu posjeda ili zauzimanja pokretnina ili nekretnina.

Nadležnost prvostupanjskih sudova na kojima odlučuje sudac pojedinac uvijek, bez obzira na njihovu vrijednost, obuhvaća: razvod braka, poništaj braka; priznavanje ili nepriznavanje braka; bračne odnose tijekom braka i odnose koji iz njega proizlaze, uključujući pitanja očinstva, priznavanja ili nepriznavanja odnosa roditelj-dijete ili roditeljske odgovornosti; priznavanje očinstva djeteta rođenog izvan bračne zajednice; utvrđivanje je li priznavanje očinstva djeteta rođenog izvan bračne zajednice voljno ili ne, je li takvo priznavanje valjano odnosno uživa li takvo dijete status istovjetan statusu djeteta rođenog u bračnoj zajednici na temelju postojeće bračne zajednice njegovih roditelja te isto tako pitanja voljnog priznavanja; priznavanje postojanja ili nepostojanja posvojenja ili njegova prestanka odnosno postojanja ili nepostojanja skrbništva. Osim toga, njihova nadležnost obuhvaća sporove u pogledu uzdržavanja na temelju braka, razvoda ili srodstva; izvršavanja roditeljske odgovornosti; nesuglasja između roditelja u zajedničkom izvršavanju roditeljskog prava te komunikacije roditelja i ostale rodbine u izravnoj uzlaznoj liniji s djetetom; propisivanja upotrebe roditeljskog doma i raspodjele pokretnina među supružnicima te sporova u pogledu obiteljskog doma i raspodjele pokretnina među supružnicima u slučaju prekida zajedničkog života; sporove u pogledu vlasništva katova u zgradi i sporove koji se odnose na poništaj odluka koje su donijele glavne skupštine udruženja ili zadruga.

Nadležnost prvostupanjskih sudova na kojima odlučuje vijeće sudaca obuhvaća sve sporove za koje nisu nadležni sudovi za sporove male vrijednosti i prvostupanjski sudovi na kojima odlučuje sudac pojedinac.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Mjesno je nadležan sud u regiji u kojoj se nalazi tuženikovo prebivalište.

Ako se tuženikovo prebivalište ne nalazi ni u Grčkoj ni izvan nje, nadležan je sud u regiji u kojoj se nalazi njegovo boravište. Ako je mjesto tuženikova boravišta nepoznato, nadležan je sud u regiji u kojoj se nalazi njegovo posljednje boravište u Grčkoj ili njegovo posljednje prebivalište ako boravište ne postoji.

Za Državu je nadležan sud u regiji u kojoj se nalazi sjedište određenog tijela od kojeg se zakonski zahtijeva zastupanje Države na sudu.

Za pravne osobe koje imaju sposobnost biti stranke u pravnom predmetu nadležan je sud u regiji u kojoj se nalazi njihovo sjedište ili podružnica, ako se spor odnosi na njezino poslovanje.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Ako je za predmet nadležno više sudova, podnositelj zahtjeva ima pravo odabira suda. Prednost među njima utvrđuje se na temelju datuma podnošenja tužbe.

Ako sud nije nadležan *ratione materiae* ili *ratione loci*, sam sud o tomu odlučuje *ex officio* te određuje koji je sud nadležan i taj predmet upućuje tom sudu.

Pravne se posljedice podnesene tužbe zadržavaju.

Ugovorni sporovi

Sporovi koji se odnose na postojanje ili valjanost pravnog akta izvršenog tijekom života osobe i svih prava koja iz njega proizlaze mogu se isto tako pokrenuti pred sudom u regiji u kojoj je pravni akt sastavljen ili regiji u kojoj je predviđeno njegovo izvršenje. Sporovi koji se odnose na izmaklu dobit (negativna šteta) i naknadu zbog povrede tijekom pregovora mogu se pokrenuti pred istim sudom.

Štetna radnja

Sporovi koji proizlaze iz štetne radnje isto se tako mogu pokrenuti pred sudom mjesta događaja na temelju kojeg je nastala ili će nastati šteta.

Građanska tužba

Građanska tužba za naknadu štete i povrat za kazneno djelo i za naknadu nematerijalne štete ili duševne boli može se podnijeti kaznenom sudu koji se bavi tim predmetom.

Predmeti koji se odnose na uzdržavanje, razvod i roditeljsku odgovornost

Bračni sporovi (sporovi koji se odnose na uzdržavanje na temelju braka, razvoda ili srodstva; izvršavanje roditeljske odgovornosti; nesuglasje između roditelja u zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti te komunikacije roditelja i ostale rodbine u izravnoj uzlaznoj liniji s djetetom i propisivanja upotrebe roditeljskog doma i raspodjele pokretnina među supružnicima te sporova u pogledu obiteljskog doma i raspodjele pokretnina među supružnicima u slučaju prekida zajedničkog života) isto se tako mogu pokrenuti pred sudom u regiji u kojoj se nalazi posljednje zajedničko boravište supružnika.

Sporovi koji se odnose na zahtjeve za uzdržavanje isto se tako mogu pokrenuti pred sudom mjesta u kojem se nalazi boravište ili prebivalište korisnika doplatka za uzdržavanje.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Za predmete koji se odnose na stvarna prava u pogledu nekretnina i predmete koji proizlaze iz najma nekretnina isključivo su nadležni sudovi u regiji u kojoj se nalazi nekretnina.

(Ako se nekretnina nalazi u regiji s više sudova, podnositelj zahtjeva ima pravo odabira.)

Sporovi koji se odnose na prisilnu upravu koju je naložio sud u isključivoj su nadležnosti suda koji je taj nalog izdao.

Sporovi koji se odnose na nasljeđivanje u izravnoj su nadležnosti suda u regiji u kojoj se nalazilo prebivalište preminule osobe ili, ako prebivalište nije poznato, boravište u vrijeme smrti.

Kada je sporedni predmet povezan s glavnim predmetom, posebno uključujući podredne zahtjeve ili zahtjeve u pogledu jamstva, za takve je radnje i druge slične zahtjeve isključivo nadležan sud pred kojim se vodi glavni predmet.

Za glavne predmete koji su povezani isključivo je nadležan sud koji je za taj predmet nadležan od početka.

Nadležnost prvostupajnskog suda na kojem odlučuje vijeće sudaca pred kojim se vodi glavni predmet obuhvaća sve sporedne predmete za koje je nadležan prvostupajnski sud na kojem odlučuje sudac pojedinac i okružni građanski sud, a nadležnost prvostupajnskog suda na kojem odlučuje sudac pojedinac pred kojim se vode glavni predmet obuhvaća sve sporedne predmete za koje je nadležan okružni građanski sud.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Prvostupajnski redovni sud koji nije mjesno nadležan može, izričitim ili prešutnim sporazumom stranaka u postupku, postati nadležan osim ako se predmetni sporovi odnose na imovinu. U slučaju sporazuma za koje postoji isključiva nadležnost potrebno je postići izričiti sporazum.

Zaključuje se da prešutni sporazum postoji ako tuženik prisustvuje javnoj raspravi i pravodobno ne podnese prigovor na temelju nenadležnosti predmetnog suda.

Sporazum među strankama kojim redovni sud postaje nadležan za buduće sporove valjan je samo ako je u pisanom obliku i ako se odnosi na konkretan pravni odnos iz kojeg bi sporovi mogli proizići.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Kad je riječ o posebnim vijećima nadležnima za žig Zajednice i pomorsko pravo: nadležnost *ratione materiae* utvrđuje se u skladu s pravilima o redovnim građanskim sudovima. Kad je riječ o mjesnoj nadležnosti, (a) vijeće nadležno za žig Zajednice u Ateni obuhvaća regije prizivnih sudova u Ateni, na otocima u Egejskom moru, na Dodekanezu, na Krfu, na Kreti, u Lamiji, u Nauplionu, u Patrasu i u Pireju; (b) vijeće nadležno za žig Zajednice u Solunu obuhvaća regije prizivnih sudova u Solunu, Zapadnoj Makedoniji, Trakiji, Janjini i Larisi te (c) vijeće nadležno za pomorsko pravo u Pireju obuhvaća cijelu prefekturu Atiku.

Posljednji put ažurirano: 05/06/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [es](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Nadležnost - Španjolska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Načelo na kojem se temelji organizacija sudova u Španjolskoj jest jedinstvo nadležnosti. Jedine su iznimke vojna nadležnost u vrijeme rata i opsadnih stanja te Ustavni sud (*Tribunal Constitucional*) koji djeluje kao krajnji jamac temeljnih prava i javnih sloboda kroz zahtjev za izvršenje temeljnih prava i sloboda (*recurso de amparo*).

Međutim, nadležnost je razdijeljena među četirima vrstama sudova: građanskim sudovima, kaznenim sudovima, sudovima za redovne upravne sporove i socijalnim sudovima.

Kamen temeljac građanskih sudova jest prvostupanjski sud (*Juzgado de Primera Instancia*), pred kojim se vode građanski sporovi u prvom stupnju i postupci koji nisu izričito dodijeljeni drugom sudu. Stoga se prvostupanjski sud može smatrati redovnim ili običnim sudom.

Građanski odjel obuhvaća obiteljske sudove (*Juzgados de Familia*), koji su prvostupanjski sudovi. Ako na određenom području postoji obiteljski sud (uglavnom u napučenijim središtima), pred njime se vodi spor u području obiteljskog prava koji se odnosi na poništaj braka, rastavu ili razvod, odnos roditelj /dijete i zaštitu osoba ograničenih sposobnosti. Ako se kazneni postupak pokrene protiv stranke na sudu koji odlučuje u predmetima nasilja nad ženama (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), taj je sud nadležan i za te građanske postupke.

Građanski sud obuhvaća i specijalizirane trgovačke sudove (*Juzgados de lo Mercantil*) i sudove za žig EU-a (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Pred socijalnim sudovima (*Juzgados de lo Social*) vode se postupci iz područja radnog prava. Oni obuhvaćaju sporove između zaposlenika i poslodavaca u pogledu ugovora o radu, sporova u pogledu kolektivnih pregovora, zahtjeva u području socijalne sigurnosti i zahtjeva podnesenih protiv države u pogledu njezinih odgovornosti propisanih radnim pravom.

Pred kaznenim sudovima vode se kazneni postupci.

Prema španjolskom pravu građanski postupci koji proizlaze iz kaznenih djela mogu se spojiti s kaznenim postupcima. U tim slučajevima kazneni sud odlučuje o iznosu štete koju je potrebno platiti s obzirom na kazneno djelo. Ako građansku tužbu ne pokrene oštećena stranka, u njezino će je ime pokrenuti državni odvjetnik, osim ako se oštećena stranka izričito odrekla prava pokretanja tužbe u kaznenom postupku.

Redovni upravni sudovi nadziru zakonitost tužbi koje su pokrenula javna tijela te odlučuju o njihovim financijskim tražbinama.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Vidjeti odgovore navedene u nastavku.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U Španjolskoj se ne radi razlika između različitih prvostupanjskih sudova s obzirom na iznos tužbenog zahtjeva ili ozbiljnosti predmeta kojima se oni mogu baviti i ni jedan prvostupanjski sud ne odlučuje o žalbama na presude drugih prvostupanjskih sudova. O žalbama u okviru građanskih postupaka uvijek odlučuju pokrajinski sudovi (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Za potrebe sudovanja Španjolska je zemljopisno podijeljena na općine, okruge, pokrajine i autonomne zajednice. Okrug je teritorijalna jedinica koja obuhvaća jednu ili više susjednih općina unutar iste provincije. On je najvažnija teritorijalna jedinica jer je riječ o području za koje je nadležan prvostupanjski sud. (Pojednosti se nalaze na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa mjusticia.gob.es.)

Kada je to potrebno zbog količine predmeta, postoji više od jednog suda iste vrste. To nije slučaj u većini gradova. Sudovi su označeni rastućim rednim brojevima, u skladu s vremenom njihova osnutka.

Svi ti sudovi u načelu imaju istovjetnu nadležnost, a rad se među njima raspodjeljuje u skladu s unutarnjim vladinim pravilima o raspodjeli. Međutim, u nekim se okolnostima pravila o raspodjeli mogu primijeniti kako bi se različite vrste predmeta dodijelile različitim sudovima unutar istog okruga.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Ako ne postoji sporazum ili obvezna pravila, osnovno je pravilo da je nadležan prvostupanjski sud okruga u kojem se nalazi prebivalište tuženika odnosno boravište ako prebivalište nije moguće utvrditi. Ako se boravište odnosno prebivalište tuženika ne nalazi u Španjolskoj, nadležan je prvostupanjski sud okruga u kojem se tuženik nalazi ili u kojem se nalazi njegovo posljednje prebivalište. Ako ni jedan od tih kriterija nije primjenjiv, podnositelj zahtjeva zahtjev može podnijeti prvostupanjskom sudu okruga u kojem se nalazi njegovo prebivalište.

Zbog toga:

zahtjevi podneseni protiv vlasnika poduzeća i stručnjaka u pogledu njihova poslovanja ili stručnih djelatnosti mogu se, na zahtjev podnositelja zahtjeva, podnijeti u bilo kojem mjestu gdje oni obavljaju svoje djelatnosti,

zahtjevi protiv pravnih subjekata mogu se podnijeti i u mjestu gdje su situacija ili pravni odnos koji su predmet zahtjeva nastali ili imaju pravni učinak, pod uvjetom da pravni subjekt na tom mjestu ima poslovni nastan ili predstavnika.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U okviru trenutačnog španjolskog postupovnog sustava tužitelj najčešće ne odabire mjesnu nadležnost. To se događa samo u sljedećim slučajevima:

- tužbama čiji su predmet stvarna prava na nekretninama koje obuhvaćaju nekoliko nekretnina ili jednu nekretninu u različitim okruzima. U tim se slučajevima tužitelji mogu odlučiti pokrenuti postupak u bilo kojem nadležnom okrugu,
- tužbama koje zahtijevaju podnošenje i odobravanje financijskih izvještaja osoba odgovornih za upravljanje imovinom drugih stranaka ako mjesto podnošenja financijskih izvještaja nije utvrđeno. U tim slučajevima tužitelji odabiru između tuženikova prebivališta i mjesta upravljanja njegovom imovinom,
- sporovi u pogledu nasljedstva: tužitelji odabiru između sudova na području posljednjeg prebivališta u Španjolskoj preminule osobe i sudova na području na kojem se nalazi većina imovine,
- tužbe u pogledu intelektualnog vlasništva: tužitelji odabiru između sljedećih lokacija: mjesta gdje je povreda nastala, mjesta gdje postoje *prima facie* dokazi da je došlo do povrede ili mjesta gdje postoje nezakoniti primjerci,
- predmeti u pogledu nepoštenog tržišnog natjecanja ako tuženik nema poslovni nastan, prebivalište ili boravište u Španjolskoj. U tim slučajevima tužitelji odabiru između mjesta na kojem je došlo do nepoštenog tržišnog natjecanja ili gdje se njegovi učinci osjećaju,
- zahtjevi koji se isključivo odnose na skrbništvo nad maloljetnicima ili zahtjevi za uzdržavanje koje jedan roditelj podnosi protiv drugog u ime maloljetnika ako se prebivalište tih dvaju roditelja nalazi u različitim sudskim okruzima. U tim slučajevima tužitelji mogu odabrati sud u čijoj je nadležnosti prebivalište tuženika ili sud okruga u kojem se nalazi prebivalište djeteta,
- općenito, tužbe koje se odnose na ostvarivanje prava pojedinačnih potrošača ili korisnika mogu se voditi pred sudom u čijoj je nadležnosti prebivalište potrošača, korisnika ili tuženika, prema izboru potrošača.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U sljedećim slučajevima postoje obvezna pravila kojima se tužitelja obvezuje da zahtjev podnese sudu u čijoj nadležnosti nije prebivalište tuženika. U tim slučajevima stranke ne mogu izričito ili prešutno odabrati nadležnost određenog suda za:

- stvarna prava ili prava primanja najamnine za nekretninu i pitanja koja se odnose na zajedničku imovinu (*propiedad horizontal*): za njih su nadležni sudovi okruga u kojem se imovina nalazi,
- predmete u pogledu nasljedstva: nadležnost se određuje u skladu s posljednjim boravištem u Španjolskoj preminule osobe ili u skladu s time gdje se nalazi većina imovine, prema odabiru podnositelja zahtjeva,
- predmete koji se odnose na pomoć osoba lišene poslovne sposobnosti ili njihovo zastupanje: ti se predmeti vode pred sudom mjesta u kojem živi dotična osoba,

- zaštitu temeljnih prava na građanskim sudovima: ti se predmeti vode pred sudom u čijoj je nadležnosti prebivalište podnositelja zahtjeva odnosno, ako tužitelj nema prebivalište u Španjolskoj, mjesto na kojem je došlo do povrede predmetnog prava,
- zahtjeve za naknadu štete u pogledu upotrebe motornih vozila: za njih je nadležan sud mjesta na kojem je šteta nastala,
- prigovore na odluke društava: mjesna se nadležnost određuje na temelju lokacije sjedišta društva,
- tužbe u cilju proglašenja da određeni opći uvjeti ugovora nisu dio ugovora ili da je određena klauzula ništava: za njih je nadležan sud mjesta u kojem se nalazi prebivalište tužitelja,
- deklaratorne tužbe za raskid ili povlačenje standardnih ugovornih uvjeta ako tuženik nema poslovni nastan ili prebivalište u Španjolskoj: u tim je slučajevima nadležan sud mjesta sklapanja standardnog ugovora,
- tužbe za raskid standardnih ugovornih uvjeta radi obrane kolektivnih ili zajedničkih interesa potrošača ili korisnika ako tuženik nema poslovni nastan ili prebivalište u Španjolskoj: u tim je slučajevima nadležan sud mjesta u kojem se nalazi prebivalište tuženika,
- tužbe kojima se zahtijeva da sljedeće osobe izvrše svoje obveze: osiguravajuća društava, osoba koja je osobnu imovinu prodala drugoj osobi koja će plaćanja obavljati u obrocima odnosno osoba koja je osigurala sredstva za tu kupnju, osoba koja je javno ponudila osobnu imovinu ili usluge koje je druga osoba prihvatila. U tim je slučajevima nadležan sud mjesta u kojem se nalazi prebivalište tuženika,
- tužbe trećih strana za osporavanje zapljene imovine: za njih je nadležan sud mjesta u kojem se nalazi prebivalište subjekta koji zahtijeva zapljenu,
- zahtjeve za rastavu, poništaj ili razvod: za njih je nadležan obiteljski sud odnosno, ako na predmetnom području ne postoji obiteljski sud, prvostupanjski sud nadležan za lokaciju doma supružnikâ. Ako ne postoji dom supružnikâ, nadležan je sud lokacije posljednjeg doma supružnikâ ili prebivalište drugog supružnika. Ako ne postoji ništa od navedenog, nadležan je sud mjesta u kojem se nalazi prebivalište pojedinca. Ako je zahtjev podnesen na temelju zajedničkog dogovora, nadležan je sud lokacije na kojoj se nalazi posljednji zajednički dom ili prebivalište jednog od supružnikâ,
- zahtjeve koji se odnose isključivo na skrbništvo nad maloljetnicima ili zahtjeve za uzdržavanje koje jedan roditelj podnosi protiv drugog u ime maloljetnika: u tim je slučajevima nadležan sud lokacije na kojoj se nalazi posljednji zajednički dom roditelja. Ako roditelji žive u različitim sudskim okruzima, tužitelj može odabrati između suda u čijoj je nadležnosti prebivalište tuženika i suda okruga u kojem se nalazi boravište djeteta,

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Mjesna se nadležnost u Španjolskoj uglavnom može promijeniti, što znači da stranke mogu izričito ili prešutno odrediti nadležnost sudova određenog okruga pod uvjetom da su sudovi u pitanju nadležni za predmet.

Nadležnost se izričito određuje kad zainteresirane strane sklope izričiti sporazum u kojem se navodi konkretni okrug čiji sudovi imaju nadležnost.

Nadležnost se prešutno određuje u sljedećim okolnostima:

- kad je riječ o tuženiku, samim obraćanjem sudu određenog okruga i podnošenjem tužbe ili podnošenjem prijedloga ili zahtjeva koji je potrebno podnijeti sudu nadležnom za odlučivanje o toj tužbi,
- kad je riječ o tuženiku, ako se on upusti u postupak i nakon toga poduzme bilo koji postupovni korak koji nije pravodobno podnošenje prijedloga i obrasca za pobijanje nadležnosti suda.

Sve promjene prebivališta stranaka, lokacije predmeta spora ili svrhe postupka koje nastanu nakon što je postupak pokrenut neće dovesti do promjene nadležnosti, koja će se odrediti u skladu sa situacijom koja je zabilježena na početku postupka (*Perpetuatio Jurisdictionis*).

Međutim:

izričito određivanje nadležnosti nije dopušteno kada je riječ o standardnim oblicima ugovora, ugovora u kojima je opće uvjete nametnula jedna od stranaka ili u potrošačkim/korisničkim ugovorima. No, u tim je slučajevima moguće prešutno određivanje nadležnosti, nikakvo određivanje nadležnosti nije moguće ako su zakonom propisana obvezna pravila u pogledu mjesne nadležnosti, nikakvo određivanje nadležnosti nije dopušteno u okviru ubrzanih postupaka, postupka za platni nalog ili postupka naplate dugova.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Specijalizirani sudovi u Španjolskoj obuhvaćaju sudove navedene u nastavku.

Obiteljski sudovi, koji su prvostupanjski sudovi. Ako postoje obiteljski sudovi (uglavnom u napućenijim središtima), oni su jedino i isključivo nadležni za obiteljske predmete. Konkretno, pred njima se vode postupci koji se odnose na:

rastavu, poništaj i razvod te

izvršavanje roditeljske odgovornosti nad maloljetnicima.

Pravila o mjesnoj nadležnosti istovjetna su pravilima koja se primjenjuju na prvostupanjske sudove pred kojima se vode postupci iz obiteljskog prava ako u predmetnom okrugu ne postoji specijalizirani obiteljski sud.

Pred socijalnim se sudovima vode postupci iz područja radnog prava. Oni obuhvaćaju sporove između zaposlenika i poslodavaca u pogledu ugovora o radu, sporova u pogledu kolektivnih pregovora, zahtjeva u području socijalne sigurnosti i zahtjeva podnesenih protiv države u pogledu njezinih odgovornosti propisanih radnim pravom.

Opće je pravilo da je za te predmete mjesno nadležan sud u mjestu u kojem zaposlenik pruža svoje usluge ili u kojem se nalazi prebivalište tuženika, prema izboru tužitelja.

Trgovački sudovi djeluju na razini provincije i odlučuju u trgovačkim sporovima.

Ti sudovi odlučuju u predmetima koji se odnose na pitanja nesolventnosti, osim ako nesolventnost obuhvaća pojedinca koji nije pravna osoba: u tim je slučajevima nadležan nespecijalizirani prvostupanjski sud.

Oni odlučuju i u predmetima koji se odnose na sljedeća pitanja:

- građanskopravna financijska potraživanja u pogledu imovine nesolventne osobe, osim zahtjeva u postupcima koji se odnose na poslovnu sposobnost, roditeljstvo, brak i maloljetnike,
- korporativne mjere kojima se želi postići kolektivni raskid, izmjene ili obustava ugovora o radu ako je poslodavac nesolventna stranka ili mjere kojima se želi postići obustava ili prekid ugovora više uprave,
- mjere izvršenja ili privremene mjere u pogledu imovine i ekonomskih prava nesolventne stranke, bez obzira na to koji je sud izdao nalog,
- mjere građanskopravne odgovornosti u odnosu na direktore društava, revizore ili stečajne upravitelje u pogledu štete i gubitaka koje je pretrpjela nesolventna stranka tijekom postupka u slučaju nesolventnosti,
- zahtjeve koji se odnose na:

nepošteno tržišno natjecanje,

intelektualno vlasništvo i oglašavanje,

trgovačko pravo i pravo kojim se uređuju zadruge,

nacionalni i međunarodni promet,

pomorsko pravo,

opće uvjete ugovora,

primjenu pravila o arbitraži na prethodno navedena pitanja.

Trgovački sud područja gdje se nalazi središte glavnih interesa dužnika nadležan je za pokretanje postupaka u slučaju nesolventnosti te se ti postupci pred njim vode. Ako se prebivalište dužnika nalazi u Španjolskoj, a razlikuje se od mjesta gdje se nalazi središte njegovih glavnih interesa, predmet u pitanju može se voditi i pred trgovačkim sudom dužnikova prebivališta, ako tako odabere vjerovnik koji podnosi zahtjev.

Ako je dužnik pravna osoba, pretpostavlja se da je njegovo sjedište središte njegovih glavnih interesa. Zbog toga se bilo koja promjena sjedišta unutar šest mjeseci prije zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti neće uzeti u obzir.

Trgovački sudovi u Alicanteu djeluju kao sudovi za žig EU-a kada izvršavaju svoju isključivu nadležnost da odlučuju u sporovima u prvom stupnju koji su pred njima pokrenuti u skladu s Uredbom Vijeća br. 40/94 od 20. prosinca 1993. o žigu Zajednice i Uredbom Vijeća br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice.

Izvršavanje nadležnosti sudova za žig EU-a u tom području obuhvaća cijelo državno područje Španjolske.

Osim tih specijaliziranih sudova, Državno sudbeno vijeće (*Consejo General del Poder Judicial*) može u skladu sa zakonom donijeti odluku da su, ako postoji nekoliko sudove iste vrste, jedan ili više njih isključivo nadležni da se pred njima vode određene vrste predmeta odnosno da nadziru izvršavanje u predmetnom području prava.

Ta se ovlast već primijenila na nekoliko lokacija, posebno u pogledu lišavanja poslovne sposobnosti i prisilne institucionalizacije zbog psihičke bolesti, a prethodno su za takve predmete uglavnom bili nadležni obiteljski sudovi.

Posljednji put ažurirano: 14/06/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Francuska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Organizacija francuskog pravosuđa podrazumijeva suživot dviju vrsta sudova: upravnih i redovnih sudova.

Svaku kategoriju čini struktura na tri razine.

U prvoj kategoriji presude donose upravni sudovi opće nadležnosti (*tribunaux administratifs*) te različiti specijalizirani upravni sudovi; te se presude osporavaju pred žalbenim upravnim sudovima (*cours administratives d'appel*). Konačno, te presude podliježu reviziji Državnog vijeća (*Conseil d'Etat*).

U drugoj kategoriji prvostupanjske odluke donose regionalni sudovi opće nadležnosti (*tribunaux de grande instance*) te niz drugih sudova čije ovlasti utvrđuje zakonodavac. Te se odluke mogu osporavati pred žalbenim sudovima (*cours d'appel*), koje čini nekoliko odjela (za građanske, socijalne, trgovačke i kaznene postupke). Protiv presuda sudova moguće je podnijeti žalbu pred Kasacijskim sudom (*Cour de cassation* – koji čini nekoliko odjela strukturiranih na temelju području navedenih za žalbene sudove).

Sudovi se dijele kako slijedi:

Upravni sudovi:

Državno vijeće (1)

Žalbeni upravni sudovi (8)

Upravni sudovi (42)

Redovni sudovi:

Kasacijski sud (1)

Žalbeni sudovi (36)

Vrhovni žalbeni sud (1)

Regionalni sudovi (164) [od kojih je 16 nadležno za trgovačke stvari]

Prvostupanjski sudovi (4) [od kojih su dva nadležna za trgovačke stvari]

Sud za maloljetnike (155)

Sudovi za predmete u području socijalne sigurnosti (114)

Okružni sudovi (307)

Radni sudovi (*conseil de prud'hommes*) (210)

Sudovi za radne sporove (6)

Trgovački sudovi (134)

Specijalizirani redovni sudovi jesu:

Okružni sud sudi u najčešćim sporovima. U načelu donosi presudu o svim zahtjevima koji se odnose na iznose do 10 000 EUR. Nadležan je i za donošenje presude u određenim posebnim sporovima (neplaćene zakupnine, ovrha nad plaćom, izbori strukovnih predstavnika, kredit u području prava potrošača).

Trgovački sudovi nadležni su za sporove među trgovcima, kreditnim ustanovama ili između tih dviju vrsta poduzeća te za sporove koji se odnose na trgovačka društva, kao i sporove koji se odnose na komercijalne transakcije između svih osoba te financijske poteškoće između poduzeća (sudska likvidacija i sudski nadzirani insolventni postupak itd.);

sudovi za poljoprivredno zemljište (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) nadležni za sporove među zakupnicima i vlasnicima poljoprivrednog zemljišta (zakup, napolica itd.);

radni sud (*conseil des prud'hommes*) nadležan je za sve sporove između zaposlenika i poslodavaca obuhvaćene pojedinačnim ugovorom o radu privatnog prava;

do datuma utvrđenog uredbom, a najkasnije do 1. siječnja 2019. sud za predmete u području socijalne sigurnosti nadležan za sporove koji proizlaze iz primjene zakonodavstva i propisa o socijalnoj sigurnosti i poljoprivrednom uzajamnom osiguranju; od datuma utvrđenog uredbom, a najkasnije

1. siječnja 2019. ti sporovi bit će obuhvaćeni nadležnošću posebno određenih regionalnih sudova;

do datuma utvrđenog uredbom, a najkasnije 1. siječnja 2019. sudovi za sporove u području onesposobljenosti za rad (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) nadležni su za sporove koji se odnose na onesposobljenost ili stupnjeve onesposobljenosti, trajnu onesposobljenost i nesposobnost za rad; od datuma

utvrđenog uredbom, a najkasnije 1. siječnja 2019. ti sporovi bit će obuhvaćeni nadležnošću posebno određenih regionalnih sudova;

sudovi za vojne mirovine nadležni su za sporove u području vojnih mirovina.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Podjela nadležnosti između regionalnih, okružnih i lokalnih sudova prethodno je utvrđena, pri čemu valja napomenuti da su, u slučaju da nadležnost nije posebno dodijeljena drugim sudovima, regionalni sudovi nadležni sudovi općeg prava.

Okružni sudovi nadležni su za donošenje presuda u sporovima vrijednosti od najviše 10 000 EUR te neograničene vrijednosti u određenim stvarima kao što su potrošačko pravo, skrbništvo nad odraslima i najam stambenih prostora.

Regionalni sudovi nadležni su za sve druge građanske sporove koji nisu obuhvaćeni jurisdikcijom ostalih sudova, osobito u području obiteljskog prava.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Nadležni sud načelno je sud u mjestu boravišta tuženika. Svrha je tog pravila pružanje stupnja zaštite tuženika jer će im biti lakše braniti se na sudu koji je najbliži njihovu domu.

Ako je tuženik fizička osoba, nadležan je sud u mjestu u kojem ima prebivalište ili boravište. Ako je tuženik pravna osoba (trgovačko društvo, udruga), nadležan je sud u mjestu njegova poslovnog nastana, najčešće u mjestu registriranog sjedišta. U nekim slučajevima glavno mjesto poslovanja razlikuje se od sjedišta. U takvim je slučajevima moguće obratiti se sudu u glavnom mjestu poslovanja. Za velike kompanije s nekoliko podružnica može biti nadležan sud u mjestu jedne od podružnica.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Ugovori: tužitelj može podnijeti tužbu u mjestu prebivališta tuženika ili, ovisno o naravi ugovora, u mjestu pružanja isporuke robe ili mjestu pružanja usluga. U slučaju odgovornosti za štetu ili u građanskoj tužbi u okviru kaznenog postupka: tužbu je moguće pokrenuti pred sudom u mjestu boravišta tuženika ili pred sudom u mjestu u kojem je pretrpljena šteta ili u kojem se odvio štetni događaj.

U stvarima povezanim s nekretninama: tužitelj može podnijeti tužbu pred sudom u mjestu u kojoj se nalazi nekretnina.

U stvarima povezanim s uzdržavanjem ili doprinosom bračnim troškovima: tužitelj može birati između nadležnosti suda u mjestu boravišta tuženika ili mjestu boravišta vjerovnika, odnosno suda u mjestu u kojem živi sam tužitelj.

U potrošačkim sporovima: potrošači se mogu obratiti sudu u mjestu u kojem su živjeli u trenutku sklapanja ugovora ili nastanka štetnog događaja.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U sporovima o naknadi za uzdržavanje ili kompenzacijskoj naknadi: nadležan je sud u mjestu boravišta supružnika s pravom uzdržavanja ili roditelja koji je glavni pružatelj skrbi djeci, čak i ako su punoljetna.

Razvod: nadležan je sud u mjestu boravišta obitelji. Ako supružnici žive odvojeno, nadležan je sud u mjestu u kojem žive djeca. Ako supružnici nemaju djece, nadležan je sud u mjestu boravišta tuženika.

Nasljeđivanje: nadležan je sud u mjestu posljednjeg boravišta pokojnika.

U stvarima povezanim s nekretninama: nadležan je sud u mjestu u kojem se nalazi nekretnina.

Najam stambenog prostora: nadležan je sud u mjestu u kojem se nalazi nekretnina.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Svi specijalizirani sudovi imaju isključivu nadležnost, a prigovore nenadležnosti moraju pokrenuti sami sudovi po službenoj dužnosti. Jedina mogućnost obraćanja sudu koji inače nije nadležan proizlazi iz izbora između regionalnih sudova i okružnih sudova u pitanjima za koja nemaju isključivu nadležnost.

Sve odredbe ugovora koje odstupaju od pravila o teritorijalnoj nadležnosti i dodjeli načelno su ništavne, osim u ugovorima između dvaju trgovaca, pod uvjetom da je ta odredba vrlo jasno utvrđena.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Trgovački sud: nadležni je sud načelno sud u mjestu boravišta tuženika. U pitanjima koja se odnose na štetne radnje nadležan je sud u mjestu počinjenja štetne radnje ili u jurisdikciji u kojoj je pretrpljena šteta.

Sud za poljoprivredno zemljište: nadležan je sud u mjestu u kojem se nalazi nekretnina.

Radni sud: zaposlenik se može obratiti radnom sudu u mjestu u kojem se nalazi poslovna jedinica u kojoj obavlja svoj posao, u mjestu u kojem je sklopljen ugovor ili u mjestu u kojem njegov poslodavac ima sjedište. Ako se rad obavlja izvan poslovne jedinice, valja se obratiti radnom sudu u mjestu boravišta zaposlenika.

Sud za predmete u području socijalne sigurnosti (do datuma utvrđenog uredbom, a najkasnije 1. siječnja 2019.): načelno je nadležan sud u jurisdikciji u kojoj korisnik ima prebivalište ili u mjestu domicila predmetnog poslodavca ili sjedišta tuženika u slučaju sukoba između subjekata koji imaju sjedište u različitim jurisdikcijama.

Poveznice

[Stranica Ministarstva pravosuđa](#)

[Stranica Legifrance](#)

Posljednji put ažurirano: 23/07/2018

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Hrvatska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Tužba se podnosi stvarno i mjesno nadležnom sudu, a u slučaju da se radi o specifičnom sporu, tužba se podnosi specijaliziranom sudu. Međutim, jedino su u Gradu Zagrebu ustrojeni Općinski građanski sud i Općinski radni sud kao specijalizirani sudovi za navedene predmete, dok su u preostalim slučajevima u pravilu nadležni Općinski sudovi.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Pravila koja određuju nadležnost suda nalaze se u Zakonu o parničnom postupku.

Poblize, tužba se podnosi sudu općemjesno nadležnom za tuženika, odnosno mjesno nadležnom prema prebivalištu ili boravištu tuženika ili sjedištu tuženika ukoliko se radi o pravnoj osobi, a ukoliko se radi o sporovima protiv županija, Grada Zagreba, gradova i općina općemjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi njihovo predstavničko tijelo.

Međutim, za suđenje u sporovima protiv Republike Hrvatske općemjesno je nadležan sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj. Ako tužitelj nema prebivalište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj za suđenje u sporovima protiv Republike Hrvatske općemjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi Hrvatski sabor.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Postoji razlika između viših i nižih sudova. Općinski sudovi i Trgovački sudovi su prvostupanjski, a Županijski sudovi i Visoki trgovački sud RH su drugostupanjski sudovi. Naime, Županijski sudovi odlučuju o žalbama protiv odluka Općinskih sudova, a Visoki trgovački sud RH odlučuje o žalbama protiv odluka Trgovačkih sudova.

Jedino u posebno propisanim slučajevima su Županijski sud i Visoki trgovački sud RH prvostupanjski sudovi, a protiv čijih odluka se tada žalba podnosi Vrhovnom sudu RH.

Dakle, samo iznimno su spomenuti viši sudovi nadležni za tužbe, a u kojem slučaju se niži sudovi oglašavaju kao nenadležni i ustupaju predmet na daljnje postupanje.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Koji sud će biti nadležan u konkretnom predmetu ovisi o različitim okolnostima, ali u pravilu, sud koji je općemjesno nadležan za tuženika će biti nadležan sud.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Osnovno pravilo za mjesnu nadležnost je prebivalište ili boravište tuženika, odnosno sjedište tuženika ako se radi o pravnoj osobi.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Iznimno od osnovnog pravila općemjesne nadležnosti, Zakon o parničnom postupku u člancima 50. – 66. predviđa slučajeve posebne mjesne nadležnosti koji se odnose na suparničare, sporove za zakonsko uzdržavanje, sporove za naknadu štete, sporove radi zaštite prava na temelju jamstva proizvođača, bračne sporove, sporove o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva, sporove o nekretninama i zbog smetanja posjeda, sporove o zrakoplovu i brodu, osobe koje nemaju općemjesnu nadležnost u Republici Hrvatskoj, nadležnost po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica pravne osobe, nadležnost po mjestu gdje se nalazi zastupništvo strane osobe u Republici Hrvatskoj, zatim sporove iz odnosa s ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga Republike Hrvatske, sporove iz nasljednopravnih odnosa, sporove u ovršnom i stečajnom postupku, nadležnost po mjestu plaćanja, sporove iz radnih odnosa te uzajamnu nadležnost za tužbe protiv stranih državljana.

Naime, u navedenim slučajevima, tužitelj uvijek može, ali nikada ne mora, izabrati drugi predviđeni sud od onog suda u mjestu u kojem tuženik živi, određenog primjenom osnovnog pravila.

Konačno, prema čl. 70. Zakona o parničnom postupku, stranke se mogu sporazumjeti o mjesnoj nadležnosti drugog stvarno nadležnog suda, ali samo ako se ne radi o isključivo nadležnom sudu.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Ovisno o tome da li se radi o građanskom ili trgovačkom sporu, tužba se podnosi Općinskom sudu ili Trgovačkom sudu, a u Gradu Zagrebu se još može podnijeti i Općinskom radnom sudu ako je riječ o radnom sporu.

Posljednji put ažurirano: 14/12/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Italija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U talijanskom pravnom sustavu opće je pravilo da su nadležni redovni sudovi jer ti sudovi imaju posebnu nadležnost za sporove koji se odnose na osobna i imovinska prava. Mirovni suci (*Giudice di Pace*), opći sud (*Tribunale*) i žalbeni sud (*Corte di Appello*) svi su redovna sudska tijela. Sud najvišeg stupnja jest Vrhovni kasacijski sud (*Suprema Corte di Cassazione*), a ustavnopravno tijelo jest Ustavni sud (*Corte Costituzionale*). Osim sustava redovnih sudova postoji i sustav upravnih sudova. Upravni sudovi nadležni su odlučivati u sporovima koji se odnose na pitanja legitimnih interesa te, u posebnim područjima utvrđenima zakonom, u sporovima u koje su uključena osobna prava, koji se odnose na izvršavanje ili neizvršavanje upravnih ovlasti javnih tijela u pogledu mjera, akata, sporazuma ili postupanja koji uključuju izvršavanje tih ovlasti. Akti ili mjere koje je vlada donijela izvršavajući političke ovlasti ne mogu se osporiti pred sudovima. U skladu s odredbama Zakona o upravnom postupku, upravnu nadležnost imaju regionalni upravni sudovi (*Tribunali Amministrativi Regionali* – TAR) i Državno vijeće (*Consiglio di Stato*). Sud najvišeg stupnja jest Vrhovni kasacijski sud, ali samo na osnovi nadležnosti. Postoji i još jedan specijalizirani sud – porezni sud (*tributario*). Fiskalnu nadležnost imaju pokrajinski porezni sudovi (*Commissioni Tributarie Provinciali* – CTP) i regionalni porezni sudovi (*Commissioni Tributarie Regionali* – CTR). Porezni sudovi nadležni su odlučivati u svim sporovima koji se odnose na poreze bilo koje vrste i bilo kojeg naziva, uključujući regionalne, pokrajinske, općinske poreze i doprinose koji se uplaćuju Talijanskom nacionalnom zdravstvenom sustavu, prireze i dodatne poreze, povezane kazne te kamate i druge popratne pristojbe. U talijanskom pravnom sustavu postoji niz „specijaliziranih” vijeća u okviru sustava redovnih sudova. Neka od najvažnijih specijaliziranih vijeća uključuju: (a) vijeća specijalizirana za pitanja koja se odnose na useljavanje, međunarodnu zaštitu i slobodno kretanje građana EU-a; (b) vijeća specijalizirana za pitanja trgovačkih društava; (c) vijeća specijalizirana za poljoprivredna pitanja. Postoje i specijalizirani sudovi kao što su sud za maloljetnike (*Tribunale per i Minorenni*) ili *Tribunale di Sorveglianza* (sud koji nadzire izvršenje kazni). Radni sporovi upućuju se redovnim sudovima, a neki od njih sastoje se od posebnih vijeća (vijeća za radne sporove). Međutim, tehnički govoreći, to nisu specijalizirana vijeća, već organizacijski modeli unutar sudova.

Opće je pravilo da je opći sud nadležan za sve predmete koji nisu u nadležnosti drugih sudova. Opći sud ima i isključivu nadležnost za sve predmete koji se odnose na poreze i carine (koji nisu upućeni poreznim sudovima), sve predmete koji se odnose na status i sposobnost osoba te na počasna prava, tužbe povezane s prijevarom, izvršenja te, općenito, sve predmete u kojima nije moguće utvrditi vrijednost spora.

Mirovni sudac nadležan je za predmete koji se odnose na pokretnine u vrijednosti do 50 000 EUR, osim ako je za njih u skladu sa zakonom nadležan neki drugi sud. Od 31. listopada 2021. taj će iznos biti 30 000 EUR. Mirovni sudac nadležan je i za sva pitanja koja se odnose na sporove navedene u članku 7. Zakona o parničnom postupku.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Kriterij za utvrđivanje kojem se sudu upućuje spor jest „nadležnost”. U talijanskom pravnom sustavu nadležnost u načelu označava skup ovlasti i funkcija koje pravno tijelo može izvršavati. Postoje različite vrste nadležnosti: – stvarna, – mjesna, – s obzirom na stupanj, – s obzirom na vrijednost. Kad je riječ o parničnom postupku, nadležnost označava razinu ovlasti dodijeljene svakom sudskom tijelu i stoga opseg u kojem su ovlasti tog tijela za donošenje odluka opravdane. Predmetna nadležnost definira se iz „tehničke perspektive”, a njezina pravna rješenja utvrđena su u člancima 7. i dalje Zakona o parničnom

postupku. Na temelju predmetnih pravila, postupovna priroda nadležnosti čini prethodno pitanje i stoga može biti predmet odluke u okviru spora. U slučaju povrede bilo kojeg od pravila kojima se uređuje nadležnost, tijelo za preispitivanje može, konkretno, opravdano donijeti odluku o nenadležnosti (vidjeti članak 38. Zakona o parničnom postupku). Nadležnost u tehničkom smislu razlikuje se od takozvane „interne” nadležnosti, odnosno raspodjele predmeta u okviru nadležnog sudskog tijela. Taj drugi oblik nadležnosti, koja se naziva i „ustrojstvena” nadležnost, ovisi o načinu ustroja općeg suda: na primjer, osiguranjem internih vijeća (građansko vijeće br. 1) ili uspostavom subjekata usmjerenih na konkretne predmete (vijeće za radne sporove) ili uspostavom zasebnih subjekata. Ako se ne postupi u skladu s odredbama kojima se uređuje raspodjelu predmeta, ne nastaje postupovni problem u pogledu nadležnosti, već samo organizacijski problem koji se odnosi na dodjelu predmeta unutar sudskog tijela.

Kad je riječ o mjestu gdje se spor mora rješavati, nadležan je sud mjesta boravišta ili prebivališta tuženika, osim ako je zakonom predviđeno drukčije; ako boravište ili prebivalište nije poznato, nadležan je sud tuženikova mjesta stanovanja. Ako tuženik nema boravište, prebivalište ili mjesto stanovanja u Italiji, ili ako njegovo mjesto stanovanja nije poznato, nadležan je sud mjesta boravišta tužitelja. Pravila kojima je uređena mjesna nadležnost utvrđena su u člancima 18. i dalje Zakona o parničnom postupku.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Sustav redovnih sudova podijeljen je na dva sektora: kazneni sektor, koji odlučuje o utemeljenosti kaznenih tužbi koje javni tužitelj podnosi protiv nekog pojedinca i subjekta; te građanski sektor, koji je usmjeren na pravnu zaštitu prava svojstvenih za odnose među privatnim osobama ili između privatne osobe i javnog tijela, kada potonje u izvršavanju svojih dužnosti naruši osobna i imovinska prava drugih osoba. U kaznenom sektoru sudsko osoblje obavlja dužnosti odlučivanja u sporovima i kaznenog progona, pri čemu prva dužnost obuhvaća donošenje presuda, a druga provođenje istraga (pod okriljem ureda javnog tužitelja). Nakon završetka istraga osoblje tužiteljstva pokreće kazneni postupak ili podnosi prijedlog za odbacivanje predmeta, podržava optužnicu na sudu i obavlja dužnosti kaznenog progona na višim stupnjevima. U skladu sa zadnjim stavkom članka 107. talijanskog Ustava, suđenja u kaznenom postupku pokreću članovi ureda javnog tužitelja (čak i ako su dio redovnih sudova). Tijekom suđenja u kaznenom postupku oštećena stranka može podnijeti građanskopravni zahtjev kako bi primila naknadu za štetu koju je pretrpjela; isto tako može pokrenuti zasebni postupak pred građanskim sudovima. Suđenje u parničnom postupku i suđenje u kaznenom postupku uređeni su dvama zasebnim postupovnim propisima: Zakonom o parničnom postupku i Zakonom o kaznenom postupku. Redovnu nadležnost imaju „profesionalni” suci i „počasni” suci, koji su dio sudstva.

U prvom stupnju u građanskim i kaznenim predmetima nadležna su sljedeća tijela:

mirovni sudac – ako počasni sudac predsjedava sam

redovni opći sud (*Tribunale Ordinario*), koji se sastoji od suca pojedinca ili vijeća sudaca, ovisno o prirodi spora

sud za maloljetnike, koji se sastoji od vijeća sudaca kojima pomažu vještaci

Tribunale di Sorveglianza, koji se sastoji od suca pojedinca ili vijeća sudaca (kojima pomažu vještaci).

U prvom stupnju dužnosti kaznenog progona obavljaju:

javni tužitelj pri redovnom općem sudu (uključujući za kaznena djela koja su u nadležnosti mirovnog suca)

javni tužitelj pri sudu za maloljetnike

javni tužitelj pri žalbenom sudu, za postupke pokrenute pred *Tribunale di Sorveglianza*.

U drugom stupnju nadležna su sljedeća tijela:

žalbeni sud, za žalbe podnesene protiv presuda koje su donijeli redovni opći sud i sud za maloljetnike

redovni opći sud, za žalbe podnesene protiv presuda koje je donio mirovni sudac (te za žalbe podnesene protiv rješenja koja se odnose na osobnu slobodu)

Tribunale di Sorveglianza, za žalbe podnesene protiv presuda koje je donio sudac za nadzor izvršenja kazni.

U drugom stupnju dužnosti kaznenog progona obavlja javni tužitelj pri žalbenom sudu. Nadležnost za pitanja zakonitosti presuda ima Vrhovni kasacijski sud; u suđenjima pred tim sudom dužnosti kaznenog progona obavlja javni tužitelj pri Vrhovnom kasacijskom sudu. Naposljetku, trebalo bi istaknuti da tijela kaznenog progona u Italiji uključuju i Nacionalnu upravu za borbu protiv mafije i terorizma (*Direzione Nazionale Antimafia e Antiterrorismo*), koja u skladu sa Zakonom o uredbom br. 160/06 obavlja dužnosti kaznenog progona koji se koordinira na nacionalnoj razini.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, nadležan je sud mjesta boravišta ili prebivališta tuženika; ako boravište ili prebivalište nije poznato, nadležan je sud tuženikova mjesta stanovanja. Ako tuženik nema boravište, prebivalište ili mjesto stanovanja u Italiji, ili ako njegovo mjesto stanovanja nije poznato, nadležan je sud mjesta boravišta tužitelja. Međutim, utvrđena su posebna pravila za određivanje mjesta gdje se odlučuje o sporu; opća i posebna pravila navedena su u člancima 18. i dalje Zakona o parničnom postupku. Međutim, postoje i različita pravila navedena u posebnim zakonima kojima su uređena, na primjer, pitanja koja se odnose na obitelji ili djecu, izvršenje presuda ili prava potrošača.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Kad je riječ o fizičkim osobama, osim ako je zakonom predviđeno drukčije, nadležan je sud mjesta boravišta ili prebivališta tuženika; ako boravište ili prebivalište nije poznato, nadležan je sud tuženikova mjesta stanovanja. Ako tuženik nema boravište, prebivalište ili mjesto stanovanja u Italiji, ili ako njegovo mjesto stanovanja nije poznato, nadležan je sud mjesta boravišta tužitelja.

Kad je riječ o pravnim osobama, osim ako je zakonom predviđeno drukčije, ako je tuženik pravna osoba, nadležan je sud mjesta njegova sjedišta. Ako pravna osoba ima druge poslovne prostore ili zastupnika ovlaštenog za pojavljivanje pred sudom u vezi sa zahtjevom, nadležan je i sud mjesta u kojem se nalazi taj zastupnik ili ti poslovni prostori. Kad je riječ o svrhama povezanim s nadležnošću, društva bez pravne osobnosti, neregistrirana udruženja i odbori imaju sjedište u mjestu gdje obično obavljaju svoje djelatnosti.

U predmetima koji uključuju imovinska prava u odnosu na konkretne osobe (*diritti di obbligazione*), nadležan je i sud mjesta gdje je obveza nastala ili mjesto gdje se obveza treba izvršiti.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Sud za predmete koji se odnose na djecu (Foro per le cause relative a bambini)

Kad je riječ o mjerama kojima se intervenira u roditeljsku odgovornost, ključni je kriterij uobičajeno boravište djeteta u trenutku podnošenja zahtjeva.

Uobičajeno boravište djeteta mora se utvrditi na temelju objektivnih kriterija: ako se dijete preselilo, to ne predstavlja temelj za utvrđivanje nadležnosti suda njegova novog boravišta ako je proteklo minimalno i zanemarivo razdoblje, uzimajući u obzir dob djeteta.

Sud za predmete koji se odnose na brak (Foro per le cause relative al matrimonio)

Rastava. U predmetima zakonske rastave zahtjev se podnosi sudu mjesta gdje je par imao zadnje zajedničko boravište ili, ako nikad nisu živjeli zajedno, sudu mjesta boravišta ili prebivališta tuženog bračnog druga. Ako tuženi bračni drug živi u inozemstvu ili ga se ne može kontaktirati, zahtjev se podnosi sudu mjesta boravišta ili prebivališta podnositelja zahtjeva; ako i taj bračni drug živi u inozemstvu, zahtjev se može podnijeti bilo kojem sudu u Italiji.

Razvod. Sud nadležan za odlučivanje o zahtjevima za raskid građanskog braka ili prekid građanskih učinaka konkordatskog braka [katolički obred] sud je mjesta boravišta ili prebivališta tuženog bračnog druga, neovisno o drugim kriterijima za određivanje nadležnosti koji su navedeni kao alternative u istoj pravnoj odredbi. Međutim, zajednički zahtjev može se podnijeti sudu mjesta boravišta ili prebivališta bilo kojeg od bračnih drugova.

Sud za predmete koji se odnose na radne odnose (Foro per le cause di lavoro)

U prvom stupnju radni sporovi u nadležnosti su općeg suda koji djeluje u svojstvu radnog suda. Mjesnu nadležnost ima sud mjesta zasnivanja radnog odnosa ili sjedišta društva ili njegove podružnice gdje je zaposlenik radio ili gdje je zaposlenik pružao svoje usluge u trenutku prekida radnog odnosa. Ta nadležnost ostaje i nakon promjene sjedišta društva ili zatvaranja društva ili njegove podružnice, pod uvjetom da je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od takve promjene sjedišta ili zatvaranja. Mjesnu nadležnost za sporove koji se odnose na radne odnose u podružnicama tijela javne uprave ima sud mjesta u kojem se nalazi ured u kojem zaposlenik radi ili je radio u trenutku prekida radnog odnosa. U sporovima u kojima je jedna od stranaka državna uprava, sud ne može biti *foro erariale* (sud koji rješava pitanja javnih financija).

Sud za predmete koji se odnose na prava u pogledu nekretnina te deložacije ili oduzimanje imovine (Foro per le cause relative a diritti reali e ad azioni possessorie)

Za predmete koji se odnose na prava u pogledu nekretnina, predmete koji se odnose na zakup i povoljne zajmove za upotrebu zgrada te zakup poslovnih prostora, te za predmete koji se odnose na primjenu uvjeta i poštovanje udaljenosti utvrđenih zakonom, propisima ili običajnim pravom kad je riječ o sadnji drveća i živice nadležan je sud mjesta gdje se nalazi zgrada ili poslovni prostor. Ako se zgrada nalazi u više od jednog sudskog okruga, nadležan je sud u okrugu u kojem dotična stranka plaća najviše poreza državi; ako stranka ne plaća porez, nadležan je bilo koji sud u okrugu u kojem se nalazi dio te zgrade. Kad je riječ o deložacijama ili oduzimanju imovine te prijavama novih radova i potencijalne štete, nadležan je sud mjesta gdje se odvila sporna radnja.

Sud za predmete koji se odnose na nasljeđivanje (Foro per le cause ereditarie)

Nadležnost ima sud mjesta gdje je pokrenut postupak o nasljeđivanju, u predmetima:

1. koji se odnose na zahtjeve u pogledu nasljedstva ili podjelu ostavine, ili u bilo kojem drugom predmetu između zajedničkih nasljednika čija je svrha podjela ostavine
2. koji se odnose na poništenje podjele ostavine i zaštitu udjela, pod uvjetom da su pokrenuti u roku od dvije godine nakon podjele ostavine
3. koji se odnose na zajmove odobrene pokojniku ili legate koje duguje nasljednik, pod uvjetom da su pokrenuti prije podjele ostavine, a u svakom slučaju u roku od dvije godine od pokretanja postupka o nasljeđivanju
4. protiv izvršitelja ostavine, pod uvjetom da su pokrenuti u rokovima utvrđenima u prethodnoj točki.

Sud za predmete između poslovnih partnera i između stanara zgrade u suvlasničkom vlasništvu (Foro per le cause tra soci e tra condomini)

Za predmete između poslovnih partnera nadležan je sud mjesta registriranog sjedišta društva. Za predmete između stanara zgrade u suvlasničkom vlasništvu ili između stanara stambene zgrade i same zgrade u suvlasničkom vlasništvu nadležan je sud u okrugu u kojem se nalaze zajednički prostori (ili većina tih prostora).

Sud za predmete u koje su uključena tijela javne uprave (Foro della pubblica amministrazione)

Za predmete u kojima je jedna od stranaka državna uprava nadležan je, u skladu s posebnim zakonima kojima se uređuje zastupanje i obrana države na sudu te u predmetima predviđenima u tim zakonima, sud mjesta u kojem se nalazi ured državnog odvjetnika (*Ufficio dell'Avvocatura dello Stato*), u čijem je okrugu sjedište suda koji bi imao nadležnost u skladu s uobičajenim pravilima. U slučaju kada je upravno tijelo tuženik, taj se okrug određuje s obzirom na sud mjesta gdje je obveza nastala ili gdje se obveza treba izvršiti ili mjesta gdje se nalazi pokretna ili nepokretna imovina koja je predmet zahtjeva.

Sud za izvršenje (Foro dell'Esecuzione Forzata)

Za izvršenje nad pokretnom ili nepokretnom imovinom nadležan je sud mjesta gdje se ta imovina nalazi. Za izvršenje nad motornim vozilima i prikolicama nadležan je sud dužnikova mjesta boravišta, prebivališta, stanovanja ili sjedišta. Za izvršenje nad obvezama za provođenje ili neprovođenje određene radnje, nadležan je sud mjesta gdje se obveza mora ispuniti.

Potrošački sud (Foro del Consumatore)

U predmetima koji uključuju potrošače nadležan je sud mjesta boravišta ili stvarnog prebivališta dotičnog potrošača. Nadležnost tog suda isključiva je i obvezna, osim ako se stranke dogovore o uključivanju drugih sudova. Potrošačeve postupovne radnje, koje su očita posljedica pokretanja sudskog postupka, ne mogu se odnositi na vrijednosti jednake vrijednostima iz pregovora i ne mogu opravdati odstupanje od nadležnosti potrošačkog suda.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U nekim se slučajevima spor može pokrenuti pred nekoliko različitih sudova, koji se nazivaju alternativni sudovi. Taj se scenarij primjenjuje, konkretno, na predmete koji uključuju imovinska prava u odnosu na određene osobe: u tom slučaju, u odnosu na sud mjesta prebivališta tuženika, nadležan je i sud mjesta gdje je obveza nastala ili gdje obvezu treba izvršiti.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Sud tuženikova mjesta boravišta nije nadležan ako je talijanskim pravom predviđen drugi sud s isključivom nadležnošću. U tom pogledu vidjeti točku 2.2.2. („Iznimke u odnosu na osnovno pravilo”).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Osim u slučajevima kada postoji obvezna nadležnost (u odnosu na koju je zabranjeno odstupanje na temelju sporazuma), stranke se mogu zajednički dogovoriti o nadležnosti drugog suda (članak 20. Zakona o parničnom postupku).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Ako je nadležan specijalizirani sud, primjenjuju se kriteriji za nadležnost utvrđeni u relevantnim posebnim zakonima.

Upravni sudovi. Nadležnost za sporove koji se odnose na mjere, akte, sporazume ili postupanje tijela javne uprave uvijek ima regionalni upravni sud u teritorijalnom okrugu u kojem se nalaze sjedišta tih tijela. U svakom slučaju, regionalni upravni sud uvijek je nadležan za sve sporove koji se odnose na mjere, akte, sporazume ili postupanje tijela javne uprave čiji su izravni učinci ograničeni na područje regije u kojoj taj sud ima sjedište. Za sporove koji se odnose na državne službenike nadležan je uvijek sud u teritorijalnom okrugu mjesta zasnivanja radnog odnosa. U drugim predmetima, kad je riječ o državnim aktima, nadležan je uvijek Regionalni upravni sud Lazija (sa sjedištem u Rimu), a kad je riječ o aktima nadregionalnih javnih subjekata, nadležan je regionalni upravni sud u regiji u kojoj ti subjekti imaju sjedište.

Porezni sudovi. Pokrajinski porezni sudovi nadležni su za sve pritužbe podnesene protiv poreznih tijela i poreznika sa sjedištem u njihovu okrugu. Ako je pritužba podnesena protiv bilo kojeg odjela Porezne uprave (*Agenzia delle Entrate*) nadležnog za cijelu Italiju ili njezin dio, nadležan je pokrajinski porezni sud u čijem se okrugu nalazi sjedište ureda zaduženog za zadaće iz spornog izvješća.

Druge poveznice

► [Talijanski Ustav](#) (EN)

► https://www.senato.it/sites/default/files/media-documents/COST_INGLESE.pdf

► [Talijanski zakoni i zakonici](#) (IT)

► <https://www.normattiva.it/?language=en>

► [Talijanski Zakon o parničnom postupku](#) (IT)

► <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► [Zakon o upravnom postupku](#) (EN)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► Code de justice administrative (FR)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► Italienische Verwaltungsprozessordnung (DE)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► Talijanski pravosudni sustav (EN)

https://www.csm.it/web/csm-international-corner/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italiano?show=true&title=&show_bcrumb=

► Zakon o poreznom postupku (IT)

<http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bECD81E71-D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► Ministarstvo pravosuđa (IT)

<https://www.giustizia.it/giustizia>

Posljednji put ažurirano: 20/12/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJP-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Cipar

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Redovni parnični sudovi (koji se u ciparskom pravom sustavu nazivaju okružni sudovi) nadležni su za provođenje postupaka i odlučivanje u većini parničnih predmeta.

Međutim, u slučaju posebnog spora, potrebno se obratiti specijaliziranom sudu nadležnom za provođenje postupaka i odlučivanje u tom predmetu.

Na primjer, obiteljski sporovi (npr. razvod, alimentacija, roditeljska odgovornost, odnos s maloljetnom djecom, imovinski sporovi itd.) vode se na **obiteljskim sudovima** Republike Cipar.

U slučaju radnih sporova (odnosi između poslodavca i zaposlenika, npr. nezakoniti otkaz, otpuštanje itd.), morat ćete se obratiti **sudu za radne sporove** okruga u kojem je nastao spor ili okruga u kojem tužitelj ima uobičajeno boravište ili prebivalište. Međutim, redovni parnični sudovi (okružni sudovi) nadležni su za provođenje postupaka i odlučivanje u predmetima u kojima tražena odšteta prelazi iznos dvije (2) godine plaće i stoga biste se trebali obratiti tim sudovima.

U slučaju sporova u pogledu iznajmljene imovine (npr. povećanje najamnine, deložacija itd.), trebali biste se obratiti **sudu za nadzor najamnina** okruga u kojem se nalazi imovina.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Pogledajte odgovor na pitanje br. 2.2. u nastavku.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U ciparskom pravnom sustavu ne postoji razlika između redovnih parničnih sudova prvog stupnja. Međutim, postoji razlika između okružnih sudaca u odnosu na njihov položaj (predsjednik okružnog suda, viši sudac okružnog suda, sudac okružnog suda) i njihova nadležnost za provođenje postupaka i odlučivanje u određenim predmetima ovisi o tom položaju.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Okružni sud (redovni parnični sud) ima nadležnost za rješavanje bilo kojeg spora u kojem:

osnova spora nastala je u potpunosti ili djelomično u okviru granica okruga za koji je sud osnovan

tuženik, ili bilo koji od tuženika, živio je ili radio unutar okruga za koji je sud osnovan u trenutku pokretanja postupka

sve stranke u predmetu ciparski su državljani i osnova za tužbu nastala je u potpunosti ili djelomično unutar područja suverenih vojnih baza, ili tuženik (ili bilo koji od tuženika) tamo živi ili radi

osnova za tužbu nastala je u postupnosti ili djelomično unutar područja suverene vojne baze uporabom motornog vozila osobe koja je, ili je trebala biti,

osigurana u skladu s člankom 3. Zakona o motornim vozilima (o osiguranju trećih osoba)

osnova za tužbu nastala je u potpunosti ili djelomično unutar područja suverene vojne baze zbog nesreće zaposlenika ili profesionalne bolesti koja je nastala

za vrijeme njegovog/njezinog radnog odnosa u odnosu na odgovornost poslodavca za koju je on/ona bio/bila, ili je trebao/trebala biti, osiguran/osigurana u

skladu s člankom 4. Zakona o motornim vozilima (o osiguranju trećih osoba)

tužba se odnosi na distribuciju ili prodaju nepokretne imovine ili na drugo pitanje u pogledu nepokretne imovine koja se nalazi unutar granica okruga za koji

je sud osnovan.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Ako se tužba odnosi na dobrotvornu ustanovu, patent ili žig za koji je okružni sud odgovoran u skladu s člankom 7. i popisom iz Zakona 29/1983, postupak se pokreće pred okružnim sudom.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Ako, u slučajevima iz prethodnog stavka 2.2.1., već postoji alternativna teritorijalna nadležnost, ili u slučajevima iz stavka 2.2.2.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U slučaju isključive nadležnosti nad imovinom (vidjeti posljednju točku u odgovoru na prethodno pitanje 2.2.1.).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Ne.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Obično postupak pokreće ovlašteni odvjetnik koji zna kojem se sudu obratiti. U protivnom, ako nemate zakonskog zastupnika, više informacija možete saznati u pisarnici Vrhovnog suda.

Vrhovni sud u Cipru

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cipar

Tel.: +357 22865741

Faks: +357 22304500

adresa e-pošte: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Posljednji put ažurirano: 19/07/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Latvija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Zakonom o parničnom postupku (*Civilprocesa likums*) zajamčeno je da svaka osoba, fizička ili pravna, ima pravo na sudsku zaštitu svojih građanskih prava ako se njezina prava krše ili osporavaju i na sudsku zaštitu svih interesa zaštićenih zakonom. U pravilu sve građanske sporove rješavaju sudovi u redovnom sudskom postupku. U iznimnim slučajevima i ako je to propisano zakonom, građanski sporovi mogu se rješavati u izvansudskim postupcima. Ako je tako propisano zakonom, sud će rješavati i tužbe koje su podnijele fizičke i pravne osobe, a koje po svojoj prirodi nisu građanski sporovi. Međutim, o dodjeli spora u svim slučajevima odlučuje sud ili sudac. Ako sud ili sudac priznaju da spor nije u nadležnosti suda, u odgovarajućoj odluci navodi se tijelo odgovorno za rješavanje spora.

Postoje i određene iznimke od uobičajenih pravila o nadležnosti kojima je propisana razina suda koji će rješavati predmet u prvom stupnju.

Specijalizirani sud za ekonomska pitanja koji odlučuje o određenim kategorijama građanskih i kaznenih predmeta djeluje u Latviji od 31. ožujka 2021.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Okružni sudovi (*rajona tiesa*) i gradski sudovi (*pilsētas tiesa*) djeluju kao prvostupanjski sudovi u građanskim stvarima. Sud grada Rige za predgrađe Vidzeme (*Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa*) ispituje predmete u kojima se spisi odnose na neko pitanje državne tajne i predmete u pogledu zaštite patenata, topografije poluvodičkih proizvoda, dizajna, žigova i zemljopisnih oznaka. Zemljišnoknjižni odjel suda određenog okruga (grada) ispituje zahtjeve za izvršenje nespornih potraživanja (*bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) i obvezno izvršenje obveza na temelju sudskog naloga (*saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtība*), te zahtjeve za potvrdu izjave o dražbi (*izsoles aktu apstiprināšana*), osim za potrebe potvrde u predmetima koji se odnose na postupak u slučaju nesolventnosti.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

O osnovnosti predmeta ne može odlučivati viši sud dok predmet ne bude riješen na nižem sudu. Prvostupanjski je sud za građanske predmete okružni, gradski ili regionalni sud (*apgabaltiesa*). O osnovnosti predmeta u parničnim postupcima odlučuje prvostupanjski sud nadležan za takvu vrstu predmeta te sud koji ima stvarnu i mjesnu nadležnost.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Građanski predmeti raspoređuju se u prvom stupnju sudovima na različitim razinama ovisno o predmetu spora: predmeti se razvrstavaju prema kategoriji i prirodi tužbenog zahtjeva. Međutim, čak i u tom slučaju sudovi istog stupnja imaju vlastitu mjesnu nadležnost.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U općim pravilima o mjesnoj nadležnosti propisano je da se tužba protiv fizičke osobe mora podnijeti sudu u mjestu prijavljenog boravišta osobe (članak 26. Zakona o parničnom postupku). Tužba protiv pravne osobe podnosi se sudu u mjestu gdje ta pravna osoba ima registrirano sjedište. Stoga se odgovarajući prvostupanjski sud utvrđuje u skladu s pravilima o stvarnoj i mjesnoj nadležnosti.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

U Zakonu o parničnom postupku navedene su i iznimke od pravila o mjesnoj nadležnosti u građanskim predmetima, pri čemu tužitelj može odabrati hoće li pokrenuti postupak u skladu s općim odredbama o mjesnoj nadležnosti, odnosno hoće li podnijeti tužbu sudu u mjestu boravišta tuženika ili u mjestu registriranog sjedišta tuženika, ili će pokrenuti postupak pred drugim prvostupanjskim sudom iste razine koji je zakonodavstvom propisan kao alternativni sud.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Tužba protiv tuženika koji nema prijavljeno boravište pokreće se pred sudom u mjestu koje je određeno kao *de facto* mjesto boravišta tuženika.

Ako *de facto* mjesto boravišta tuženika nije poznato ili tuženik nema trajno boravište u Latviji, tužba se podnosi sudu u mjestu u kojem se nalaze nekretnine tuženika ili u mjestu posljednjeg poznatog boravišta tuženika.

U određenim slučajevima utvrđenima u zakonodavstvu tužitelj ima određena prava odabrati hoće li podnijeti tužbu sudu koji je određen kao sud mjesta u kojem tuženik ima prijavljeno boravište ili registrirano sjedište ili nekom drugom sudu.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Pravila u skladu s kojima tužitelj može odabrati nadležnost utvrđena su u članku 28. Zakona o parničnom postupku u kojem se navodi detaljan popis svih vrsta predmeta i alternativnih sudova na kojima se može pokrenuti postupak:

postupak pokrenut u vezi s aktivnostima podružnice ili predstavništva pravne osobe može se pokrenuti i na sudu u mjestu u kojem se nalazi registrirani ured podružnice ili predstavništva

postupak u vezi s naplatom naknade za uzdržavanje za djecu ili roditelje ili utvrđivanjem očinstva može se pokrenuti na sudu u mjestu prijavljenog boravišta tužitelja

postupak u vezi s osobnom ozljedom (članci 1635. i od 2347. do 2353. Građanskog zakona (*Civillikums*)) može se isto tako pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja ili mjesta gdje je nanosena ozljeda

postupak zbog štete nanosene imovini fizičke ili pravne osobe može se pokrenuti na sudu mjesta gdje je nanosena šteta

postupak u vezi s povratom imovine ili naknadom vrijednosti te imovine može se pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja

pomorska potraživanja mogu se pokrenuti na sudu mjesta gdje je zaplijenjeno plovilo koje pripada tuženiku

postupak protiv nekoliko tuženika koji imaju boravište ili borave na različitim mjestima može se pokrenuti na sudu mjesta boravišta ili mjesta registriranog ureda jednog tuženika

postupak povezan s razvodom ili poništajem braka može se pokrenuti na sudu koji odabere tužitelj ili na sudu mjesta prijavljenog boravišta tužitelja, a ako to ne uspije, na sudu u *de facto* mjestu boravišta tužitelja ako:

maloljetnici žive s tužiteljem

se razvodi brak sklopljen s osobom koja služi kaznu zatvora

se razvodi brak sklopljen s osobom koja nema prijavljeno boravište, čije boravište nije poznato ili koja živi u inozemstvu

postupak koji proizlazi iz radnog odnosa može se pokrenuti na sudu mjesta prijavljenog boravišta ili mjesta rada tužitelja.

Ako tužitelj u prethodno navedenim predmetima nema prijavljeno boravište, tužbu je moguće podnijeti sudu mjesta gdje tužitelj ima *de facto* boravište.

Postoji i odredba o isključivoj nadležnosti u građanskim predmetima koja prevladava nad redovnom mjesnom nadležnosti i svim ostalim oblicima mjesne nadležnosti. Nadležnost se utvrđuje prema vrsti postupka u sljedećim slučajevima:

postupak povezan s vlasničkim pravima ili nekim drugim imovinskim pravima u vezi s nepokretnom imovinom ili njezinim dijelovima, ili postupak upisa tih prava u zemljišne knjige i brisanja imovine iz katastra mora se pokrenuti na sudu mjesta gdje se imovina nalazi

ako se postupak pokreće protiv ostavine umrle osobe, a nema poznatih nasljednika koji su potvrđeni ili koji su prihvatili ostavinu, nadležan je sud u prijavljenom mjestu boravišta ili *de facto* mjestu boravišta umrle osobe, ali ako prijavljeno mjesto boravišta ili *de facto* mjesto boravišta umrle osobe nije u Latviji ili nije poznato, nadležan je sud mjesta gdje se nalazi imovina, ili dio imovine, koja je dio ostavine.

Isključiva nadležnost može biti propisana i u drugim zakonodavnim aktima.

Odredbe navedene u nastavku primjenjuju se i u predmetima na koje se primjenjuju posebni sudski postupci

Zahtjev za odobrenje posvojenja mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta posvojitelja ili *de facto* mjesta boravišta posvojitelja; zahtjev za poništenje posvojenja mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta podnositelja zahtjeva ili *de facto* mjesta boravišta podnositelja zahtjeva.

Zahtjev za odobrenje posvojenja koji podnosi strani državljanin ili osoba koja živi u stranoj državi mora se podnijeti sudu prijavljenog mjesta boravišta posvojenika, ali ako je posvojenik u ustanovi za skrb, zahtjev se mora podnijeti sudu mjesta gdje se pruža takva skrb (članak 259. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Zahtjev za ograničavanje mogućnosti djelovanja osobe zbog psihičkog poremećaja ili drugog zdravstvenog poremećaja podnosi se sudu mjesta prijavljenog boravišta te osobe ili mjesta *de facto* boravišta osobe; ako je osoba smještena u zdravstvenu ustanovu, zahtjev se podnosi sudu mjesta gdje se nalazi zdravstvena ustanova (članak 264. Zakona o parničnom postupku).

zahtjev za ograničavanje mogućnosti djelovanja i za uspostavu skrbništva nad osobom zbog njezina rastrošna načina života ili pretjerane konzumacije alkohola ili drugih opojnih tvari podnosi se sudu mjesta prijavljenog boravišta te osobe ili mjesta *de facto* boravišta osobe (članak 271. Zakona o parničnom postupku)

pitanja u vezi sa skrbništvom nad imovinom osobe koja je odsutna ili nestala rješava sud mjesta posljednjeg boravišta te osobe (članak 278. Zakona o parničnom postupku)

zahtjev za proglašavanje nestale osobe mrtvom podnosi se sudu mjesta posljednjeg boravišta osobe (članak 282. Zakona o parničnom postupku)

zahtjev za utvrđivanje pravnih činjenica podnosi se sudu prijavljenog mjesta boravišta podnositelja zahtjeva ili *de facto* mjesta boravišta podnositelja (članak 290. Zakona o parničnom postupku)

zahtjev za brisanje prava na nekretninu mora se podnijeti sudu mjesta gdje se nekretnina nalazi; zahtjev za brisanje bilo kojeg drugog prava mora se podnijeti sudu mjesta gdje podnositelj ima prijavljeno boravište, ili *de facto* boravište, ili, ako je riječ o pravnoj osobi, sjedište, osim ako je zakonom propisano drugačije (članak 294. stavak 2. Zakona o parničnom postupku)

zahtjev za poništenje izgubljenog, ukradenog ili uništenog dokumenta i obnovu prava koja proizlaze iz tog dokumenta mora se podnijeti sudu mjesta plaćanja navedenom na dokumentu ili, ako mjesto plaćanja nije poznato, sudu prijavljenog mjesta boravišta tuženika ili *de facto* mjesta boravišta, ili, ako je riječ o pravnoj osobi, mjesta sjedišta pravne osobe; ako *de facto* mjesto boravišta ili registrirani ured dužnika isto nisu poznati, zahtjev se mora podnijeti sudu u mjestu izdavanja dokumenta (članak 299. Zakona o parničnom postupku)

zahtjev za povrat nekretnine mora se podnijeti sudu mjesta gdje se predmetna nekretnina nalazi (članak 336. Zakona o parničnom postupku)

sud ispituje predmet u pogledu postupka pravne zaštite na temelju pravne adrese dužnika koja je registrirana za dužnika tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu (članak 341.1 Zakona o parničnom postupku)

predmet koji se odnosi na postupak u slučaju nesolventnosti pravne osobe na temelju zahtjeva dužnika, vjerovnika ili većine vjerovnika, kako je navedeno u članku 42. stavku 3. Zakona o nesolventnosti (*Maksātnespējas likums*) ispituje sud na temelju pravne adrese dužnika kako je registrirana tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu. U predmetu koji se odnosi na pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti kako je utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe Vijeća br. 1346/2000, sudovi nadležni za područje na kojem se nalazi središte dužnikova glavnog interesa nadležni su za odlučivanje u postupku, ali ako je riječ o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe, nadležan je sud na temelju područja na kojem se nalazi mjesto poslovanja dužnika (u smislu članka 2. točke (h) Uredbe Vijeća br. 1346/2000) (članak 363.1 Zakona o parničnom postupku)

u predmetu u pogledu nesolventnosti fizičke osobe na zahtjev te osobe odlučuje sud mjesta prijavljenog boravišta dužnika kako je registrirano tri mjeseca prije podnošenja zahtjeva sudu, a ako to ne uspije, sud mjesta *de facto* boravišta dužnika. Predmet koji se odnosi na pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti kako je utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe Vijeća br. 1346/2000 ispituje sud nadležan za područje na kojem se nalazi središte dužnikova glavnog interesa, ali ako je riječ o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti u skladu s člankom 3. stavkom 2. te uredbe, nadležan je sud na temelju područja na kojem se nalazi mjesto poslovanja dužnika (u smislu članka 2. točke (h) Uredbe Vijeća br. 1346/2000) (članak 363.22 Zakona o parničnom postupku)

o stvarima koja se odnose na nesolventnost ili likvidaciju kreditnih institucija odlučuje sud mjesta registriranog ureda kreditne institucije (članak 364. Zakona o parničnom postupku)

poslodavac može podnijeti zahtjev za proglašenje štrajka ili najave štrajka nezakonitima na temelju Zakona o štrajkovima (*Streiku likums*) i u skladu s postupkom iz tog zakona. Zahtjev za proglašenje štrajka ili najave štrajka nezakonitima podnosi se sudu mjesta gdje će se štrajk održati (članak 390. Zakona o parničnom postupku)

predstavnici zaposlenika mogu podnijeti zahtjev za proglašenje isključenja s posla ili obavijesti o isključenju s posla nezakonitima na temelju Zakona o radnim sporovima (*Darba strīdu likums*) i u skladu s postupkom iz tog zakona. Zahtjev za proglašenje isključenja s posla ili obavijesti o isključenju s posla nezakonitima podnosi se sudu mjesta gdje će se isključenje s posla izvršiti (članak 394.1 Zakona o parničnom postupku).

Postupci koji se odnose na izvršenje nespornih potraživanja (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

zahtjevi za dobrovoljnu prodaju nekretnine na sudskoj dražbi moraju se podnijeti okružnom ili gradskom sudu mjesta gdje se nalazi predmetna nekretnina (članak 395. Zakona o parničnom postupku)

zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja u novcu ili povrat pokretne imovine ili za izvršenje nespornih potraživanja iz ugovora koje su osigurane hipotekom podnose se zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda prijavljenog mjesta boravišta dužnika ili *de facto* mjesta boravišta dužnika (članak 403. stavak 1. Zakona o parničnom postupku)

zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja u skladu s dokumentima kojima se nekretnina stavlja pod hipoteku ili nesporno izvršenje obveze napuštanja ili vraćanja iznajmljene ili zakupljene nekretnine, moraju se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda mjesta gdje se nekretnina nalazi. Ako se izvršenje potraživanja osigurava na nekoliko nekretnina i zahtjevi bi bili u nadležnosti zemljišnoknjižnih odjela različitih okružnih ili gradskih sudova, o zahtjevu odlučuje zemljišnoknjižni ured okružnog ili gradskog suda mjesta gdje se nalazi dio nekretnine, prema odabiru podnositelja zahtjeva (članak 403. stavak 2. Zakona o parničnom postupku)

zahtjevi za izvršenje nespornih potraživanja na temelju hipoteke na brodu moraju se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda mjesta registracije broda koji je pod hipotekom (članak 403. stavak 3. Zakona o parničnom postupku).

Predmeti koji se odnose na izvršenje obveza na temelju sudskog naloga (saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā):

Zahtjev za izvršenje obveza na temelju sudskog naloga mora se podnijeti zemljišnoknjižnom odjelu okružnog ili gradskog suda prijavljenog mjesta boravišta dužnika ili njegova *de facto* mjesta boravišta ili registriranog ureda (članak 406. 2 Zakona o parničnom postupku).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Da, ta mogućnost postoji: u latvijskom zakonodavstvu dopušten je dogovor stranaka o tome koji će sud imati mjesnu nadležnost za njihov spor. Kada sklapaju ugovor, stranke mogu navesti prvostupanjski sud na kojem će se rješavati svi budući sporovi koji se odnose na ugovor ili ispunjenje uvjeta iz ugovora. One ne mogu promijeniti nadležnost za predmet spora, odnosno razinu suda koja će rješavati predmet u prvom stupnju (članak 25. Zakona o parničnom postupku), niti mogu promijeniti isključivu nadležnost (članak 29. Zakona). Na nadležnost na temelju ugovora primjenjuju se dva ograničenja: odabir nadležnosti moguć je samo u odnosu na ugovorne sporove dogovor o mjesnoj nadležnosti mora se postići u trenutku sklapanja ugovora i potrebno je navesti određeni sud koji će rješavati potencijalni spor u prvom stupnju.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U skladu s latvijskim zakonodavstvom, sudovi opće nadležnosti rješavaju građanske i kaznene predmete. Latvija nema specijalizirane sudove, na primjer obiteljske sudove, ili suce specijalizirane za određena pravna pitanja, kao što je slučaj u drugim zemljama.

Kao što je prethodno navedeno, o meritumu građanskog predmeta odlučuje prvostupanjski sud i ne može ga razmatrati viši sud dok niži sud ne donese odluku. Prvostupanjski sud za građanske predmete okružni je (gradski) sud u čijoj je nadležnosti predmet. U pravilu su sudovi nadležni za sve građanske sporove i rješavaju ih u redovnim sudskim postupcima.

Posljednji put ažurirano: 24/03/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Litva

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Članom 12. Zakona o sudovima (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) uspostavlja se jedinstveni pravosudni sustav koji čine sudovi opće nadležnosti i sudovi posebne nadležnosti.

Sudovi opće nadležnosti (prvostupanjski sudovi, okružni i regionalni) rješavaju sve građanske predmete koji obuhvaćaju sporove koji se odnose na građanskopravne, obiteljske i radne odnose, odnose u području intelektualnog vlasništva, stečaja, restrukturiranja ili druge privatne odnose ili koji proizlaze iz njih; takvi sudovi rješavaju predmete i u izvanrednim sudskim postupcima te odlučuju o zahtjevima u pogledu prihvaćanja i izvršenja presuda stranih sudova i arbitražnih sudova u Republici Litvi (članak 22. Zakona o parničnom postupku (*Civilinio proceso kodeksas*)).

Specijalizirani sudovi, tj. upravni sudovi (regionalni upravni sudovi) rješavaju upravne predmete koji proizlaze iz upravnih pravnih odnosa.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Tužitelj može podnijeti tužbeni zahtjev sudu koji odabere u skladu sa sljedećim uvjetima:

tužbeni zahtjev protiv tuženika čije je mjesto boravišta nepoznato može se podnijeti u skladu s lokacijom njegove imovine ili zadnjim poznatim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev protiv tuženika koji nema mjesto boravišta u Republici Litvi može se podnijeti u skladu s lokacijom imovine ili zadnjim poznatim mjestom boravišta u Republici Litvi;

tužbeni zahtjev za dodjelu naknade za uzdržavanje i za utvrđivanje očinstva može se podnijeti u skladu s tužiteljevim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog narušenog zdravlja osobe, uključujući smrt, može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta tužitelja ili mjestom gdje je šteta pretrpljena;

tužbeni zahtjev za naknadu materijalne štete može se podnijeti u skladu s tužiteljevim mjestom boravišta (sjedištem poslovanja) ili mjestom gdje je nastala šteta;

tužbeni zahtjev za naknadu štete prouzročene protupravnom osudom, protupravnom primjenom mjera zadržavanja, protupravnim pritvorom, protupravnom primjenom postupovnih sredstava ograničavanja ili protupravnom upravnom kaznom (uhicjenjem), uključujući štetu nastalu zbog protupravnih radnji suca ili suda tijekom rasprave o građanskom predmetu može se podnijeti u skladu s tužiteljevim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev u pogledu sporazuma/ugovora u kojemu se navodi mjesto izvršenja može se isto tako podnijeti u skladu s mjestom izvršenja navedenim u tom sporazumu/ugovoru;

tužbeni zahtjev u pogledu djelovanja u svojstvu skrbnika, sudskog skrbnika ili upravitelja imovinom može se isto tako podnijeti u skladu s mjestom boravišta (sjedištem) skrbnika, sudskog skrbnika ili upravitelja imovinom;

tužbeni zahtjev koji se odnosi na potrošačke ugovore može se isto tako podnijeti u skladu s potrošačevim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev koji se odnosi na djelatnosti podružnice pravnog subjekta može se isto tako podnijeti u skladu sa sjedištem poslovnice;

tužbeni zahtjev za naknadu štete nastale sudarom brodova i izvršenje naknada štete za pomoć i spašavanje na moru, uključujući sve druge predmete u kojima je spor nastao iz pravnih odnosa koji uključuju pomorski promet može se isto tako podnijeti u skladu s lokacijom ili lukom gdje je registriran brod tuženika.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Građanskopravne predmete u prvom stupnju rješavaju okružni i regionalni sudovi (članak 25. Zakona o parničnom postupku).

U skladu s općim pravilom utvrđenim u tom Zakonu, okružni sudovi rješavaju sve građanskopravne predmete. Iznimka od općeg pravila jest da određeni predmeti spadaju pod nadležnost regionalnih sudova ili pod isključivu nadležnost Regionalnog suda u Vilniusu.

To ovisi o vrijednosti spornog tužbenog zahtjeva, pri čemu regionalni sudovi rješavaju građanskopravne predmete koji uključuju tužbene zahtjeve veće od 150 000 LTL, osim predmeta koji se odnose na obiteljske i radne odnose i predmeta koji se odnose na naknadu materijalne štete.

Nadležnost ovisi i o drugim čimbenicima osim spornog tužbenog zahtjeva.

Regionalni sudovi isto tako kao prvostupanjski sudovi rješavaju sljedeće građanskopravne predmete:

predmete koji se odnose na pravne neimovinske odnose u području autorskog prava;

predmete koji se odnose na pravne odnose u okviru javnih natječaja;

predmete koji se odnose na stečaj ili restrukturiranje, osim predmete koji se odnose na stečaj fizičkih osoba;

predmete u kojima je jedna od stranaka strana država;

predmete koji se temelje na tužbenim zahtjevima u pogledu obvezne prodaje udjela;
predmete koji se temelje na tužbenim zahtjevima u pogledu istrage djelatnosti pravnog subjekta;
predmete koji se odnose na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale povredom utvrđenih prava pacijenata;
9) druge građanske predmete koje u skladu s posebnim zakonima moraju rješavati regionalni sudovi kao prvostupajski sudovi.

Regionalni sud u Vilniusu ima isključivu nadležnost kao prvostupajski sud u sljedećim građanskim predmetima:

predmetima koji se odnose na sporove iz Zakona o patentu (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);
predmetima koji se odnose na sporove iz Zakona o žigu (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);
predmetima koji se odnose na posvojenje građanina Litve koji boravi u Republici Litvi na temelju zahtjeva državljana drugih država;
drugima građanskim predmetima za koje je u skladu s posebnim zakonima kao prvostupajski sud isključivo nadležan Regionalni sud u Vilniusu.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Tužbeni zahtjev podnosi se sudu u skladu s mjestom boravišta tuženika. Tužbeni zahtjev protiv pravne osobe podnosi se u skladu s mjestom sjedišta pravne osobe kako je navedeno u registru pravnih osoba. Ako je tuženik država ili općina, tužbeni se zahtjev podnosi u skladu s mjestom sjedišta institucije koja zastupa državu ili općinu.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Tužitelj ima pravo odabrati jedan od nekoliko sudova koji su nadležni za predmet.

Stranke se isto tako mogu dogovoriti o tome kojem sudu treba podnijeti tužbeni zahtjev. Člankom 32. Zakona o parničnom postupku utvrđeno je da stranke mogu sporazumno promijeniti mjesnu nadležnost za svoj predmet, ali nadležnost suda, koju određuje sam sud u skladu sa svojom isključivom nadležnošću, za predmet spora ne može se promijeniti sporazumom stranaka.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Kako je utvrđeno u članku 30. Zakona o parničnom postupku, tužitelj može odabrati sud koji je nadležan u sljedećim slučajevima:

tužbeni zahtjev protiv tuženika čije mjesto boravišta nije poznato može se podnijeti u skladu s mjestom tuženikove imovine ili zadnjim poznatim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev protiv tuženika koji nema mjesto boravišta u Republici Litvi može se podnijeti u skladu s mjestom tuženikove imovine ili zadnjim poznatim mjestom boravišta u Republici Litvi;

tužbeni zahtjev koji se odnosi na djelatnosti podružnice pravnog subjekta može se isto tako podnijeti u skladu sa sjedištem poslovnice;

tužbeni zahtjev za dodjelu naknade za uzdržavanje ili utvrđivanje očinstva može se isto tako podnijeti u skladu s mjestom boravišta tužitelja;

tužbeni zahtjev za naknadu štete zbog narušenog zdravlja osobe, uključujući smrt, može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta tužitelja ili mjestom gdje je šteta pretrpljena;

tužbeni zahtjev za naknadu štete na imovini osobe može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta (sjedišta) tužitelja ili mjestom gdje je šteta nanesena;

tužbeni zahtjev za naknadu štete prouzročene protupravnom osudom, protupravnom primjenom mjera zadržavanja, protupravnim pritvorom, protupravnom primjenom postupovnih sredstava ograničavanja ili protupravnom upravnom kaznom (uhićenjem), uključujući štetu nastalu zbog protupravnih radnji suca ili suda tijekom rasprave o građanskom predmetu može se podnijeti u skladu s tužiteljevim mjestom boravišta;

tužbeni zahtjev za naknadu štete nastale sudarom brodova i izvršenjem naknada štete za pomoć i spašavanje na moru, uključujući sve druge predmete u kojima je spor nastao iz pravnih odnosa koji uključuju pomorski promet može se isto tako podnijeti u skladu s lokacijom ili lukom gdje je prijavljen brod tuženika;

tužbeni zahtjev u pogledu sporazuma/ugovora u kojemu se navodi mjesto izvršenja može se isto tako podnijeti u skladu s mjestom izvršenja tog sporazuma /ugovora;

tužbeni zahtjev u pogledu djelovanja u svojstvu skrbnika, sudskog skrbnika ili upravitelja imovinom može se isto tako podnijeti u skladu s mjestom boravišta (sjedištem) skrbnika, sudskog skrbnika ili upravitelja imovinom;

tužbeni zahtjev koji se odnosi na potrošačke ugovore može se isto tako podnijeti u skladu s potrošačevim mjestom boravišta.

Osim toga, tužbeni zahtjev protiv nekoliko tuženika s mjestom boravišta ili sjedištem na različitim mjestima može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta ili sjedišta jednog tuženika prema odabiru tužitelja (članak 33. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Tužbeni zahtjev koji se odnosi na sporazum/ugovor kojim se utvrđuje mjesto izvršenja može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta ili sjedištem tuženika ili u skladu s mjestom izvršenja sporazuma/ugovora prema tužiteljevu odabiru. Tužbeni zahtjev koji se odnosi na potrošačke ugovore može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta ili sjedištem tuženika ili potrošača.

Tužbeni zahtjev koji se odnosi na dodjelu naknade za uzdržavanje može se podnijeti u skladu s mjestom boravišta ili sjedištem tuženika ili tužitelja prema odabiru tužitelja.

Građanska tužba za naknadu štete u kaznenom predmetu može se podnijeti kako bi se o njoj održala rasprava u skladu s pravilima o nadležnosti iz Zakona o parničnom postupku ako tužbeni zahtjev nije podnesen ili riješen kao dio kaznenog predmeta.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Člankom 31. stavcima 1. i 2. Zakona o parničnom postupku utvrđuju se sljedeće iznimke od općeg pravila mjesne nadležnosti koje su obvezujuće za tužitelja koji pokreće sudski postupak:

tužbeni zahtjevi u pogledu stvarnih prava na nekretnini, upotrebe nekretnine, osim zahtjeva za likvidaciju bračne imovine u predmetima razvoda, te poništenja zapljene nekretnine u nadležnosti su suda u mjestu gdje se nalaze nekretnina ili njezin glavni dio.

Tužbeni zahtjevi vjerovnika ostavine podnesene prije nego što su je nasljednici prihvatili u nadležnosti su suda u mjestu ostavine ili njezina glavnog dijela.

Trebalo bi napomenuti i da se, u skladu s člankom 33. stavcima od 2. do 4. Zakona o parničnom postupku Republike Litve:

protutužba, neovisno u čijoj je nadležnosti, mora podnijeti na sudu na kojemu je podnesen početni tužbeni zahtjev. Ako je vrijednost tužbenog zahtjeva

povećana, njegov predmet izmijenjen ili se podnošenjem protutužbe promijeni nadležni sud za spor određen prema njegovu predmetu, sud kojemu je podnesen početni tužbeni zahtjev mora odlučiti o svim pitanjima koja se odnose na tužbeni zahtjev (protutužbu) i riješiti meritum cijelog predmeta.

Ako se ijedan tužbeni zahtjev tužitelja treba podnijeti u skladu s pravilima isključive nadležnosti, cijela se tužba mora podnijeti u skladu s tim pravilima.

Ako je i za jedan tužiteljev tužbeni zahtjev nadležan regionalni sud, cijelu tužbu mora ispitati regionalni sud.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Stranke mogu promijeniti mjesnu nadležnost predmeta pisanim zajedničkim sporazumom. Međutim, stranke ne smiju sporazumom promijeniti nadležnost suda utvrđenu njegovom isključivom nadležnošću za predmet ili predmet tužbenog zahtjeva (članak 32. Zakona o parničnom postupku).

Nadležnost za rješavanje predmeta može se iznimno obrazložiti sudjelovanjem tuženika.

Sud može prenijeti predmet drugom sudu ako tuženik čije mjesto boravišta nije bilo poznato zatraži da se predmet prenese sudu u mjestu njegova boravišta (članak 34. stavak 2. točka 2. Zakona o parničnom postupku).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Specijalizirani upravni sudovi koji djeluju u Republici Litvi ne sude u građanskim, trgovačkim i obiteljskim predmetima. Sude u predmetima proizašlima iz pravnih upravnih odnosa.

Posljednji put ažurirano: 21/10/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Luksemburg

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U Velikom Vojvodstvu Luksemburgu redovni sud za građanske i trgovačke stvari je okružni sud (*tribunal d'arrondissement*). Postoje dva okružna suda, jedan u okrugu Luxembourg, a drugi u okrugu Diekirch.

Okružni sud nadležan je za sve građanske i trgovačke predmete u kojima nadležnost nije zakonom dodijeljena drugom sudu.

Treba napomenuti da, za razliku od drugih država, u Luksemburgu ne postoji poseban sud za trgovačke predmete, nego ih rješavaju posebna vijeća okružnog suda. Međutim, trgovački se predmeti rješavaju pojednostavnjenim postupkom.

Posebni sudovi nadležni su prvenstveno za:

sporove male vrijednosti: za sporove vrijednosti manje od 15 000 EUR nadležni su niži sudovi (*justices de paix*). Postoje tri niža suda u Velikom Vojvodstvu Luksemburgu: jedan u Luxembourg, drugi u Esch-sur-Alzetteu i treći u Diekirchu, a svaki je nadležan za određeno područje;

sporove iz radnog prava: za sporove povezane s izvršenjem ugovora o radu nadležan je radni sud (*tribunal du travail*). Postoje tri radna suda u Velikom Vojvodstvu Luksemburgu: jedan u Luxembourg, drugi u Esch-sur-Alzetteu i treći u Diekirchu, a svaki je nadležan za određeno područje. U praksi, radni sud nalazi se u prostorima nižeg suda;

ugovore o najmu: zakonom je nadležnost u sporovima oko ugovora o najmu povjerena sucima nižeg suda (*juge de paix*), neovisno o vrijednosti spora. Spor koji se odnosi na utvrđivanje najamnine treba uputiti odboru za najmnine (*commission des loyers*) u pojedinoj općini prije upućivanja nadležnom sudu;

sporove zbog međusudjedskih odnosa: većina sporova zbog međusudjedskih odnosa kada je riječ o, primjerice pravima služnosti ili problemima međa potpadaju pod nadležnost sudaca nižeg suda. Ako se, međutim, spor zakomplicira i traži se naknada štete, odlučujući je iznos tužbe: za iznose veće od 15 000 EUR nadležan je okružni sud;

sporove zbog socijalne sigurnosti: u sporovima zbog socijalne sigurnosti nadležno je Arbitražno vijeće za socijalnu sigurnost (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*). Vijeće zasjeda u Luxembourg, a njegova nadležnost pokriva područje cijele države;

probleme osobnog bankrota: za odlučivanje o predmetima osobnog bankrota nadležan je sudac nižeg suda.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Suci nižeg suda nadležni su za rješavanje građanskih i trgovačkih predmeta čija je vrijednost (ne uključujući kamate i troškove) manja od 15 000 EUR. Za sporove veće vrijednosti nadležan je okružni sud.

Okružni je sud u svakom slučaju nadležan za predmete kod kojih se ne utvrđuje novčana vrijednost, kao što je slučaj u obiteljskim predmetima.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U pravilu je nadležan sud u mjestu u kojem tuženik živi. Svrha je tog pravila zaštititi tuženika jer se pretpostavlja da mu je lakše braniti se pred sudom koji je najbliži njegovome prebivalištu.

Ako je tuženik fizička osoba, nadležan je sud njegova prebivališta ili boravišta.

Ako je tuženik udruga ili trgovačko društvo, poziva se pred sud u mjestu u kojem se nalazi njegovo sjedište, ali i pred sud u mjestu u kojem ima podružnicu ili agenciju, pod uvjetom da u tom slučaju ima predstavnika ovlaštenog za postupanje s trećim osobama i pod uvjetom da je taj spor povezan s djelatnosti te podružnice ili agencije.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Kad je riječ o ugovoru tužitelj može postupak pokrenuti pred sudom u mjestu prebivališta tuženika ili, ovisno o vrsti ugovora, pred sudom u mjestu isporuke pošiljke ili mjestu pružanja usluge.

Kad je riječ o prekršajnoj odgovornosti ili o pokretanju građanske tužbe u okviru kaznenog postupka, zahtjev se može podnijeti sudu u mjestu u kojem tuženik živi ili sudu u mjestu u kojem je pretrpljena šteta ili u kojemu je nastao štetni događaj.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U slučaju:

1. zahtjeva maloljetnika za sklapanje braka, zahtjeva za poništaj braka, zahtjeva za ukidanje ili produljenje odgode sklapanja braka, prigovora na sklapanje braka ili zahtjeva za ukidanje takvih prigovora
2. zahtjeva koji se odnose na predbračne ugovore i bračnoimovinske režime i zahtjeva za podjelu imovine
3. zahtjeva koji se odnose na prava i obveze bračnih drugova i doprinose za troškove braka ili registriranog partnerstva
4. raskida registriranog partnerstva
5. zahtjeva za uzdržavanje
6. zahtjeva u vezi s ostvarivanjem osobnih odnosa s djecom, mjestom stanovanja i doprinosom za troškove uzdržavanja i obrazovanja djece
7. zahtjeva u vezi s izvršavanjem roditeljske odgovornosti, isključujući zahtjeve u vezi s oduzimanjem roditeljske odgovornosti
8. odluka o pravnom upravljanju imovinom maloljetnika i odluka o skrbništvom nad maloljetnicima
9. zahtjeva za zabranu povratka u dom za osobe udaljene iz njihova doma na temelju članka 1. stavka 1. izmijenjenog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji od 8. rujna 2003. (*loi modifiée du 8 septembre 2003 sur la violence domestique*), zahtjeva za produljenje tih zabrana na temelju članka 1. stavka 2. istog Zakona te žalbi na takve mjere

ako nije izričito drukčije navedeno, mjesno nadležni okružni sud je:

1. sud u mjestu u kojem se nalazi obiteljski dom
2. ako roditelji žive odvojeno, sud u mjestu prebivališta roditelja s kojim maloljetna djeca žive u slučaju zajedničke roditeljske skrbi ili sud u mjestu prebivališta roditelja koji sam izvršava roditeljsku odgovornost

3. u drugim slučajevima sud u mjestu prebivališta osobe koja nije pokrenula postupak.

U slučaju zajedničkog zahtjeva, stranke odabiru sud u mjestu prebivališta jedne od stranaka.

Međutim, ako su predmet spora uzdržavanje bračnog druga, doprinos za troškove uzdržavanja i obrazovanja djece, doprinos za troškove braka ili hitne i privremene mjere u slučaju okončanja registriranog partnerstva, nadležan može biti sud u mjestu prebivališta bračnog druga ili bivšeg partnera koji prima uzdržavanje ili roditelja koji ima primarnu odgovornost za djecu, čak i ako su punoljetna.

Mjesna nadležnost određuje se na temelju mjesta prebivališta na datum podnošenja zahtjeva ili, u slučaju razvoda, na datum podnošenja prvog zahtjeva. U slučaju zahtjeva za pravnu pomoć u vezi s pravom na skrbništvo nad djecom i pravom na osobne odnose s djecom nadležan je sud u okrugu u kojem dijete živi ili se smatra da živi.

U slučaju razvoda i zakonske rastave te njihovih posljedica nadležan je sud u okrugu u kojem bračni drugovi imaju zajedničko prebivalište ili, u nedostatku toga, u okrugu u kojem živi tuženik ili, u slučaju sporazumnog razvoda, u kojem živi jedan od bračnih drugova.

U pitanjima nasljeđivanja nadležan je sud zadnjeg prebivališta pokojnika.

U slučaju ugovora o najmu nadležan je sud mjesta u kojem se nalazi nekretnina.

U sporovima iz radnog prava nadležan je sud mjesta rada. Međutim, u određenim slučajevima u kojima poslodavac pokreće postupak protiv zaposlenika koji živi u nekoj drugoj državi članici, nadležan je sud u mjestu boravišta zaposlenika.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Luksemburško pravo priznaje „klausulu o prenošenju nadležnosti“ (*clause attributive de juridiction*) kojom stranke ugovora određuju neki sud za rješavanje njihova spora.

Takve su klauzule iznimno korisne kad su u spor uključene stranke koje žive u različitim državama jer se omogućuje da se unaprijed odredi nadležni sud. Uvjeti valjanosti takvih klauzula između država članica Europske unije uređeni su Uredbom (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012.

Stranke se mogu sporazumjeti i o sudu nadležnom za isključivo nacionalne predmete. U tom slučaju stranke mogu pokrenuti spor pred sućem nižeg suda koji inače ne bi bio nadležan zbog vrijednosti predmeta spora ili zbog pravila o mjesnoj nadležnosti. Sporazum između stranaka može biti izričit ili može proizaći iz činjenice da je tuženik pristupio raspravi i iznio svoj predmet, a da nije prije bilo kakve obrane uložio prigovor nadležnosti suda pred kojim se vodi postupak. No, stranke ne mogu odabrati pred kojim će se okružnim sudom voditi postupak jer su pravila o nadležnosti na temelju vrijednosti predmeta spora pitanje javnog poretka.

Klauzula o prenošenju nadležnosti valjana je samo ako je izričito prihvate obje stranke. Dokaz o tom sporazumu mora biti podnesen u skladu s pravilima općeg prava.

U nekim je slučajevima sloboda stranaka u odabiru suda ograničena zakonom. Na primjer, Zakonom o zaštiti potrošača (*loi sur la protection juridique du consommateur*) klauzule se proglašavaju ništavima ako je njihov cilj lišiti potrošače prava da pokrenu postupak pred redovnim sudovima.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Posebni sudovi ustrojeni luksemburškim pravom (radni sud, niži sud nadležan za pitanja ugovora o najmu, prvostupanjski upravni sud (*tribunal administratif*), Arbitražno vijeće za socijalnu sigurnost) rješavaju u prvom stupnju sve predmete u njihovoj nadležnosti, bez obzira na vrijednost predmeta spora.

Tako, primjerice za suca nižeg suda, koji je prema općem pravu nadležan samo za predmete čija vrijednost ne prelazi 15 000 EUR, to se ograničenje ne primjenjuje u sporovima koji proizlaze iz ugovora o najmu.

Mjesna nadležnost:

Opće pravilo o mjesnoj nadležnosti

Ako je načelno nadležan sud u mjestu boravišta tuženika, postoje iznimke u pogledu posebnih sudova.

Tako je, primjerice u načelu nadležan radni sud u mjestu rada, a ne u mjestu prebivališta jedne od stranaka. Usto, spor u vezi s ugovorom o najmu mora se voditi pred sudom u mjestu u kojem se nalazi iznajmljena nekretnina.

To se pitanje ne postavlja kad je riječ o prvostupanjskom upravnom sudu i Arbitražnom vijeću za socijalnu sigurnost jer su ti sudovi nadležni za cjelokupno državno područje Velikog Vojsvodstva.

Iznimke od općeg pravila

Posebni su sudovi nadležni samo ako je tako propisano zakonom te općenito strankama nije omogućeno izabrati sud koji nije određen zakonom.

Takva se nadležnost općenito smatra pitanjem javnog poretka (primjerice u području radnog prava) što znači da čak i ako stranke ne ulože prigovor u pogledu nadležnosti, sudac obvezno mora istaknuti svoju nenadležnost. Kao što je prethodno objašnjeno, iznimka od tog načela primjenjuje se na nižem sudu ako vrijednost predmeta spora izlazi iz okvira nadležnosti tog suda i ako postoji izričit ili prešutan dogovor između stranaka. U tom slučaju niži sud ne može se oglasiti nenadležnim.

Druge poveznice

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Povezani dokumenti

 [Organizacija pravosuđa \(147 kb\)](#) (147 Kb)

Posljednji put ažurirano: 22/10/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Mađarska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U skladu sa Zakonom o ustrojstvu sudova i upravljanju njima u Mađarskoj postoji samo jedna vrsta specijaliziranog suda: upravni i radni sudovi koji odlučuju o radnim i upravnim stvarima. Stvarima koje nisu radne i upravne bave se redovni sudovi.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, presuda u upravnim sporovima donosi se u postupku pred upravnim sudom. Predmeti upravnog spora obuhvaćaju zakonitost djelovanja ili propust u djelovanju određenog upravnog tijela, čija je svrha ili učinak izmjena pravnog statusa tijela za koje je mjerodavno ili na koje utječe upravno pravo. Sporovi povezani s odnosima u okviru javnih usluga i upravnim ugovorima isto su tako upravni sporovi.

Prvostupanjsku presudu o upravnom sporu donose upravni i radni sudovi ili, u slučajevima predviđenima zakonodavstvom, regionalni sudovi (*törvényszék*) ili Vrhovni sud Mađarske (*Kúria*).

Nadležnost upravnih i radnih sudova obuhvaća tužbe podnesene upravnim sudovima i druge postupke pred upravnim sudovima za koje u skladu sa zakonodavstvom nisu nadležni regionalni sudovi ili Vrhovni sud Mađarske.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, regionalni sudovi nadležni su za predmete koji se odnose na upravne radnje neovisnih regulatornih tijela, neovisnih tijela državne uprave i vladinih ureda na temelju Zakona o tijelima središnje državne uprave, tijela za upravljanje željeznicama, tijela nadležnog za zrakoplovstvo i Mađarsku središnju banku, osim u slučajevima koji se odnose na odnose u okviru javnih usluga.

Regionalni sudovi odlučuju u postupcima imenovanja upravnih tijela, sudskim postupcima povezanim s izvršavanjem prava okupljanja, postupcima povezanim s pristupom povjerljivim podacima i u pravnim sporovima koji se odnose na zakonom određena strukovna tijela.

Vrhovni sud Mađarske nadležan je za postupke ocjene sukoba između određene odluke lokalne vlasti i drugog zakonodavstva, postupke koji se odnose na neispunjavanje obveze donošenja propisa te postupke za uspostavu postupovnih načina za rješavanje ustavne tužbe.

Postupci na temelju radnog prava uključuju one koji proizlaze iz pravnih odnosa uspostavljenih na temelju Zakonika o radu, zaposlenja u javnom sektoru, odnosa u okviru usluga, osim kako je propisano zakonom, sudjelovanja u programima zapošljavanja, ugovora o radu sklopljenih na temelju Zakona o sportu, ugovora o naukovanju sklopljenih u okviru strukovnog osposobljavanja, ugovora o stažiranju studenata na temelju Zakona o državnom visokom obrazovanju, radnih odnosa koje su sa socijalnim zadrugama ili zadrugama za zapošljavanje uspostavili članovi takvih zadruga, te postupaka pokrenutih radi izvršavanja drugih potraživanja u okviru radnog prava, kako je navedeno u Zakoniku o radu. Postupak na temelju radnog prava ostaje takav čak i ako se promijeni osoba koja predstavlja bilo koju stranku zbog ustupa, preuzimanja duga ili sukcesije poslodavca ili ako se promijeni osoba koja predstavlja poslodavca. Ako zaposlenik ima novčana potraživanja u odnosu na nesolventnog poslodavca, a one proizlaze iz potraživanja na temelju radnog prava te su povezana s imovinom koja je dio nesolventne mase i osporava ih upravitelj u slučaju nesolventnosti, zaposlenik može pokrenuti postupak na temelju radnog prava protiv tog poslodavca nakon početka postupka u slučaju nesolventnosti.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U skladu sa Zakonom o ustrojstvu sudova i upravljanju njima, presude u prvom stupnju donose okružni sudovi (*járásbíróság*) i regionalni sudovi. Regionalni sudovi donose prvostupanjske odluke u predmetima za koje u skladu sa zakonom nisu nadležni okružni sudovi. Okružni sudovi nadležni su za sljedeće:

(a) postupke povezane s imovinskim pravima ako vrijednost imovine ne iznosi više od 30 milijuna HUF ili ako se ne može utvrditi vrijednost potraživanja na temelju imovinskih prava, osim

(aa) postupaka povezanih s autorskim i njima srodnim pravima te pravima industrijskog vlasništva

(ab) postupaka pokrenutih radi naplate naknade štete povezane s izvršavanjem službene ovlasti i povrata imovine

(ac) postupaka pokrenutih na temelju javnog interesa

(ad) postupaka povezanih s osnivanjem i zakonitim radom pravne osobe

(ae) sporove između pravnih osoba i njihovih trenutanih ili bivših članova te sporove među trenutanim ili bivšim članovima, koji proizlaze iz njihovih članskih odnosa

(b) postupke povezane s osobnim statusom

(c) postupke izvršenja.

Regionalni sudovi ne odlučuju samo u prvom stupnju, već i u drugom, kad je riječ o žalbama protiv odluka koje su donijeli okružni sudovi te upravni i radni sudovi.

Regionalni žalbeni sudovi (*ítélőtábla*) odlučuju o zahtjevima za pravni lijek protiv odluka regionalnih sudova te rješavaju druge predmete za koje su nadležni. Vrhovni je sud Mađarske Kúria. U predmetima određenima zakonodavstvom, Vrhovni sud odlučuje o zahtjevima za pravni lijek protiv odluka regionalnih sudova i regionalnih žalbenih sudova, donosi odluke o zahtjevima za sudsko preispitivanje, sukobima između odluka lokalne vlasti i drugih zakonodavnih akata te, prema potrebi, stavlja takve odluke izvan snage, utvrđuje izvršavaju li tijela lokalne vlasti zakonsku obvezu donošenja propisa te rješava druge predmete za koje je nadležan.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Sud koji je nadležan za mjesto boravišta tuženika nadležan je za sve predmete za koje nijedan drugi sud nije isključivo nadležan.

Ako tuženikovo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, sudska nadležnost određuje se prema mjestu privremenog boravišta tuženika u Mađarskoj. Ako boravište tuženika nije poznato ili je u inozemstvu, u obzir se uzima njegovo posljednje mjesto privremenog boravišta u Mađarskoj. Ako se ono ne može utvrditi ili ako ga tuženik nema, sudska nadležnost utvrdit će se na temelju mjesta boravišta tužitelja u Mađarskoj ili, ako ono nije poznato, na temelju mjesta njegova privremenog boravišta. Ako tužitelj nije fizička osoba, sudska nadležnost utvrdit će se na temelju njegova sjedišta u Mađarskoj.

Ako mjesto rada tuženika nije isto kao njegovo mjesto boravišta, sud će najkasnije na zahtjev tuženika dostavljen u okviru njegova pisanog odgovora na tužbu ustupiti predmet na raspravu i odlučivanje sudu nadležnom za mjesto rada.

Ako je postupak pokrenut protiv osobe koja nije fizička osoba, opća sudska nadležnost ne ovisi samo o sjedištu te osobe, već i o mjestu rada tijela ili organizacijske jedinice ovlaštene za zastupanje osobe i djelovanje u pravnom sporu. U slučaju dvojbe mjesto poslovanja mora se smatrati sjedištem. Ako se sjedište osobe koja nije fizička osoba nalazi u Budimpešti, ali poslovanje obuhvaća područje Peštanske županije, o predmetu odlučuje sud koji je nadležan za Peštansku županiju.

Ako osoba koja nije fizička osoba nema sjedište u Mađarskoj, sudska nadležnost za postupke koje pokreće mađarski tužitelj koji nije fizička osoba utvrđuje se na temelju sjedišta ili mjesta rada tužitelja. Ako je tužitelj mađarska fizička osoba, sudska nadležnost utvrdit će se prema mjestu boravišta tužitelja ili, ako ono ne postoji, prema mjestu njegova privremenog boravišta.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Ako ne postoji sud s isključivom nadležnosti, tužitelj može postupak pokrenuti pred sudom koji nije onaj s općom nadležnosti u pogledu tuženika. Konkretnije, postupak za uvođenje obveze uzdržavanja propisane zakonom može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto boravišta tužitelja; postupak povezan s vlasništvom ili posjedom nekretnina ili stvarnim pravom na nekretninu može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto na kojem se nalazi predmetna nekretnina; postupak za izvršenje ugovornog potraživanja može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto gdje je transakcija provedena ili gdje se usluga treba isporučiti; postupak za izvršenje ugovornog potraživanja potrošača protiv određenog poduzeća može se pokrenuti pred sudom nadležnim za mjesto boravišta tužitelja u Mađarskoj ili, ako to nije moguće, za mjesto njegova privremenog boravišta u Mađarskoj; dok se postupak u pogledu izvanugovorne odgovornosti može pokrenuti pred sudom nadležnim za geografsku lokaciju gdje je šteta prouzročena ili nastala.

Ako ne postoji sud s isključivom nadležnosti za određeni imovinski spor, nadležan je i sud na čijem području nadležnosti tuženik privremeno boravi tijekom predvidljivo dugog razdoblja (na primjer kao zaposlenik ili student). Sudska nadležnost ne može se utvrditi na tim osnovama u slučaju tuženika koji nemaju sposobnost nastupati u parnicama.

Pravna radnja povezana s imovinom protiv strane osobe koja nije fizička osoba može se pokrenuti i pred sudom nadležnim za mjesto boravišta osobe kojoj je povjereno upravljanje poslovima strane osobe koja nije fizička osoba. Sud nadležan za sjedište mađarske podružnice ili trgovačkog zastupnika strane osobe koja nije fizička osoba nadležan je i za takve imovinske sporove.

Zajednička tužba može se podnijeti protiv jamca i glavnog dužnika na sudu koji je na bilo kojoj osnovi nadležan za odlučivanje u postupcima protiv glavnog dužnika.

Za postupke pokrenute radi stavljanja pod skrbništvo isto je tako nadležan sud koji je nadležan za područje na kojem je tuženik smješten u rezidencijalnu socijalnu ustanovu ili prima dugotrajnu bolničku skrb ili gdje uobičajeno boravi.

U bračnim sporovima nadležan je i sud nadležan za posljednje zajedničko mjesto boravišta bračnih drugova.

Postupci koji se pokreću radi utvrđivanja roditeljstva, dogovora o roditeljskom skrbništvu, smještanja djeteta kod treće osobe, oduzimanja roditeljskog skrbništva, opoziva posvojenja, ili uzdržavanja maloljetnog djeteta mogu se pokrenuti i na sudu nadležnom za mjesto boravišta ili mjesto privremenog boravišta dotičnog maloljetnog djeteta.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Kada je zakonodavstvom propisano da konkretni sud ima isključivu nadležnost za predmet. Ta se odredba primjenjuje, na primjer, u slučajevima u nastavku. Osim ako je drukčije predviđeno pravom, obvezujućim pravnim aktom Europske unije ili međunarodnom konvencijom, sud nadležan za mjesto boravišta tuženika u Mađarskoj ima isključivu nadležnost za postupke koje pokreće određeno poduzeće protiv potrošača radi izvršenja potraživanja koje proizlazi iz ugovornog odnosa. Ako tuženikovo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, isključiva sudska nadležnost određuje se prema mjestu privremenog boravišta tuženika u Mađarskoj. Ako mjesto privremenog boravišta tuženika nije poznato ili je u inozemstvu, u obzir se uzima njegovo posljednje mjesto boravišta u Mađarskoj. Ako se ono ne može utvrditi, nadležnost se mora odrediti u skladu s općim pravilima.

Ako oštećena osoba, u skladu s pravnom odredbom povezanom s ugovorima o osiguranju odgovornosti, može potraživati naknadu ili odštetu od treće strane koja nije osoba koja je prouzročila štetu, postupak koji se pokreće protiv te treće strane u isključivoj je nadležnosti suda nadležnog za mjesto boravišta tužitelja u Mađarskoj, osim ako je drukčije predviđeno pravom, obvezujućim pravnim aktom Europske unije ili međunarodnom konvencijom. Ako tužiteljevo mjesto boravišta nije u Mađarskoj, isključivu sudska nadležnost imaće sud nadležan za mjesto privremenog boravišta tužitelja u Mađarskoj. Ako tužitelj nije fizička osoba, isključiva sudska nadležnost utvrdit će se na temelju njegova sjedišta u Mađarskoj. Ako tužitelj nema boravište, privremeno boravište ili sjedište u Mađarskoj, sudska nadležnost mora se utvrditi u skladu s općim pravilima.

Postupak koji se pokreće radi prekida ili ograničavanja izvršenja u isključivoj je nadležnosti okružnog suda koji je naložio izvršenje. Ako izvršenje nije naložio okružni sud, nadležan je okružni sud mjesta boravišta dužnika.

Postupak na temelju tužbe radi povrata bespravno oduzete imovine u isključivoj je nadležnosti okružnog suda nadležnog za područje na kojem je izvršeno oduzimanje imovine.

Postupak za dopuštanje sudjelovanja u postupku izvršenja u isključivoj je nadležnosti suda koji je odbio zahtjev vjerovnika u postupku sudskog izvršenja.

Postupak koji se pokreće radi promjene odluke službenika lokalne vlasti u pogledu posjeda u isključivoj je nadležnosti suda nadležnog za sjedište službenika lokalne vlasti koji je donio odluku u pogledu posjeda.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Osim ako je zakonom propisano drukčije, stranke u imovinskim stvarima mogu odrediti nadležnost određenog suda za rješavanje njihova trenutačnog spora ili bilo kakvog budućeg spora koji bi mogao proizići iz određenog pravnog odnosa. Dogovor o izboru suda može se sklopiti u pisanom obliku, usmeno s pisanom potvrdom, u obliku koji je u skladu s poslovnim praksama među strankama ili, u slučaju međunarodne trgovine, u obliku koji je u skladu s uobičajenom trgovinskom praksom koja je poznata ili bi trebala biti poznata strankama i koja je općepoznata i redovito je u određenom području primjenjuju stranke koje sklapaju ugovore te vrste.

U predmetima za koje je zakonodavstvom predviđena isključiva nadležnost određenog suda, nadležnost se ne može prenijeti na drugi sud. Odabrani sud ima isključivu nadležnost, osim ako je drukčije predviđeno zakonom ili ako su se stranke drukčije dogovorile. Sporazum o odabiru suda primjenjuje se na pravne sljednike. Odabirom nadležnosti ne smije se sprječavati potrošače od izvršavanja ugovornih potraživanja protiv određenog poduzeća pred sudom u mjestu boravišta potrošača u Mađarskoj ili, ako to nije moguće, u mjestu privremenog boravišta potrošača u Mađarskoj.

U predmetima povezanim s imovinom, stranke ne smiju za svoje pravne sporove ili moguće buduće sporove koji mogu proizići iz određenog pravnog odnosa odrediti nadležnost Regionalnog suda Glavnog grada Budimpešte ili Regionalnog suda okolice Budimpešte u predmetima u kojima su nadležni regionalni sudovi, ni Središnjem okružnom sudu u Pešti u predmetima u kojima su nadležni okružni sudovi.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Upravni i radni sudovi jedini su specijalizirani sudovi u Mađarskoj.

Za postupke radnog prava u načelu su mjerodavna opća pravila nadležnosti opisana u točki 2.2.1. Zaposlenik koji pokreće postupak može odabrati sud s općom nadležnosti nad tuženikom ili upravni i radni sud nadležan za mjesto boravišta zaposlenika ili, ako to nije moguće, za mjesto njegova privremenog boravišta u Mađarskoj, ili upravni i radni sud nadležan za mjesto na kojem je zaposlenik dugo radio ili još uvijek radi. Ako su jedan supodnositelj tužbe ili potraživanje u nadležnosti suda nadležnog za postupke radnog prava, dok su drugi supodnositelj ili potraživanje u nadležnosti određenog okružnog suda ili regionalnog suda, postupak je u nadležnosti radnog suda, pod uvjetom da zakonodavstvo dopušta udruživanje stranaka ili objedinjavanje potraživanja. Upravni postupci moraju se pokrenuti pred sudom na čijem je području nadležnosti izvršena upravna aktivnost koja je predmet spora, osim ako je na temelju prava utvrđena isključiva nadležnost nekog drugog suda. Ako je sporna upravna radnja izvršena u postupcima na više od jednog stupnja, predmet je u mjesnoj nadležnosti suda u mjestu u kojem je upravna radnja izvršena u prvom stupnju.

U slučaju prava, obveza i pravnih odnosa povezanih s nekretninama, mjesto izvršenja upravne aktivnosti mjesto je na kojem se nalazi predmetna nekretnina. Ako je riječ o obavješćivanju o određenoj aktivnosti ili odobravanju te aktivnosti, mjesto izvršenja mjesto je na kojem se aktivnost provodi ili se planira provesti. Osim u ta dva slučaja, mjesto izvršenja upravne aktivnosti regionalnog državnog upravnog tijela nadležnog na nacionalnoj razini mjesto je tužiteljeva boravišta ili privremenog boravišta ili, za pravne osobe i subjekte bez pravne osobnosti, sjedište subjekta ili, ako to nije moguće, sjedište upravnog tijela. Peštanska županija mjesto je izvršavanja upravnih aktivnosti koje se izvršavaju u sjedištu tijela državne uprave čije se sjedište nalazi u Budimpešti, ali čija nadležnost obuhvaća uglavnom Peštansku županiju ili neki njezin dio. U slučaju nedjelovanja, mjesto izvršavanja upravne aktivnosti mjesto je sjedišta upravnog tijela, osim u prethodno navedena tri slučaja.

Određeni upravni i radni sudovi imaju mjesnu nadležnost za određene regije. To su Upravni i radni sud za Glavni grad Budimpeštu, Upravni i radni sud za okolicu Budimpešte, Upravni i radni sud u Debrecinu, Upravni i radni sud u Győru, Upravni i pravni sud u Miškolcu, Upravni i pravni sud u Pečuhu, Upravni i pravni sud u Segedinu, Upravni i pravni sud u Vesprimu.

Nadležnost za postupke koji se odnose na socijalnu sigurnost, doprinose za socijalnu sigurnost ili zaštitu djece te doprinose ili naknade koje osigurava državni zavod za zapošljavanje imaju upravni i radni sudovi nadležni za mjesto boravišta tužitelja ili, ako je tužitelj pravna osoba ili subjekt bez pravne osobnosti, za sjedište tužitelja ili, ako to nije moguće, za sjedište upravnog tijela.

Postupci koji se odnose na upravne ugovore moraju se pokrenuti pred regionalnim sudom u čijoj je nadležnosti sklopljen predmetni ugovor. Sud koji je na bilo kojoj osnovi nadležan za glavnog dužnika bit će nadležan za tužbu protiv jamca.

Ako je upravna aktivnost izvršena u inozemstvu, postupak je u isključivoj nadležnosti Upravnog i radnog suda Glavnog grada Budimpešte.

Osim ako je zakonom predviđeno drukčije, stranke upravnog ugovora mogu donijeti klauzulu o izboru suda o kojoj su neovisno pregovarale, u kojoj nadležnost za bilo koji budući pravni spor do kojeg bi moglo doći između njih u vezi s upravnim ugovorom povjeravaju upravnom i radnom sudu s mjesnom nadležnosti za određenu regiju. Osim ako je zakonom predviđeno drukčije ili ako su se stranke dogovorile drukčije, odabrani sud ima isključivu nadležnost za sve postupke koji se odnose na upravni ugovor. Sporazum o odabiru suda primjenjivat će se i na pravne sljednike.

U predmetima za koje je zakonodavstvom predviđena isključiva nadležnost određenog suda, nadležnost se ne može prenijeti na drugi sud.

Stranke ne mogu nadležnost za svoje buduće sporove koji bi mogli proizići iz upravnog ugovora povjeriti Upravnom i radnom sudu Glavnog grada Budimpešte.

Postupci povezani s odnosom u okviru javnih usluga moraju se pokrenuti pred sudom koji ima mjesnu nadležnost za mjesto obavljanja posla. Ako je tužitelj fizička osoba, postupak se može pokrenuti i pred sudom koji je nadležan za mjesto boravišta tužitelja.

Regionalni sud Glavnog grada Budimpešte ima isključivu nadležnost za žalbe protiv odluka upravnih i radnih sudova te za postupke u nadležnosti regionalnih sudova.

Posljednji put ažurirano: 07/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Malta

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Izbor suda ovisi o prirodi vašeg predmeta. Apsolutna većina građanskih i trgovačkih predmeta u nadležnosti je redovnih građanskih sudova s obzirom na to da nema trgovačkih sudova. Postoji nekoliko specijaliziranih sudova, uključujući:

Sud za radne sporove (*Tribunal Industrijali*) – razmatra predmete koji se odnose na nepravedno otpuštanje i diskriminatorno ili nezakonito postupanje na radnome mjestu.

Povjerenstvo za najam (*Bord tal-Kera*) – razmatra predmete povezane s promjenama u uvjetima najma, uključujući povećanje najamnine i prekid najma. Ti se predmeti moraju odnositi na ugovore o najmu sklopljene prije 1. lipnja 1995.

Arbitražno vijeće za zemljišta (*Bord tal-Arbitraġġ dwar Artijiet*) – razmatra predmete koji se odnose na klasifikaciju izvlaštenih zemljišta i iznos naknade namijenjene vlasniku.

Svi ti sudovi zasjedaju u Valletti u istoj zgradi u kojoj su smješteni redovni sudovi.

Vidi i [odgovor na 4. pitanje u odlomku „Pokretanje sudskog postupka”](#).

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Kako biste odredili na kojem sudu morate pokrenuti postupak, važno je da to prethodno provjerite u poglavlju 12. Zakona Malte pod nazivom „Zakonik o organizaciji i parničnom postupku”.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Da, postoji razlika između viših i nižih sudova. Ona se sastoji u tome da niži sudovi mogu raspravljati i odlučivati isključivo o parničnim predmetima koji se odnose na tužbene zahtjeve čija vrijednost ne premašuje 15 000 EUR. S druge strane, viši sudovi raspravljaju i odlučuju isključivo o parničnim predmetima koji se odnose na tužbene zahtjeve čija vrijednost premašuje 15 000 EUR te o svim predmetima (neovisno o vrijednosti spora) koji se odnose na nekretnine ili na prava korištenja, teret na nekretninama ili druga prava povezana s nekretninama, uključujući sve zahtjeve za deložaciju ili iseljenje iz nekretnine, bilo u gradskom ili seoskom području, u kojoj stanuju u najmu ili su ušle u posjed osobe koje tamo imaju prebivalište ili uobičajeno boravište. Vidi i [odgovor na 4. pitanje u odjeljku „Pokretanje sudskog postupka”](#).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Osnovno pravilo za određivanje mjesne nadležnosti jest tuženikovo mjesto boravka. Na Malti je nadležnost podijeljena između Malte i otoka Gozo. Ne postoje posebni sudovi za pojedine gradove. Za osobe s prebivalištem ili boravištem na Malti postupak se mora pokrenuti na sudu na Malti. Jednako tako, za osobe s prebivalištem ili uobičajenim boravištem na otoku Gozo postupak se mora pokrenuti na tom otoku.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Vidi odgovor na pitanje 2.2.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Iznimka je od osnovnog pravila ako se obveza mora izvršiti na točno određenom otoku. Na primjer, ako tuženik živi na otoku Gozo, a obveza iz tužbenog zahtjeva mora se izvršiti na Malti, nadležnost imaju sudovi Malte i svi takvi postupci moraju se pokrenuti na malteškim sudovima usprkos činjenici što tuženik živi na otoku Gozo.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Pravilima o mjesnoj nadležnosti koja su utvrđena malteškim pravom nije predviđena mogućnost da stranke odaberu sud.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

To treba učiniti ako se obveza mora izvršiti na točno određenom otoku.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Ne postoje zakonske odredbe o ovom pitanju. U skladu s malteškim pravom, stranke ne mogu odlučiti dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan za njihov predmet, čak i ako su stranke s tim suglasne. Pitanje nenadležnosti suda može postaviti sâm sud jer je to pitanje/pravilo javnog poretka.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Na web-mjestu <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> nalaze se određene informacije o sudovima na kojima možete pokrenuti postupak. Nadalje, možete posjetiti i web-mjesto <http://justiceservices.gov.mt/> na kojem možete pristupiti malteškim zakonima i saznati gdje možete pokrenuti postupak.

Savjet bi trebalo potražiti od odvjetnika ili zakonskog opunomoćenika koji potpisuje zahtjeve. Što se tiče specijaliziranih sudova, njihova mjesna i stvarna nadležnost objašnjene su u zakonima na temelju kojih su osnovani.

Links relatati

<http://www.justice.gov.mt> na engleskom jeziku

Posljednji put ažurirano: 28/11/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Nizozemska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U nizozemskom građanskom postupovnom pravu ne postoje specijalizirani sudovi kao što su trgovački sud ili sud za radne sporove. Okružni sud u načelu ima nadležnost u svim parničnim postupcima.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Prvostupanjski sudovi rješavaju sve građanskopravne predmete osim predmeta koji su utvrđeni zakonom kao iznimka. Građanski sud odlučuje u sporovima između dviju stranaka (fizičkih ili pravnih osoba). Građanski sud nema nadležnost u sporovima za koje je nadležnost dodijeljena upravnom sudu. To se odnosi na sporove s upravom (javnim tijelima). U okviru nizozemskog pravosudnog sustava predviđene su tri vrste sudova u području privatnog prava: okružni sudovi (*rechtbanken*), žalbeni sudovi (*gerechtshoven*) i Vrhovni sud Nizozemske (*Hoge Raad Nederlanden*).

Od 1. travnja 2013. Nizozemska je podijeljena na deset sudskih okruga od kojih svaki ima svoj sud: jedanaest sudova s nadležnošću u četirima područjima. Osim toga, postoje četiri žalbena suda i jedan Vrhovni sud Nizozemske.

U okviru okružnih sudova uspostavljene su organizacijske jedinice poznate i kao „sektori”. To su kantonalni, upravni, građanski i kazneni sektor. Sud ima vijeća koja čini sudac pojedinac i vijeća u punom sastavu. Vijeće suca pojedinca čini jedan sudac; vijeće u punom sastavu čine tri suca. Temeljno je načelo da o predmetima u nadležnosti kantonalnih sudova, predmetima jasnih činjeničnih stanja i hitnim predmetima odlučuje sudac pojedinac. Sudac pojedinac odlučuje i o brojnim obiteljskim predmetima. Primjer vijeća koje čini sudac pojedinac jest sud za maloljetnike za određena pitanja koja se odnose na djecu. Pravno složene predmete rješava vijeće u punom sastavu.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Sudski predmet obično započinje pred okružnim sudom. Postoje četiri vrste okružnih sudova:

građanski (građanin protiv građanina),

upravni (građanin protiv javnog tijela),

kazneni (povrede i kaznena djela),

kantonalni.

Žalbeni sudovi

Svatko tko nije zadovoljan sudskom odlukom može podnijeti žalbu. Kazneni predmeti i građanski predmeti iznose se pred jednim od četiriju žalbenih sudova.

U upravnim predmetima, ovisno o slučaju, o žalbi može odlučivati:

žalbeni sud (*gerechtshoven*),

sud koji odlučuje u posljednjem stupnju u svim pitanjima socijalne sigurnosti (*Centrale Raad van Beroep*),

upravni sud koji odlučuje u posljednjem stupnju u pitanjima trgovine i industrije (*Beroep voor het Bedrijfsleven*),

državno vijeće (Odjel za upravne sporove) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Vrhovni sud

Vrhovni sud Nizozemske vrhovno je sudsko tijelo u Nizozemskoj u području građanskog, kaznenog i poreznog prava. Vrhovni sud može ukinuti presude, posebno one koje je donio žalbeni sud (što je poznato kao kasacijski postupak). Vrhovni sud odgovoran je i za očuvanje pravnog jedinstva i za upravljanje razvojem nizozemskog prava.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

U Nizozemskoj postoje prvostupanjski okružni sudovi (*arrondissementsrechtbanken*). Žalba protiv presude prvostupanjskog suda može se uložiti žalbenom sudu. Osim toga, „relativna nadležnost” važna je kad je riječ o tome koji je od deset okružnih sudova nadležan: npr. okružni sud u Amsterdamu ili okružni sud u Leeuwardenu – zemljopisna nadležnost suda koji odlučuje o vašem predmetu.

Kad se utvrdi nadležnost nizozemskog suda u međunarodnim predmetima, tj. prekograničnim predmetima, mjesnu nadležnost utvrđuje nizozemsko pravo, osim ako pravilo kojim se utvrđuje međunarodna nadležnost ne određuje i sud s mjesnom nadležnošću kao što je navedeno u članku 5. stavku 1. ili 3.

Uredbe Bruxelles I. (Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima).

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Temeljno pravilo u postupku pokrenutom pismenom u prvom stupnju jest da je nadležan sud u mjestu boravišta tuženika (članak 99. Zakona o parničnom postupku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). Ako mjesto boravišta u Nizozemskoj nije poznato, onda je nadležan sud mjesta u kojemu tuženik stvarno boravi (u Nizozemskoj).

Sud u sudskom okrugu koji odlučuje o kantonalnom predmetu može se odrediti na temelju Priloga Odluci o dodatnom mjestu zasjedanja (sudovi) (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) od 10. prosinca 2001. (<http://www.overheid.nl/>).

Pravila mjesne nadležnosti okružnih sudova primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Temeljno pravilo u postupcima pokrenutima zahtjevom u prvom stupnju jest da je nadležan sud u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva (ili jednog od podnositelja zahtjeva ili jedne od zainteresiranih stranaka navedenih u zahtjevu) (članak 262. Zakona o parničnom postupku). Ako mjesto boravišta u Nizozemskoj nije poznato, onda je nadležan sud mjesta u kojemu podnositelj zahtjeva stvarno boravi (u Nizozemskoj). Ako je zahtjev objedinjen s postupkom pokrenutim pismenom, sud koji odlučuje u potonjem postupku isto je tako nadležan.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Pravila utvrđena u točkama 2.2.2.1., 2.2.2.2. i 2.2.2.3. u nastavku odnose se ponajprije na postupke pokrenute pismenom.

U postupku pokrenutom zahtjevom, gdje je inače nadležan sud u mjestu prebivališta podnositelja zahtjeva, primjenjuju se drugačija pravila za zahtjeve za izmjenu uzdržavanja.

Zahtjev za izmjenu uzdržavanja partnera tužitelj mora podnijeti sudu u mjestu boravišta dužnika uzdržavanja. Dužnik uzdržavanja koji želi podnijeti zahtjev za izmjenu mora ga podnijeti okružnom sudu u mjestu boravišta vjerovnika uzdržavanja.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

S obzirom na postupak pokrenut pismenom, nizozemsko postupovno pravo obuhvaća brojne odredbe u kojima je određeni sud imenovan nadležnim sudom uz onaj sud koji je nadležan u skladu s temeljnim pravilom (sud u mjestu boravišta ili stvarnog boravišta tuženika). To je alternativna nadležnost. Tužitelj može odabrati sud u skladu s temeljnim pravilom ili pravilom alternativne nadležnosti. Alternativnost se u nastavku izražava upotrebom riječi „i”.

U predmetima pokrenutima pismenom, važna su sljedeće pravila:

Predmeti koji se odnose na radni odnos / zastupništvo

U predmetima koji se odnose na radni odnos / zastupništvo nadležan je i sud u mjestu gdje se inače obavljaju poslovne djelatnosti (članak 100. Zakona o parničnom postupku).

Potrošački sporovi

U potrošačkim sporovima nadležan je i sud u mjestu boravišta ili, ako on ne postoji, sud u mjestu gdje potrošač stvarno boravi (članak 101. Zakona o parničnom postupku).

Štetne radnje, delikti ili kvazidelikti

U stvarima koje se odnose na štetne radnje, delikte i kvazidelikte nadležan je i sud u mjestu gdje je nastao štetni događaj (članak 102. Zakona o parničnom postupku).

Nekretnine

U stvarima koje se odnose na nekretnine, nadležan je i sud na čijem se području nadležnosti nalazi nekretnina ili njezin veći dio (članak 103. Zakona o parničnom postupku). U stvarima koje se odnose na najam stambenih ili poslovnih objekata, nadležan je isključivo kantonalni sud na čijem se području nadležnosti nalazi nekretnina ili njezin veći dio.

Nasljeđivanje

U stvarima koje se odnose na nasljeđivanje, nadležan je i sud u mjestu posljednjeg boravišta preminuloga (članak 104. Zakona o parničnom postupku).

Pravni subjekti

U stvarima koje se odnose na pravne subjekte (na primjer, stvari koje se odnose na prestanak pravnog subjekta, ništavnost ili valjanost odluka pravnih subjekata, prava i obveze članova ili partnera), nadležan je i sud u mjestu boravišta ili poslovnog nastana pravnog subjekta ili društva.

Stečaj, obustava plaćanja i reprogramiranje duga

U stvarima koje se odnose na primjenu pravnih odredbi o stečaju, obustavi plaćanja i reprogramiranju duga fizičkih osoba, nadležan je i sud kojemu je dodijeljen stečajni sudac, ili ako nema imenovanog stečajnog suca, sud koji je izrekao obustavu plaćanja (članak 106. Zakona o parničnom postupku).

Stečajni zakon (*Faillissementswet*) sadržava i posebna pravila o nadležnosti koja imaju prednost pred pravilima o nadležnosti u skladu sa Zakonom o parničnom postupku.

Odabir suda

Stranke katkad u ugovoru ne naznače onaj sud koji je nadležan u skladu sa zakonskim odredbama (članak 108. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

Postoje iznimke kad je riječ o toj slobodi odabira (članak 108. stavak 2. Zakona o parničnom postupku) u pogledu potrošačkih pitanja, iznajmljivanja i ugovora o radu. U takvim slučajevima sud ispituje postoji li valjan razlog za odredbu o odabiru suda (članak 110. Zakona o parničnom postupku).

Boravište tužitelja

Ako se, u skladu s prethodno navedenim odredbama o mjesnoj nadležnosti, ne može odrediti ni jedan nadležni sud u Nizozemskoj, člankom 109. Zakona o parničnom postupku utvrđuje se da iznimno može biti nadležan sud u mjestu boravišta tužitelja. Takva situacija može nastati ako zaposlenik želi pozvati pred sud u Nizozemskoj inozemnog poslodavca s obzirom na to da posao nije ograničen na konkretno mjesto, nego se obavlja diljem zemlje. Ako se nadležni sud ne može odrediti ni na taj način, predmet se upućuje Okružnom sudu u Haagu.

U pogledu razvoda braka ističe se i sljedeće:

Lokalna nadležnost suda za razvod braka utvrđena je u članku 262. Zakona o parničnom postupku. Temeljno pravilo glasi: nadležan je sud u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva (ili jednog od podnositelja zahtjeva ili jedne od zainteresiranih strana navedenih u zahtjevu), a ako ta osoba nema boravište u Nizozemskoj, nadležan je sud u mjestu gdje ta osoba stvarno boravi (u Nizozemskoj).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Nizozemsko postupovno pravo osim temeljnog pravila sadržava nekoliko posebnih pravila o mjesnoj nadležnosti. Posebno pravilo mora se primijeniti. U posebnim predmetima koji su opisani u nastavku mora se odabrati drugi sud od onoga u mjestu boravišta tužitelja.

Maloljetnici

U stvarima koje se odnose na maloljetnike nadležan je sud u mjestu boravišta ili, ako nema boravište u Nizozemskoj, sud u mjestu gdje maloljetnik stvarno boravi (članak 265. Zakona o parničnom postupku).

To nije alternativno pravilo nego posebno pravilo koje zamjenjuje temeljno pravilo. Nije nadležan sud u mjestu boravišta ili boravka podnositelja prijave (temeljno pravilo za postupak pokrenut podnošenjem zahtjeva), nego je nadležan sud u mjestu boravišta, ili ako nema boravište u Nizozemskoj, u mjestu gdje maloljetnik zapravo boravi. Ako se tim pravilom ne određuje poseban sud, nadležan je Okružni sud u Haagu.

Građanski status

U pitanjima koja se odnose na dopunu, upis u registar, prekid ili izmjenu registra građanskog statusa ili potvrda koje treba upisati u registar ili koje su već upisane u registar, nadležan je sud u čijoj je nadležnosti potvrda upisana u registar ili treba biti upisana u registar (članak 263. Zakona o parničnom postupku). U stvarima koje se odnose na potvrde koje je potrebno upisati u registar ili koje su već upisane u registar građanskog statusa općine Haag, u skladu s poglavljem 1. Građanskog zakonika (*Burgerlijk Wetboek*), nadležan je Okružni sud u Haagu.

Iznajmljivanje izgrađenih nekretnina

U stvarima koje se odnose na iznajmljivanje izgrađenih nekretnina ili njihova dijela, nadležan je sud u čijoj je nadležnosti smještena iznajmljena imovina (članak 264. Zakona o parničnom postupku).

Skrbništvo odrasle osobe, fiducijarno upravljanje imovinom, mentorstvo

U stvarima koje se odnose na skrbništvo odrasle osobe, fiducijarno upravljanje imovinom u *ime punoljetne osobe* i mentorstvo nadležan je sud u mjestu boravišta ili, ako nema boravište u Nizozemskoj, nadležan je sud u mjestu gdje osoba čije se skrbništvo ili imovina ili mentorstvo razmatraju stvarno boravi (članak 266. Zakona o parničnom postupku).

Odsutne ili nestale osobe; potvrda o smrti (članak 267. Zakona o parničnom postupku)

U stvarima koje se odnose na nasljeđivanje, nadležan je sud u mjestu posljednjeg boravišta preminuloga (članak 268. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

U stvarima koje se odnose na odsutne ili nestale osobe, nadležan je sud u mjestu boravišta koje je napustila odsutna osoba ili iz kojeg je nestala osoba. Kad je riječ o potvrdi smrti, nadležan je Okružni sud u Haagu (članak 269. Zakona o parničnom postupku). Stoga članak 269. Zakona o parničnom postupku služi kao zaštitni mehanizam.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

U skladu s člankom 108. Zakona o parničnom postupku stranke mogu pisanim putem odabrati sud. Odabir suda moguć je isključivo s obzirom na pravni odnos koji slobodno mogu odrediti stranke. Stoga u predmetima koji uključuju javni poredak nije moguće odabrati sud. Primjeri uključuju određene stvari u okviru obiteljskog prava i stečajne predmete ili predmete obustave plaćanja. Odabir suda ograničen je u predmetima kantonalnog suda. Na primjer, odabir suda nije moguć za tužbene zahtjeve u iznosu do 25 000 EUR (neovisno o vrsti zahtjeva).

U načelu, nadležan je isključivo sud čija se nadležnost temelji na odabiru suda. Stranke se izričito mogu dogovoriti o uklanjanju isključive nadležnosti. U stvarima koje se odnose na razvod braka (razvod braka, zakonska rastava, prestanak registriranog partnerstva, prestanak braka nakon zakonske rastave), primjenjuje se posebno pravilo utvrđeno u članku 270. stavku 2. Zakona o parničnom postupku. U skladu s tim člankom, sud bez mjesne nadležnosti predmet obično upućuje sudu koji ima mjesnu nadležnost. U skladu s člankom 270. stavkom 2. Zakona o parničnom postupku, to se javlja u predmetima razvoda braka samo ako tuženik (bračni drug protiv kojeg se pokreće postupak) pobija nadležnost suda. Prešutan odabir suda moguć je ako se sve zainteresirane stranke koje su pozvane na sud pojave i ako se ne pozovu na nenadležnost suda, ili ako se drugi bračni drug ne pojavi.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U nizozemskom postupovnom pravu nema specijaliziranih sudova.

Posljednji put ažurirano: 09/02/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Austrija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Građanske predmete u pravilu u prvom stupnju rješavaju okružni sudovi (*Bezirksgerichte*) i pokrajinski sudovi (*Landesgerichte*) Izvan Beča, okružni i pokrajinski sudovi odlučuju i u trgovačkim stvarima. Osim toga pokrajinski sudovi rješavaju i radnopravne i socijalnopravne predmete. Samo u Beču djeluju poseban Okružni trgovački sud (*Bezirksgericht für Handelssachen*), Trgovački sud (*Handelsgericht*) i Radni i socijalni sud (*Arbeits- und Sozialgericht*). U informativnom članku „Pravosudni sustavi“ vidljiva je podjela nadležnosti među okružnim i pokrajinskim sudovima, te među sudovima koji rješavaju predmete povezane s trgovačkim stvarima te radnim i socijalnim pravom.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Nadležnost okružnih i pokrajinskih sudova u načelu se dijeli prema vrsti spora (stvarna nadležnost), a za sve ostale stvari prema vrijednosti predmeta spora. Stvarna nadležnost uvijek ima prednost pred nadležnošću prema vrijednosti spora.

Okružni sudovi nadležni su prema vrsti tužbe, primjerice u većini obiteljskih sporova i sporova povezanih s najmom. Pokrajinski sudovi nadležni su prema vrsti tužbe u sporovima obuhvaćenim Zakonom o odgovornosti za nuklearnu štetu (*Atomhaftpflichtgesetz*), Zakonom o odgovornosti službenih osoba (*Amtshaftungsgesetz*), Zakonom o zaštiti podataka (*Datenschutzgesetz*) te pravom u području tržišnog natjecanja i autorskih prava. Okružni sudovi nadležni su u predmetima u kojima je vrijednost spora do 15 000 EUR, a pokrajinski sudovi u predmetima u kojima je vrijednost spora veća od 15 000 EUR.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Mjesno nadležan sud utvrđuje se na osnovi povezanosti predmetne osobe s područjem nadležnosti suda. Tužbe se u pravilu podnose sudu koji ima opću mjesnu nadležnost nad tuženikom. Mjesna nadležnost u odnosu na fizičku osobu obično se utvrđuje prema prebivalištu (*Wohnsitz*) ili uobičajenom boravištu (*gewöhnlicher Aufenthalt*). Više sudova može imati opću mjesnu nadležnost nad jednom osobom. Opća mjesna nadležnost nad pravnom osobom obično ovisi o lokaciji registriranog sjedišta pravne osobe.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U nekim se slučajevima tužbe mogu podnositi sudu opće mjesne nadležnosti ili nekom drugom sudu po izboru odnosno sudu „izborne nadležnosti“ (*Wahlgerichtsstand*). Austrijskim pravom o nadležnosti samo se za parnične postupke priznaje više od dvadeset različitih sudova izborne nadležnosti za rješavanje pitanja ugovornih i izvanugovornih obveza u različitim situacijama te različitim tužbi povezanih s imovinskim pravom, te druga sudišta izborne nadležnosti postupovne naravi. To može biti, primjerice, sud mjesta izvršenja obveze ili mjesta navedenog na računu, sud mjesta predmeta spora (*forum rei sitae*), sud mjesta u kojem je prouzročena šteta ili sud na kojem je podnesena protutužba. Pravila o izboru nadležnosti mogu se znatno razlikovati od pravila europskog prava ili prava drugih država članica.

Primjerice, za sljedeće zahtjeve prema austrijskom pravu nadležni su sljedeći sudovi:

Za zahtjeve proizašle iz ugovora (osim zahtjeva na temelju ugovora o radu): tužbe radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja ugovora, radi njegova izvršenja ili ukidanja te radi naknade u slučaju neizvršenja ili neodgovarajućeg izvršenja mogu se uložiti na sudu mjesta u kojem tuženik treba izvršiti ugovor prema sporazumu stranaka. Sporazum treba dokazati ispravama.

Za zahtjeve za uzdržavanje: vidjeti informativni članak „Zahtjevi za uzdržavanje – Austrija“.

Za zahtjeve za naknadu štete: sporovi o naknadi štete koja je nastala uslijed ubojstva ili ozljeđivanja jedne ili više osoba, protuzakonitog lišavanja slobode ili materijalne štete mogu se rješavati i pred sudom na čijem je području nadležnosti prouzročena šteta. Osim toga, zahtjev za naknadu štete prouzročene kaznenim djelom može se podnijeti i za vrijeme trajanja kaznenog postupka protiv počinitelja.

Za zahtjeve za razvod braka: vidjeti odjeljak „Razvod braka – Austrija“.

Za zahtjeve u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi: vidjeti odjeljak „Roditeljska odgovornost – Austrija“.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U nekim slučajevima odlučuje sud posebne nadležnosti na kojem se mora uložiti tužba, što isključuje opću mjesnu nadležnost i izbornu nadležnost. Takav sud ima isključivu nadležnost (*ausschließlicher Gerichtsstand*). Isključiva nadležnost koja se ne može promijeniti ni sporazumom stranaka je obvezna nadležnost (*Zwangsgerichtsstand*). Obvezna nadležnost predviđena je posebnim pravilom. Isključiva nadležnost postoji prije svega u bračnom i obiteljskom pravu, ali nije ograničena samo na njega. Primjeri isključive nadležnosti su sudovi za sporove među bračnim ili registriranim partnerima ili za ostavinske sporove. Primjeri obvezne nadležnosti su sudovi nadležni za sporove na temelju obveznica ili sporove proizašle iz poslovanja udruga. Pravila o izboru nadležnosti mogu se znatno razlikovati od pravila iz europskog prava ili prava drugih država članica.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Ako ne postoji obvezna nadležnost (vidjeti prethodnu točku 2.2.2.2.), stranke mogu izričitim sporazumom dogovoriti nadležnost jednog ili više prvostupajskih sudova ili isključiti sudove koji bi inače imali nadležnost. Sporazum se mora odnositi na određeni spor ili na sporove koji proizlaze iz

određenog pravnog spora ili pravnog odnosa. Nema posebnih zahtjeva u pogledu oblika sporazuma o nadležnosti. Međutim, sporazum je potrebno potvrditi ispravama u slučaju njegova osporavanja tijekom postupka.

To strankama omogućuje da promijene sudsku nadležnost (na temelju predmeta ili mjesta spora) koja bi inače bila predviđena. Takvi se sporazumi mogu sklapati prije početka postupka ili na njegovu početku. Moguć je sporazum kojim se stvarna nadležnost prenosi s prvostupanjskog suda na okružni sud, pod uvjetom da je prvostupanjski sud nadležan na temelju vrijednosti predmeta te u okviru opće i trgovačke nadležnosti.

Promjena mjesne nadležnosti moguća je ako nije izričito isključena. Ako se zakonskim propisom zabrani promjena nadležnosti primjenjuje se obvezna nadležnost suda. Primjerice, promjena mjesne nadležnosti nije dopuštena ili je dopuštena samo u ograničenoj mjeri ako se nadležnost određuje člankom 14. Zakona o zaštiti potrošača, člankom 83.a ili 83.b Zakona o sudskoj nadležnosti, člankom 532. Zakona o parničnom postupku, člankom 9. Zakona o sudovima za radne i socijalne sporove, člankom 51. Uredbe o naknadi za dohodak ili člankom 253. Stečajnog zakona.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Samo u Beču postoje posebni građanski sudovi za trgovačke predmete, odnosno Okružni trgovački sud i Trgovački sud te posebni građanski sudovi za radnopravne i socijalnopravne postupke, odnosno Sud za radne i socijalne sporove u Beču. U svim ostalim okruzima trgovačke predmete te predmete u području radnog i socijalnog prava rješavaju redovni sudovi. Pravila o mjesnoj nadležnosti za trgovačke predmete te predmete u području radnog i socijalnog prava u načelu slijede ona iz općeg parničnog postupka.

Posljednji put ažurirano: 09/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Poljska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U Poljskoj građanske predmete rješavaju redovni sudovi (*sądy powszechnie*) i Vrhovni sud (*Sąd Najwyższy*) (vidjeti: Pravosudni sustavi država članica – Poljska) ako nisu u nadležnosti specijaliziranih sudova.

Odredbes koje se odnose na sudsku nadležnost utvrđene su u Zakonu o parničnom postupku (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) u člancima od 16. do 18. i člancima od 27. do 46.

U okružnim sudovima (*sądy rejonowe*), predmete građanskog prava vode sljedeći odjeli:

Građanski odjel:

Obiteljski i maloljetnički odjel (obiteljski sud, *sądy rodzinne*) – za obiteljske i skrbničke predmete; predmete koji se odnose na moralnu iskvarenost maloljetnika i kažnjiva djela koja su počinili; predmete koji se odnose na liječenje osoba ovisnih o alkoholu, drogama ili psihotropnim tvarima; kao i za predmete koji su, u skladu s ostalim zakonodavstvom, u nadležnosti suda za skrbništvo;

Odjel za rad i socijalnu sigurnost (radni sudovi, *sądy pracy*) – za predmete u području radnog prava i socijalne sigurnosti;

Trgovački odjel (trgovački sudovi, *sądy gospodarcze*) za predmete u području trgovačkog prava i građanskog prava između poslovnih subjekata u pogledu njihova poslovanja; predmete koji se odnose na odnose u društvu i među partnerima; predmete protiv članova uprava društava u pogledu tužbenih zahtjeva koji su podneseni zbog neistinitih izjava koje su članovi uprava podnijeli registru nacionalnog suda; predmete protiv poslovnih subjekata za izdavanje naloga za zaustavljanje štetnog utjecaja na okoliš te za stečajne predmete;

Zemljišno-knjižni ured – za vođenje zemljišnih knjiga i postupanje s ostalim građanskim predmetima koji se odnose na postupke u pogledu zemljišnih knjiga; Regionalni sudovi (*sądy okręgowe*) u Poljskoj imaju odgovarajuće odjele, osim zemljišno-knjižnog odjela te obiteljskog i maloljetničkog odjela. Regionalni sudovi u Poljskoj imaju građanski obiteljski odjel koji je nadležan za odlučivanje posebno o predmetima razvoda braka, zakonske rastave i završetka zakonske rastave, za poništenje braka, utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka ili izricanje izvršivosti presuda inozemnih sudova u obiteljskim predmetima.

Nadalje, Regionalni sud u Varšavi ima sljedeće dodatne jedinice koje djeluju kao odjeli:

Sud za zaštitu tržišnog natjecanja i potrošača (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*) čiji djelokrug obuhvaća odlučivanje o predmetima koji se odnose na predmete sprječavanja monopola i reguliranja energetskog sektora;

Sud za žigove Zajednice i industrijski dizajn (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*) odlučuje o predmetima koji se odnose na povrede, moguće povrede ili nepostojanje povreda industrijskog dizajna i žigova, poništenje dizajna Zajednice, istek ili poništenje žiga i učinke povrede žiga. Osim toga, 1. siječnja 2010. okružni sud u Lublinu imenovan je nadležnim sudom za odlučivanje o predmetima koji su u nadležnosti drugih okružnih sudova u elektroničkom postupku koji se odnosi na nalog za plaćanje.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Opće je pravilo da su okružni sudovi nadležni za građanske predmete u prvom stupnju. **Okružni sudovi** (*sądy rejonowe*) nadležni su za sve predmete osim za predmete koji su zakonom dodijeljeni (članci 16. i 507. Zakona o parničnom postupku) regionalnim sudovima.

Regionalni sudovi imaju prvostupanjsku nadležnost u predmetima navedenima u članku 17. Zakona o parničnom postupku, odnosno:

1. za neimovinska prava i imovinske zahtjeve koji se nastoje ostvariti zajedno s tim pravima, osim [predmeta za utvrđivanje ili osporavanje roditeljstva djetetu](#), [predmeta za poništavanje priznanja očinstva](#) i [gubitak prava na usvojenje](#);
2. za [zaštitu autorskih prava](#) i povezanih prava, kao i za predmete koji se odnose na [izume](#), [korisne modele](#), industrijske dizajne, žigove, oznake zemljopisnog podrijetla i integrirane sklopove te postupke za zaštitu drugih nematerijalnih imovinskih prava;
3. za zahtjeve na temelju [Zakona o tisku](#);
4. za imovinska prava u slučajevima kad iznos predmeta spora premašuje 75 000 PLN, osim u [predmetima uzdržavanja](#), [predmetima za povredu vlasništva](#), [predmetima za utvrđivanje podjele imovine bračnih drugova](#), za [usklađivanje sadržaja zemljišnih knjiga](#) sa stvarnim pravnim statusom i predmeta koji se vode u [elektroničkom postupku u pogledu naloga za plaćanje](#);
5. za izricanje presude umjesto odluke o podjeli zadruge;
6. za stavljanje izvan snage, poništenje ili utvrđivanje nepostojanja odluka upravnih tijela pravnih subjekata ili organizacijskih jedinica koje nisu pravne osobe, ali im je zakonom dodijeljena pravna osobnost;
7. za sprječavanje i suzbijanje nepoštenog tržišnog natjecanja;
8. za naknadu zbog [štete prouzročene izricanjem nezakonite pravomoćne presude](#).
9. za zahtjeve zbog povrede prava na temelju pravila o zaštiti osobnih podataka.

Nadalje, nadležnost **regionalnih sudova** obuhvaća na primjer:

1. predmete koji se odnose na lišavanje poslovne sposobnosti;

2. postupke za rješavanje sporova koji se odnose na poslovanje državnih poduzeća: između uprave i direktora poduzeća, upravnih tijela poduzeća i njegovih osnivačkih tijela te između upravnih tijela i tijela koje obavlja nadzor poduzeća;

3. priznavanje presuda inozemnih sudova i proglašavanje njihove izvršivosti (članak 1148.1 i članak 1151.1 Zakona o parničnom postupku).

U predmetima koji se odnose na imovinska prava, tužitelj je obavezan u tužbenom zahtjevu precizno navesti iznos predmeta spora, osim ako je predmet spora konkretan novčani iznos.

U predmetima koji se odnose na novčane zahtjeve, čak i ako su podneseni kao zamjena za drugu tužbu, navedeni novčani iznos čini vrijednost predmeta spora.

U drugim predmetima u pogledu imovine tužitelj je obavezan navesti vrijednost predmeta spora navođenjem novčanog iznosa u tužbenom zahtjevu, u skladu s člancima od 20. do 24. Zakona o parničnom postupku.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Vidjeti točku 2.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Poljski Zakon o parničnom postupku razlikuje četiri vrste sudske nadležnosti: opću (članci od 27. do 30.), alternativnu (članci od 31. do 37.), isključivu (članci od 38. do 42.) i posebnu (članci od 43. do 46.).

Mjesna nadležnost opisana je detaljno u točkama od 2.2.1. do 2.2.3.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Opća mjesna nadležnost

Tužbe se podnose pred prvostupanjskim sudom koji ima mjesnu nadležnost u prebivalištu tuženika (članak 27. Zakona o parničnom postupku).

U skladu s člankom 25. Zakona o parničnom postupku, prebivalište fizičke osobe mjesto je ili grad u kojemu ta osoba boravi s namjerom trajnog boravka.

Ako tuženik nije poljski državljanin, opća nadležnost određuje se u skladu s njegovim mjestom boravka, a ako je mjesto boravka nepoznato ili nije u Poljskoj, tužba se mora podnijeti u skladu s tuženikovim posljednjim prebivalištem u Poljskoj.

Tužbe protiv Državne riznice moraju se podnijeti sudu s nadležnošću nad sjedištem organizacijske jedinice na koju se spor odnosi. Ako Državnu riznicu zastupa Državno odvjetništvo Republike Poljske (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), tužbe se podnose sudu u čijoj je nadležnosti sjedište podružnice Državnog odvjetništva odgovorne za organizacijsku jedinicu na koju se tužba odnosi.

Tužbe protiv drugih pravnih osoba i drugih subjekata koji nisu fizičke osobe podnose se sudu u čijoj je nadležnosti njihovo sjedište (članak 30. Zakona o parničnom postupku).

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Vidjeti točku 2.2.2.1.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Alternativna mjesna nadležnost omogućuje tužitelju da odabere sud u određenim predmetima. Tužitelj zatim može podnijeti tužbu sudu opće nadležnosti ili drugom sudu navedenom u člancima od 32. do 37.1 Zakona o parničnom postupku.

Alternativna mjesna nadležnost predviđena je u sljedećim predmetima:

za zahtjeve za naknadu za uzdržavanje i za utvrđivanje roditeljstva djeteta te za povezane zahtjeve – tužbe se mogu podnijeti sudu koji je nadležan za prebivalište stranke koja je nositelj prava;

za imovinski zahtjev protiv poslovnog subjekta – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj su nadležnosti sjedište ili podružnica tog subjekta ako je zahtjev povezan s djelatnostima sjedišta ili podružnice. To se međutim ne primjenjuje u predmetima u kojima u skladu sa zakonom, državni odvjetnik Državne riznice zastupa Državnu riznicu;

za utvrđivanje postojanja ugovora, za izvršenje, prekid ili poništenje ugovora, kao i za štetu nastalu zbog neizvršenja ili nepravilnog izvršenja ugovora – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj su nadležnosti mjesto izvršenja ugovora koji je predmet spora, a u slučaju ikakvih nedoumica, mjesto izvršenja ugovora trebalo bi se potvrditi ispravom;

za odštetni zahtjev – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj je mjesnoj nadležnosti nastupio događaj koji je prouzročio štetu;

za plaćanje dospjelog iznosa za vođenje predmeta – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj je nadležnosti mjesto u kojem je pravni zastupnik vodio predmet;

za tužbeni zahtjev u okviru najma nekretnine (*najem* ili *dzierżawa*) – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj je nadležnosti mjesto na kojemu se nalazi nekretnina;

protiv stranke koja je obvezana zadužnicom ili čekom – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj je nadležnosti mjesto plaćanja. Određeni broj stranaka koje su obvezane zadužnicom ili čekom mogu se suočiti sa skupnom tužbom sudu u čijoj je nadležnosti mjesto plaćanja ili sudu opće nadležnosti za primatelja ili izdavatelja zadužnice ili čeka;

u pogledu radnog prava – tužbe se mogu podnijeti sudu u čijoj je mjesnoj nadležnosti određeni posao bio, jest ili će biti izvršen, ili sudu u čijoj je mjesnoj nadležnosti smještena poslovna jedinica u kojoj je osoba zaposlena (članak 461. stavak 1. Zakona o parničnom postupku).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Isključiva nadležnost suda znači da o predmetu može odlučivati isključivo sud utvrđen u Zakonu. Isključiva nadležnost utvrđuje se u sljedećim predmetima:

u pogledu vlasništva ili drugih stvarnih prava nad nekretninom, kao i u pogledu posjedovanja nekretnine – tužbe se mogu podnijeti isključivo sudu u čijoj je nadležnosti mjesto nekretnine; ako je predmet spora služnost zemljišta, nadležnost se utvrđuje u skladu s lokacijom opterećene nekretnine;

u pogledu nasljeđivanja, nužni dio, kao i ostavina, smjernice ili druga oporučna raspolaganja – tužbe se podnose isključivo sudu u čijoj je nadležnosti oporučiteljevo posljednje uobičajeno boravište, a ako se oporučiteljevo prebivalište u Poljskoj ne može utvrditi, sudu u čijoj je nadležnosti lokacija ostavine ili njezina dijela;

u pogledu članstva u zadruzi, partnerstvu, društvu ili udruženju – tužba se može podnijeti isključivo sudu u čijoj je nadležnosti sjedište;

u pogledu bračnog odnosa – tužba se može podnijeti isključivo sudu u čijoj je mjesnoj nadležnosti posljednje boravište bračnih drugova ako je barem jedan od njih i dalje nastanjen na području te nadležnosti ili ondje barem povremeno boravi. U slučaju drugačije situacije, sud s isključivom nadležnošću je sud u čijoj je nadležnosti prebivalište tuženika, a ako ni to nije slučaj, nadležan je sud u čijoj je nadležnosti prebivalište tužitelja;

u pogledu odnosa između roditelja i djece te između posvojitelja i posvojenika – tužbe se mogu podnijeti isključivo sudu u čijoj je nadležnosti prebivalište tužitelja, pod uvjetom da ne postoji osnova za podnošenje tužbe na temelju odredaba o općoj nadležnosti.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Posebna nadležnost znači da se sudska nadležnost može drukčije odrediti u predmetima utvrđenima u posebnom zakonodavstvu:

Pravo na odabir suda dodijeljeno je tužitelju.

Ako je opravdana nadležnost više sudova ili ako je tužba podnesena protiv nekoliko stranaka koje su u nadležnosti različitih sudova u skladu sa zakonodavstvom o općoj nadležnosti. Isto vrijedi i ako je nekretnina, čija je lokacija osnova za utvrđivanje sudske nadležnosti, smještena u nekoliko područja sudske nadležnosti.

Pravo odabira suda dodijeljeno je objema strankama na temelju sporazuma ili zajedničkog zahtjeva.

Na temelju pisanog dogovora stranke mogu uputiti već postojeći spor, ili bilo koje sporove koji mogu nastati u budućnosti iz utvrđenog pravnog odnosa, prvostupanjskom sudu koji u skladu sa zakonom nema mjesnu nadležnost. Taj će sud stoga imati isključivu nadležnost, osim ako se stranke dogovore drukčije ili ako tužitelj podnese tužbeni zahtjev u elektroničkom postupku u obliku naloga za plaćanje. Stranke isto tako mogu pisanim sporazumom ograničiti pravo tužitelja na odabir među više sudova nadležnih za takve sporove.

Stranke međutim ne mogu promijeniti isključivu nadležnost.

Sporazumi o sudskoj nadležnosti moraju biti u pisanom obliku. Mogu biti dio sporazuma o materijalnom pravu (odredba o nadležnosti) ili činiti zaseban sporazum.

U predmetima u području radnog prava i socijalne sigurnosti nadležni sud može, na skupni zahtjev stranaka, uputiti predmet na odlučivanje drugom, jednakovrijednom sudu koji se bavi predmetima u području radnog prava i socijalne sigurnosti, ako je to opravdano svrshodnošću.

Nadležni sud određuje viši sud ili Vrhovni sud.

Ako nadležni sud ne može odlučivati o predmetu ili preuzeti još jednu tužbu zbog prepreke, njegov nadređeni sud odredit će još jedan sud. Razlog tog određivanja može biti samo prepreka koja sprječava odlučivanje o predmetu, npr. isključenje suca ili viša sila.

Vrhovni sud obavezan je odrediti sud kojem će se podnijeti tužba ako se mjesna nadležnost ne može odrediti u skladu sa Zakonom na temelju okolnosti predmeta (članak 45. Zakona o parničnom postupku).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Specijalizirane sudove čine upravni sudovi (*sądy administracyjne*) i vojni sudovi (*sądy wojskowe*).

Djelovanje vojnih sudova uređeno je Zakonom o organizaciji vojnih sudova (*Prawo o ustroju sądów wojskowych*) od 21. kolovoza 1997. Ti sudovi općenito rješavaju kaznene predmete u Poljskim oružanim snagama. Drugi predmeti mogu se uputiti u njihovu nadležnost isključivo u skladu sa zakonom.

Djelovanje vojnih sudova uređeno je Zakonom o organizaciji upravnih sudova (*Prawo o ustroju sądów administracyjnych*) od 25. srpnja 2002. Upravni sudovi provode pravdu praćenjem aktivnosti javnih upravnih tijela, kao i rješavanjem sporova o nadležnosti i sudskoj nadležnosti između tijela lokalne samouprave i tijela državne uprave. Nije isključeno da u iznimnim slučajevima upravni sud može donijeti odluku u građanskom predmetu, u okviru svojih obveza nadzora u pogledu aktivnosti tijela državne uprave.

Posljednji put ažurirano: 08/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Izvorna jezična inačica ove stranice [pt](#) nedavno je izmijenjena. Naši prevoditelji trenutno pripremaju jezičnu inačicu koju vidite.

Nadležnost - Portugal

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Prvo, treba napomenuti da se odgovori navedeni u ovom informativnom članku odnose samo na opće sudove (obično se nazivaju redovnim sudovima (*tribunais comuns*)) u Portugalu. Osim općih sudova postoje i drugi sudovi: ustavni sud, upravni sudovi, revizorski sud (*Tribunal de contas*). Postoje i mirovni sudovi (*Julgados de Paz*) te arbitražni sudovi (*Tribunais arbitrais*).

Kako biste saznali koji je sud nadležan, primjenjuje se sljedeće pravilo: opći sudovi nadležni su za predmete koji nisu dodijeljeni drugim sudovima.

Nadalje, kad je riječ o općim sudovima, specijaliziranom sudu nije suprotan redovni građanski sud. Specijaliziranom sudu suprotan je sud opće nadležnosti.

Izbor između specijaliziranog vijeća (*juízo*) ili suda i vijeća ili suda opće nadležnosti ovisi o predmetu spora te, u određenim slučajevima koji su navedeni u nastavku, o vrijednosti spora.

Primjenjuju se sljedeći zakoni:

Zakon br. 62/2013 od 26. kolovoza 2013., čija se najnovija verzija može pregledati na: http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1974&tabela=leis.

Zakon br. 49/2014 od 27. ožujka 2014., čija se najnovija verzija može pregledati na: http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=2075&tabela=leis&ficha=1&pagina=1&so_miolo=&.

Prvostupanjski opći sudovi u načelu se dijele na sudove sa širom mjesnom nadležnošću (*Tribunais de competência territorial alargada*) i okružne sudove (*Tribunais de comarca*) (članak 33. Zakona br. 62/2013).

Kako biste saznali kojem se prvostupanjskom sudu možete obratiti, potrebno je uzeti u obzir i sljedeće:

Sudovi sa širom mjesnom nadležnošću specijalizirani su opći sudovi čija nadležnost obuhvaća cijelo državno područje ili dio područja koje obuhvaća više okruga. U Portugalu postoje sljedeći sudovi sa širom mjesnom nadležnošću: pomorski sud (*Tribunal marítimo*); sud za intelektualno vlasništvo (*Tribunal da propriedade intelectual*); sud za tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*); sud za izvršenje kazni (*Tribunal de execução das penas*); i središnji sud za kaznene istrage (*Tribunal central de instrução criminal*) (članak 83. Zakona br. 62/2013).

Okružni sudovi dijele se na specijaliziranu nadležnost, opću nadležnost i lokalnu nadležnost (članak 81. Zakona br. 62/2013).

Sva središnja vijeća specijalizirana su i dijele se na središnja građanska vijeća, središnja kaznena vijeća, središnja vijeća za kaznene istrage, središnja trgovačka vijeća, središnja vijeća za izvršenje, središnja obiteljska vijeća i vijeća za maloljetnike te središnja vijeća za radne sporove.

Lokalna vijeća dijele se na lokalna građanska vijeća, lokalna kaznena vijeća, lokalna prekršajna vijeća, lokalna vijeća opće nadležnosti i lokalna područna vijeća.

Lokalna područna vijeća djeluju kao podružnice okružnog suda: ona samo primaju pismena povezana s predmetima koji su već pokrenuti pred vijećem ili sudom s nadležnošću u području tog okruga, daju informacije, održavaju videokonferencije te pružaju potporu istragama. Međutim, lokalno područno vijeće ne odlučuje o predmetima te se oni, u načelu, ne smiju pokrenuti pred njim (članak 130. stavci 5. i 6. Zakona br. 62/2013).

U posebnim slučajevima postoje postupci koji se moraju pokrenuti i voditi pred tijelima koja nisu redovni sudovi. Ovisno o slučaju, ti se postupci upućuju nadležnom sudu u određenim fazama: ako je podnesen zahtjev za pobijanje odnosno žalba ili ako je potrebno odobriti određene odluke. To vrijedi za sljedeće postupke:

Posebni postupak deložacije mora se elektroničkim putem pokrenuti pred Državnim uredom za pitanja najma (*Balcão Nacional do Arrendamento*) u Portu, koji pokriva cijelo područje Portugala. Pogledajte [ovdje](#).

Postupak izdavanja platnog naloga radi naplate duga mora se elektroničkim putem pokrenuti pred Državnim uredom za platne naloge (Balcão Nacional de Injunções) u Portu, koji pokriva cijelo državno područje. Pogledajte [ovdje](#).

Zahtjev za pokretanje ostavinskog postupka (*processo de inventário*) mora se podnijeti općinskom sudu u nekim slučajevima, a u drugima sudu ili javnobilježničkom uredu

Državni odvjetnik pri nadležnom sudu odgovoran je za odlučivanje o sljedećim zahtjevima: izuzeću od zahtjeva za suglasnost (kad se zahtjev odnosi na pravnu nesposobnost ili odsutnost osobe); odobrenju za izvršenje radnji pravnog zastupnika pravno nesposobne osobe; odobrenju za raspolaganje imovinom odsutne osobe ili njezino opterećivanje; potvrdi radnji koje je izvršio zastupnik pravno nesposobne osobe te obavješćivanju pravnog zastupnika o odluci o prihvaćanju ili odbijanju darova u korist pravno nesposobne osobe.

U bilo kojem matičnom uredu mora se pokrenuti postupak usmjeren na postizanje dogovora između stranaka u odnosu na: uzdržavanje odrasle ili osamostaljene djece; uzdržavanje maloljetne djece ako su oba roditelja suglasna; dodjeljivanje kuće/stana; ukidanje prava na korištenje prezimenom drugog bračnog druga; odobrenje za korištenje prezimenom bivšeg bračnog druga; sporazumni razvod ili rastava sa zajedničkom imovinom ili bez nje; pretvaranje odluke o zakonskoj rastavi u odluku o razvodu i podjeli imovine; uređenje ili promjenu u uređenju roditeljske odgovornosti za maloljetnu djecu.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

U ovom se odgovoru redovnim lokalnim građanskim sudovima smatraju lokalna građanska vijeća i vijeća opće nadležnosti pri okružnim sudovima.

Nadležnost tih sudova unaprijed je definirana, odnosno nadležni su kad ne postoji drugi nadležni odjel ili specijalizirani sud. Nadležni su i u slučaju male vrijednosti spora.

Stoga biste se trebali obratiti lokalnom građanskom vijeću ili, ako ne postoji, lokalnom vijeću opće nadležnosti pri okružnom sudu ako je riječ o sljedećim slučajevima:

deklaratornim građanskim tužbama čija vrijednost ne premašuje 50 000,00 EUR

predmetima koji nisu dodijeljeni drugim vijećima ili sudovima sa širom nadležnošću

postupcima izvršenja ako ne postoji vijeće za izvršenje ili drugo nadležno specijalizirano vijeće ili sud

žurnim mjerama koje se odnose na skrbništvo, skrbništvo u svrhu obrazovanja i odgoja, čak i ako postoji odjel za obitelj i maloljetnike koji je nadležan za takve mjere u slučajevima kad se predmetni odjel za obitelj i maloljetnike nalazi u drugoj općini

nalozima, pismima, obavijestima i priopćenjima koji se moraju poštovati na lokalnoj razini na zahtjev drugih sudova ili nadležnih tijela

drugim slučajevima predviđenima zakonom

žalbama na odluke lučkih kapetana u pomorskim upravnim postupcima te redovnim deklaratornim tužbama čija vrijednost ne premašuje 50 000,00 EUR i koje su u nadležnosti pomorskog suda s obzirom na predmet spora u sudskim okruzima koji nisu obuhvaćeni područjem mjesne nadležnosti pomorskog suda sporovima male vrijednosti iz Uredbe (EZ) br. 861/2007 od 11. srpnja 2007.

Kako biste saznali trebate li se obratiti lokalnom građanskom vijeću ili lokalnom vijeću opće nadležnosti ili središnjem specijaliziranom vijeću, vidjeti i odgovor na pitanje br. 3 *Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako ću doznati kojem se sudu moram obratiti?*

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Prema pravilima o nadležnosti s obzirom na hijerarhiju, opći sudovi dijele se na prvostupanjske sudove, žalbene sudove (*Tribunais da Relação*) (ili drugostupanjske sudove) i Vrhovni sud (*Supremo Tribunal de Justiça*), koji je opći sud najvišeg stupnja (članak 42. Zakona br. 62/2013).

Zakonom su predviđeni slučajevi u kojima prihvatljivost žalbe ovisi o gornjoj granici vrijednosti spora utvrđenoj za sudove:

Gornja granica vrijednosti spora za žalbene sudove iznosi 30 000,00 EUR.

Za prvostupanjske sudove (*Tribunais de primeira instância*) gornja je granica vrijednosti spora 5000,00 EUR (iznosi na datum zadnjeg ažuriranja ovog informativnog članka).

Načelno, Vrhovni sud odlučuje o žalbama čija vrijednost premašuje gornju granicu vrijednosti spora za žalbene sudove, a žalbeni sudovi odlučuju u predmetima čija vrijednost premašuje gornju granicu vrijednosti spora za prvostupanjske opće sudove (članak 44. Zakona br. 62/2013).

Tužbe se moraju pokrenuti i voditi na prvostupanjskim sudovima. Nadalje, prvostupanjski sudovi nadležni su za odlučivanje o žalbama protiv odluka javnih bilježnika i sudskih tajnika te drugih odluka predviđenih zakonom. Kako bi se utvrdilo koji je prvostupanjski sud nadležan, potrebno je primijeniti pravila o nadležnosti s obzirom na predmet spora, njegovu vrijednost i mjesto, koja su navedena u odgovorima na pitanja u nastavku.

U načelu, žalbeni sudovi odlučuju samo o žalbama podnesenima protiv odluka prvostupanjskih sudova. Iznimno, zakonom mu je dodijeljena nadležnost da o određenim predmetima odlučuje u prvom stupnju. Žalbeni sudovi isto tako odlučuju o sukobima nadležnosti između prvostupanjskih sudova, prigovorima protiv naloga donesenih u prvom stupnju te o preispitivanju stranih sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima.

Vrhovni sud odlučuje o žalbama protiv odluka žalbenih sudova. U posebnim slučajevima predviđenima zakonom odlučuje o žalbama protiv odluka prvostupanjskih sudova. Iznimno, zakonom mu je dodijeljena nadležnost da o određenim predmetima odlučuje u prvom i najvišem stupnju. Vrhovni sud isto tako odlučuje u predmetima koji se odnose na sukobe nadležnosti između žalbenih sudova te o izvanrednim postupcima preispitivanja radi ujednačavanja sudske prakse.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Prvostupanjski sudovi

U Portugalu postoje 23 okružna suda (*tribunais judiciais de comarca*):

Okružni sud u okrugu Azores

Okružni sud u okrugu Aveiro

Okružni sud u okrugu Beja

Okružni sud u okrugu Braga

Okružni sud u okrugu Bragança

Okružni sud u okrugu Castelo Branco

Okružni sud u okrugu Coimbra

Okružni sud u okrugu Évora

Okružni sud u okrugu Faro

Okružni sud u okrugu Guarda

Okružni sud u okrugu Leiria

Okružni sud u okrugu Lisabon

Okružni sud u okrugu Lisabon-sjever

Okružni sud u okrugu Lisabon-zapad

Okružni sud u okrugu Madeira
Okružni sud u okrugu Portalegre
Okružni sud u okrugu Porto
Okružni sud u okrugu Porto-istok
Okružni sud u okrugu Santarém
Okružni sud u okrugu Setúbal
Okružni sud u okrugu Viana do Castelo
Okružni sud u okrugu Vila Real
Okružni sud u okrugu Viseu

(članak 33. Zakona br. 62/2013).

Osim tih sudova, postoje sudovi sa širom mjesnom nadležnošću, od kojih sljedeća tri imaju i nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima:

pomorski sud (*Tribunal marítimo*)

sud za intelektualno vlasništvo (*Tribunal da Propriedade Intelectual*)

sud za tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor (*Tribunal da Concorrência, Regulação e Supervisão*)

(članak 83. Zakona br. 62/2013).

Žalbeni sudovi

U drugom stupnju postoji pet žalbenih sudova koji se zovu po imenu općine u kojoj im je sjedište:

Žalbeni sud u Lisabonu

Žalbeni sud u Portu

Žalbeni sud u Coimbri

Žalbeni sud u Évori

Žalbeni sud u Guimarãesu

(Prilog I. na koji se upućuje u članku 32. stavku 1. Zakona br. 62/2013).

Najviša instanca

Vrhovni sud u Lisabonu

(članak 31. Zakona br. 62/2013).

Vrhovni sud nadležan je za cijelo područje Portugala. Žalbeni sudovi i prvostupanjski sudovi imaju nadležnost u području svojih sudskih okruga koji su utvrđeni Zakonom o organizaciji pravosudnog sustava (Zakon br. 62/2013 od 26. kolovoza 2013.). Kako bi se saznalo je li nadležan sud u gradu A ili gradu B, potrebno je pregledati priloge I., II. i III. Zakonu o organizaciji pravosudnog sustava.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Fizičke osobe

Nadležan je sud u tuženikovu mjestu prebivališta, osim ako je drukčije predviđeno posebnom zakonskom odredbom ili pravilima utvrđenima u nastavku (članak 80. Zakona o građanskom postupku):

Ako tuženik nema uobičajeno boravište ili se njegovo boravište ne zna ili je odsutan, postupak se pokreće na sudu u mjestu u kojem tužitelj živi.

Zahtjev za privremeno ili trajno skrbništvo nad imovinom odsutne osobe podnosi se sudu u zadnjem poznatom mjestu prebivališta te osobe u Portugalu.

Ako tuženik ima prebivalište ili boravište u stranoj zemlji, postupak se pokreće na sudu u mjestu u kojem se tuženik nalazi.

Ako tuženik nije u Portugalu, postupak se pokreće na sudu u mjestu u kojem je tužiteljevo prebivalište. Ako je njegovo prebivalište u stranoj zemlji, nadležan je sud u Lisabonu.

Pravne osobe i poduzeća

Ako je tuženik država, umjesto suda u tuženikovu mjestu prebivališta nadležan je sud u tužiteljevu mjestu prebivališta (članak 81. Zakona o građanskom postupku).

Ako je tuženik neka druga pravna osoba ili poduzeće, postupak se pokreće na sudu u mjestu u kojem je tuženikovo registrirano sjedište ili u mjestu u kojem se nalazi podružnica, agencija, društvo kći, predstavništvo ili predstavnik, ovisno o tome pokreće li se postupak protiv matičnog poduzeća ili potonjih subjekata.

Međutim, postupci protiv stranih pravnih osoba ili poduzeća koja imaju podružnicu, agenciju, društvo kći, predstavništvo ili predstavnika u Portugalu mogu se pokrenuti na sudovima u mjestima u kojima im je registrirano sjedište, iako je postupak pokrenut protiv matičnog poduzeća.

Više tuženika i objedinjavanje tužbenih zahtjeva (članak 82. Zakona o građanskom postupku)

Ako u istom predmetu postoji više tuženika, postupak protiv njih mora se pokrenuti na sudu u mjestu prebivališta većine tuženika. Ako jednake skupine tuženika imaju različita mjesta prebivališta, tužitelj može izabrati sud u mjestu prebivališta bilo kojeg tuženika.

Ako tužitelj podnosi više tužbenih zahtjeva za koje bi mjesno nadležni bili različiti sudovi, dotični tužitelj može za pokretanje postupka izabrati jedan od tih sudova.

Jedina se iznimka odnosi na situacije u kojima sud, na vlastitu inicijativu, utvrdi svoju nenadležnost za neki od tužbenih zahtjeva na temelju područja mjesne nadležnosti, vrijednosti spora ili sporazuma stranaka. U tom se slučaju postupak mora pokrenuti na sudu koji je nadležan za takav tužbeni zahtjev. Na primjer, to se događa u određenim slučajevima kada nadležnost za odlučivanje o jednom od tužbenih zahtjeva ovisi o mjestu gdje se nalazi nepokretna imovina ili mjestu ispunjenja obveze. Isto vrijedi i za predmete povezane s nalogom za zaštitu (*providência cautelar*) ili pripremnim koracima (*diligência antecipada*) te za predmete u kojima su stranke suci ili njihovi srodnici, određene postupke izvršenja, predmete u kojima treba odlučiti nakon spajanja s drugim predmetima, predmete u kojima sudskoj odluci nije prethodio sudski poziv tuženiku ili predmete u kojima sud nije nadležan zbog vrijednosti spora. Kada se objedinjuju tužbeni zahtjevi među kojima postoji odnos ovisnosti ili podređenosti, postupak se mora pokrenuti na sudu koji je nadležan za razmatranje glavnog tužbenog zahtjeva.

Predmeti u kojima je jedna od stranaka sudac, njegov bračni drug ili određeni srodnici (članak 84. Zakona o građanskom postupku)

Za predmete u kojima sudjeluje sudac, njegov bračni drug, jedan od njegovih srodnika u uzlaznoj ili silaznoj liniji ili osoba s kojom sudac živi u izvanbračnoj zajednici i koji se moraju pokrenuti u sudskom okrugu u kojem sudac radi nadležan je glavni sud u sudskom okrugu najbližem sudskom okrugu tog suca. Ako se o predmetu odlučuje u sudskom okrugu u kojem izuzeti sudac radi ili ako je taj sudac onamo premješten dok je predmet u tijeku, predmet se upućuje u najbliži sudski okrug.

Prethodno navedena pravila ne primjenjuju se na sudske okruge u kojima postoji više od jednog suca, a u tom se slučaju predmet dodjeljuje drugom sucu u istom sudskom okrugu.

Odlučivanje o žalbama

Žalbe se moraju podnijeti sudu koji je hijerarhijski nadređen sudu koji je donio odluku (članak 83. Zakona o građanskom postupku).

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U nastavku se navodi zajednički odgovor na ta tri pitanja.

Nadležnost prema mjestu gdje se nalazi imovina

Predmeti povezani sa stvarnim ili osobnim pravima na uživanje nepokretne imovine, podjelom zajedničke imovine, deložacijom, pravom prvokupa i oduzimanjem imovine u svrhu prisilne naplate te predmeti koji se odnose na potvrđivanje, zamjenu, smanjenje ili ukidanje hipoteke moraju se pokrenuti na sudu u mjestu u kojem se nalazi predmetna imovina.

Predmeti povezani s potvrđivanjem, zamjenom, smanjenjem ili ukidanjem hipoteke na brodovima ili zrakoplovima pokreću se na sudu u sudskom okrugu u kojem je predmetna imovina registrirana. Ako su brodovi ili zrakoplovi koji su obuhvaćeni hipotekom registrirani u nekoliko sudskih okruga, tužitelj može izabrati jedan od tih okruga.

Ako je predmet spora skupina pokretne imovine koja pripada istoj osobi i namijenjena je jednokratnoj uporabi ili pokretna i nepokretna imovina, ili nepokretna imovina koja se nalazi u različitim sudskim okruzima, predmetni postupak pokreće se na sudu u okrugu u kojem se nalazi najvrjednija nepokretna imovina. U tu će se svrhu upotrebljavati vrijednosti iz zemljišnih knjiga. Ako se nepokretna imovina koja je predmet spora nalazi u više sudskih okruga, tužitelj može izabrati u kojem će od tih okruga pokrenuti postupak (članak 70. Zakona o građanskom postupku).

Nadležnost u pogledu ispunjenja obveza

Predmeti u kojima se traži izvršavanje obveza, naknada za neispunjenje ili nepotpuno ispunjenje obveza ili raskid ugovora zbog neispunjenja obveza pokreću se na sudu u tuženikovu mjestu prebivališta.

Vjerovnik može izabrati sud u mjestu gdje je obveza trebala biti ispunjena ako je tuženik pravna osoba ili ako vjerovnik ima prebivalište u širem gradskom području Lisabona ili Porta, a tužitelj ima prebivalište u istom području.

Za predmete građanske odgovornosti za nezakonita djela ili djela ugrožavanja nadležan je sud u mjestu u kojem je počinjeno djelo (članak 71. Zakona o građanskom postupku).

Razvod i rastava

Za postupak razvoda braka ili zakonske rastave i podjele imovine nadležan je sud u tužiteljevu mjestu prebivališta ili boravišta (članak 72. Zakona o građanskom postupku).

Postupci za plaćanje naknada

Za postupke koji se odnose na plaćanje naknada pravnim zastupnicima ili tehničkom osoblju i na povrat iznosa predujma plaćenog klijentu nadležan je sud u mjestu u kojem je usluga pružena. O predmetima koji se odnose na plaćanje naknada odlučuje se tako što se spajaju s predmetom povezanim s uslugom koja je pružena.

Ako je predmet povezan s uslugom koja je pružena pokrenut na žalbenom sudu ili Vrhovnom sudu, postupak za naplatu vodit će okružni sud u dužnikovu mjestu prebivališta (članak 73. Zakona o građanskom postupku).

Reguliranje i raspodjela troškova zajedničke havarije

Sud luke u koju je isporučen ili je trebao biti isporučen teret s broda koji je pretrpio zajedničku havariju nadležan je za reguliranje i raspodjelu troškova te havarije (članak 74. Zakona o građanskom postupku).

Gubitci i šteta nastali zbog sudara brodova

Postupak zbog gubitka ili štete nastalih zbog sudara brodova može se pokrenuti na sudu u mjestu u kojem se dogodila nesreća, u mjestu prebivališta vlasnika broda koji je udario u drugi brod, na sudu u mjestu u kojem je brod registriran ili u kojem se nalazi ili na sudu prve luke u kojoj je pristao brod u koji je udario drugi brod (članak 75. Zakona o građanskom postupku).

Plaće za spašavanje brodova ili pomaganje brodovima

Zahtjevi za naknadu neisplaćenih plaća za spašavanje brodova ili pomaganje brodovima mogu se podnijeti na sudu u mjestu u kojem je izvršena aktivnost, na sudu u mjestu prebivališta vlasnika spašenih predmeta ili na sudu u mjestu u kojem je spašeni brod registriran ili se nalazi (članak 76. Zakona o građanskom postupku).

Ukidanje založnih prava na brodovima

Postupak u kojem će se brod stečen besplatno ili uz protučinidbu proglasiti oslobođenim od svih založnih prava pokreće se na sudu luke u kojoj je brod bio usidren u trenutku kupnje (članak 77. Zakona o građanskom postupku).

Privremene mjere i pripremni koraci

Zahtjevi za oduzimanje ili zapljenu robe mogu se podnijeti sudu na kojem će se pokrenuti povezani postupak ili sudu u mjestu u kojem se imovina nalazi ili, ako se imovina nalazi u više okruga, sudu u jednom od tih okruga.

Za nalog za zaštitu kojim se traži hitna suspenzija novih građevinskih poslova (*embargo de obra nova*) nadležan je sud u mjestu u kojem bi se taj posao trebao obavljati.

Za ostale privremene mjere nadležan je sud na kojem će se pokrenuti povezani postupak.

Pripremni koraci za iznošenje dokaza traže se od suda u okrugu u kojem će se ti koraci poduzeti.

Postupci koji se odnose na privremene mjere i pripremne korake za osiguranje dokaza spajaju se s relevantnim predmetom te, prema potrebi, šalju sudu koji odlučuje o tom predmetu (članak 78. Zakona o građanskom postupku).

Obavješćivanje

Dostavljanje obavijesti u postupku traži se od suda u okrugu u kojem se nalazi osoba kojoj se šalje obavijest (članak 79. Zakona o građanskom postupku).

Izvršenje (članak 89. Zakona o građanskom postupku)

Kao opće pravilo, za izvršenje je nadležan sud u dužnikovu mjestu prebivališta, osim ako je drukčije predviđeno posebnom zakonskom odredbom ili pravilima navedenima u nastavku.

Stranka koja trži izvršenje može izabrati sud u mjestu gdje obveza treba biti ispunjena ako je stranka protiv koje se trži izvršenje pravna osoba ili ako stranka koja trži izvršenje ima prebivalište u širem gradskom području Lisabona ili Porta, a stranka protiv koje se trži izvršenje ima prebivalište u istom području.

Ako se postupak izvršenja odnosi na povrat određenog predmeta ili naplatu duga sa stvarnim jamstvom, nadležan je sud u mjestu u kojem se nalazi taj predmet odnosno sud u mjestu u kojem se nalazi opterećena imovina.

Ako postupak izvršenja treba pokrenuti na sudu u mjestu boravišta stranke protiv koje se trži izvršenje, a njezino boravište nije u Portugalu, ali ondje ima imovinu, nadležan je sud u mjestu u kojem se nalazi ta imovina.

Sud u mjestu u kojem se nalazi imovina nadležan je i kad se postupak izvršenja mora pokrenuti na portugalskom sudu jer se odnosi na valjanost osnivanja / prestanka poslovanja poduzeća ili drugih pravnih osoba kojima je sjedište u Portugalu ili valjanost odluka koje su donijela njihova korporativna tijela te nije nastupila nijedna od situacija predviđenih u navedenim pravilima koja se primjenjuju na izvršenje.

U predmetima koji uključuju nekoliko postupaka izvršenja, a koji su u mjesnoj nadležnosti različitih sudova, nadležan je sud u mjestu prebivališta stranke protiv koje se trži izvršenje.

Za izvršenje odluke koju su donijeli portugalski sudovi potrebno je podnijeti zahtjev za izvršenje u okviru postupka u kojem je ta odluka donesena te se izvršenje unosi u isti spis predmeta. Ako je u predmetu naknadno podnesena žalba, prenosi se ovjerena preslika spisa. Ako je za izvršenje nadležan specijalizirani odjel, tom je odjelu potrebno što prije poslati presliku presude, tužbe koja je dovela do izvršenja i popratnih dokumenata. Ako su odluku donijeli arbitri u arbitražnom postupku koji je proveden u Portugalu, za izvršenje je nadležan okružni sud u mjestu u kojem se vodila arbitraža (članak 85. Zakona o građanskom postupku).

Ako je predmet pokrenut pred žalbenim sudom ili Vrhovnim sudom, nadležan je sud u mjestu prebivališta stranke protiv koje se trži izvršenje. Ako je stranka protiv koje se trži izvršenje sudac ili određeni srodnik, primjenjuju se pravila koja su prethodno navedena pod *Predmeti u kojima je jedna od stranaka sudac, njegov bračni drug ili određeni srodnici*. U svakom se slučaju spis predmeta koji se odnosi na deklaratorni postupak ili njegova preslika šalju nadležnom sudu za izvršenje (članak 86. Zakona o građanskom postupku).

Za izvršenja koja se odnose na troškove, novčane kazne ili naknadu zbog postupanja u zloj vjeri nadležan je sud na kojem je postupak doveo do obavješćivanja o predmetnom računu ili nagodbi. Postupci izvršenja koji se odnose na troškove, novčane kazne ili naknadu pripajaju se relevantnom predmetu.

Ako je odluku o plaćanju troškova, novčanih kazni ili naknade donio žalbeni sud ili Vrhovni sud, postupak izvršenja vodi se na prvostupanjskom sudu koji je nadležan u mjestu u kojem se vodio postupak (članci 87. i 88. Zakona o građanskom postupku).

Za izvršenje na temelju strane presude nadležan je sud u tužnikovu mjestu prebivališta (članak 86. u vezi s člankom 90. Zakona o građanskom postupku).

Za europski platni nalog (Uredba (EZ) br. 1896/2006 od 12. prosinca 2006. izmijenjena Uredbom (EU) 2015/2421) nadležan je Okružni sud u Portu, središnja instanca, 1. građanski odjel.

Radno pravo

Opće je pravilo da se postupak mora pokrenuti na sudu u tužnikovu mjestu prebivališta. Smatra se da poslodavci ili osiguratelji te institucije socijalnog osiguranja imaju prebivalište u mjestu u kojem imaju podružnicu, agenciju, predstavništvo ili zastupništvo (članak 13. Zakona o radnim sudovima).

Postupci povezani s ugovorom o radu koje pokreće radnik protiv poslodavca mogu se pokrenuti na sudu u mjestu u kojem se izvršavaju predmetni poslovi ili u mjestu u kojem radnik ima prebivalište.

U slučaju da ima više tužitelja, nadležan je sud u mjestu u kojem se izvršavaju predmetni poslovi ili u mjestu u kojem se nalazi prebivalište bilo kojeg od tužitelja.

Ako se predmetni poslovi izvršavaju na više mjesta, postupak se može pokrenuti na sudu u bilo kojem od tih mjesta (članak 14. Zakona o radnim sudovima).

Postupci pokrenuti zbog nesreće na radu ili profesionalne bolesti moraju se pokrenuti na sudu u mjestu u kojem se dogodila nesreća ili u kojem je bolesna osoba zadnji put radila na poslu za koji se sumnja da je uzrok bolesti.

Ako se nesreća dogodila u inozemstvu, postupak se mora pokrenuti u Portugalu na sudu u mjestu u kojem je prebivalište žrtve nesreće.

Ako postoji nekoliko korisnika, nadležan je sud u mjestu u kojem najviše tužitelja ima boravište ili, ako jednak broj tužitelja ima boravište u različitim područjima, u mjestu u kojem boravište ima osoba koja je prva podnijela zahtjev.

Ako je žrtva nesreće, bolesna osoba ili korisnik **registriran kao morar ili član posade zrakoplova i nesreća se dogodila tijekom putovanja ili je bolest utvrđena tijekom putovanja**, za predmet je nadležan sud u prvome mjestu na državnom području do kojeg je došao brod ili zrakoplov ili u mjestu u kojem je brod ili zrakoplov registriran (članak 15. Zakona o radnim sudovima).

U slučaju kolektivnog otkaza privremene mjere obustave i prigovori moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi radno mjesto.

Ako kolektivni otkaz obuhvaća radnike koji rade u različitim mjestima, nadležan je sud u mjestu u kojem je najviše otpuštenih radnika (članak 16. Zakona o radnim sudovima).

Nesolventnost

Za **postupke u slučaju nesolventnosti** nadležan je sud u mjestu u kojem dužnik ima sjedište ili prebivalište ili sud u mjestu prebivališta intestata na datum smrti, ovisno o slučaju.

Nadležan je i sud u mjestu u kojem se nalaze dužnikovi glavni interesi. To znači mjesto u kojem on upravlja tim interesima na uobičajen način i koje priznaju treće strane (članak 16. Zakona o nesolventnosti i oporavku poduzeća).

Objava i upis u javni registar strane odluke o pokretanju postupka iz članaka 21. i 22. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. moraju se tražiti na portugalskom sudu u mjestu u kojem dužnik ima poslovni nastan. U slučaju da dužnik nema poslovni nastan u Portugalu, zahtjev se mora podnijeti trgovačkom odjelu suda u Lisabonu ako se stečajna masa odnosi na poduzeće. Ako se stečajna masa ne odnosi na poduzeće, nadležan je građanski odjel suda u Lisabonu.

Prethodno navedeno pravilo o nadležnosti primjenjuje se na **priznavanje odluke o proglašenju nesolventnosti donesene u drugoj državi** (članak 288. Zakona o nesolventnosti i oporavku poduzeća).

Ostavina

Za nadležnost u ostavinskim postupcima vidjeti informativni članak o nasljeđivanju.

Uzdržavanje odraslih osoba i maloljetnika i uređenje roditeljske odgovornosti

Za nadležnost u deklaratornim tužbama koje se odnose na plaćanje uzdržavanja za odrasle osobe i maloljetnike, u izvršenju tih tužbi te u tužbama koje se odnose na uređenje roditeljske odgovornosti vidjeti informativni članak o uzdržavanju.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Da, unutar određenih granica.

Na nacionalnoj razini stranke mogu, na temelju izričitog sporazuma, odlučiti da će odstupati od pravila o mjesnoj nadležnosti. To je poznato kao **nadležnost na osnovi sporazuma** (*competència convencional*) (članak 95. Zakona o građanskom postupku).

Nadležnost na osnovi sporazuma ne može se odrediti u predmetima u kojima se sud može, na vlastitu inicijativu, proglasiti mjesno nenadležnim. Na primjer, to se događa u određenim predmetima kada nadležnost ovisi o stanju nepokretne imovine odnosno mjestu ispunjenja obveze ili ako predmet uključuje nalog za zaštitu ili pripreme korake. Isto vrijedi i za predmete u kojima su stranke suci ili njihovi srodnici, određene postupke izvršenja, predmete koje treba spojiti s drugim predmetima, predmete u kojima sudskoj odluci nije prethodio sudski poziv tuženiku. U tim se slučajevima ne može sporazumno odstupati od pravila o mjesnoj nadležnosti.

Od pravila o nadležnosti u pogledu predmeta, hijerarhije i vrijednosti spora nikada se ne odstupa na zahtjev stranaka.

Nadležnost na osnovi sporazuma, kad je dopuštena, jednako je obvezujuća kao i ona propisana zakonom. Takav sporazum mora ispunjavati zahtjeve u pogledu oblika ugovora, odnosno izvora obveze. U svakom slučaju mora biti u pisanom obliku te se u njemu moraju navesti pitanja na koja se odnosi i kriterij za utvrđivanje suda koji će biti nadležan.

Na međunarodnoj razini stranke se mogu dogovoriti koji će sud biti nadležan za vođenje određenog spora ili sporova koji mogu nastati iz određenoga pravnog odnosa ako je sporni odnos povezan s više pravnih sustava. Ti su predmeti poznati kao **privatni dogovori o dodjeli nadležnosti** (*pactos privados e atributivos de jurisdição*) (članak 94. Zakona o građanskom postupku).

Dogovorena nadležnost može uključivati dodjelu isključive nadležnosti određenim sudovima ili može jednostavno biti alternativa nadležnosti portugalskih sudova, ako takva postoji. U slučaju dvojbi pretpostavlja se da je dogovorena nadležnost isključiva.

Izbor nadležnosti valjan je samo ako su ispunjeni svi uvjeti navedeni u nastavku:

spor se odnosi na dostupna prava

imenovani sud prihvaća dodjelu

izbor je opravdan zbog razloga koji je važan objema strankama ili jednoj od njih, pod uvjetom da to nije nepovoljno za drugu stranku

predmet se ne odnosi na pitanja koja su u isključivoj nadležnosti portugalskih sudova

izbor je rezultat pisanog dogovora ili sporazuma potvrđenog u pisanom obliku u kojem se izričito navodi sud kojem je dodijeljena nadležnost.

U slučaju nadležnosti na osnovi sporazuma (nacionalna razina) i u slučaju privatnih dogovora o dodjeli nadležnosti (međunarodna razina) pisanim sporazumom smatra se svaki dokument koji su potpisale stranke ili koji je rezultat razmjene pisama, teleksa, brzjava ili drugih sredstava komunikacije za koje postoji pisani dokaz bez obzira na to sadržavaju li ti instrumenti stvarni sporazum ili klauzulu kojom se upućuje na drugi dokument u kojem je sadržan sporazum.

Na radnim se sudovima sporazumi ili odredbe o ukidanju mjesne nadležnosti koji su predviđeni zakonom smatraju ništavima (članak 19. Zakona o radnim sudovima).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Kako je već navedeno, specijalizirani prvostupanjski sudovi u Portugalu središnja su vijeća pri svakom okružnom sudu, lokalna građanska vijeća i sudovi sa širom nadležnošću.

Kako biste znali kojem se sudu trebate obratiti ovisno o predmetu spora, u nastavku se navodi nadležnost svakog suda s obzirom na predmet spora. Kako je već objašnjeno, predmet se u pravilu pokreće na prvostupanjskom sudu te se upućuje na više sudove samo u slučaju žalbe.

Središnja građanska vijeća (članak 117. Zakona br. 62/2013)

deklaratorne građanske tužbe čija je vrijednost veća od 50 000,00 EUR

postupci izvršenja u građanskim stvarima čija je vrijednost veća od 50 000,00 EUR u sudskim okruzima koji nisu u nadležnosti drugog sudskog odjela ili suda

postupci za privremene mjere koji odgovaraju tužbama u njihovoj nadležnosti

tužbe, zahtjevi za izvršenje i privremene mjere u nadležnosti trgovačkog odjela suda u okruzima u kojima takav trgovački odjel ne postoji

predmeti u tijeku pred lokalnim vijećima ako je došlo do promjene vrijednosti spora na iznos od 50 001,00 EUR ili više

predmeti koji se odnose na promicanje prava i zaštitu izvan područja nadležnosti obiteljskih sudova i sudova za maloljetnike

redovne deklaratorne tužbe čija vrijednost ne premašuje 50 001,00 EUR i koje su u nadležnosti pomorskog suda s obzirom na predmet spora u sudskim

okruzima koji nisu obuhvaćeni područjem mjesne nadležnosti pomorskog suda

Središnja obiteljska vijeća i vijeća za maloljetnike

(*Građanski status osoba i obitelji*) (članak 122. Zakona br. 62/2013)

izvanparnični postupci između bračnih drugova

izvanparnični postupci u situacijama izvanbračne zajednice ili u vezi s osobama koje žive u zajedničkom kućanstvu

tužbe koje se odnose na rastavu i razvod

tužbe za proglašenje nepostojanja ili poništaja građanskog braka

izjava dobre vjere jednog bračnog druga pred sudom u slučaju navodnog braka koji je proglašen ništavim ili poništen

tužbe za uzdržavanje i ovrhe uzdržavanja između bračnih drugova te između bivših bračnih drugova

druge tužbe koje se odnose na građanski status osoba i obitelji

tužbe za koje su nadležni sudovi u ostavinskom postupku koji je pokrenut kao posljedica zakonske rastave, razvoda, proglašenja nepostojanja ili poništaja

građanskog braka te posebni predmeti povezani s podjelom imovine na koje se primjenjuju pravila tog postupka.

(*Maloljetnici i odrasla djeca*) (članak 123. Zakona br. 62/2013)

uspostavljanje skrbništva i upravljanja imovinom

imenovanje osobe koja će postupati u ime maloljetnika i imenovanje skrbnika (*curador-geral*) koji će predstavljati maloljetnika koji podliježe roditeljskim

pravima u izvansudskim stvarima

odlučivanje o posvojenju

odlučivanje o ostvarivanju roditeljske odgovornosti i s time povezanim pitanjima

utvrđivanje iznosa uzdržavanja koji se isplaćuju maloljetnicima i odrasloj ili osamostaljenoj djeci ako je sudskom odlukom određeno plaćanje uzdržavanja kao maloljetnicima

priprema ovrhe uzdržavanja i odlučivanje o tome

izdavanje sudskog naloga za pritvor maloljetnika (*confiança judicial de menores*)

određivanje mjera smještaja djeteta kod osobe odabrane za posvojenje ili u ustanovu u cilju budućeg posvojenja

uspostavljanje odnosa skrbništva (*apadrinhamento civil*) i opozivanje takvih odluka

ovlašćivanje pravnog zastupnika maloljetnika da izvršava određene radnje, potvrđuje one radnje koje su možda izvršene bez odobrenja i poduzima mjere u pogledu primanja darova

donošenje odluka o jamstvu (*caução*) koje roditelji moraju osigurati u korist maloljetne djece

donošenje odluka o potpunom ili djelomičnom oduzimanju roditeljskih prava i ograničavanje njihova ostvarivanja

utvrđivanje majčinstva i očinstva na vlastitu inicijativu te pripremanje prigovora i istraga u vezi s majčinstvom i očinstvom te odlučivanje o njima

u slučaju neslaganja između roditelja, odlučivanje o imenu i prezimenu maloljetnika

u slučaju skrbništva ili upravljanja imovinom, utvrđivanje naknade za skrbnika ili upravitelja, odlučivanje o pitanjima koja se odnose na povlačenje, otpuštanje

ili uklanjanje skrbnika, upravitelja ili člana obiteljskog vijeća (*conselho de família*), traženje i ocjenjivanje računa, odobravanje zamjene zakonske hipoteke (

hipoteca legal), određivanje povišenja i zamjene osiguranog jamstva te imenovanje posebnog skrbnika koji će predstavljati maloljetnika u izvansudskim

pitanjima

imenovanje posebnog skrbnika koji će predstavljati maloljetnika u bilo kojem predmetu o skrbništvu

promjena statusa posvojenja te poništenje i preispitivanje posvojenja, traženje i ocjenjivanje računa posvojitelja i utvrđivanje iznosa dohotka koji je nužan za

uzdržavanje posvojenika

odlučivanje o povišenju i zamjeni jamstva osiguranog u korist maloljetne djece

traženje i ocjenjivanje računa koje moraju dostaviti roditelji
odlučivanje o drugim pitanjima u postupcima iz prethodne točke
ponovno ocjenjivanje odluka drugih tijela u slučajevima u kojima je zakonom predviđeno da ta tijela imaju određenu nadležnost iz prethodnih šest točaka.
(*Skrbnništvo u svrhu obrazovanja i zaštite*) (članak 124. Zakona br. 62/2013)
priprema, ocjenjivanje i odlučivanje u postupcima promicanja prava i zaštite
primjena mjera promicanja prava i zaštite te praćenje njihove provedbe u slučajevima kad se dijete ili mlada osoba nalazi u rizičnoj situaciji, a povjerenstvo za zaštitu nema osnove za intervenciju
provođenje sudskih mjera u vezi s istragom skrbništva u svrhu obrazovanja (*inquérito tutelar educativo*)
ocjenjivanje radnji koje su zakonom kvalificirane kao kazneno djelo, a koje je počinio maloljetnik u dobi od 12 do 16 godina, u cilju primjene mjere skrbništva
provođenje i preispitivanje mjera skrbništva
proglašavanje prestanka ili ukidanja mjera skrbništva,
odlučivanje o žalbi protiv odluka kojima se na maloljetnike koji podliježu mjeri pritvora primjenjuju disciplinske mjere.

Napomena

Nadležnost središnjih obiteljskih vijeća i vijeća za maloljetnike u pogledu pitanja skrbništva u svrhu obrazovanja i zaštite prestaje ako se bezuvjetna kazna zatvora primjenjuje u kaznenim postupcima zbog kaznenog djela koje je počinio maloljetnik u dobi od 16 do 18 godina ili ako maloljetnik napuni 18 godina prije datuma prvostupajnske odluke.

Središnja vijeća za radne sporove

(*U građanskim stvarima*) (članak 126. Zakona br. 62/2013)

pitanja koja se odnose na poništavanje i tumačenje neupravnih instrumenata za kolektivno uređivanje uvjeta rada
pitanja proizašla iz odnosa između poslodavca i zaposlenika te odnosa uspostavljenih u svrhu sklapanja ugovora o radu
pitanja proizašla iz nesreća na radu i profesionalnih bolesti
pitanja koja se odnose na njegu, bolnice, izdavanje lijekova u okviru pružanja kliničkih usluga, protetičke i ortopedске naprave te ostale usluge koje se izvršavaju ili plaćaju kao naknada žrtvama nesreća na radu ili profesionalnih bolesti
predmeti pokrenuti radi poništavanja akata i ugovora koje su potpisala odgovorna tijela u svrhu izbjegavanja obveza koje su rezultat primjene zakonodavstva o sindikatima ili radnog zakonodavstva
pitanja proizašla iz ugovora koji se u skladu sa zakonom smatraju jednakovrijednima ugovorima o radu
pitanja proizašla iz ugovora o stažiranju
pitanja koja se odnose na radnike zaposlene u istom tijelu u vezi s pravima i obvezama koji proizlaze iz poslova koje obavljaju zajedno pri ostvarivanju radnog odnosa ili koji su rezultat nezakonitih postupaka jednog od njih tijekom ili zbog izvršavanja svojih dužnosti; u tom su slučaju za građansku odgovornost povezanu s kaznenom odgovornošću nadležni kazneni sudovi
pitanja među ustanovama za socijalno osiguranje ili koja se odnose na obiteljske naknade i korisnike u pogledu zakonskih, regulatornih ili ugovornih prava, ovlasti i obveza tih stranaka; to ne utječe na nadležnost upravnih i poreznih sudova
pitanja između sindikata i članova ili osoba koje oni predstavljaju ili na koje utječu njihove odluke u pogledu zakonskih, regulatornih ili ugovornih prava, ovlasti i obveza tih stranaka
pitanja povezana s likvidacijom i podjelom imovine ustanova za socijalno osiguranje ili sindikata kada to nije zabranjeno zakonskim odredbama
pitanja između ustanova za socijalno osiguranje i sindikata u pogledu postojanja, područja primjene ili prirode zakonskih, regulatornih ili ugovornih ovlasti ili obveza jedne od stranaka koje bi mogle utjecati na drugu
ovrhe na temelju odluka ili drugih naloga za izvršenje, pri čemu se poštuje nadležnost dodijeljena drugim sudovima
pitanja među strankama u radnom odnosu ili između jedne od tih stranaka i treće strane kao rezultat odnosa povezanih s radnim odnosom i kada se zahtjev podnosi zajedno s drugim za koji je izravno nadležan odjel za radne sporove
pitanja koja se odnose na protutužbe povezane s tužbom u skladu s onom iz prethodne točke, osim u slučaju naknade štete za koju ta povezanost nije potrebna
građanska pitanja koja se odnose na štrajk
pitanja između odbora radnika i povezanih odbora za koordinaciju, poduzeća i zaposlenika poduzeća
sva pitanja koja se odnose na nadzor zakonitosti osnivanja, statuta (uključujući njegove izmjene), funkcioniranja i prestanka djelovanja sindikata, udruženja poslodavaca i odbora radnika
druga pitanja predviđena zakonom.

(*S obzirom na upravne prekršaje*)

razmatranje žalbi protiv odluka upravnih tijela u upravnim postupcima koji se odnose na pitanja radnog prava i socijalnog osiguranja.

Središnja trgovačka vijeća (članak 128. Zakona br. 62/2013)

postupci u slučaju nesolventnosti i posebni postupci za sanaciju poduzeća
tužbe za proglašenje nepostojanja, ništavosti i poništenja statuta poduzeća
tužbe koje se odnose na ostvarivanje prava u poduzeću
tužbe za obustavu i poništenje odluka poduzeća
tužbe za prestanak poslovanja poduzeća
tužbe za prestanak poslovanja europskog društva s ograničenom odgovornošću
tužbe za prestanak poslovanja holding društava
tužbe iz Zakona o registru trgovačkih društava
tužbe za prestanak poslovanja kreditne institucije ili financijske korporacije
povezana pitanja, objedinjeni postupci i izvršenje odluka u tužbama i predmetima navedenima u prethodnim točkama.
prigovori na odluke koje su donijeli voditelji registra trgovačkih društava
prigovori na odluke koje su donijeli voditelji u području primjene upravnog postupka za prestanak poslovanja i likvidaciju poduzeća.

Središnja vijeća za izvršenje (*Juízos centrais de execução*) (članak 129. Zakona br. 62/2013)

postupci izvršenja u građanskim stvarima, osim nadležnosti dodijeljenih sudu za intelektualno vlasništvo, sudu za tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor, pomorskom sudu, obiteljskim vijećima i vijećima za maloljetnike, vijećima za radne sporove i trgovačkim vijećima te postupaka izvršenja presuda kaznenih vijeća koji se, u skladu s kaznenim postupkom, ne mogu pokrenuti na građanskom sudu.

SUDOVI SA ŠIROM NADLEŽNOŠĆU

Sud za intelektualno vlasništvo (*Tribunal da propriedade intelectual*) (članak 111. Zakona br. 62/2013)

tužbe koje se odnose na autorska i povezana prava

tužbe koje se odnose na industrijsko vlasništvo

tužbe za poništenje i proglašenje ništavosti kako je predviđeno Zakonom o industrijskom vlasništvu

žalbe na odluke Nacionalnog instituta za industrijsko vlasništvo (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P.*) kojima se dodjeljuju ili odbijaju bilo koja prava industrijskog vlasništva ili koje se odnose na prijenose, dozvole ili proglašenja zastarjelosti ili koje kao predmet imaju tužbe koje utječu na prava industrijskog vlasništva. kojima se ona izmjenjuju ili ukidaju

žalbe na odluke i preispitivanje odluka – ili bilo kojih drugih mjera koje se može pravno osporiti – koje je donio Nacionalni institut za industrijsko vlasništvo (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial, I. P.*) u upravnim postupcima

deklaratorne tužbe ako se predmet odnosi na imena internetskih domena

žalbe na odluke Nacionalne zaklade za znanstveno računarstvo (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) – kao tijela odgovornog za registraciju imena u .PT domeni – kojima se registrira ime u .PT domeni, odbija njegova registracija ili se ono uklanja

tužbe ako se predmet odnosi na nazive poduzeća

žalbe na odluke Zavoda za matična i javnobilježnička pitanja (*Instituto dos Registos e do Notariado, I. P.*) o prihvatljivosti naziva poduzeća u skladu sa zakonskim pravilima u pogledu Nacionalnog registra pravnih osoba (*Registo Nacional de Pessoas Colectivas*)

tužbe ako se predmet odnosi na nepošteno tržišno natjecanje s obzirom na industrijsko vlasništvo

mjere za dobivanje i čuvanje dokaza te davanje informacija kad je to potrebno za zaštitu prava intelektualnog vlasništva i autorskih prava povezana pitanja, objedinjeni postupci i izvršenje odluka u tužbama i žalbama navedenima u prethodnim točkama.

(Sud za tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor) (*Tribunal da concorrência, regulação e supervisão*) (članak 112. Zakona br. 62/2013)

žalbe, preispitivanje i izvršenje odluka, naloga i drugih mjera u upravnim postupcima koje se mogu pravno osporiti, a koje su izdala sljedeća tijela:

Tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja

Nacionalno tijelo za komunikacije

Banka Portugala

Komisija za tržište vrijednosnih papira

Regulatorno tijelo za medije

Portugalski zavod za osiguranje

druga neovisna upravna tijela s regulatornim i nadzornim funkcijama

žalba, preispitivanje i izvršenje:

odluka Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja donesenih u upravnim postupcima kako je propisano zakonskim pravilima o tržišnom natjecanju

ministarske odluke kojom se iznimno odobrava koncentracija među poduzećima zabranjena odlukom Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja

drugih odluka Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja protiv kojih se može podnijeti žalba kako je propisano zakonskim pravilima o tržišnom natjecanju

povezanih pitanja, objedinjenih postupaka i izvršenja odluka u svim žalbama, predmetima, tužbama i preispitivanjima navedenima u prethodnim točkama.

Pomorski sud (*Tribunal marítimo*) (članak 113. Zakona br. 62/2013)

naknada štete koju su prouzročili ili pretrpjeli brodovi, čamci i ostala plovila ili koja je rezultat njihove uporabe na moru, u skladu s općim zakonskim uvjetima

pitanja povezana s ugovorima za gradnju, popravak i kupoprodaju brodova, čamaca i ostalih plovila pod uvjetom da su namijenjeni uporabi na moru

pitanja povezana s ugovorima za pomorski prijevoz ili ugovorima za kombinirani ili multimodalni prijevoz

pitanja povezana s ugovorima za riječni ili kanalski prijevoz, u okviru granica područja nadležnosti pomorskog suda za unutarnje plovne putove te

pripadajuća korita i obale kako su definirani zakonom

pitanja povezana s ugovorima za pomorsku uporabu brodova, čamaca i ostalih plovila, posebno onih za zakup i *leasing*

pitanja povezana s ugovorima za osiguranje brodova, čamaca i ostalih plovila namijenjenih za pomorsku uporabu te njihova tereta

pitanja povezana s hipotekama i založnim pravom na brodovima i čamcima te svim stvarnim jamstvima za plovila i njihov teret

posebni postupci koji se odnose na brodove, čamce i ostala plovila te njihov teret

postupci za utvrđivanje privremenih mjera za brodove, čamce i ostala plovila, njihov teret i ostalu imovinu brodova, čamaca i ostalih plovila te preliminarni

zahtjevi lučkim kapetanima za zaustavljanje odlaska imovine koja je predmet tih mjera

pitanja povezana sa zajedničkim ili posebnim havarijama, uključujući štetu nastalu na drugim plovilima namijenjenima pomorskoj uporabi

pitanja povezana s pomoći i spašavanjem na moru

pitanja povezana s ugovorima o tegljenju i pilotiranju

pitanja povezana s uklanjanjem otpada

građanska odgovornost koja proizlazi iz onečišćivanja mora i ostalih vodenih površina pod nadležnošću suda

uporaba, gubitak, otkrivanje ili prisvajanje naprava ili opreme za ribolov ili ulov morskih plodova, mekušaca ili morskih biljaka, sidara, opreme, naprava, zaliha

i ostalih predmeta koji se upotrebljavaju za plovidbu ili ribolov te šteta koju su prouzročili ili pretrpjeli takvi predmeti

šteta prouzročena na imovini na pomorskom javnom dobru

vlasništvo nad istrošenom robom i predmetima iz mora ili ostatcima na podmorju ili u njemu ili koji dolaze iz kopnenih voda odnosno postoje u njima te

posjedovanje takve robe, predmeta ili ostataka, ako su od pomorskog interesa

zapljene

sva opća pitanja povezana s trgovačkim pomorskim pravom

žalbe na odluke lučkog kapetana donesene u pomorskim upravnim postupcima

povezana pitanja, objedinjeni postupci i izvršenje odluka u tužbama i predmetima navedenima u prethodnim točkama.

VIŠI SUDOVI

Žalbeni sudovi (članak 67. Zakona br. 62/2013)

U drugom stupnju žalbeni sudovi imaju odjele za građanske stvari, kaznene stvari, stvari socijalne sigurnosti, stvari koje se odnose na obitelji i maloljetnike,

trgovačke stvari, intelektualno vlasništvo te tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor. Međutim, uspostava socijalnih odjela, odjela za obitelj i maloljetnike,

trgovačkih odjela, odjela za intelektualno vlasništvo te odjela za tržišno natjecanje, regulaciju i nadzor ovisi o broju i složenosti predmeta.

Vrhovni sud (*Supremo Tribunal de Justiça*) (članak 47. Zakona br. 62/2013)

Na najvišoj instanci Vrhovni sud ima odjele za građanske stvari, kaznene stvari i stvari socijalne sigurnosti.

Relevantno zakonodavstvo

[Zakon o građanskom postupku](#)

[Zakon br. 62/2013](#)

[Zakon o radnim sudovima](#)

Zakon o nesolventnosti i oporavku poduzeća

Upozorenje

Informacije sadržane u ovom informativnom članku nisu obvezujuće za točku za kontakt, sudove ili druge subjekte i tijela. Potrebno je pregledati i važeće pravne tekstove te njihove naknadne izmjene.

Posljednji put ažurirano: 25/01/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Rumunjska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Osim redovnih sudova, u Rumunjskoj postoje specijalizirani odjeli ili vijeća za rješavanje sporova koji se odnose na određene stvari.

U skladu s odredbom Zakona br. 304/2004 o ustroju pravosuđa, Visoki i kasacijski sud (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) ima četiri odjela – građanski odjel I., građanski odjel II., kazneni odjel, odjel za upravne i porezne sporove – vijeće devet sudaca i skupni odjeli, od kojih svaki ima vlastitu nadležnost. Žalbeni sudovi, sudovi posebne nadležnosti ili, prema potrebi, okružni sudovi imaju specijalizirane odjele ili vijeća za građanske predmete, kaznene predmete, predmete koji uključuju maloljetnike i obiteljska pitanja, predmete koji uključuju upravne i porezne sporove, predmete koji se odnose na radne sporove i sporove u pogledu socijalnog osiguranja, trgovačkih društava, trgovačkog registra, nesolventnosti, nepoštenog tržišnog natjecanja, pomorskih i riječnih pitanja. Specijalizirani sudovi posebne nadležnosti mogu se, prema potrebi, uspostaviti za presuđivanje u prethodno navedenim stvarima.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Zakonom o parničnom postupku utvrđen je redovni postupak u građanskim predmetima. Njegove se odredbe primjenjuju i na druge stvari, osim ako je zakonima kojima su one uređene utvrđeno drukčije.

Člancima od 94. do 97. Zakona o parničnom postupku uređena je stvarna nadležnost građanskih sudova.

U svojstvu *prvostupanijskih sudova* okružni sudovi rješavaju sljedeće predmete koji uključuju zahtjeve koji se (ne) mogu procijeniti u novčanoj vrijednosti:

zahtjeve koji su, u skladu sa Zakonom o parničnom postupku u nadležnosti suda za skrbništvo i obiteljske predmete;

zahtjeve koji se odnose na upis u registre građanskog statusa;

zahtjeve koji se odnose na upravljanje višekatnicama / stanovima / prostorima koji su u isključivom vlasništvu više osoba i na pravne odnose koje su udruženja vlasnika stanova uspostavila s drugim fizičkim i pravnim osobama;

zahtjeve za iseljenje;

zahtjeve koji se odnose na zajedničke zidove i jarke, udaljenost između zgrada i nasada, pravo prolaska, služnosti, druga ograničenja koja utječu na vlasnička prava;

zahtjeve koji se odnose na promjene granica i označavanje granica;

zahtjeve za zaštitu imovine;

zahtjeve koji se odnose na obveze obavljanja ili neobavljanja radnji koje se ne mogu procijeniti u novčanoj vrijednosti;

zahtjeve za sudsku raspodjelu, neovisno o predmetnoj vrijednosti;

zahtjeve za sudsko proglašenje smrti osobe;

zahtjeve koji se odnose na nasljedstvo, neovisno o predmetnoj vrijednosti;

zahtjeve koji se odnose na stjecanje dosjelošću, neovisno o predmetnoj vrijednosti;

zahtjeve koji se odnose na zemljište, osim onih koji su u skladu s posebnim zakonom u nadležnosti drugih sudova;

druge zahtjeve koji se mogu procijeniti u novčanoj vrijednosti do iznosa od 200 000 RON i uključujući taj iznos, neovisno o svojstvu stranaka.

Okružni sudovi odlučuju o žalbama na odluke nadležnih javnih tijela i drugih nadležnih tijela. Okružni sudovi odlučuju i o drugim zahtjevima koji su u skladu sa zakonom u njihovoj nadležnosti.

Sudovi posebne nadležnosti odlučuju:

kao prvostupanijski sud, o svim zahtjevima koji u skladu sa zakonom nisu u nadležnosti drugih sudova;

kao žalbeni sud, o žalbama na presude koje su donijeli suci prvostupanijskih sudova;

kao revizijski sud, o predmetima koji su posebno predviđeni zakonom;

o bilo kojim zahtjevima koji su u skladu sa zakonom u njihovoj nadležnosti.

Žalbeni sudovi odlučuju:

kao prvostupanijski sud, o zahtjevima koji se odnose na upravne i porezne sporove;

kao žalbeni sud, o žalbama na presude koje su donijeli prvostupanijski sudovi posebne nadležnosti;

kao revizijski sud, o predmetima koji su posebno predviđeni zakonom;

o bilo kojim zahtjevima koji su u skladu sa zakonom u njihovoj nadležnosti.

Visoki i kasacijski sud odlučuje o:

žalbama na presude žalbenih sudova i druge presude u slučajevima predviđenima zakonom;

revizijama u interesu zakona;

zahtjevima koji se odnose na odgovore na prethodna pitanja za obrazloženje određenih pravnih stvari;

o bilo kojim zahtjevima koji su u skladu sa zakonom u njegovoj nadležnosti.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Rumunjski građanski pravosudni sustav razlikuje niže i više sudove pri čemu se nadležnost povezuje s predmetom koji se utvrđuje među sudovima različitih razina u skladu s funkcionalnim (vrsta dužnosti) i postupovnim kriterijima (vrijednost, predmet ili vrsta spora).

Zakon o parničnom postupku unio je promjene u pogledu nadležnosti te su sudovi posebne nadležnosti postali sudovi s punom nadležnošću u odlučivanju o meritumu predmeta u prvom stupnju. Nadležnost okružnih sudova uključuje odlučivanje o malim i/ili manje složenim tužbenim zahtjevima koji su vrlo česti u praksi.

Žalbeni sudovi nadležni su uglavnom za odlučivanje o žalbama, dok je Visoki i kasacijski sud redovni revizijski sud koji osigurava jedinstveno tumačenje i primjenu prava na nacionalnoj razini.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Pravila o mjesnoj nadležnosti rumunjskog građanskog pravosudnog sustava utvrđena su u članku 107. i dalje Zakona o parničnom postupku.

U skladu s općim pravilom, zahtjev se podnosi sudu u mjestu prebivališta ili sjedišta tuženika.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

Postoje posebna pravila o mjesnoj nadležnosti, primjerice:

ako tuženikovo prebivalište/sjedište nije poznato, zahtjev se podnosi sudu u mjestu tuženikova boravišta / ureda predstavništva i, ako ono nije poznato, sudu u mjestu prebivališta / sjedišta / boravišta / ureda predstavništva tužitelja;

zahtjev protiv pravne osobe uređene privatnim pravom može se podnijeti i sudu u mjestu jedne od njezinih podružnica bez pravne osobnosti;

zahtjev protiv udruženja, društva ili drugog subjekta bez pravne osobnosti može se podnijeti sudu koji je nadležan za osobu kojoj je, na temelju suglasnosti njegovih članova, povjereno rukovođenje ili upravljanje tim udruženjem, društvom ili drugim subjektom; ako takva osoba ne postoji, zahtjev se može podnijeti sudu u čijoj su nadležnosti članovi predmetnog subjekta;

zahtjev protiv države, središnjih ili lokalnih tijela i institucija te drugih pravnih osoba uređenih javnim pravom može se podnijeti sudu u mjestu prebivališta /sjedišta tužitelja ili sudu u mjestu tuženikova sjedišta.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Rumunjskim Zakonom o parničnom postupku predviđena su pravila alternativne nadležnosti (članci od 113. do 115.). Stoga, sljedeći sudovi isto tako imaju mjesnu nadležnost:

sud u mjestu prebivališta tužitelja (zahtjevi za utvrđivanje roditeljstva);

sud u mjestu prebivališta tužitelja-vjeronika (obveza uzdržavanja);

sud u mjestu izvršenja ugovorne obveze;

sud u mjestu gdje se nalazi nekretnina (zakupi, opis zemljišta u registar /obrazloženje / ispravak);

sud u mjestu polazišta / odredišta (ugovori o prijevozu);

sud u mjestu izvršenja plaćanja (mjenice, čekovi, zadužnice ili drugi instrumenti osiguranja);

sud u mjestu prebivališta potrošača (naknada štete potrošaču za ugovore sklopljene sa stručnjacima);

sud u mjestu počinjenja protupravne radnje ili u mjestu nastanka štete za zahtjeve koji se odnose na obveze proizišle iz takvih djela.

Ako tuženik redovito obavlja poslovne odnosno poljoprivredne, trgovačke, industrijske ili slične djelatnosti izvan mjesta prebivališta, zahtjev se može podnijeti i sudu u mjestu obavljanja djelatnosti ako se odnosi na novčane obveze koje su ondje nastale ili se ondje trebaju izvršiti.

Kad je riječ o osiguranju, zahtjev za naknadu štete može se podnijeti i sudu u mjestu prebivališta ili sjedišta osiguranika, mjestu gdje se nalazi osigurana imovina ili mjestu gdje je nastao osigurani rizik.

Odabir nadležnosti na temelju sporazuma smatra se ništavnim i nevažećim ako se donosi prije nego što je nastalo pravo za naknadu štete, dok u pogledu pitanja koja se odnose na obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti, oštećena treća strana može pokrenuti izravan postupak i pred sudom u mjestu njezina prebivališta/sjedišta.

Sud u mjestu prebivališta/boravišta zaštićene osobe odlučuje o mjesnoj nadležnosti u pogledu zahtjeva za zaštitu fizičkih osoba za koje je, u skladu sa Zakonom o parničnom postupku, nadležan sud za skrbništvo i obiteljska pitanja. U slučaju zahtjeva sudu za skrbništvo i obiteljska pitanja za odobrenje sklapanja određenih pravnih akata (u pogledu nekretnine), nadležan je sud u mjestu gdje se nalazi nekretnina. U tom slučaju, sud za skrbništvo i obiteljska pitanja koji je donio presudu dostavlja presliku presude sudu za skrbništvo i obiteljska pitanja u mjestu prebivališta / boravišta zaštićene osobe.

Zahtjev za razvod braka u nadležnosti je okružnog suda u mjestu gdje se nalazi posljednji zajednički dom bračnih drugova. Ako bračni drugovi nemaju zajednički dom ili ako ni jedan od njih više ne živi u mjestu za koje je nadležan okružni sud i u kojemu se nalazi njihov zajednički dom, nadležan je okružni sud u mjestu gdje se nalazi dom tuženika. Ako tuženik ne živi u Rumunjskoj, a rumunjski sudovi imaju međunarodnu nadležnost, nadležan je sud u mjestu gdje se nalazi tužiteljev dom. Ako ni tužitelj ni tuženik ne žive u Rumunjskoj, stranke mogu zahtjev za razvod braka podnijeti bilo kojem okružnom sudu u Rumunjskoj. Ako takav dogovor ne postoji, zahtjev za razvod braka podnosi se Okružnom sudu petog okruga u Bukureštu (članak 915. Zakona o parničnom postupku).

Zahtjevi za rješavanje pojedinačnih radnih sporova podnose se sudu posebne nadležnosti u mjestu prebivališta/rada tužitelja (članak 269. Zakona br. 53 /2003 – Zakon o radu).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Pravila kojima se utvrđuje isključiva mjesna nadležnost navedena su u člancima od 117. do 121. Zakona o parničnom postupku. Stoga:

zahtjevi koji se odnose na stvarna prava na nekretnini mogu se podnijeti samo sudu u mjestu gdje se nalazi nekretnina. Ako se nekretnina nalazi na području nadležnosti više sudova, zahtjev se podnosi sudu u mjestu prebivališta/boravišta tuženika, ako se nalazi na bilo kojem od tih područja nadležnosti ili, ako ne, bilo kojem sudu u mjestu gdje se nalazi nekretnina. Te se odredbe primjenjuju i na zahtjeve za posjedovanje, zahtjeve za označavanje granica, zahtjeve koji se odnose na ograničenja prava u pogledu nekretnina te zahtjeve za sudsku raspodjelu imovine ako nepodijeljeno suvlasništvo nije posljedica nasljeđivanja; u pitanjima nasljeđivanja, do razdvajanja nepodijeljenog suvlasništva isključivu nadležnost ima sud u mjestu posljednjeg prebivališta preminuloga kad je riječ o zahtjevima koji se odnose na:

valjanost ili provedbu oporučnih raspolaganja;

nasljeđivanje, povezane troškove i troškove koji se odnose na moguće međusobne tužbe nasljednika;

zahtjeve legatara/vjeronika pokojnika protiv bilo kojeg nasljednika / izvršitelja oporuke;

u pogledu zahtjeva koji se odnosi na društva, do završetka postupka likvidacije / brisanja iz registra, isključivu nadležnost ima sud u mjestu sjedišta društva;

sud posebne nadležnosti u mjestu sjedišta dužnika ima isključivu nadležnost za zahtjeve koji se odnose na nesolventnost / dogovore vjeronika;

zahtjevi koje je podnio stručnjak protiv potrošača mogu se podnijeti samo sudu u mjestu prebivališta potrošača.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Kad je riječ o sporovima u tijeku, stranke se mogu dogovoriti pisanim putem ili putem usmenih iskaza pred sudom da o predmetima koji se odnose na imovinu i druga prava koja mogu imati trebaju odlučivati sudovi koji nemaju mjesnu nadležnost, osim ako imaju isključivu nadležnost. U sporovima koji se odnose na zaštitu prava potrošača i druge predmete utvrđene zakonom, stranke se o odabiru nadležnog suda mogu dogovoriti tek nakon što nastane pravo za naknadu štete, a svaki drukčiji dogovor smatra se ništavnim i nevažećim (članak 126. Zakona o parničnom postupku).

Pomoćni, dodatni i sporedni zahtjevi podnose se sudu koji je nadležan za glavni zahtjev, čak i ako su u stvarnoj ili mjesnoj nadležnosti drugog suda, osim za zahtjeve koji se odnose na nesolventnost ili dogovore vjeronika. Te se odredbe primjenjuju i ako je nadležnost za glavni zahtjev utvrđena zakonom u korist specijaliziranog odjela ili vijeća. Ako sud ima isključivu nadležnost za jednu od stranaka, taj sud ima isključivu nadležnost za sve stranke (članak 123. Zakona o parničnom postupku).

Osim toga, u skladu s odredbama članka 124. Zakona o parničnom postupku, sud koji je nadležan za odlučivanje o glavnom zahtjevu odlučuje i o obrani i iznimkama, osim u zahtjevima koji su prethodna pitanja i u isključivoj su nadležnosti drugog suda, dok o postupovnim pitanjima odlučuje sud pred kojim su postavljena.

Pitanje opće nadležnosti sudova mogu pokrenuti stranke ili sudac u bilo kojoj fazi postupka. Pitanje stvarne ili mjesne nadležnosti koja se odnosi na javni poredak mora se postaviti na prvoj raspravi za koju su stranke uredno primile sudski poziv, dok pitanje nadležnosti koja se odnosi na privatni poredak može postaviti samo tuženik putem obrane ili, ako obrana nije obvezna, najkasnije na prvoj raspravi za koju su stranke uredno primile sudski poziv pred prvostupanjskim sudom. Ako se nadležnost ne odnosi na javni poredak, stranka koja je podnijela zahtjev sudu koji nije nadležan neće moći zatražiti izjavu o nadležnosti (članak 130. novog Zakona o parničnom postupku).

U građanskim sporovima s prekograničnim implikacijama, u stvarima koje se odnose na prava koja su slobodno dostupna strankama u skladu s rumunjskim pravom, ako su se stranke valjano dogovorile da je rumunjski sud nadležan odlučivati o trenutačnim ili mogućim sporovima u pogledu tih prava, samo su rumunjski sudovi nadležni za odlučivanje o tim stvarima. Osim ako je zakonom propisano drukčije, rumunjski sud pred koji je pozvan tuženik nadležan je za odlučivanje o zahtjevu ako se tuženik pojavi pred sudom i iznese obranu o meritumu predmeta, a da pritom ne uputi prigovor zbog nadležnosti najkasnije do završetka faze istrage u predmetu pred prvostupanjskim sudom. U dvama prethodno navedenim slučajevima rumunjski sud kojem je upućen predmet može odbiti zahtjev ako je iz svih okolnosti predmeta razvidno da spor nema značajnu poveznicu s Rumunjskom (članak 1067. novog Zakona o parničnom postupku).

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Vidjeti odgovore na pitanja 1., 2., 2.1., 2.2., 2.2.2.1., 2.2.2.2.

Posljednji put ažurirano: 16/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Slovenija

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U Sloveniji su za građanske sporove u prvom stupnju nadležni lokalni sudovi (*okrajna sodišča*) i okružni sudovi (*okrožna sodišča*). Oni su nadležni za odlučivanje u svim redovnim građanskim stvarima i sporovima (dodjela naknade, imovinskopravni sporovi, obiteljski sporovi itd.). U nastavku teksta riječ je o razgraničenju nadležnosti između lokalnih i okružnih sudova.

S druge strane, samo su okružni sudovi nadležni za vođenje rasprave i suđenje u predmetima u području trgovačkog prava u prvom stupnju. U trgovačkim sporovima svaka od stranaka je trgovačko društvo, ustanova (uključujući javne ustanove), zadruga, država ili tijelo lokalne samouprave. Trgovački sporovi isto se tako odnose na pravne odnose između samostalnih poduzetnika, u okviru njihovih poslovnih djelatnosti, i trgovačkog društva, ustanove (uključujući javne ustanove), zadruge, države ili tijela lokalne samouprave.

Nadležnost za radne sporove zakonom je dodijeljena radnim sudovima (*delovna sodišča*) i socijalnim sudovima (*socialna sodišča*), čak i ako se predmet odnosi na građanski spor. Radni sporovi obuhvaćaju odnose između poslodavca i zaposlenika koji uključuju povredu prava i obveza koje proizlaze iz radnih odnosa. Radni sudovi nadležni su za donošenje odluka u pojedinačnim radnim sporovima (sporovi koji proizlaze iz radnih odnosa, sporovi koji se odnose na prava vlasništva povezana s takvim odnosima), kolektivnim radnim sporovima (sporovi u kojima je jedna od stranaka obično sindikat ili drugi institucionalni oblik predstavljanja zaposlenika), sporovima koji se odnose na zakonitost štrajkova i sporovima koji se odnose na prava zaposlenika na sudjelovanje u upravljanju poduzećem, koja su im dodijeljena u okviru slovenskog prava. Socijalni sudovi odlučuju o pravima koja proizlaze iz osiguranja u slučaju invaliditeta i mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i osiguranja za slučaj nezaposlenosti te o pravima na obiteljske i socijalne naknade. Budući da se pitanje nadležnosti javlja u trenutku predavanja zahtjeva ili podneska sudu (prije održavanja rasprave i donošenja odluke u predmetu sud prvo utvrđuje je li taj predmet u njegovoj nadležnosti), preporučuje se da se osoba prvo savjetuje s odvjetnikom kako bi se izbjeglo nepotrebno kašnjenje. Sud u svakom postupku mora voditi računa o pitanju nadležnosti i osigurati da nijedno drugo tijelo nije nadležno za taj predmet (npr. upravno tijelo). Ako utvrdi da je to slučaj, sud mora odbaciti tužbeni zahtjev tužitelja. Posljedica toga je nepotrebni gubitak vremena i veći troškovi za stranku.

Informacije o ustrojstvu, lokacijama i nadležnosti sudova dostupne su i na službenim internetskim stranicama Vrhovnog suda Republike Slovenije (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*): <http://www.sodisce.si/>

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Tužba se može podnijeti bilo kojem sudu u Republici Sloveniji, ali osoba koja podnosi tužbu trebala bi voditi računa o stvarnoj nadležnosti (koji je sud nadležan za sadržaj predmeta) i o mjesnoj nadležnosti. Osnovne informacije, uključujući adrese svih lokalnih i okružnih sudova u Sloveniji, dostupne su na internetskim stranicama Vrhovnog suda Republike Slovenije: <http://www.sodisce.si/>

U Sloveniji lokalni i okružni sudovi dijele stvarnu nadležnost u prvom stupnju ili mogućnost odlučivanja o posebnom tužbenom zahtjevu stranke. Sljedeća su dva kriterija od presudne važnosti kada se odlučuje o tome koji će sud odlučivati u predmetu: vrijednost tužbenog zahtjeva (predmet spora) i pravna osnova za sporni odnos (sadržaj i predmet spora).

Opće je pravilo da okružni sud odlučuje o važnijim sporovima, u kojima je predmet spora veće vrijednosti, kada je spor od znatne važnosti za život stranke ili kada je pravno složen jer su sudovi obvezni prilikom donošenja odluka primjenjivati zakone kojima su uređena složena i osjetljiva pravna pitanja (npr. razvod, uzdržavanje djece).

Viši sudovi opće nadležnosti (*višja sodišča*), kojih u Sloveniji ima četiri, odlučuju u drugom stupnju. Na takvom sudu nije moguće izravno pokrenuti postupak.

Viši sudovi odlučuju o žalbama protiv odluka lokalnih i okružnih sudova; oni odlučuju i u sporovima koji se odnose na nadležnost između lokalnih i okružnih sudova na području za koje su nadležni u toj državi.

Vrhovni sud Republike Slovenije nadležan je odlučivati o žalbama protiv presuda viših sudova, posebno protiv odluka koje se odnose na reviziju i zahtjeve za zaštitu zakonitosti. Kad je riječ o podnošenju izvanrednih pravnih lijekova, zainteresiranoj stranci mora pomagati odvjetnik – u skladu sa zakonom samo kvalificirani odvjetnici mogu izvršavati posebne radnje u postupku pred Vrhovnim sudom.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Kako je navedeno u prethodnoj točki, nadležnost u prvom stupnju dijele lokalni i okružni sudovi; međutim, ta dva suda nisu u strogoj hijerarhijskom odnosu. Nadležnost sudova utvrđena je zakonom, međutim okružni sudovi općenito odlučuju u predmetima koji su pravno i činjenično složeniji.

U Zakonu o parničnom postupku (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP) propisano je da su lokalni sudovi, kojih u Sloveniji ima 44, nadležni odlučivati u sljedećim predmetima:

u imovinskopravnim sporovima, kada vrijednost predmeta spora nije veća od 20 000 EUR

u sporovima koji se odnose na ometanje posjeda

u sporovima koji se odnose na pravo korištenja i terećenje

u sporovima koji se odnose na odnose između najmodavaca i najmprimaca.

Lokalni sudovi odlučuju i u predmetima pravne pomoći za koje, u skladu sa zakonom, nije nadležan niti jedan drugi sud te u drugim slučajevima utvrđenima zakonom.

Okružni sudovi, kojih u Sloveniji ima 11, nadležni su odlučivati u sljedećim predmetima:

imovinskopravnim sporovima, kada vrijednost predmeta spora nije veća od 20 000 EUR

sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva ili majčinstva

u bračnim sporovima

u sporovima koji se odnose na zakonsku obvezu uzdržavanja

u sporovima koji se odnose na zaštitu i odgoj djece

u sporovima koji se odnose na kontakt djece s roditeljima i ostalim osobama, kada se rješavaju zajedno sa sporovima koji se odnose na zaštitu i odgoj djece

u sporovima koji se odnose na autorska prava i sporovi koji se odnose na zaštitu ili uporabu izuma i žigova ili na pravo na uporabu trgovačkog naziva te

sporovi koji se odnose na pravila zaštite tržišnog natjecanja

u trgovačkim sporovima

u sporovima koji proizlaze iz stečajnih postupaka.

Za odlučivanje o pravima intelektualnog vlasništva u prvom stupnju isključivu mjesnu nadležnost ima Okružni sud u Ljubljani. Okružni sudovi nadležni su i za zahtjeve povezane s međunarodnom pravnom pomoći i pravnom pomoći u postupcima za priznavanje stranih sudskih presuda, a raspravljaju i o ostalim predmetima utvrđenima zakonom.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Postupak se u načelu može pokrenuti pred bilo kojim prvostupajnskim sudom u Sloveniji koji je naveden u prethodnim točkama. Sud kojem stranka podnese tužbeni zahtjev mora odlučiti o svojoj nadležnosti prije početka suđenja. Ako utvrdi da nema mjesnu nadležnost u određenom predmetu, sud može izjaviti da nema nadležnost i prepustiti predmet drugom sudu; to, doduše, mora učiniti samo ako mu suprotna stranka ukaže na nenadležnost. Međutim, to je obavezan učiniti ako drugi sud ima isključivu mjesnu nadležnost za odlučivanje. Neovisno o tome, neka se opća pravila primjenjuju na utvrđivanje mjesne nadležnosti sudova i pri tome se vodi računa o tome da troškovi budu niski te da se postupak rješava što brže moguće.

ZPP sadržava pravilo o općoj i posebnoj mjesnoj nadležnosti koje se utvrđuju ovisno o predmetu spora i strankama u sporu. Pojednosti su navedene u točkama u nastavku.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Tim je pravilom propisano da se postupak protiv fizičke ili pravne osobe mora pokrenuti pred sudom na čijem području tuženik ima prebivalište ili u kojem pravna osoba ima sjedište. Ako se postupak pokrene protiv strane fizičke ili pravne osobe, opću mjesnu nadležnost ima sud na čijem području fizička osoba ima boravište u Sloveniji ili pravna osoba ima podružnicu.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

ZPP-om se u određenim slučajevima strankama omogućuje pokretanje postupka pred drugim sudom, a ne onim koji, u skladu s pravilima, ima opću mjesnu nadležnost. U posebno utvrđenim predmetima (s obzirom na predmet ili sadržaj spora), stranka može pokrenuti postupak pred sudom koji ima isključivu nadležnost odlučivati u tom predmetu; to se naziva isključiva mjesna nadležnost.

Ako tužitelj pokrene postupak pred sudom koji nema mjesnu nadležnost, taj sud objavljuje da nema nadležnost i predmet se prenosi drugom nadležnom sudu te se postupak nastavlja voditi kao da je tamo i pokrenut.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Kao što je prethodno navedeno, mjesnu nadležnost mogu istodobno imati dva suda. U tom slučaju stranka u predmetu može izabrati pred kojim će sudom pokrenuti postupak (**izabrana nadležnost**).

Ta vrsta nadležnosti definirana je u člancima od 49. do 65. Zakona o parničnom postupku. Prema tome, u nastavku su navedeni samo najvažniji slučajevi i oni koji su najbitniji za život stranaka u predmetu.

U sporovima koji se odnose na uzdržavanje bračnih drugova nadležan nije samo sud koji ima opću mjesnu nadležnost, nego i sud nadležan za područje gdje tužitelj (korisnik uzdržavanja) ima prebivalište. Stranke u bračnim sporovima isto tako imaju mogućnost izabrati sud (postupak za razvod braka). U tom je slučaju nadležan sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište. U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili majčinstva nadležan je i sud na čijem području dijete, koje može u skladu sa slovenskim zakonodavstvom pokrenuti postupak, ima prebivalište ili boravište.

Ako je za takve sporove nadležan sud u Sloveniji, zato što tužitelj ima prebivalište u Sloveniji, mjesnu nadležnost ima sud na čijem području tužitelj ima prebivalište. U slučaju sporova za naknadu štete koji nisu posljedica ugovornih odnosa (to su najčešće sporovi koji se odnose na prometne nesreće), nadležan je sud na čijem se području dogodio štetni događaj (npr. mjesto prometne nesreće) ili sud na čijem su području nastale posljedice štete, zajedno sa sudom koji ima opću mjesnu nadležnost. U slučaju nastanka štete koja je dovela do gubitka života ili teške ozljede, nadležan je i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište ili boravište. U sporovima koji su posljedica ugovornih odnosa između stranaka, nadležan je i sud koji obuhvaća područje koje je određeno kao područje na kojem se izvršavaju ugovorne obveze; slično rješenje postoji u pogledu sporova koji se odnose na mjenice ili čekove (sud koji obuhvaća mjesto plaćanja).

Nadalje, izabrana nadležnost primjenjuje se i u sporovima koji proizlaze iz potrošačkih ugovornih odnosa u kojima je tužitelj potrošač (fizička osoba). U takvim slučajevima nadležan nije samo sud koji ima opću mjesnu nadležnost, nego i sud nadležan za područje gdje potrošač ima prebivalište ili boravište. Ako je tužitelj u sporu koji proizlazi iz potrošačkih ugovornih odnosa neko poduzeće, nadležan je sud na čijem području potrošač ima prebivalište ili boravište.

Drukčija mjesna nadležnost moguća je samo na temelju sporazuma između potrošača i poduzeća postignutog nakon nastanka spora ili sporazuma koji potrošaču dodatno omogućuje pokretanje postupka pred drugim sudovima. Kad je riječ o sporovima koji proizlaze iz osiguravateljskih odnosa u kojima je tuženik osiguravajuće društvo, nadležni nisu samo sud koji ima opću mjesnu nadležnost i sud nadležan za područje gdje se nalazi sjedište podružnice osiguravajućeg društva, nego i sud nadležan za područje gdje tužitelj ima prebivalište, boravište ili sjedište. Kad je riječ o sporovima koji proizlaze iz osiguravateljskih odnosa, osiguravajuće društvo može pokrenuti postupak samo pred sudom nadležnim za područje gdje tuženik, tj. ugovaratelj osiguranja, osigurana osoba ili korisnik osiguranja, ima prebivalište, boravište ili sjedište. Drukčija mjesna nadležnost moguća je samo na temelju dogovora između stranaka u postupku postignutog nakon nastanka spora ili dogovora koji ugovaratelju osiguranja, osiguranoj osobi ili korisniku osiguranja dodatno omogućuje pokretanje postupka pred drugim sudovima.

Ostali slučajevi izabrane nadležnosti propisani su, kako je navedeno, u Zakonu o parničnom postupku.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U posebnim slučajevima mjesna nadležnost propisana je zakonom i utvrđen je jedan sud kao jedini sud koji ima nadležnost odlučivati u određenom predmetu. To se naziva **isključiva mjesna nadležnost** i primjenjuje se kako slijedi:

u slučaju sporova koji se odnose imovinska prava, ometanje posjeda te zakup i najma imovine, isključivu mjesnu nadležnost ima sud na čijem se području nalazi nekretnina

u slučaju sporova koji se odnose na stvarna prava na pomorska plovila ili zrakoplove (i sporova koji se odnose na najam plovila i zrakoplova), isključivu mjesnu nadležnost ima sud na čijem se području vodi registar pomorskih plovila ili zrakoplova

u slučaju sporova koji nastaju tijekom ili kao rezultat sudskih ili upravnih postupaka izvršenja i sporova koji nastaju tijekom stečajnih postupaka ili su povezani s njima, isključivu mjesnu nadležnost ima sud na čijem se području nalazi sud koji vodi postupak izvršenja ili stečajni postupak.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

U slovenskom zakonodavstvu strankama je u posebnim slučajevima dopušteno da se dogovore o nadležnosti prvostupanjskog suda (**sporazum o mjesnoj nadležnosti**). Dogovorom između njih može se promijeniti mjesna nadležnost utvrđena zakonom, iako treba naglasiti da se **stvarna** nadležnost ne može utvrditi na temelju dogovora stranaka; ta se nadležnost može utvrditi samo zakonom (vidjeti prethodno navedeno objašnjenje).

Stranke se mogu dogovoriti da će u njihovu sporu odlučivati prvostupanjski sud koji inače nema mjesnu nadležnost. Osnovni uvjet koji stranke moraju ispuniti jest da je tako dogovoreni sud nadležan odlučivati o sadržaju predmeta ili da ima stvarnu nadležnost (vidjeti podjelu nadležnosti između lokalnih i okružnih sudova). Dogovor isto tako nije dopušten kada je zakonom propisan sud koji ima isključivu mjesnu nadležnost (vidjeti prethodnu točku).

Sporazum između stranaka mora biti sklopljen u pisanom obliku i mora se odnositi na konkretan spor ili budući spor koji nastaje ili bi mogao nastati iz njihova konkretnog pravnog odnosa. Tužitelj mora zahtjevu kojim se pokreće postupak pred predmetnim sudom priložiti dokument o sporazumu. Važno je istaknuti da se nije moguće dogovarati o mjesnoj nadležnosti za vrijeme postupka, odnosno kad je tužbeni zahtjev već podnesen sudu, ako takav sporazum u pisanom obliku nije bio prethodno priložen zahtjevu.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

U slovenskom pravosudnom sustavu ne postoje specijalizirani sudovi u području građanskog i trgovačkog prava (npr. posebni obiteljski sudovi za rješavanje bračnih sporova ili sporova između roditelja i djece) jer sve građanske sporove rješavaju lokalni i okružni sudovi ili njihovi građanski i trgovački odjeli. Sudovi imaju ustrojstvene odjele (građanski, obiteljski, trgovački, izvršni, izvanparnični, nasljednopravni). Specijalizirani suci u tim odjelima načelno odlučuju i donose presude.

Posebni sudovi ustrojstveni su samo za radne i socijalne sporove, a o njihovoj nadležnosti i ustrojstvu riječ je u uvodu.

Ostale poveznice

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Posljednji put ažurirano: 08/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Slovačka

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U načelu, u prvostupanjskim postupcima u građanskim predmetima nadležni su redovni sudovi, što u većini slučajeva znači okružni sud (*okresný súd*) (članak 12. Zakona o parničnom postupku (*Civilný sporový poriadok*)) i u iznimnim slučajevima regionalni sud (*krajský súd*) (članak 31. Zakona o parničnom postupku). U određenim slučajevima mora se pristupiti specijaliziranom sudu (vidjeti odgovor na pitanje br. 3).

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Stvarna nadležnost općenito se shvaća kao određivanje nadležnosti za odlučivanje o predmetima u prvom stupnju među sudovima različitih vrsta. To znači da se utvrđuje treba li o stvari u svojstvu prvostupanjskog suda odlučivati okružni sud ili regionalni sud. Općenito, okružni sudovi su nadležni za odlučivanje o građanskim predmetima u prvom stupnju (članak 12. Zakona o parničnom postupku). U određenim stvarima utvrđenima zakonom, regionalni sudovi odlučuju u svojstvu prvostupanjskih sudova (članak 31. Zakona o parničnom postupku). Temeljni je kriterij za određivanje nadležnosti suda priroda stvari.

Temelj su sudskog postupka rasprave pred prvostupanjskim sudovima. O svakoj stvari najprije mora odlučiti prvostupanjski sud. Okolnosti u trenutku početka postupka, tj. na dan dostavljanja tužbenog zahtjeva / zahtjeva za pokretanje postupka sudu ključne su za određivanje stvarne nadležnosti. Promjena okolnosti tijekom postupka nema utjecaja na već utvrđenu stvarnu nadležnost.

Postojanje stvarne nadležnosti jedan je od temeljnih postupovnih uvjeta koji se odnose na sud. Sud ispituje je li on ispunjen po službenoj dužnosti u svim fazama postupka i u svim stupnjevima, stoga se ne treba podnositi prigovor na nepostojanje stvarne nadležnosti. Ako sud smatra da nema stvarnu nadležnost, obavezan je prenijeti predmet drugom stvarno nadležnom sudu. Sud obavješćuje tužitelja / podnositelja zahtjeva. Ako je tužbeni zahtjev / zahtjev za pokretanje postupka već dostavljen tuženiku, sud isto tako mora obavijestiti tu stranku o tome da je prenio predmet stvarno nadležnom sudu. Spor u pogledu stvarne nadležnosti može nastati samo između okružnog i regionalnog suda, s obzirom na to da Vrhovni sud (*Najvyšší súd*) ne može imati stvarnu nadležnost u postupku u prvom stupnju. O sporu u pogledu stvarne nadležnosti između okružnog i regionalnog suda odlučivat će Vrhovni sud koji je nadređen obama sudovima u odlučivanju o nadležnosti.

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Pravosudni sustav Slovačke ima trostupanjski sudski sustav: okružni sudovi, regionalni sudovi i Vrhovni sud. Okružni sudovi nadležni su za odlučivanje u građanskim predmetima u prvom stupnju (članak 12. Zakona o parničnom postupku). Regionalni sudovi imaju drugostupanjsku nadležnost, što znači da će o žalbama na odluke okružnih sudova uvijek odlučivati regionalni sudovi. Iznimka su sporovi koji proizlaze iz apstraktnih preispitivanja u stvarima koje se odnose na potrošače kad regionalni sudovi (regionalni sud u Bratislavi, regionalni sud u Banskjoj Bistrici i regionalni sud u Košicama) odlučuju u svojim okruzima kao prvostupanjski sudovi (članak 31. Zakona o parničnom postupku).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

Mjesna nadležnost uređena je Zakonom o parničnom postupku i Zakonom o izvanparničnom postupku (*Civilný mimosporový poriadok*). U odredbama o mjesnoj nadležnosti određuje se koji bi prvostupanjski sud, tj. koji točno sud, od svih stvarno nadležnih sudova, trebao odlučiti o određenom predmetu.

Primjenjivim pravnim uređenjem razlikuju se opća mjesna nadležnost i posebna mjesna nadležnost. Posebna mjesna nadležnost ima prednost pri određivanju mjesne nadležnosti suda. Ako nadležnost nije određena upotrebom te metode, primjenjuje se opća mjesna nadležnost. Mjesna nadležnost isto tako može biti i neobvezna (alternativna/fakultativna) ili isključiva. Ako je mjesna nadležnost neobvezna, tužitelj može odabrati hoće li podnijeti zahtjev redovnom sudu tuženika ili drugom sudu navedenom u Zakonu o parničnom postupku. Kad je mjesna nadležnost isključiva, predmeti se navode kad je nadležan sud koji nije redovni sud tuženika. To znači da će određeni sud biti nadležan neovisno o tome je li drugi sud redovni sud tuženika te neovisno o mogućnosti odabira suda po vlastitom nahođenju u određenoj stvari.

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Parnice

U skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku, redovni sud tuženika uvijek će imati mjesnu nadležnost osim ako je propisano drukčije (članak 13. Zakona o parničnom postupku).

Redovni sud fizičke osobe sud je u čijem se okrugu nalazi stalno boravište te fizičke osobe (članak 14. Zakona o parničnom postupku).

Redovni sud pravnog subjekta sud je u čijem se okrugu nalazi sjedište pravnog subjekta (članak 15. stavak 1. Zakona o parničnom postupku). Redovni sud inozemnog pravnog subjekta sud je u čijem se okrugu nalazi podružnica inozemnog pravnog subjekta u Slovačkoj Republici (članak 15. stavak 2. Zakona o parničnom postupku).

Ako se redovni sud ne može tako odrediti, redovni sud bit će sud u čijem je okrugu posljednje stalno boravište fizičke osobe ili sjedište pravnog subjekta u Slovačkoj Republici; ako takav sud ne postoji, nadležan je sud u čijem je okrugu imovina dotične osobe (članak 16. Zakona o parničnom postupku).

Redovni sud države sud je u čijem je okrugu nastala okolnost iz koje je proizašla tužba (članak 17. Zakona o parničnom postupku).

Izvanparnične stvari

U izvanparničnim stvarima (članak 3. Zakona o izvanparničnom postupku) mjesno je nadležan sud koji je određen Zakonom. Ako se mjesna nadležnost ne može odrediti na taj način, mjesno je nadležan redovni sud tužitelja.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Alternativna nadležnost (neobvezno odabrana nadležnost) odražava pravo tužitelja na odabir suda koji je nadležan u skladu s člankom 19. Zakona o parničnom postupku umjesto tuženikova redovnog suda. Osim općeg suda tuženika, mjesnu nadležnost ima i sud u čijem je okrugu:

(a) tuženikovo mjesto rada, u skladu s njegovim ugovorom o radu;

(b) nastala okolnost iz koje proizlazi zahtjev za naknadu štete;

(c) podružnica tuženika koji je pravni subjekt, ako se spor odnosi na tu podružnicu;

(d) stalno boravište tužitelja koji je potrošač, ako se spor odnosi na potrošača ili ako se postupak odnosi na sporove povezane s potrošačkom arbitražom;

(e) stalno boravište ili sjedište tužitelja ili, u slučaju inozemnog pravnog subjekta, organizacijska jedinica tužitelja u slučaju spora koji se odnosi na suzbijanje diskriminacije.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Isključiva nadležnost u **parnicama** podrazumijeva obvezu tužitelja da odabere sud koji je nadležan u skladu s člankom 20. Zakona o parničnom postupku umjesto redovnog suda tuženika. To znači da će, u sljedećim slučajevima, mjesna nadležnost za odlučivanje u postupcima pripasti sudu:

(a) u čijem je okrugu nekretnina, u sporu koji se odnosi na stvarno pravo na nekretnini;

(b) u čijem se okrugu provodi postupak nasljeđivanja, u sporu koji se odnosi na postupak nasljeđivanja;

(c) na kojem se provodi postupak ovrhe, ako je spor nastao iz posebne naravi postupka;

(d) na kojem se provodi stečajni postupak ili postupak restrukturiranja, ako je spor nastao iz posebne naravi postupka, uz iznimku postupka koji se odnosi na raspodjelu nedjeljive bračne imovine;

(e) u čijem je okrugu mjesto arbitraže, ako se postupak odnosi na sporove koji su povezani s arbitražnim postupkom, uz iznimku potrošačke arbitraže; ako je mjesto arbitraže izvan Slovačke, za odlučivanje o predmetu bit će nadležan sud u čijem je okrugu tuženikovo stalno boravište ili, ako je riječ o inozemnom pravnom subjektu, adresa sjedišta ili organizacijske jedinice; ako tuženik u Slovačkoj nema stalno boravište ni sjedište ili organizacijsku jedinicu, ako je riječ o inozemnom pravnom subjektu, za odlučivanje o predmetu nadležan je sud u mjestu stalnog boravišta tužitelja ili, ako je riječ o inozemnom pravnom subjektu, njegova sjedišta ili organizacijske jedinice.

Isključiva nadležnost u **izvanparničnim predmetima** znači da je umjesto redovnog suda nadležan sljedeći sud:

U postupcima koji se odnose na **razvod braka bračnog para** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu bilo posljednje zajedničko boravište bračnog para, pod uvjetom da barem jedno od njih još uvijek boravi u tom okrugu. U suprotnom mjesnu nadležnost ima redovni sud bračnog druga koji nije podnio zahtjev. Ako se sudska nadležnost ne može odrediti na taj način, nadležan će biti tužitelj redovni sud (članak 92. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **utvrđivanje valjanosti ili ništavnosti braka** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu posljednje zajedničko boravište bračnog para, pod uvjetom da barem jedan od njih još uvijek boravi u tom okrugu. U suprotnom mjesnu nadležnost ima redovni sud bračnog druga koji nije podnio zahtjev. Ako se sudska nadležnost ne može odrediti na taj način, nadležan će biti redovni sud jednog od bračnih drugova (članak 101. Zakona o izvanparničnom postupku).

U predmetima koji se odnose na **sudsku zaštitu maloljetnika** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu boravište maloljetnika utvrđeno sporazumom njegovih roditelja ili na neki drugi način u skladu sa zakonom na početku postupka (članak 112. stavak 1. Zakona o izvanparničnom postupku).

U predmetima koji se odnose na **posvojenje** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu boravište djeteta utvrđeno sporazumom njegovih roditelja ili na neki drugi način u skladu sa zakonom na početku postupka. Ako takav sud ne postoji, nadležnost za odlučivanje o predmetu ima sud u čijem okrugu dijete boravi (članak 136. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **pravnu i poslovnu sposobnost** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu boravište osobe o čijoj je sposobnosti riječ (članak 232. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **dopuštenost prijema i zadržavanja osobe u zdravstvenoj ustanovi** mjesnu nadležnost ima sud u čijem se okrugu nalazi zdravstvena ustanova (članak 252. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **imenovanje skrbnika** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu boravište dotične fizičke osobe; ako takav sud ne postoji, onda sud u čijem je okrugu imovina te fizičke osobe (članak 273. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **proglašenje smrti** mjesnu nadležnost ima redovni sud osobe koju se proglašava mrtvom (članak 220. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **nasljeđivanje** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu:

(a) stalno boravište oporučitelja u trenutku njegove smrti;

(b) smještena imovina oporučitelja, osim ako je nadležnost utvrđena u skladu s točkom (a);

(c) oporučitelj preminuo, osim ako je nadležnost utvrđena u skladu s točkom (a) ili (b) (članak 158. Zakona o izvanparničnom postupku).

U naknadnom postupku nasljeđivanja, mjesnu nadležnost ima sud koji je zaključio postupak nasljeđivanja (članak 159. Zakona o izvanparničnom postupku).

Ako radnju maloljetnika koji je nasljednik mora odobriti sud u pogledu postupka nasljeđivanja, sud pred kojim se odvija postupak nasljeđivanja nadležan je za odobrenje pravne radnje (članak 160. stavak 1. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **javnobilježničko skrbništvo** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu sjedište javnog bilježnika u čijem su skrbništvu novac, predmeti ili vrijednosni papiri (članak 334. Zakona o izvanparničnom postupku).

U postupcima koji se odnose na **sudsku zamjenu izgubljenih vrijednosnih papira koje je izdala banka ili podružnica inozemne banke** mjesnu nadležnost ima sud u čijem je okrugu sjedište banke ili podružnica inozemne banke. U suprotnom redovni sud tužitelja nadležan je u postupku koji se odnosi na sudsku zamjenu dokumenta. Ako tužitelj nema redovni sud u Slovačkoj, nadležan je sud u čijem je okrugu mjesto plaćanja (članak 311. Zakona o izvanparničnom postupku).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Ne.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Nadležnost specijaliziranih sudova utvrđena je u člancima 22.–33. Zakona o izvanparničnom postupku, konkretno, postoje specijalizirani sudovi koji su nadležni za:

- (a) postupke s mjenicama i čekovima;
- (b) radne sporove;
- (c) stečajne postupke i postupke restrukturiranja;
- (d) sporove koji se odnose na industrijsko vlasništvo;
- (e) sporove u pogledu nepoštenog tržišnog natjecanja i autorskog prava;
- (f) sporove koji proizlaze iz gospodarskog natjecanja;
- (g) sporove koji se odnose na arbitražni postupak;
- (h) sporove koji proizlaze iz burzovnih ugovora;
- (i) sporove koji se odnose na utvrđivanje nevaljanosti sporazuma, ugovora o koncesiji za radove ili okvirnog sporazuma;
- (j) sporove koji proizlaze iz opće procjene potrošačkih stvari;
- (k) sporove koji se odnose na naknadu nuklearne štete;
- (l) stvari koje se odnose na zaštitne mjere u građanskim stvarima izrečene u drugoj državi članici EU-a.

Posljednji put ažurirano: 22/04/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Finska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

U Finskoj, građanske predmete rješavaju redovni sudovi. Specijalizirani sudovi općenito su ili drugostupanjski ili odlučuju u ostalim predmetima, osim onih koje podnose građani pojedinci.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Prvostupanjski redovni sud u građanskim predmetima u Finskoj je okružni sud (*käräjäoikeus*). Žalbeni sudovi (*hovioikeus*) u načelu djeluju kao drugostupanjski sudovi.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Glavno je pravilo da se predmeti podnose prvostupanjskom redovnom sudu prema mjestu prebivališta tuženika. To se odnosi i na slučajeve kada je tuženik pravna osoba. Tek manji broj predmeta rješava se drugdje.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

To je moguće u sljedećim predmetima:

Predmeti u vezi s razvodom braka, prestankom zajedničkog života, valjanosti braka ili podjelom imovine u svim okolnostima osim u slučaju smrti bračnog druga, mogu se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem bilo koji od bračnih drugova ima prebivalište ili boravište.

Predmeti u vezi s poslovanjem podružnice, odjela, predstavništva ili drugog takvog mjesta poslovanja pravne osobe ili mjesta poslovanja trgovca pojedinca u kojem je tuženik navedena pravna osoba ili trgovac pojedinac, mogu se također podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem se nalazi mjesto poslovanja odnosno poduzeća.

Tužbu koju podnosi potrošač protiv trgovca na temelju zakonodavstva o zaštiti potrošača može također saslušati prvostupanjski sud u sudskom okrugu u kojem odnosni potrošač ima prebivalište ili boravište.

Trgovački sud (*markkinaoikeus*) djeluje kao prvostupanjski sud za sporove, zahtjeve i tužbe u vezi s industrijskim pravima i autorskim pravima.

Predmeti u vezi s ugovorima o radu također se mogu podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem se uobičajeno obavlja posao uređen predmetnim ugovorom. U slučajevima u kojima se posao uglavnom ne obavlja unutar istog sudskog okruga, tužbu koju podnese zaposlenik protiv svojeg poslodavca može također rješavati prvostupanjski sud u sudskom okrugu u kojem poslodavac ima svoje mjesto poslovanja.

Predmeti u vezi s naknadama koje nisu utemeljene na ugovoru mogu se također podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem djelovanje ili propust uzrokuju tužbu do koje je došlo ili uslijed kojeg je nastala posljedična šteta. Prethodno navedene vrste predmeta mogu se također podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem tužitelj ima prebivalište ili boravište ako je tužba utemeljena na Zakonu o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila (*liikennevakuutuslaki*), Zakonu o osiguranju pacijenata od ozljede (*potilovahinkolaki*), Zakonu o odgovornosti za proizvode (*tuotevastuulaki*), Zakonu o osiguranju od štete za okoliš (*laki ympäristövahinkovakuutusesta*) ili Zakonu o odgovornosti za željeznički promet (*raideliikenevastuulaki*).

Predmeti u vezi s nepokretnom imovinom također se mogu podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem je nepokretna imovina smještena.

Predmeti u vezi s uzdržavanjem mogu se također podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem tužitelj ili korisnik uzdržavanja imaju prebivalište.

U međunarodnim predmetima mogu se primijeniti pravila utvrđena uredbama EU-a ili međunarodnim ugovorima.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Nadležni sud neće uvijek biti sud mjesta prebivališta tuženika. Primjerice:

Predmeti u vezi s utvrđivanjem očinstva moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem majka ili dijete imaju prebivalište ili boravište.

Predmeti u vezi s oduzimanjem očinstva moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem dijete ima prebivalište.

Predmeti u vezi sa skrbništvom nad djetetom i pravom pristupa moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem dijete ima prebivalište.

Predmeti u vezi s izvršenjem skrbništva i naloga za pravo pristupa moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem dijete ili tuženik ima prebivalište ili u mjestu gdje bilo koji od njih privremeno borave.

Predmeti u vezi s imenovanjem skrbnika ili prestanka skrbništva ili ograničenja pravne sposobnosti ili ukidanja ili izmjene takvih ograničenja moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u okrugu u kojem osoba čija se pravna sposobnost ograničava ima prebivalište.

Predmeti u vezi s potvrdom posvajanja moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem posvojitelj ima prebivalište ili boravište.

Predmeti u vezi s nasljeđivanjem i imovinom moraju se podnijeti prvostupanjskom sudu u sudskom okrugu u kojem je pokojnik imao prebivalište ili boravište.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

U građanskim predmetima (ali ne i u izvanparničnim postupcima) zainteresirane stranke mogu, pod određenim uvjetima, izabrati sud koji nije uobičajeno nadležan sud (prvostupanjski sud).

Pravo potrošača, zaposlenika ili osoba koje potražuju ili primaju uzdržavanje na podnošenje tužbi pred sudom određenim Zakonom o sudskom postupku (*oikeudenkäymiskaari*) ne može biti ograničeno ugovorima koji određuju nadležnost osim u slučajevima u kojima do takvih dogovora dođe nakon nastanka spora.

Ugovori kojima se određuje nadležnost moraju biti u pisanom obliku i mogu biti ograničeni na pojedinačne sporove ili obuhvaćati naknadne sporove nastale zbog posebnog pravnog odnosa.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Trgovački sud djeluje kao prvostupanjski sud za sporove, zahtjeve i pritužbe u vezi s industrijskim pravima i autorskim pravima. U protivnom, sustav posebnih sudova u Finskoj primjenjuje se samo za sporove u izuzetnim okolnostima.

Poveznice

Finski sudovi

Posljednji put ažurirano: 09/05/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Švedska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Građanske sporove obično rješava opći sud. Predmet se mora pokrenuti pred nadležnim okružnim sudom („tingsrätt“).

Postoje dva posebna suda koja rješavaju određene vrste građanskih predmeta, odnosno Radni sud („*Arbetsdomstolen*“) i Trgovački sud („*Marknadsdomstolen*“). Postoje i određene vrste okružnih sudova koji rješavaju posebne vrste predmeta. Podaci o nadležnosti tih sudova mogu se naći u [3. pitanju u nastavku](#).

Više podataka o općim sudovima dostupno je [ovdje](#), i o posebnim sudovima [ovdje](#).

Neke građanskopravne sporove rješavaju tijela koja nisu pravi sudovi. Korištenjem pojednostavljenog postupka u kontekstu skraćenog postupka, službe za izvršenje mogu od stranke zatražiti plaćanje ili poduzimanje drugih koraka. Odluke koje donose ta tijela mogu se osporiti pred okružnim sudom. Određene vrste sporova koji se odnose na najam ili zakup rješavaju sudovi za pitanja najma („*hyresnämnder*“) ili sudovi za zakupe („*arrendenämnder*“).

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Gotovo sve građanske predmete prvo rješava najniži sud, okružni sud („tingsrätt“).

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Postupak se u načelu pokreće u mjestu prebivališta tuženika. Smatra se da fizička osoba ima prebivalište u mjestu gdje je unesena u popis stanovništva. Švedska porezna uprava („*Skatteverket*“) može dostaviti podatke o tome gdje je osoba upisana u popis stanovništva (tel: +46 (0)8 56 48 51 60). Za pravne se to osobe obično smatra registriranim sjedištem.

Postupak pred švedskim sudom moguće je pokrenuti čak i ako osoba ne živi u Švedskoj. Ako tuženik nema prebivalište, postupak se može pokrenuti tamo gdje ta osoba ima boravište ili, u nekim slučajevima, tamo gdje je posljednje živjela ili boravila. U nekim se građanskim sporovima postupak može pokrenuti u Švedskoj čak i ako tuženik ima prebivalište u inozemstvu. Za određivanje nadležnosti od ključne je važnosti imaju li imovinu u Švedskoj i jesu li sklopili sporazum u Švedskoj.

U međunarodnim je predmetima važno zapamtiti da se švedske odredbe o nadležnosti sudova mogu primjenjivati samo tamo gdje postoji švedska nadležnost. U većini slučajeva postoji švedska nadležna ako švedski sud ima nadležnost u skladu s nacionalnim odredbama o nadležnosti sudova. U tom je kontekstu važno uzeti u obzir i međunarodne sporazume koji se mogu primjenjivati. Među njima su najvažniji Uredba Bruxelles I., Konvencija iz Bruxellesa i Konvencija iz Lugana, kojima se uređuje nadležnost sudova u slučajevima kada tuženik ima prebivalište u državi koja je obuhvaćena Uredbom ili konvencijama. U njima se posebice upućuje i na to da se osnova za nadležnost prema kojoj se postupak za obvezu plaćanja može pokrenuti gdje tuženik ima imovinu ne može primjenjivati na osobu koja ima prebivalište u državi članici ili državi stranci Konvencije.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Postoji niz pravila o nadležnosti u skladu s kojima se postupak može pokrenuti i pred drugim sudom osim suda u mjestu prebivališta tuženika. U raznim međunarodnim sporazumima, kao što su Uredba Bruxelles I. i konvencije iz Bruxellesa i Lugana, također postoje pravila o sukobu nadležnosti.

Najvažnija su švedska pravila o sukobu nadležnosti sljedeća:

Osoba koja je pretrpjela štetu može pokrenuti sudski postupak na mjestu gdje je počinjena štetna radnja ili gdje je nastala šteta. Ta se odredba u načelu ne primjenjuje u slučaju povrede ugovora. Postupak za naknadu štete kao posljedica kaznenog djela može se pokrenuti u vezi s kaznenim progonom kaznenog djela.

Potrošači mogu pokrenuti postupak protiv trgovca pred vlastitim sudom u trgovačkim sporovima male vrijednosti.

Postupci koji se odnose na obvezu plaćanja na temelju ugovora mogu se u nekim slučajevima pokrenuti u mjestu gdje je sklopljen ugovor. S druge strane, u švedskom pravu ne postoje odredbe kojima se nadležnost prenosi na sud u mjestu gdje će biti izvršen ugovor.

U nekim se slučajevima postupak protiv trgovca u slučaju spora koji je nastao u vezi s poslovnom djelatnošću može pokrenuti u mjestu poslovanja.

Postupci u vezi sa skrbništvom, pravima stanovanja i posjećivanja obično se pokreću u mjestu gdje dijete ima prebivalište (vidi i odjeljak o roditeljskoj odgovornosti – Švedska).

Postupci koji se odnose na alimentaciju obično se pokreću pred sudom u mjestu prebivališta tuženika, ali sporovi za dokazivanje očinstva, bračni sporovi i sporovi o roditeljskoj odgovornosti (skrbništvo nad djecom i stanovanje djece) mogu se voditi i pred drugim sudom.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Švedsko pravo sadržava niz pravila o isključivoj nadležnosti u skladu s kojima se postupak mora pokrenuti pred određenim sudom. U različitim međunarodnim sporazumima, kao što su Uredba Bruxelles I. i konvencije iz Bruxellesa i Lugana, također postoje pravila o isključivoj nadležnosti. Ako se predmet obuhvaćen jednim od tih pravila pokrene pred sudom koji nije onaj koji ima isključivu nadležnost, tom sudu nije dopušteno voditi postupak.

Najvažnija su švedska pravila o isključivoj nadležnosti sljedeća:

Većina sporova iz područja imovinskog prava mora se rješavati pred sudom u mjestu gdje se nalazi imovina.

Neki sporovi koji se odnose na imovinu moraju se rješavati na imovinskom sudu („fastighetsdomstol”) ili na sudu za pitanja najma ili zakupa („hyresnämnd” ili „arrendenämnd”). To opet ovisi o tome gdje se nalazi imovina.

Predmeti iz područja nasljednog prava moraju se rješavati na sudu u mjestu gdje je živio pokojnik.

Bračne sporove i sporove o podjeli imovine između bračnih drugova mora rješavati sud u mjestu u kojem živi jedna od stranaka.

Ako spor mora rješavati Radni sud („Arbetsdomstolen”) ili Trgovački sud („Marknadsdomstolen”), postupak nije moguće pokrenuti pred općim sudom u mjestu prebivališta tuženika.

Za većinu sporova iz područja okolišnog prava, pomorskog prava i prava intelektualnog vlasništva, postoje posebna pravila kojima se prenosi nadležnost na samo jedan sud.

Švedski žalbeni sud („Svea hovrätt”) ima isključivu nadležnost za rješavanje žalbi o izvršenju odluka stranih sudova.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Stranke mogu sklopiti sporazum u skladu s kojim spor može ili mora rješavati određeni sud. Taj se sporazum naziva sporazumom o proširenju nadležnosti i mora biti sastavljen u pisanoj obliku. Sporazum može značiti da isključivu nadležnost ima jedan sud. Također se moguće dogovoriti da će nadležnost imati neki drugi sud osim onoga predviđenog u uobičajenim pravilima. Stranke mogu odrediti i nadležnost više od jednog suda.

Sud za koji su stranke odredile da ima nadležnost u načelu mora prihvatiti predmet. Međutim, to se ne primjenjuje ako sporazum nije u skladu s pravilima o isključivoj nadležnosti. Ako jedna od stranaka tvrdi da je sporazum o proširenju nadležnosti nevažeći, sud mora preispitati navod, uslijed čega možda neće imati nadležnost.

Sud koji inače ne bi imao nadležnost može imati nadležnost ako tuženik ne bude tvrdio da se predmet vodi pred krivim sudom (to se naziva „prešutnom odgovodom”). Međutim, to nije tako ako se primjenjuju pravila o isključivoj nadležnosti. Sud mora razmotriti to pitanje po vlastitom nahođenju. Međutim sud neće automatski preispitati pitanje pokreće li se postupak protivno glavnom pravilu, pravilima o sukobu nadležnosti ili sporazumu o proširenju nadležnosti. Tvrdnju o nenadležnosti suda potrebno je iznijeti čim stranke daju izjavu u predmetu. Međutim, ako tuženik ne da izjavu i sud mora donijeti presudu iz ogluhe, sud mora preispitati pitanje nadležnosti.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Postoje dva posebna suda koja rješavaju građanske sporove. To su Radni sud („Arbetsdomstolen”) i Trgovački sud („Marknadsdomstolen”). Radni sud rješava radne sporove, odnosno sporove između poslodavca i zaposlenika. Trgovački sud rješava sporove u vezi s pravnom tržišnog natjecanja i marketinga. Određeni okružni sudovi („tingsrätter”) rješavaju određene vrste građanskih predmeta. Među švedskim okružnim sudovima postoji i pet zemljišnih i okolišnih sudova („mark- och miljöödomstolar”). Ti sudovi rješavaju predmete iz područja prava okoliša i predmete koji se odnose na izvlaštenje i parcelaciju. Pomorske predmete rješava sedam okružnih sudova koji su pomorski sudovi („sjörättsdomstolar”). Postoje posebna pravila o sporovima iz prava intelektualnog vlasništva, posebno o sporovima u vezi s patentima, za koje isključivu nadležnost ima okružni sud u Stockholmu („Stockholms tingsrätt”).

Posljednji put ažurirano: 03/07/2014

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Engleska i Wales

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Odgovarajući sud ili tribunal koji je nadležan za određeni spor utvrdit će se u skladu s prirodom tog spora. Parnični postupak općenito se pokreće na okružnom sudu (*County Court*) ili Visokom sudu (*High Court*), a odlučujući čimbenici su vrijednost tražbine i složenost spora. O predmetima koji se vode između države i pojedinca te određenim posebnim područjima prava (kao što je radno pravo) u pravilu odlučuju tribunali. Informacije o različitim tribunalima dostupne su na internetskim stranicama [Ministarstva pravosuđa](#).

Neki centri za rasprave pred okružnim sudom isključivo su nadležni za građanske stvari, a drugi imaju „posebnu nadležnost”, na temelju koje mogu odlučivati u predmetima povezanim s pravičnosti, trgovačkim pravom ili tehnološkim i građevinskim pravom. Nadalje, Visoki sud, čije se sjedište u pravilu nalazi u Londonu, u brojnim je važnim područjima u državi uspostavio regionalne prijavne urede (*District Registries*). Zahvaljujući regionalnim prijavnim uredima predmete o kojima odlučuje Visoki sud može pokretati i razmatrati odgovarajući kvalificirani sudac izvan Londona. U okviru Upravnog suda (*Administrative Court*) u određenim je regionalnim centrima prisutno stalno predstavništvo Visokog suda.[1] Opsežniji opis Visokog suda navodi se u nastavku.

Budući da je pitanje nadležnosti često složeno, npr. u određenim stvarima radnog prava odlučuju okružni sudovi, a ne tribunali koji se bave pitanjima radnog prava, preporučuje se da se prije pokretanja sudskog postupka zatraži savjetovanje. Dodatne informacije mogu se pronaći i na internetskim stranicama [Ministarstva pravosuđa](#).

[1] Cardiff, Bristol, Birmingham, Leeds i Manchester

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

Uvidom u postupovna pravila o građanskim predmetima, poznata kao [Pravilnik o parničnom postupku](#) (CPR) koja su nadopunjena dopunskim pravilima koja su izvor praktičnih savjeta o načinu tumačenja pravila. Dopunskim pravilom [dijela 7](#). Pravilnika o parničnom postupku utvrđuje se razina suda na kojem bi se trebao pokrenuti postupak. Glavna razlika između nadležnosti okružnih sudova i nadležnosti Visokog suda jest vrijednost i složenost tražbine.

Predviđena je osnovna granica na temelju koje će o tražbinama u vrijednosti manjoj od 100 000 GBP odlučivati okružni sudovi, a o tražbinama veće vrijednosti odlučivat će Visoki sud. Osim toga, u skladu s dijelom 8. Pravilnika o parničnom postupku primjenjuje se postupak u okviru kojeg će se u pogledu nenovčanih tražbina, a predmet ovog teksta su novčane tražbine, odgovarajuća kategorija utvrditi na temelju složenosti predmeta.

Novčane tražbine raspoređuju se prema „kategorijama” (*track*), pri čemu će tražbine u vrijednosti manjoj od 10 000 GBP pripadati u kategoriju sporova male vrijednosti, tražbine u vrijednosti od 10 000 GBP do 25 000 GBP u ubranu kategoriju, a ostale tražbine koje nisu obuhvaćene drugim dvama kategorijama

pripadati će u složenu kategoriju (*Multi Track*). Treba napomenuti da je raspoređivanje prema kategorijama sudska funkcija i da ništa od navedenog ne sprječava suca da primijeni svoje ovlasti u pogledu upravljanja predmetima kako bi predmet rasporedio u određenu kategoriju te kako bi u tom predmetu odlučivao određeni sud. Opsežnije objašnjenje može se pronaći [ovdje](#).

Visoki sud sastoji se od tri odjela u kojima se razmatraju različite vrste predmeta:

Odjel Kraljičina stola (*Queen's Bench Division*) bavi se širokim rasponom građanskih pitanja, uključujući postupke za naknadu štete prouzročene neispunjenjem ugovornih obveza, namjernim nanošenjem štete ili klevetom, trgovačke sporove i predmete pomorskog prava (građanski postupci koji se odnose na brodove, na primjer u pogledu sudara, oštećenja tereta i spašavanja); osim toga sada obuhvaća Sud sudskih službenika (*Official Referees Court*) u okviru [Suda za tehnologiju i građevinarstvo \(*Technology and Construction Court*\)](#). Odjel Kraljičina stola obavlja i nadzornu funkciju nad širokim rasponom sudova, tribunala i tijela ili pojedinaca s javnom funkcijom (uključujući ministre u vladi) u okviru Upravnog suda u skladu s postupkom koji se naziva sudski nadzor, a kojim se osigurava da su odluke tih tijela ili pojedinaca donesene pravilno i u skladu sa zakonom i da su u okviru ovlasti koje im je dodijelio Parlament.

Sud pravičnosti (*Chancery Division*) posebno se bavi imovinskim pitanjima, uključujući upravljanje ostavinom preminulih osoba, tumačenje oporuka, nesolventnost, porezna partnerstva, patente i sporove o društvima i partnerstvima. Novoosnovani [Sud za sporove u području intelektualnog vlasništva \(*Intellectual Property Enterprise Court*\) #_ftn1\[1\]](#) isto je tako u nadležnosti tog suda.

Obiteljski odjel (*Family Division*) bavi se pitanjima razvoda i braka, predmetima koji se odnose na djecu, kao što je posvojenje, neosporenim oporukama i podjeli ostavine osoba koje su umrle bez oporuke.

Pojedinosti o Visokom sudu mogu se pronaći i na internetskim stranicama [Ministarstva pravosuđa](#).

Ako niste sigurni kojem se sudu trebate obratiti, zatražite pravni savjet ili posjetite internetske stranice [Ministarstva pravosuđa](#).

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

2.2 Mjesna nadležnost (Je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Kako je prethodno navedeno, tražbine o kojima odlučuju okružni sudovi sada se općenito prijavljuju u okviru okružnih sudova, a zatim se proslijeđuju u centre za rasprave u slučaju da je potrebno održati raspravu. U skladu s dijelom 26.2A stavkom 2. Pravidnika o parničnom postupku predviđa se da se predmet treba prenijeti na centar za rasprave pred okružnim sudom koji je nadležan u mjestu boravišta ili mjesta poslovanja tuženika, u protivnom je svaka od stranaka slobodna podnijeti zahtjev za održavanje rasprave u određenom centru za rasprave. Uzimajući u obzir pitanje posebne nadležnosti, moguće je da se rasprava održi u centru koji nije lokalni centar niti jedne od stranaka radi ispunjenja zahtjeva za sudjelovanje posebnih sudaca.

Osim toga, određene se vrste tužbi podnose isključivo sudu koji je lokalni sud stranaka; na primjer tražbine povezane s posjedovanjem zemljišta, tražbine na temelju Zakona o potrošačkom kreditiranju ili tražbine za povrat robe. U tom se slučaju tražbina mora prijaviti u mjestu u kojem živi ili posluje osoba koja posjeduje robu. Dodatne informacije o tim iznimkama dostupne su u dijelovima 55. i 7. [Pravidnika o parničnom postupku](#) Engleske i Walesa.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

U skladu s iznimkama u odnosu na osnovno pravilo predmet će razmatrati sud koji je najprimjereniji za razmatranje tog predmeta, uzimajući u obzir njegovu prirodu, dostupno sudstvo i izjave stranaka o primjerenoj lokaciji.

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U skladu s osnovnim pravilom, ako je potrebno održati raspravu, predmet će biti premješten u centar za rasprave pred okružnim sudom koji je nadležan za boravište ili mjesto poslovanja tuženika. Međutim, strankama se omogućuje da pri podnošenju upitnika o uputama (*directions questionnaire*) odaberu sud pred kojim žele da se održi rasprava, pri čemu konačnu odluku donosi sud. Određene tražbine koje se prijavljuju Visokom sudu u Londonu mogu se razmatrati u jednom od raznih regionalnih prijavnih ureda. Dodatne informacije o prijenosu predmeta mogu se pronaći u [dijelu 30. Pravidnika o parničnom postupku](#).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Kako je prethodno navedeno, opći odlučujući čimbenik o razini suda bit će vrijednost i složenost tražbine. Iako stranke u upitniku o uputama mogu dati izjavu o primjerenoj lokaciji, konačnu odluku donosi sud. Podnositelj zahtjeva ne utvrđuje sud pred kojim će se pokrenuti postupak. Osim toga, u skladu s dijelom 2.7. Pravidnika o parničnom postupku sud ima neograničeno diskrecijsko pravo odlučivati u predmetima kada smatra da je to primjereno. Dodatne pojedinosti mogu se pronaći u [Pravidniku o parničnom postupku](#).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Ne.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Odgovornosti različitih odjela Visokog suda i pojedinosti o sudovima koji se bave obiteljskim stvarima opisane su u prethodnom tekstu.

Dodatne informacije o [okružnim sudovima](#) i [Visokom sudu](#) mogu se pronaći na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa.

Ostale poveznice

[Ministarstvo pravosuđa](#)

Posljednji put ažurirano: 16/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Sjeverna Irska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Većina vrsta građanskih ili trgovačkih stvari razmatra se pred Visokim sudom (*High Court*) Sjeverne Irske ili pred regionalnim sudom (*County Court*).

Magistratski sudovi nadležni su u određenim građanskim stvarima kao što su naplata duga manje vrijednosti te predmeti obiteljskog prava.

Zakonom je uspostavljeno više tribunala koji se bave različitim pitanjima kao što su pitanja imigracije, poreza, mentalnog zdravlja, socijalnih naknada i prijevoza. Neki su tribunali nadležni na razini Ujedinjene Kraljevine, a informacije o tim sudovima dostupne su na internetskim stranicama Sudske službe Sjeverne Irske (*Northern Ireland Courts and Tribunals Service*). Drugi sudovi, kao što je Tribunal nadležan za pravedno zapošljavanje (*Fair Employment Tribunal*) i tribunali nadležni za radne sporove (*Industrial Tribunals*), koji se bave određenim pitanjima zapošljavanja, nadležni su samo na razini Sjeverne Irske.

Pitanje nadležnosti često je složeno. Stoga se prije pokretanja sudskog postupka u svakom slučaju preporučuje savjetovanje s odvjetnikom.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U svakom se slučaju preporučuje da se potraži pravni savjet o odabiru odgovarajućeg suda za pokretanje postupka.

Kad je riječ o zahtjevima za naknadu štete prouzročene nemarom ili neispunjenjem ugovornih obveza u iznosu manjem od 30 000 GBP, postupak bi se trebao pokrenuti pred regionalnim sudom, osim ako se preporučuje drukčije. Svaki zahtjev te vrste u iznosu većem od 30 000 GBP trebao bi se podnijeti Visokom sudu.

Određene zahtjeve u iznosu manjem od 3000 GBP mogu razmatrati regionalni sudovi u okviru postupka za sporove male vrijednosti koji je jednostavan i neformalan način za rješavanje sporova, često bez potrebe za zastupanjem po odvjetniku. Pregled informacija o postupku za sporove male vrijednosti dostupan je na internetskim stranicama Sudske službe Sjeverne Irske.

Obiteljskopravne stvari mogu se razmatrati pred magistratskim sudovima, regionalnim sudovima ili Visokim sudom, ovisno o prirodi predmeta.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Magistratski sudovi i regionalni sudovi nadležni su na razini Sjeverne Irske. Uobičajeni djelokrug djelovanja tih sudova utvrđuje se s obzirom na tri upravna sudska odjela. Vodič upravnog suda može se preuzeti s internetskih stranica Sudske službe Sjeverne Irske (NICTS) na <http://www.courtsni.gov.uk/en-GB/Documents/Single%20Jurisdiction%20Internet%20Info%20Agreed.pdf>.

Visoki sud nadležan je na razini Sjeverne Irske.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Postupak bi se općenito trebao pokrenuti na sudu čija nadležnost obuhvaća boravište ili mjesto poslovanja tuženika ili sudu čija nadležnost obuhvaća mjesto gdje je počinjena radnja zbog koje se pokreće postupak (iako se postupak u pravilu može pokrenuti u okviru bilo kojeg odjela).

Za stvari povezane s ugovorima odabir suda ovisit će o prirodi ugovora. Na primjer, o sporovima koji se odnose na ugovore o radu mogu odlučivati regionalni sudovi, ali i tribunal nadležan za radne sporove.

Obiteljskopravne stvari kao što su one povezane s roditeljskom odgovornošću, razmatrat će se pred magistratskim sudovima, regionalnim sudovima ili Visokim sudom, ovisno o prirodi predmeta.

Odštetni zahtjevi razmatraju se u skladu s općim pravilima o nadležnosti, kao i građanskopravni zahtjevi u okviru kaznenog postupka. Međutim, uspostavljen je i program naknade štete žrtvama kaznenih djela, a više informacija može se pronaći na internetskim stranicama Službe za naknadu štete (vidjeti poveznicu u nastavku).

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Ne primjenjuje se takav zahtjev. Postupak se može pokrenuti u okviru bilo kojeg upravnog sudske odjela, neovisno o predmetu postupka (iako se postupak općenito pokreće u okviru odjela čija nadležnost obuhvaća boravište ili mjesto poslovanja tuženika ili odjela čija nadležnost obuhvaća mjesto u kojem je počinjena radnja zbog koje se pokreće postupak).

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Stranke ne mogu same dodijeliti nadležnost sudu.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Informacije o tribunalima koji su nadležni na razini Ujedinjene Kraljevine mogu se pronaći na internetskim stranicama sudske službe za Englesku i Wales i Ministarstva pravosuđa.

Pregled informacija o sudovima i većini tribunala u Sjevernoj Irskoj može se pronaći na internetskim stranicama Sudske službe Sjeverne Irske.

Informacije o nadležnosti tribunala nadležnih za radne sporove i Tribunala nadležnog za pravedno zapošljavanje mogu se pronaći na zajedničkim internetskim stranicama predmetnih tribunala.

Ostale poveznice

[Sudska služba Sjeverne Irske](#)

[Tribunali](#) (Sudska služba Njezina Veličanstva – Engleska i Wales)

[Tribunali \(Ministarstvo pravosuđa\)](#)

[Tribunali nadležni za radne sporove i Tribunal nadležan za pravedno zapošljavanje](#)

[Služba za naknadu štete](#)

Posljednji put ažurirano: 14/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Škotska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Dva su glavna građanska suda u Škotskoj grofovijski sud (*Sheriff Court*), uključujući Grofovijski žalbeni sud (*Sheriff Appeal Court*), i Vrhovni građanski sud (*Court of Session*). Međutim, postoje određeni specijalizirani sudovi koji su nadležni samo za posebne vrste tražbina. Ti sudovi uključuju: Sud Lorda Lyona (*Court of the Lord Lyon*), Financijski sud (*Court of Exchequer*), Sud za zahtjeve u području izbornog prava (*Election Petition Court*), Grofovijski sud za osobne ozljede (*Sheriff Personal Injury Court*), koji je dio grofovijskog suda, i Škotski sud za poljoprivredna zemljišta (*Scottish Land Court*). Postoje i brojni zakonom uspostavljeni tribunali.

Tribunali

Zakonom o tribunalima, sudovima i izvršenju iz 2007. uspostavljen je jedinstveni objedinjeni sustav za većinu tribunala na razini Ujedinjene Kraljevine, koji je podijeljen na Prvostupanijski tribunal (*First-tier Tribunal*) i Viši tribunal (*Upper Tribunal*). Prvostupanijski tribunal i Viši tribunal imaju zasebna vijeća za različita pitanja, kojima se obuhvaćaju slične nadležnosti. Pojednosti o tribunalima dostupne su na internetskim stranicama [Sudske službe Njezina Veličanstva](#) (*Her Majesty's Courts and Tribunals Service*).

Postoje i brojni tribunali koji su preneseni u nadležnost Škotske. Većinom područja nadležnosti tribunala predsjedava zasebni predsjednik ili predsjedatelj s različitim ovlastima. Nadležnosti obuhvaćaju pitanja u rasponu od žalbi na kazne za parkiranje do obveznog liječenja i zadržavanja bolesnika s teškim duševnim bolestima. Žalbe protiv odluka škotskih tribunala razmatraju građanski sudovi u Škotskoj, a mogu ih razmatrati i grofovijski sudovi te Vrhovni građanski sud.

Zakonom o tribunalima (Škotska) iz 2014. uspostavljen je objedinjeni Prvostupanijski tribunal za Škotsku i Viši tribunal za Škotsku za tribunale s prenesenom nadležnosti. Najviši sudac u Škotskoj, predsjednik Vrhovnog građanskog suda (*Lord President*), na čelu je škotskih tribunala i delegirao je niz funkcija

predsjedniku škotskih tribunala, što je slično prethodno opisanom modelu Ujedinjene Kraljevine. Viši tribunal za Škotsku preuzet će odgovornost za razmatranje većine žalbi protiv prvostupajskih odluka te takve žalbe više neće biti u nadležnosti sudova. Postupak prijenosa prvih tribunala u novu strukturu počeo je u prosincu 2016. Prvostupajskim tribunalom za Škotsku i Višim tribunalom za Škotsku upravljat će Škotska sudska služba (*Scottish Courts and Tribunals Service*).

Dodatne informacije dostupne su na internetskim stranicama [Škotske sudske službe](#) i [škotske vlade](#).

Sud Lorda Lyona

Predsjednik (*King of Arms*) Suda Lorda Lyona jedan je od Državnih službenika Kraljevine Škotske i kraljičin savjetnik u pitanjima heraldike, rodoslovnim pitanjima i pitanjima državnih ceremonija. Nadležan je u pitanjima heraldike u cijeloj Kraljevini, provodi zakone koje se odnose na grbove i odlučuje u pitanjima imena, predstavljanja obitelji i priznavanja poglavica.

Financijski sud

Vrhovni građanski sud u Škotskoj djeluje u svojstvu Financijskog suda u pitanjima državnog prihoda. Rad suda uglavnom se odnosi na žalbe u kasacijskom postupku protiv odluka povjerenstva o porezu na dohodak u pogledu pitanja poreznih obveza.

Sud za zahtjeve u području izbornog prava

Taj se sud sastoji od dvaju suca Vrhovnog građanskog suda i bavi se zahtjevima koji se podnose protiv izbora zastupnika u Parlamentu Ujedinjene Kraljevine i zastupnika u Škotskom parlamentu na temelju nezakonitosti ili povrede dužnosti.

Škotski sud za poljoprivredna zemljišta

Taj sud ponajprije odlučuje u sporovima povezanim sa zakupom poljoprivrednog zemljišta i zakupom „crofting” (oblikom zakupa malog seljačkog posjeda). Predsjedatelj i zamjenik predsjedatelja tog suda pravnici su, dok su druga dva člana suda poljoprivrednici. Od suda se može zatražiti utvrđivanje zakupnine za poljoprivredna gospodarstva i male seljačke posjede, a sud odlučuje i o žalbama koje podnosi tijelo koje uređuje uvjete zakupa malih seljačkih posjeda. Odlučuje i o žalbama protiv odluka koje škotska vlada donosi o uvođenju kazni poljoprivrednicima koji primaju plaćanja na temelju režima zajedničke poljoprivredne politike EU-a te žalbama povezanim s određenim pitanjima zaštite okoliša.

Tribunal za poljoprivredna zemljišta za Škotsku (*Lands Tribunal for Scotland*)

Tribunal se sastoji od predsjednika i triju članova koji posjeduju priznato stručno znanje u području prava i geodetskog mjerenja. Predsjednik tribunala ujedno je i predsjedatelj Škotskog suda za poljoprivredna zemljišta.

Glavna su područja rada sljedeća:

ispunjenje ili promjena uvjeta u pogledu vlasništva

prava najmoćnijeg da kupe svoj socijalni stan

osporavana naknada za izvlaštenje zemljišta ili gubitak vrijednosti zemljišta prouzročen javnim radovima

procjena poreza na nestambene prostore

žalbe protiv Voditelja registara Škotske

žalbe protiv procjene vrijednosti zemljišta u pogledu prvokupa

djelovanje u svojstvu arbitara na temelju dobrovoljne ili zajedničke izjave o suglasnosti.

Grofovijski sud za osobne ozljede

Grofovijski sud za osobne ozljede nacionalni je stručni centar za predmete koji se odnose na osobne ozljede. Postupci u pogledu osobne ozljede mogu se pokrenuti pred specijaliziranim sudom za ozljede u Edinburghu ako je traženi iznos veći od 5000 GBP. Stranke mogu odlučiti pokrenuti postupak u pogledu osobne ozljede bez obzira na vrijednost tražbine i na lokalnom grofovijskom sudu. Postoji posebna odredba za predmete u pogledu osobnih ozljeda na radnome mjestu: postupci za iznose veće od 1000 GBP mogu se pokrenuti izravno na Grofovijskom sudu za osobne ozljede, a postupci za osobne ozljede na radnome mjestu za iznose manje od 1000 GBP mogu se prenijeti na taj sud ako sudac lokalnog grofovijskog suda smatra da su dovoljno važni ili složeni. Vrhovni građanski sud više ne može odlučivati u predmetima koji se odnose na osobne ozljede ako je traženi iznos manji od 100 000 GBP.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U Škotskoj grofovijski sudovi (niži sud) i viši sud Vrhovnog građanskog suda (*Outer House*) djeluju u svojstvu prvostupajskih sudova u građanskim postupcima.

Građanska nadležnost grofovijskih sudova široka je i obuhvaća sve tužbe za naplatu duga ili naknadu štete bez uspostavljene gornje granice vrijednosti. Tužbe čija vrijednost, bez kamata i troškova, nije veća od 100 000 GBP moraju se podnijeti grofovijskom sudu. Od rujna 2015. isključiva nadležnost grofovijskih sudova proširena je s tužbi u vrijednosti do 5000 GBP na tužbe u vrijednosti do 100 000 GBP.

Pitanja koja su isključena iz nadležnosti grofovijskih sudova i rezervirana za Vrhovni građanski sud su sljedeća: sudska preispitivanja upravnih odluka, tužbe radi zasnivanja založnog prava na nekretnini (*adjudication*), poništenja (ali samo u pogledu poništenja učinka odluke) i prijedlozi za pokretanje postupka likvidacije društva čiji je uplaćeni kapital veći od 120 000 GBP. Vrhovni građanski sud odlučuje u predmetima obuhvaćenima Haškom konvencijom o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece.

Predmeti se na prijedlog stranke u postupku mogu s grofovijskog suda prenijeti na Vrhovni građanski sud ako grofovijski sudac to smatra primjerenim s obzirom na važnost ili složenost predmeta. S druge strane, Vrhovni građanski sud može dopustiti da se predmet prenese u njegovu nadležnost „na temelju iskazanog razloga”.

Isto tako, neki se predmeti mogu s Vrhovnog građanskog suda prenijeti na grofovijski sud.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

U većini vrsta građanskih postupaka, pitanja nadležnosti uređena su Zakonom o nadležnosti u građanskim predmetima i presudama iz 1982. Na temelju osnovnog načela škotskih pravila o nadležnosti postupak protiv osobe, pravne ili fizičke, pokreće se na sudu koji je nadležan u mjestu njezina prebivališta.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Kao nastavak na prethodno navedeno osnovno pravilo moguće je i odabrati sud pred kojim se pokreće postupak.

Na primjer:

Ugovor

Postupak se protiv osobe može pokrenuti i na sudu koji je nadležan u mjestu izvršenja predmetne obveze.

Delikti i kvazi-delikti

Postupak se protiv osobe može pokrenuti i na sudu koji je nadležan u mjestu gdje je došlo ili je moguće da će doći do štetnog događaja.

Uzdržavanje

Sud je nadležan u stvarima povezanim s uzdržavanjem ako je nadležan u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta osobe koja prima uzdržavanje ili ako je zahtjev za uzdržavanje povezan s ranijim postupkom koji se odnosi na status osobe i sud je nadležan za odlučivanje u tom postupku.

Sporovi koji proizlaze iz poslovanja podružnice, predstavništva ili druge poslovne jedinice

U tom slučaju nadležan je sud u kojem se nalazi podružnica/predstavništvo.

Obiteljsko pravo

Stvari povezane s razvodom, kontaktom s djetetom i boravištem djeteta te roditeljskim odgovornostima i pravima općenito će biti u skladu s pravilima mjesne nadležnosti koja se primjenjuju u Škotskoj, tj. predmet će se voditi pred sudom nadležnom u mjestu prebivališta djeteta, što je obično grofovijski sud. Međutim, odstupanja su moguća, posebno ako je jedna stranka ili ako su obje stranke povezane s nekom drugom jurisdikcijom osim Škotske. U svakom se slučaju preporučuje traženje pravnog savjeta o takvim pitanjima nadležnosti ako smatrate da je riječ o odstupanju od pravila.

Osobne ozljede

Od rujna 2015. primjenjuje se novo uređenje područja nadležnosti u pogledu Grofovijskog suda za osobne ozljede, grofovijskih sudova i Vrhovnog građanskog suda. Za pojedinosti upućujemo na druge dijelove ovog pregleda informacija.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U određenim vrstama postupaka sud ima isključivu nadležnost bez obzira na prebivalište ili neko drugo pravilo o nadležnosti, a te se vrste navode u nastavku.

U postupcima čiji su predmet stvarna prava na nekretninama ili najam i zakup nekretnina, isključivu nadležnost imaju sudovi mjesta u kojem se nalazi imovina. Međutim, u postupcima čiji su predmet najam i zakup sklopljeni za privremenu privatnu uporabu na razdoblje ne dulje od šest mjeseci, nadležnost imaju i sudovi države u kojoj tuženik ima prebivalište, uz uvjet da su stanodavac i zakupac fizičke osobe koje imaju prebivalište u istoj državi.

U postupcima čiji je predmet valjanost osnivanja, ništavost ili prestanak trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, isključivu nadležnost imaju sudovi države u kojoj predmetno trgovačko društvo, pravna osoba ili udruženje ima sjedište.

U postupcima čiji je predmet valjanost upisa u javne registre, isključivu nadležnost imaju sudovi države u kojoj se vodi predmetni registar.

U postupcima koji se odnose na izvršenje sudskih odluka, isključivu nadležnost imaju sudovi države u kojoj je izvršena ili se treba izvršiti predmetna odluka.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Područje nadležnosti može se proširiti ako se osoba upusti u postupak pred sudom podnošenjem izričite suglasnosti ili pojavljivanjem pred sudom na temelju sudskog poziva bez podnošenja prigovora nenadležnosti.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Korištenje uslugama specijaliziranih sudova u Škotskoj vrlo je ograničeno, a u odgovoru na pitanje br. 1. opisane su vrste predmeta u kojima ti sudovi odlučuju. U brojnim će slučajevima u građanskopravnom predmetu odlučivati grofovijski sud ili Vrhovni građanski sud. U svakom slučaju preporučuje se potražiti pravni savjet o pokretanju postupka pred sudom, uključujući pitanja primjerenosti postupka za njegovo razmatranje na specijaliziranom sudu. Opće informacije o sudovima u Škotskoj mogu se pronaći na internetskim stranicama Škotske sudske službe.

Ostale poveznice

 [Škotska sudska služba](#)

Posljednji put ažurirano: 13/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Nadležnost - Gibraltar

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Većinu postupaka koji se odnose na građanske ili trgovačke stvari trebalo bi pokrenuti na Vrhovnom sudu Gibraltara. Rad Vrhovnog suda podijeljen je na različita područja nadležnosti, ali zbog veličine Gibraltara postoji samo jedno tajništvo. (Magistratski sud ima ograničenu nadležnost u nekim obiteljskim stvarima.)

Kad je riječ o pitanjima koja se odnose na radno pravo, predmet se može pokrenuti pred Tribunalom za radne sporove. Osnovani su i drugi specijalizirani tribunali u područjima kao što su mentalno zdravlje, žalbe povezane s porezom na dohodak i žalbe povezane sa socijalnom sigurnošću.

Dodatne smjernice mogu se dobiti od tajništva Vrhovnog suda pozivom na telefonski broj (+350) 200 75608 ili na sljedećoj adresi: Supreme Court Registry, 277 Main Street, Gibraltar.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

U načelu se samo Vrhovni sud Gibraltara bavi građanskim stvarima. (Magistratski sud ima ograničenu nadležnost u nekim obiteljskim stvarima.)

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

S obzirom na veličinu Gibraltara pitanje nacionalne mjesne nadležnosti uopće se ne postavlja.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

U Gibraltaru postoji samo jedan vrhovni sud.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

U Gibraltaru postoji samo jedan vrhovni sud.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

U Gibraltaru postoji samo jedan vrhovni sud.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Specijalizirani tribunali osnivaju se zakonom. Ako smatrate da zahtjev možete podnijeti specijaliziranom tribunalu, za savjet se obratite lokalnom pravnom savjetniku u Uredu za savjetovanje građana.

Posljednji put ažurirano: 15/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska

komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.